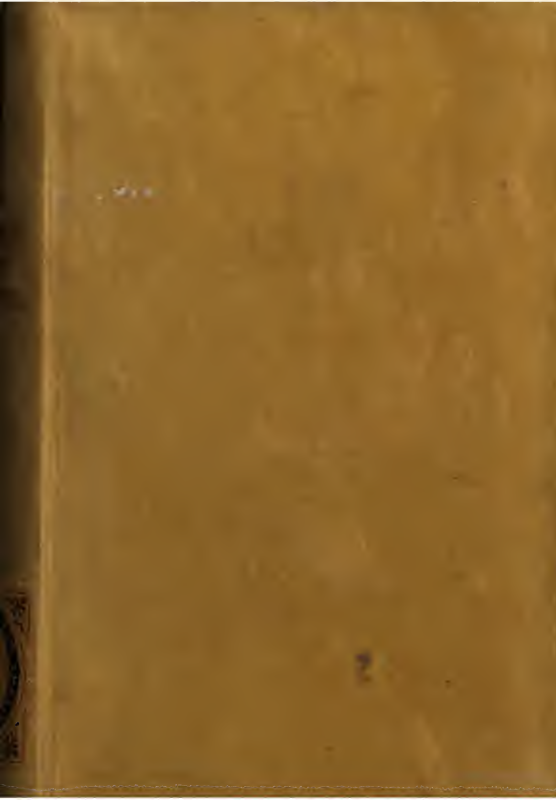
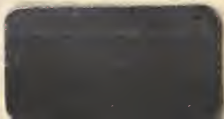

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
68
5 B
7

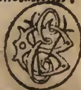
Q. HORATIVS.

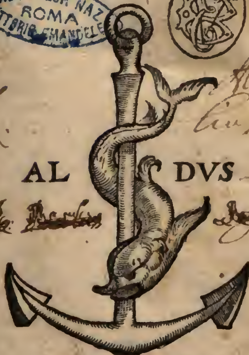
IN QVO QVIDEM, PRAETER M. ANTONII MVRETI SCHOLIA, Io. Michaelis Bruti animaduersiones habentur, quibus obscuriores plerique loci illustrantur.

Aldi Manutij de metris Horatianis libellus.

Eiusdem in eundem annotationes.

EX BIBLIOTHECA ALDINA.

VENETIIS. M. D. LXX.

IO. MICHAEL BRVTVS ANTONIO ZENO, FRANCISCI FILIO, adoleſcenti clariſsimo,

S. P. D.

QVAE *nobis uitæ ſubſidia, ſapientes homines compararunt, ea, Antoni Zene, ita multa uariáq; ſunt, ut qui ijs ſubnixi uitam rectè, & cum laude agant, non magna illi quidem digni laude ſint: qui nefarie, flagitioſe, impure; ſupplicio plectendi omni hominis cogitatione grauiore uideantur. Et ſi autem lubrica admodum præcepsq; uia eſt, quam inſiſtimus: ita nobis tamen ex quo in lucem ſumus ſuſcepti, ſapientes homines prolabentibus quaſi inijciunt manum; ut ad uitæ honeſtum finem, quò nos propenſos natura ducit, haud difficile ſit contento animi ſtudio curſuq; peruenire. Naturæ autem uires cum inuictæ ſemper acerrimæq; ſint; ita nos aliquando deſtituere uidentur; ut minime tamen ob id ſit dicendum, animantium omnium nobiliſsimo, uitæ finem, qui eſt illi propoſitus optimus & beatiſsimus illam inuidere uoluiſſe. Nam ſi quæ in nobis ſunt natura innata, quieſcentibus nobis ac nullo noſtro exculta ſtudio, una modo naturæ ope augeſcere, ac fructum, quem expetimus edere uirtutis potuiſſent: nulla nobis induſtriæ laus, nulla ingenij, nulla pudoris, officij, moderationis, æquitatis, quæ nos uirtutes Dei immortalis efficiunt quam ſimillimos, deberetur.*

Ita dum uirtuti in nobis suas uires efferenti, succrescentia uitia libidine, amore, odio cupiditate, quasi aquis irriguis officiunt; obiecta rationis ui, quam non patimur aut inertia languescere, aut rebus ullis aduersis, secundis ue frangi, magna à nobis cũ uirtutis fortitudinisq; de propellimus. Cum enim est opus arduum uirtutis, tum raro illud uoluntas sequitur comes, sæpius uires deficiunt animi studium in agendo; quod nec plane ipsum abest à culpa; & leuem excusationẽ naturæ nos fallentis sua ope, frustrantisq; habet. Ne quid enim iure de imbecillitate nostrarum uirium queramur, quot nobis semper suppeditarunt uitæ adiumenta, excellentissimi homines ingenijs, qui magno otio, studio acerrimo, animi contentione summa, in hanc unam curam cogitationemq; incumbentes, bene beateq; uiuendi nobis artem perscripserunt? Quorum præceptis atque institutis, si à principio animis cõformatis, homines se ad agendum darent, aliquãto nobiscum præclarius in uiuẽdo ageretur. Neque uero Philosophorum modo hoc studium fuit: quorum esse præcipuum tantum munus ac certissimum uidetur; sed cum aliorum præterea, quorum ad nostram ætatẽ monumenta ingenij præclara & doctrinæ extãt; tum poetarum maxime; qui rudes animos in principio rerum carminis suauitate permulcendo, à fera agrestiq; uita, ad mitiora studia, ad pietatis cultum, ad religionem, ad officij humanitatisq; iura excolenda traduxerunt. Ita cum saxa & solitudines, ut summus orator ait, uoci responderent bestiæ autem immanes sæpe cantu flecterentur, atque consisterent: tum urbes condi, iura, leges, iudicia perscribi, ac qui essent primum homines discere atq; agno-

scere cœperunt. Quo quidem factum est, ut honestissimum semper Pœtarum nomen, apud summos homines, ac maximos potentißimosq; reges habitum sit: qui summis illos præmijs honoribusq; amplißimis prosequẽtes: nũc facile nobis esse exemplo possint, quanto cum eorum dedecore, qui regna nunc inter homines ac summa imperia rant, cum eruditi alij homines, tum in primis qui poetices studio excellant, contemnantur. Nam Alexander cum Thebis receptis, infestam urbem euerti, atque solo æquari uoluisset, præter sacerdotes atque eos, quibus hospitij ius cum Macedonibus intercesßisset, quiq; suo suffragio desicientibus à rege aduersati essent: qui è Pindari genere superessent, conseruandos ad unum omnes, retinendosq; incolumes, edicto proposito, curauit. Quod iustitiæ tantum moderationisq; exemplum Demetrius Antigoni, magna cum laude sequutus, Stilponem Philosophum nobilem captis Megaris hostili urbe, conseruauit. Ac fuit Alexandri tantum de Homero iudicium, ut inter regias Darij opes inuentam arculam, siue illam artificio, siue materia & copia dignam rem, quæ in tanta opulentia summa haberetur, Homeri carminibus condendis despondere, addiciq; uoluerit; illud quidem perpetuo in ore habuit, unum esse Homerum uirtutis summæ laudatorem, Poetam regium, cuius esse Thersites mallet, quàm aliorum Achilles: dignus tamen potius, qui ipse summi poetæ ingenium magnitudine rerum gestarum, quam cuius fortunæ inuideret & gloriæ exerceret. Neq; uero princeps Alexander unquam, neque postremus habitus est, apud quem in honore poetæ summi essent. Fuit enim hæc Romæ insignis laus; cũ ab Augusto domi, forisq;

pace constituta, maximis præmijs atque amplißimis propositis, quasi uberrima seges ex fœcundo ac fertili solo, multi simul, qui hac laude præstarent, extitere, Varius, Virgilius, Tucca & quem nunc in lucem edimus Horatius: cuius ingenij monumenta præclara, ita magna cum oblectatione à nostris hominibus leguntur; uti in his etiam quæ aliquanto habentur molliora, quam moderati hominis & grauis instituta requirant, & ipse memor sui sit, & ut alij memores sint sui cum uitæ breuitate, fortunæ inconstantia, rerum humanarum imbecillitate demonstranda, tum ad honestiores uitæ rationes, infirmos & molles animo flectendo pari studio efficere conetur. Itaq; siue altius sese efferens, Augusti bella Agrippæ, Drusi, Claudiorum prœlia & res gestas narrat, siue ad animi relaxationem descendens, conuiuia, pocula, uina, amores ludit; idem conspicitur ubiq; studium, homines ad uera & solida studia, à uoluptatibus & uitæ lenocinijs si quis propius illius consilium spectet, auocandi. Nam & in satyris & in epistolis, quæ eiusdem ferè argumenti sunt, ea præcepta ad uitæ institutionem habentur, ut neque plura, neque certiora è philosophorum scholis summorum hominum & magni nominis, liceat hauriri. Quibus quidem, longe mea sententia hæc præstant; quod illa modo quod unum munus docentis est, quid agendũ, quid minus certa ratione præcipiant; moueant hæc præterea animos, incendant; uim & stimulos ingenijs tardioribus addendo ad uirtutem & laudem adhortentur. Quæ cũ aliquanto à nobis hoc tempore auctiora emendatioráq; in lucem emittantur, tui nominis inscriptione adolescentis nobilißimi, & doctißimi, honestare ornaréq; constituimus, ma-

gna quidem spe, nos facile eadem opera assequuturos; ut quæ nostra in te obseruantia, amor, studium, tum quæ omnium de tua uirtute opinio sit, unde hæc illa emanarunt, iam æqui omnes, iniquiq; intelligant. Ita enim es maioribus ortus amplissimis, & qui sæpe saluti suis ciuibus magnis rebus terra, mariq; gerendis, fuerunt; ut r quæ tibi sit gloria ab his relicta, sed quæ tibi supersit posteris relinquenda, spectandũ tibi modo acrius, cogitãdumq; existimes. Quo animo cum sis, ad uim summam ingenij & naturæ bonum, quo excellis, philosophiæ atque omnium optimarum artium studia addis; qua quidem in re tanta, ueluti parum tibi gloriæ propositum sit, alios item nobiles adolescentes & in magnam quandam spem iuuandæ ornandæq; patriæ educatos, ad iter laudis idem capessendum excitas. Hinc nobilissimus iuuenum cœtus, qui statis diebus eodem conuenientes, cum de alijs rebus grauissimis atque in philosophia reconditis, tum de ijs in primis agunt, quæ ad optimum ciuitatis statum, ad pacem, ad otium, ad bellum, ad leges, ad iudicia spectant; quæ sunt ita salutaria patriæ futura, ut eadem æque in præsentia atque in posterum tibi laudi danda uideantur. Est autem ea uis & ratio rectè agendi, ut cum per se id usui semper ad uiuendum sit, tum exemplo idem maxime remp. iuuet. Est enim hic fons, hæc origo, hoc quasi seminarium uirtutum maximarum; quæ ubi absunt, cum pudor, probitas, religio, æquitas, ius, tum quæ hæc fere consequuntur, pax, otium, ciuium concordia absit continuo necesse est. Nam illud quidem eximium præclarumq; est, nos ea ætate, in qua nullum fere est uirtutis robur, uoluptatis illecebræ atque inuitamenta multa; fa-

cilem uobis eã uiam studio ad gloriam fecisse; in qua sæpe grandes iam natu homines raro quidem sine errore, graui sæpe etiam casu & fœdo ingrediuntur. Quæ cum alij de te ferunt locupletes tuæ laudis testes, tum unus maxime, quo doctore summo aliquando es usus, Io. Baptista Rasarius; qui cum alijs multis nominibus mihi amandus, maxime obseruandusq; sit, tum hoc me sibi uno plurimum deuinxit, quod per eum mihi licuit, quæ de tua uirtute fama accepissem, ea propius accedendo, sermone, usu, consuetudine testata exploratãq; habere. Ac ne qua mihi in re fortuna deesset, in eo mecum etiam illa præclare egit; quod Lucam fratrem tuum, eundem uirtutis, humanitatis, probitatis tuæ germanã ueramq; effigiem, eodem penè in conuictu adesse, frequentem mihi certé auditorem aßiduumq; comparauit. Facit enim suauitate ingenij sua, elegantia morũ, pudore, probitate, ut desiderium, tui leniam absentis, Vincentijq; fratris tui, de cuius in me amore, studio, uoluntate, ingenio, eruditione, ita me dicturum sperarem, si ulla uerba inueniri possent, quæ uirtutem tantam æquarent. Vale, adolescens clarissime, atque in hoc munere spectando, non solum qui ipse sis, ad quem mittitur, sed qui sim ego, à quo proficiscitur, diligentius considera. Datum ex officina Manutiana Kal. Septemb.

M. ANTONIVS MVRETVS STVDIOSIS.

BERNARDINVS Lauredanus, adolescens clarissimus, nullum neque finem, neque modum facit de no' omnibus bene merendi. is, cum accepisset, Horatium mihi esse in manibus, non tantum librum suum ueterem mihi perbenigne utendum dedit; uerumetiam hanc poetæ ipsius uitam, nunquam antea impressam, obtulit, missam ad se, ut aiebat, e Flandria usque, ab Antonio Morillono, qui eam descripserat ex antiquissimo uolumine, quod Gandaui asseruatur. Eam ego lectam, dignam iudicaui, quæ ederetur: etsi Petro Crinito probatam non fuisse intelligebam. sed de Crinito ipso alius erit dicendi locus. fuit enim antiquarum rerum neque tam acer existimator, neque tam diligens indagator, quàm a nonnullis creditur. Vos interim accipite Horatii uitam, eumq́ue, cuius eam munere habetis, ut par est, amate.

Q. HORATII FLACCI

VITA, E VETVSTISSIMO CODICE DESCRIPTA.

HORATIVS Flaccus Venusinus, patre, ut ipse tradit, libertino, & exactionum coactore; ut uero creditum est, salsamentario, cum illi quidam in altercatione exprobrasset, Quotiens ego uidi patrem tuum brachio se emungentem? Bello Philippensi excitus a M. Bruto imperatore tribunus militum meruit, uictisque partibus uenia impetrata scriptum quæstorium comparauit, ac primo Mæcenati, mox Augusto insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, satis monstratur illo epigrammate:

Ni te uisceribus meis Horati
Plus iam diligo, tu tuum sodalem
* *Nimio uideas strigosiorem.*

Sed multo magis extremis, tali ad Augustum elogio.

Horatii Flacci, ut mei, esto memor. Augustus epistolarum quoque ei officium obtulit. hoc ad Mæcenatem scripto significat: Ante ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum: nunc occupatissimus & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. ueniet igitur ab ista parasita mensa ad hanc regiam, & nos in epistolis scriben-

dis adiuuabit. Ac ne recusanti quidem, aut succensuit quidquam, aut amicitiam suam ingerere desiit. Extant epistolæ, e quibus argumenti gratia pauca subieci: Sume tibi aliquid iuris apud me, tamquam si conuictor mihi fueris. re- [illegible] enim, & non temere feceris: quoniam id usus mihi tecum esse uolui, si per ualetudinem tuam fieri possit. & rursus: Tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire. nam incidit, ut illo coram fieret a me tui mentio. neque enim, si tu superbus amicitiam nostram spreuisti, ideo nos quoque ἀνθυπερφρονοῦμεν. Præterea sæpe eum, inter alios iocos, purissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat, unaque & altera liberalitate locupletauit: scripta quidem eius usque adeo probauit, mansuraque perpetuo credidit, ut non modo sæculare carmen componendum iniunxerit, sed & Vindelicam uictoriam Tiberii Drusique priuignorum suorum, eumque coegerit propter hoc tribus carminum libris ex longo interuallo quartum addere. Post sermones uero lectos, nullam sui mentionem habitam ita sit questus: Irasci me tibi scito, quod non in plerisque eiusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. an uereris, ne apud posteros infame tibi sit, quod uidearis familiaris nobis esse? Expressitque eclogam; cuius initium est:

Cum tot sustineas, & tanta pericula solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,

Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.

Habitu corporis breuis fuit, atque obesus, qualis & a semetipso in satyris describitur, & ab Augusto ac epistola: Pertulit ad me Dionysius libellum tuũ: quem ego ut accusantem, quantuluscumque est, bo ni consulo. uereri autem mihi uideris, ne maiores libelli tui sint, quam ipse es sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. itaque licebit in sextariolo scribas, cum circuitus uoluminis tui sit * ὀγκωδέστατος, sicut est uentriculi tui. Ad res Venereas intemperantior traditur. nam, speculato cubiculo, scorta dicitur habuisse disposita, ut quocumque re spexisset, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plu rimum in secessu ruris sui Sabini, aut Tiburtini, domusque eius ostenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas, & elegi sub eis titulo, & epistola prosa oratione, quasi commendantis se Mæcenati. sed utraque falsa puto. Nam elegi uulgares: epistola etiam obscura: quo uitio minime tenebatur. Natus est VI. id. Decemb. L. Cotta & L. Torquato consulibus. decessit V. Kal. Decemb. C. Mario Censorino, & C. Asinio Gallo con sulibus, post nonum & quinquagesimum annum, hærede Augusto palam nuncupato, cum urgente ui ualetudinis, non sufficeret ad obsignandas testamen tĩ tabulas. Humatus & conditus est extremis Esquiliis, iuxta Mecænatis tumulum.

LECTORI.

Notas illas, quibus ſyllabarum modus, uerſuumque ratio indicatur, ad ſingulas odas apponere neceſſe non fuit: quod eo toto de genere, in extremo libro, ab Aldo Manutio ſubtiliter admodum atque erudite explicatum eſt.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER I.

AD MAECENATEM.

Alios aliis rebus duci; se lyricorum uersuum studio teneri.

MAECENAS atauis edite regibus,
O & præsidium, & dulce decus meum.
Sunt quos curriculo puluerem olympicum
Collegisse iuuat; metaq; feruidis
Euitata rotis, palmaq; nobilis
Terrarum dominos euehit ad deos.
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus;
Illum, si proprio condidit horreo
Quidquid de Lybicis uerritur areis.
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis condicionibus
Numquam dimoueas: ut trabe Cypria
Myrtoum pauidus nauta secet mare.
Luctantem Icarijs fluctibus Africum
Mercator metuens, otium & opidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec ueteris pocula Maßici,

Admonuit Pet. Angelius Bargeus, uir docriss. post uerbum a- reis, pūctū sistendum: quod habēt uetustiss. duo codices Iosephi Ione Lucensis, uiri eruditissimi,& ra-

Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc uiridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra iuuant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellaq; matribus
Detestata. manet sub Ioue frigido
Venator teneræ coniugis immemor:
Seu uisa est catulis cerua fidelibus:
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Me doctarum ederæ præmia frontium
Dis miscent superis: me gelidum nemus
Nympharumq́. leues cum satyris chori
Secernunt populo: si neque tibias
Euterpe cohibet: nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod si me lyricis uatibus inseris:
Sublimi feriam sidera uertice.

cio confirmat. Diuersę.n. sunt rationes eius qui agrum colit, &, qui horreis frumenta condit.

x i.

AD AVGVSTVM CAESAREM.

Deos omnes iratos esse Romanis ob Cæsaris cædem: unam imperii spem in Augusto constitutam.

Saffici.

2.

IAM satis terris niuis, atque diræ
Grandinis misit pater: & rubente
Dextera sacras iaculatus arceis,
Terruit urbem:
Terruit genteis, graue ne rediret
Sæculum Pyrrhe noua monstra questæ:
Omne cum Proteus pecus egit altos

Visere monteis:
Piscium & summa genus hæsit ulmo:
Nota quæ sedes fuerat columbis:
Et superiecto pauidæ natarunt
Aequore, damæ.
Vidimus flauum Tiberim retortis
Litore Etrusco violenter undis,
Ire deiectum monumenta regis,
Templaq; Vestæ:
Iliæ dum se nimium querenti
Iactat ultorem: uagus & sinistra
Labitur ripa, Ioue non probante
Vxorius amnis.
Audiet ciues acuisse ferrum,
Quo graues Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, uitio parentum
Rara iuuentus.
Quem uocet diuum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit parteis scelus expiandi
Iupiter? tandem uenias precamur
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.
Siue tu mauis Erycina ridens,
Quam Iocus circum uolat, & Cupido.
Siue neglectum genus, & nepotes
Respicis auctor.
Heu nimis longo satiate ludo:

Quem iuuat clamor, galeæq; leues,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.
Siue mutata iuuenem figura,
Ales in terris imitaris, almæ
Filius maiæ, patiens uocari
Cæsaris ultor:
Serus in cælum redeas: diuq;
Lætus intersis populo Quirini:
Neue te nostris uitijs iniquum
Ocyor aura
Tollat. hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater, atque princeps:
Neu sinas Medos equitare inultos
Te duce Cæsar.

IN VIRGILIVM ATHENAS PROFICISCENTEM.

Precatur faustum iter: deinde occasione sumpta hominum audaciam detestatur.

3.

SIC te diua potens Cypri,
Sic fratres Helenæ lucida sidera,
Ventorumq; regat pater,
Obstrictis alijs, præter Iapyga:
Nauis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium: finibus Atticis
Reddas incolumem precor:
Et serues animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci

Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec tristeis Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Hadriæ
Maior: tollere, seu ponere uult freta.
Quem mortis timuit gradum?
Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui uidit mare turgidum, &
Infameis scopulos Acroceraunia?
Nequidquam deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras: si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt uada.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per uetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætherea domo
Subductum, macies; & noua febrium
Terris incubuit cohors:
Semotiq; prius tarda necessitas
Leti corripuit gradum.
Expertus uacuum Dædalus æra
Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
Cælum ipsum petimus stultitia: neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

AD P. SEXTIVM.

Aduentu ueris, & communi moriendi condicione proposita, hortatur ad uoluptates.

SOLVITVR acris hiems grata uice ueris, & Fauoni:
Trahuntq; siccas machinæ carinas:
Ac neque iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni:
Nec prata canis albicant pruinis.
Iam Cytherea choros ducit Venus imminente Luna:
Iunctæq; Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede: dum graueis Cyclopum
Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut uiridi nitidum caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat, agna, siue malit hœdo.
Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,
Regumq; turres. o beate Sexti,
Vitæ summa breuis spem nos uetat inchoare longam.
Iam te premet nox, fabulæq; manes,
Et domus exilis Plutonia. quo simul mearis:
Nec regna uini sortiere talis:
Nec tenerum Lycidam mirabere: quo calet iuuentus
Nunc omnis: & mox uirgines tepebunt.

Seu poscat agnam, siue malit hœdũ. Lamb.

AD PYRRHAM.

Miseros esse, qui illius amore teneantur. se ex eo, tamquam e naufragio, enatasse.

QVIS multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urget odoribus
Grato Pyrrha sub antro?
Cui flauam religas comam?
Simplex munditijs, heu quoties fidem,
Mutatosq; deos flebit: & aspera
Nigris æquora uentis
Emirabitur insolens:
Qui nunc te fruitur credulus aurea:
Qui semper uacuam, semper amabilem
Sperat, nescius auræ
Fallacis. miseri quibus
Intentata nites. me tabula sacer
Votiua paries indicat uuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris deo.

AD AGRIPPAM.

Bella ab eo gesta, a Vario cantatum iri: se conuiuiis tantum, & amoribus describendis aptum esse.

SCIBERIS Vario fortis, & hostium
Victor, mæonij carminis alite,
Quam rem cumque ferox nauibus, aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos Agrippa, neque hæc dicere, nec grauem
Peleidæ stomachum cedere nescij,
Nec cursus duplicis per mare Vlyssei,
Nec sæuam Pelopis domum

Conamur, tenues grandia: dum pudor
Imbellisq; lyræ musa potens uetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingeni.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Digne scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tididem superis parem?
Nos conuiuia, nos prœlia uirginum
Sectis in iuuenes unguibus acrium
Cantamus, uacui, siue quid urimur;
Non præter solitum leues.

AD MVNATIVM PLANCVM.

Alias aliis, sibi Tiburtinam regioné placere. Co hortatio ad uoluptates.

LAVDABVNT *alij claram Rodon, aut Mitylenen,*
Aut Ephesum, bimaris ue Corinthi
Mœnia, uel Baccho Thebas, uel Apolline Delphos
Insignes, aut Thessala Tempe.
Sunt quibus unum opus est, intactæ Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare: &
Vndique decerptam fronti præponere oliuam.
Plurimus in Iunonis honorem
Aptum dicit equis Argos, ditesq; Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
Quam domus Albuneæ resonantis,

decerptæ frondi, legendum Lamb. putat. quod quodam excusi habẽt.

Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus ut obſcuro deterget nubila cælo
Sæpe notus: neque parturit imbres
Perpetuos: ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam, uitaq; labores
Molli Plance mero: ſeu te fulgentia ſignis
Caſtra tenent: ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patremq;
Cum fugeret: tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur uinxiſſe corona,
Sic triſteis affatus amicos.
Quo nos cumque feret melior fortuna parente,
Ibimus, o ſocij, comitesque.
Nil deſperandum Teucro duce, & auſpice Teucro.
Certus enim promiſit Apollo,
Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
O fortes, peioraq; paſſi
Mecum ſæpe uiri, nunc uino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

AD LYDIAM.

Oblique iuuenem quendam, quem Sybarin uocat, ut mollem, & uoluptatibus colliquefactum, notat.

LYDIA, *dic per omneis*
Te deos oro: Sybarin cur properes amando
Perdere: cur apricum
Oderit campum patiens pulueris, atque ſolis.

Cur neque militaris
Inter æquales equitet: gallica nec lupatis
Temperet ora frenis.
Cur timet flauum Tiberim tangere: cur oliuum
Sanguine uiperino
Cautius uitat: neque iam liuida gestat armis
Brachia, sæpe disco,
Sæpe trans finem iaculo nobilis expedito.
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Troiæ
Funera, ne uirilis
Cultus in cadē, & Lycias proriperet cateruas.

AD THALIARCHVM.

Hieme indulgendum uoluptati.

VIDES, *ut alta stet niue candidum*
Soracte: nec iam sustineant onus
Siluæ laborantes; geluque
Flumina constiterint acuto?
Dissolue frigus, ligna super foco
Large reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche merum dyota
Permitte diuis cetera. qui simul
Strauere uentos æquore feruido
Deprœliantes: nec cupressi,
Nec ueteres agitantur orni.
Quid sit futurum cras, fuge quærere: &
Quem sors dierum cumque dabit, lucro

Appone: nec dulceis amores
Sperne puer: neque tu choreas:
Donec uirenti canicies abest
Morosa. nunc & campus, & areæ,
Lenesq; sub noctem susurri
Composita repetantur hora.
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo:
Pignusq; direptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN MERCVRIVM.

MERCVRI facunde, nepos Atlantis, 10
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, & decoræ
More palæstræ:
Te canam magni Iouis, & deorum
Nuncium, curuæq; lyræ parentem,
Callidum quidquid placuit iocoso
Condere furto.
Te boues olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret: uiduus pharetra
Risit Apollo.
Quin & Atridas duce te superbos
Ilio diues Priamus relicto,
Thessalosq; igneis, & iniqua Troiæ
Castra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: uirgaq; leuem coerces

Aurea turbam, superis deorum
Gratus, & imis.

AD LEVCONOEN. 11

Indulgēdum uoluptati, omissa futurorum cura.

TVNE *quæsieris, (scire nefas) quē mihi, quem tibi*
Finem Di dederint Leuconoe: nec Babylonios
Tentaris numeros: ut melius quidquid erit pati?
Seu plures hiemes, seu tribuit Iupiter ultimam:
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Thyrrenum, sapias: uina liques: & spatio breui
Spem longam reseces. dum loquimur, fugerit inuida
Aetas. carpe diem, quamminimum credula postero.

AD AVGVSTVM. 12

Diis, heroibus, uirisque aliquod illustribus laudatis, postremo commendat Augustum.

QVEM *uirum, aut heroa, lyra, uel acri*
Tibia sumis celebrare Clio?
Quem deum? cuius recinet iocosa
Nomen imago,
Aut in umbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelido ue in Hæmo?
Vnde uocalem temere insecutæ
Orphea siluæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celeresq; uentos,
Blandum & auritas fidibus canoris

Ducere quercus.
l prius dicam solitis parentum
dibus? qui res hominum, ac deorum,
mare, & terras, varijsq; mundum
Temperat horis?
e nil maius generatur ipso:
uiget quidquam simile, aut secundum.
ximos illi tamen occupauit
Pallas honores.
œlijs audax neque te silebo
ber; & sæuis inimica uirgo
lluis: nec te metuende certa
Phœbe sagitta
icam & Alciden, puerosq; Ledæ,
lunc equis, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul alba nautis
Stella refulsit:
Defluit saxis agitatus humor:
Concidunt uenti: fugiuntq; nubes:
Et minax (sic Di uolucre) ponto
*Vnda recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasceis, dubito, an Catonis
Nobile letum.
Regulum, & Scauros, animæq; magnæ
Prodigum Paullum superante Pœno,
Gratus insigni referam camœna,
Fabriciumque.
Hunc, & incomptis Curium capillis

* quod sic uoluere, legit Lamb.

Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæua paupertas, & auitus apto
Cum lare fundus.
Crescit occulto uelut arbor æuo
Fama Marcelli. micat inter omneis
Iulium sidus, uelut inter igneis
Luna minores.
Gentis humanæ pater, atque custos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data: tu secundo
Cæsare regnes:
Ille seu Parthos latio imminenteis
Egerit iusto domitos triumpho:
Siue subiectos orientis oris
Seras, & Indos:
Te minor lætum reget æquus orbem:
Tu graui curru quaties olympum:
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD LYDIAM. 13

Dolet sibi Telephum anteponi.

CVM tu Lydia Telephi
Ceruicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia: uæ, meum
Feruens difficili bile tumet iecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manet: humor & in genas (manent, alias.)
Furtim labitur, arguens,

Quam lentis penitus macerer ignibus.
Vror, seu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ: siue puer furens
Impressit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbare
Lædentem oscula, quæ Venus
Quinta parte sui nectaris imbuit.
Felices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula: nec malis
Diuulsos querimonijs,
Suprema citius soluet amor die.

IN BRVTVM, BELLVM CIVILE REPARANTEM.

14

O NAVIS referent in mare te noui
Fluctus. o quid agis? fortiter occupa
Portum, non ne uides, ut
Nudum remigio latus,
13 Et malus celeri saucius Africo,
Antennæq; gemant? ac sine funibus
Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Aequor? non tibi sunt integra lintea:
Non Di: quos iterum pressa uoces malo.
Quamuis pontica pinus,
Siluæ filia nobilis,
Iactes & genus, & nomen inutile.
Nil pictis timidus nauita puppibus

Fidit. tu nisi uentis
Debes ludibrium, caue.
Nuper solicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curaq; non leuis,
Interfusa nitentes
Vites æquora cycladas.

NEREI VATICINIVM DE RVINA TROIAE.

PASTOR cum traheret per freta nauibus
Idæis Helenen perfidus hospitam:
Ingrato celeres obruit otio
Ventos: ut caneret fera
Nereus fata. Mala ducis aui domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias,
Et regnum Priami uetus.
Eheu quantus equis, quantus adest uiris
Sudor: quanta moues funera Dardanæ
Genti. iam galeam Pallas, & ægida,
Currusque, rabiem parat.
Nequidquam, Veneris præsidio ferox,
Pectes cæsariem: grataq; fœminis
Imbelli cithara carmina diuides,
Nequidquam thalamo graues
Hastas, & calami spicula Gnosij
Vitabis, strepitumque, & celerem sequi
Aiacem. tamen heu serus adulteros
Crines puluere collines.

Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Nestora respicis?
Vrgent impauidi te Salaminius
Teucerque, & Sthenelus sciens
Pugnæ, siue opus est imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Nosces. ecce furit te reperire atrox
DI Tydides melior patre.
Quem tu, ceruus uti uallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies molli anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matronisq; Phrygum classis Achillei.
Post certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

16

PALINODIA.

Veniam petit a puella, quam uersibus læserat.

O MATRE pulchra filia pulchrior,
Quem criminosis cumque uoles modum
Pones iambis: siue flamma,
Siue mari libet Hadriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non Liber æque: non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Tristes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,

Nec sæuus ignis, nec tremendo
Iupiter ipse ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Desectam, & insani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.
Iræ Thyesten exitio graui
Strauere: & altis urbibus ultimæ
Stetere caussæ, cur perirent
Funditus: imprimeretq; muris
Hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem. me quoque pectoris
Tentauit in dulci iuuenta
Feruor: & in celeres iambos
Misit furentem. nunc ego mitibus
Mutare quæro tristia: dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobrijs; animumq; reddas.

17

AD TYNDARIDEM.

Inuitat eam in Lucretilem.

VELOX amœnum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus: & igneam
Defendit æstatem capellis
Vsque meis, pluuiosq; uentos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes, & thyma deuiæ
Olentis uxores mariti:
Nec uirides metuunt * colubros,

Colubras. alias.

Nec metuunt hœdilia lupos:
Vtcunque dulci Tyndari fistula
Valles, & Vsticæ cubantis
Leuia personuere saxa.
Di me tuentur: Dis pietas mea,
Et musa cordi est. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta ualle, caniculæ
Vitabis æstus: & fide Teia
Dices laborantes in uno
Penelopen, uitreamq; Circen.
Hic innocentis pocula Lesbij
Duces sub umbra: nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Prœlia: nec metues proteruum
Suspecta Cyrum: ne male dispari
Incontinentes iniiciat manus:
Et scindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamq; uestem.

AD VARVM, 18

Vino moderate sumpto hilarari animum; immodico rixas excitari.

NVLLAM Vare sacra uite prius seueris arborẽ
Circa mite solum Tiburis, & mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt solicitudines.
Quis post uina grauẽ militiã, aut pauperiẽ crepat?

Quis non te potius Bacche pater, teq; decens Venus?
At ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithonis non leuis Euius:
Cum fas, atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt auidi. non ego te candide Bassareu
Inuitum quatiam: nec uarijs obsita frondibus
Sub diuum rapiam. saeua tene cum Berecynthio
Cornu tympana: quae subsequitur caecus amor sui
Et tollens uacuum plus nimio gloria uerticem,
Arcaniq; fides prodiga, perlucidior uitro.

DE GLYCERA. 19

Se illius amore uri.

MATER saeua cupidinum,
Thebanaeq; iubet me Semeles puer,
Et lasciua licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glycerae nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Vrit grata proteruitas;
Et uultus nimium lubricus aspici.
In me tota ruens Venus,
Cyprum deseruit: nec patitur Scythas,
Et uersis animosum equis
Parthum dicere: nec quae nihil attinent.
Hic uiuum mihi cespitem, hic
Verbenas pueri ponite, turaq;
Bimi cum patera meri.
Mactata ueniet lenior hostia.

AD MAECENATEM. 20

Inuitat eum ad tenue conuiuium.

VILE *potabis modicis Sabinum*
Cantharis: Græca quod ego ipse testa
Conditum leui: datus in theatro
Cum tibi plausus
Care Mæcenas eques: ut paterni
Fluminis ripæ, simul & iocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
*Cæcubum * & prælo domitam Caleno* Gæcubam. alias.
Tu bibes uuam. mea nec Falernæ
Temperant uites, neque Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM, ET APOLLINEM. 21

Seculare carmen.

DIANAM *teneræ dicite uirgines:*
Intonsum pueri dicite Cynthium,
Latonam'q; supremo
Dilectam penitus Ioui.
Vos lætæ fluuijs, & nemorum coma
Quæcumque aut gelido prominet Algido
Nigris aut Erymanthi
Siluis, aut uiridis Gragi. Cragi. alias. mõs est Lyciæ, atq.
Vos Tempe totidem tollite laudibus,

Natalemq; mares Delon Apollinis,
Insignemq; pharetra,
Fraternaq; humerum lyra.

eodem nomine oppidum Lambinus.

Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem,
Pestemque, a populo, & principe Cæsare in
Persas, atque Britannos
Vestra motus aget prece.

AD ARISTIVM. 22

Innocentiam ubique tutam.

INTEGER uitæ, scelerisq; purus
Non eget Mauris iaculis, nec arcu,
Nec uenenatis grauida sagittis
Fusce pharetra:
Siue per Syrtes iter æstuosas,
Siue facturus per inhospitalem
Caucasum: uel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.
Namque me silua lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis uagor * expeditus:
Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit æsculetis:
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me pigris ubi nulla campis
Arbor æstiua recreatur aura:
Quod latus mundi nebulæ, malusque

expeditis Lambinus legit, cum Porph. auctoritatem, cum ueterũ exemplarium fidem secutus.

Iupiter urget:
Pone sub curru nimium propinqui
Solis, in terra dombus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD CHLOEN. 23

Non esse cur uiriles complexus, iam uiro matura, refugiat.

VITAS hinnuleo me similis Chloe,
Quaerenti pauidam montibus auijs inulco.
Matrem, non sine uano Lamb.
Aurarum, & siluae metu.
Nam seu mobilibus ueris inhorruit
Aduentus folijs: seu uirides rubum
Dimouere lacertae:
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris ut aspera,
Getulus ueleo, frangere persequor.
Tandem desine matrem
Tempestiua sequi uiro.

AD VIRGILIVM. 24

Deflet Quinctilii mortem.

QVIS desiderio sit pudor, aut modus
Tam cari capitis? praecipe lugubres
Cantus Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit,

Ergo Quinctilium perpetuus sopor
Vrget? cui pudor, & iustitiæ soror
Incorrupta fides, nudaq; ueritas,
Quando ullum inuenient parem?
*Multis ille quidem * flebilis occidit:*
Nulli flebilior, quam tibi Virgili.
Tu frustra pius, heu non ita creditum,
Poscis Quinctilium deos.
Quod si Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem:
Non uanæ redeat sanguis imagini:
Quam uirga semel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum, sed leuius fit patientia,
Quidquid corrigere est nefas.

Multis ille bonis, Lambinus restituit. manuscriptis omnibus hanc lectionem tuentibus.

AD LYDIAM. 25

Insultat ei, quod, iam uetula, uicisim a iuuenibus contemnatur.

PARCIVS *iunctas quatiunt fenestras*
Ictibus crebris iuuenes proterui:
Nec tibi somnos adimunt: amatque
Ianua limen:
Quæ prius multum faciles mouebat
Cardines. audis minus, & minus iam,
Me tuo longas pereunte noctes
Lydia dormis.
Inuicem mœchos anus arrogantes

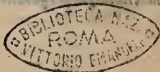
Flebis, in solo leuis angiportu,
Thracio bacchante magis sub inter-
lunia uento:
Cum tibi flagrans amor, & libido,
Quæ solet matres furiare equorum:
Sæuiet circa iecur ulcerosum,
Non sine questu,
Læta quod pubes hedera uirenti
Gaudeat, pulla magis atque myrto:
Aridas frondes hiemis sodali
Dedicet Hebro.

DE AELIO LAMIA. 26

Se, soluto animo, uelle Lamiam laudare.

MVSIS *amicus, tristitiam, & metus*
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare uentis, quis sub arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tyridaten terreat, unice
Securus. o quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores:
Necte meo Lamiæ coronam
Pimplea dulcis. nil sine te mei
Possunt honores. hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio sacrare plectro,
Teque, tuasq; decet sorores.

Sodales simul epulantes, iurgio ad sermonum 27
hilaritatem reuocat.

NATIS in usum lætitiæ scyphis
Pugnare, Thracum est. tollite barbarum
Morem: uerecundumq; Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino, & lucernis medus Acinaces
Immane quantum discrepat. impium
Lenite clamorem sodales:
Et cubito remanete presso.
Vultis seueri me quoque sumere
Partem falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat uoluntas? non alia bibam
Mercede. quæ te cumque domat Venus,
Non erubescendis adurit
Ignibus, ingenuoq; semper
Amore peccas. quidquid habes, age
Depone tutis auribus. ah miser
Quanta laboras in Charybdi,
Digne puer meliore flamma.
Quæ saga, quis te soluere Thessalis
Magus uenenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet chimæra.

IN MORTEM ARCHITAE TARENTINI.

TE maris & terræ, numeroq; carentis arenæ
Mensorem cohibent Archita
Pulueris exigui prope litus parua Matinum

Munera: nec quidquam tibi prodest
Aerias tentasse domos, animoq; rotundum
Percurrisse polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor conuiua deorum:
Tithonusq; remotus in auras,
Et Iouis arcanis Minos admissus: habentque
Tartara Panthoiden iterum Orco
Demissum: quamuis clypeo Troiana refixo
Tempora testatus nihil ultra
Neruos, atque cutem morti concesserat atræ,
Iudice te, non sordidus auctor
Naturæ, uerique. Sed omnes una manet nox:
Et calcanda semel uia leti.
Dant alios Furiæ toruo spectacula Marti.
Exitio est auidis mare nautis.
Mista senum, ac iuuenum densantur funera. nullum
Sæua caput Proserpina fugit.
Me quoque deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu nauta uagæ ne parce malignus arenæ
Ossibus, & capiti inhumato
Particulam dare. sic quodcũque minabitur Eurus
Fluctibus Hesperijs: Venusinæ
Plectantur siluæ te sospite: multaq; merces,
Vnde potest, tibi defluat æquo
Ab Ioue, Neptunoq; sacri custode Tarenti.
Negligis, immeritis nocituram
*Postmodo te natis fraudem committere? * fors &*
Debita iura, uicesq; superbæ
Te maneant ipsum. precibus non linquar inultis;

forsit, censet Lamb. legi oportere: cuius notio ca-

dem est quæ forsan. Eodem autem usus est uerbo Serm.j. quem locū Priscianus citat, lib. xv.

Teq; piacula nulla resoluent.
Quamquam festinas: non est mora longa, licebit
Iniecto ter puluere curras.

AD ICCIVM. 29

Miratur, eum a philosophiæ studio ad militiam transisse.

ICCI *beatis nunc Arabum inuides*
Gazis: & acrem militiam paras
Non ante deuictis Sabeæ
Regibus horribiliq; Medo
Nectis cathenas. quæ tibi uirginum
Sponso necato barbara seruiet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis,
Doctus sagittas tendere sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus, & Tiberim reuerti,
Cum tu coemptos undique nobiles
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, tendis?

AD VENEREM. 30

Vt in ædem Glyceræ ueniat.

O VENVS *regina Gnidi, Paphique*
Sperne dilectam Cypron, & uocantis

Ture te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Feruidus tecum puer, & solutis
Gratiæ zonis, properentq; Nymphæ,
Et parum comis sine te Iuuentas,
Mercuriusque.

Se non diuitias, sed tranquillam hilaremque ui-
tam ab Apolline poscere. 31

QVID *dedicatum poscit Apollinem*
Vates? quid orat, de patera nouum
*Fundens liquorem? non * opimas*
Sardiniæ segetes feracis:
Non æstuosæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:
Non rura, quæ Lyris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna, uitem: diues & aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syra reparata merce,
Dis carus ipsis: quippe ter, & quater
Anno reuisens æquor Atlanticum
Impune. me pascunt oliuæ:
Me cicorea, leuesq; maluæ.
Frui paratis & ualido mihi
Latoe dones, & precor integra
Cum mente, nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

* opimæ, sex exemplariũ collatione contendit legi oportere, Lambinus.

Barbiton, siue testudinem suam commendat.

POSCIMVS siquid uacui sub umbra
Lusimus tecum: quod & hunc in annum
Viuat, & plures: age dic Latinum
Barbite carmen,
Lesbio primum modulate ciui:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Siue iactatam religarat udo
Litore nauim:
Liberum, & Musas, Veneremque, & illi
Semper hærentem puerum canebat:
Et Lycum nigris oculis, nigroque
Crine decorum.
O decus Phœbi, dapibus supremi
Grata testudo Iouis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cumque salue
Rite uocanti.

AD ALBIVM TIBVLLVM.

Ne doleat sibi riualem adolescentiorem, a Glycera anteponi.

ALBI ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ: neu miserabiles
Decantes elegos: cur tibi iunior
Læsa præniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida,
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoen. sed prius Apulis

Iungentur capreæ lupis:
Quam turpi Pholoe placet adultero.
Sic uisum Veneri: cui placet impares
Formas, atque animos, sub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.
Ipsum me melior cum peteret Venus:
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Hadriæ
Curuantis calabros sinus.

Pænitere se, quod Epicureus fuerit. 34

PARCVS deorum cultor, & infrequens,
Insanientis dum sapientiæ
Consultus erro: nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos. namque Diespiter
Igni corusco nubila diuidens,
Plerunque per purum tonantes
Egit equos, uolucremq; currum:
Quo bruta tellus, & uaga flumina,
Quo Styx, & inuisi horrida Tænari
Sedes, Atlanteusq; finis
Concutitur. ualet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promens. hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit: hic posuisse gaudet.

AD FORTVNAM. 35

Vt seruet Cæsarem in Britannos ire meditatem.

O DIVA, gratum quæ regis Antium:
Præsens uel imo tollere de gradu
Mortale corpus, uel superbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicumque Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Vrbesque, gentesque, & Latium ferox,
Regumq; matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni;
Iniurioso ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma cessantes, ad arma
Concitet, imperiumq; frangat.
Te semper anteit sæua necessitas,
Clauos trabaleis & cuneos manu
Gestans ahena: nec seuerus
Vncus abest, liquidumq; plumbum.
Te spes, & albo rara fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat:
Vtcumque mutata potenteis
Veste domos inimica linquis.
At uulgus infidum, & meretrix retro
Periura cedit. diffugiunt cadis
Cum fæce siccatis amici,
Ferre iugum pariter dolosi.
Serues iturum Cæsarem in ultimos
Orbis Britanos, & iuuenum recens

Examen

Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoq; rubro.
Eheu cicatricum, & sceleris pudet,
Fratrumque.. quid nos dura refugimus
Aetas? quid intactum nefasti
Liquimus? unde manus iuuentus
Metu deorum continuit? quibus
Pepercit aris? o utinam noua
*Incude * diffingas retusum in*
Massagetas, Arabasq; ferrum.

36

Ob Numidæ reditum gaudio exsultat.

ET *turæ, & fidibus iuuat*
Placare, & uituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:
Qui nunc Hesperia sospes ab ultima
Carus multis sodalibus,
Nulli plura tamen diuidit oscula,
Quam dulci Lamiæ, memor
Arctæ non alio rege puertiæ,
Mutatæq; simul togæ.
Cressa ne careat pulchra dies nota;
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in salium sit requies pedum:
Neu multi Damalis meri
Bassum Threicia uincat Amystide:
Neu desint epulis rosæ:
Neu uiuax apium, neu breue lilium.
Omnes in Damalim putres
Deponent oculos: nec Damalis nouo

* Incude distringas recusum. Lãbinus ex ingenio emẽdat. sed non uideo tamen, quid ita non liceat, uulgatam lectionem tueri: præsertim quam ueteres interpretes agnoscunt.

Diuelletur adultero,
Lasciuis ederis ambitiosior.

Ob uictoriam Actiacam, genio indulgendũ esse.

N*V*NC *est bibendum: nunc pede libero*
Pulsanda tellus: nunc saliaribus
Ornare puluinar Deorum
Tempus erat dapibus sodales.
Ante hac nefas depromere cæcubum
Cellis auitis: dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo uirorum: quidlibet impotens
Sperare, fortunaq; dulci
Ebria. sed minuit furorem
Vix una sospes naui ab ignibus:
Mentemq; lymphatam Mareotico
Redegit in ueros timores
Cæsar ab Italia uolantem
Remis adurgens: accipiter uelut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis
Aemoniæ: daret ut cathenis
Fatale monstrum. quæ generosius
Perire quærens, nec muliebriter
Expauit ensem: nec latenteis
Classe cita reparauit oras.
Ausa & iacentem uisere regiam

Vultu sereno fortis, & asperas
Tractare serpenteis: ut atrum
Corpore combiberet uenenum;
Deliberata morte ferocior:
Saeuis Liburnis scilicet inuidens
Priuata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

Liburnis nauibus nō Liburnis populis. Per. Victorius interpretatur: cui ita Lambinus assētitur, ut lectionem tamen uulgatā tueatur.

AD PVERVM. 38

Se tenui apparatu gaudere.

PERSICOS *odi puer apparatus.*
Displicent nexae philyra coronae.
Mitte sectari, rosa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo. neque te ministrum
Dedecet myrtus, neque me sub arcta
Vite bibentem.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER II.

AD C. ASINIVM POLLIONEM.

Commendat ſcripta illius, quibus bella ciuilia complectebatur.

MOTVM ex Metello conſule ciuicum,
Belliq; cauſſas, & uitia, & modos,
Ludumq; Fortunæ, grauesq;
Principum amicitias, & arma
Non dum expiatis uncta cruoribus,
Periculoſæ plenum opus aleæ,
Tractas: & incedis per ignes
Suppoſitos cineri doloſo.
Paullum ſeueræ muſa tragœdiæ
Deſit theatris: mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Inſigne mæſtis præſidium reis,
Et conſulenti Pollio curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perſtringis aureis: iam litui ſtrepunt:
Iam fulgor armorum fugaces

Terret equos, equitumq́; uultus.
Audire magnos iam uideor duces
Non indecoro puluere sordidos:
Et cuncta terrarum subacta,
Praeter atrocem animum Catonis.
Iuno, & deorum quisquis amicior
Afris inulta cesserat impotens
Tellure: uictorum nepotes
Rettulit inferias Iugurthae.
Quis non Latino sanguine pinguior
Campus sepulcris impia proelia
Testatur? auditumq́; Medis
Hesperiae sonitum ruinae?
Qui gurges, aut quae flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniae
Non decolorauere caedes?
Quae caret ora cruore nostro?
Sed, ne, relictis musa procax iocis
Ceae retractes munera naeniae:
Mecum Dioneo sub antro
Quaere modos leuiore plectro.

AD C. SALLVSTIVM CRISPVM.

Contemptores opum, solos diuites, solos reges, solos beatos esse.

NVLLVS *argento color est auaris*
Abditae terris, inimice lamnae
Crispe Salusti: nisi temperato
Splendeat usu.

Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni.
Illum aget penna metuente solui
Fama superstes.
Latius regnes auidum domando
Spiritum, quam si Libyam remotis
Gadibus iungas: & uterque Pœnus
Seruiat uni.
Crescit indulgens sibi dirus hydrops:
Nec sitim pellit, nisi caussa morbi
Fugerit uenis, & aquosus albo
Corpore langor.
Redditum Cyri solio Phraaten
Dißidens plebi, numero beatorum
Eximit uirtus: populumq; falsis
Dedocet uti
Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens uni, propriamq; laurum:
Quisquis ingenteis oculo irretorto
Spectat aceruos.

AD DELIVM.

Neque deiiciendum aduersis, neque efferendum prosperis rebus animum: sed hilarandam uitam: cum æqua sit omnibus moriẽdi cõdicio.

AEQVAM memento rebus in arduis
Seruare mentem: non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia, moriture Deli,

Seu mæstus omni tempore uixeris:
  Seu te in remoto gramine per dies
  Festos reclinatum bearis
  Interiore nota Falerni:
Qua pinus ingens, albáq; populus
  Vmbram hospitalem consociare amant
  Ramis: & obliquo laborat
  Lympha fugax trepidare riuo.
Huc uina, & unguenta, & nimium breuis
  Flores amœnæ ferre iube rosæ:
  Dum res, & ætas, & sororum
  Fila trium patiuntur atra.
Cedes coēmptis saltibus, & domo,
  Villaque, flauus quam Tiberis lauit:
  Cedes: & exstructis in altum
  Diuitijs potietur heres.
Diues ne, prisco natus ab Inacho,
  Nil interest, an pauper, & infima
  De gente sub dio moreris,
  Victima nil miserantis Orci.
Omnes eodem cogimur. omnium
  Versatur urna, serius, ocyus
  Sors exitura: & nos in æternum
  Exsilium impositura cymbæ.

AD XANTHIAM PHOCEVM.

Quod in ancilla laboret, non esse cur ipsum pudeat. multis enim summis uiris idē cōtigisse.

NE sit ancillæ tibi amor pudori

Xanthia Phoceu. prius insolentem
Serua Briseis niueo colore
Mouit Achillem.
Mouit Aiacem Telamone natum
Forma captiue dominum Tecmessæ.
Arsit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta:
Barbaræ postquam cecidere turmæ
Thessalo uictore: & ademptus Hector,
Tradidit fessis leuiora tolli
Pergama Graijs.
Nescias, an te generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes.
Regium certe genus, & penates
Mæret iniquos.
Crede non illam tibi de scelesta
Plebe delectam: neque sic fidelem,
Sic lucro auersam, potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia, & uultum, teretesq; suras
Integer laudo. fuge suspicari,
Cuius octauum trepidauit ætas
Claudere lustrum.

5 Reuocandam esse mentem a desiderio uirginis immaturæ.

NONDVM subacta ferre iugum ualet
Ceruice: non dum munia comparis
Aequare: nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.

Circa uirentes est animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuijs grauem
Solantis æstum, nunc in udo
Ludere cum uitulis salicto
Prægestientis. tolle cupidinem
Immitis uuæ: iam tibi liuidos
Distinguet autumnus racemos
Purpureo uarius colore.
Iam te sequetur. currit enim ferox
Aetas: & illi, quos tibi dempserit,
Apponet annos. iam proterua
Fronte petet Lalage maritum,
Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Chloris, albo sic humero nitens,
Vt pura nocturno renidet
Luna mari, Gnidius ue Gyges:
Quem si puellarum insereres choro:
Mire sagaceis falleret hospites,
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, ambiguoq; uultu.

AD SEPTIMIVM.

Tiburtinæ & Tarentinæ regionis amœnitatem commendat.

SEPTIMI *Gades aditure mecum, &*
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra, &
Barbaras Syrteis, ubi Maura semper
Aestuat unda:
Tibur Argeo positum colono

Sit meæ sedes utinam senectæ:
Sit modus lasso maris, & uiarum,
Militiæque.
Vnde si parcæ prohibent iniquæ:
Dulce pellitis ouibus Galæsi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet: ubi non Hymetto
Mella decedunt, uiridiq; certat
Bacca Venafro:
Ver ubi longum, tepidasq; præbet
Iupiter brumas: & amicus Aulon,
Fertilis Baccho minimum Falernis
Inuidet uuis.
Ille te mecum locus, & beatæ
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lacryma fauillam
Vatis amici.

AD POMPEIVM VARVM.

Cui reduci gratulatur.

O SAEPE mecum tempus in ultimum
Deducte Bruto militiæ duce,
Quis te redonauit quiritem
Dis patrijs, Italoq; cælo,
Pompei meorum prime sodalium?
Cum quo morantem sæpe diem mero
Fregi, coronatus nitenteis

Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Sensi relicta non bene parmula,
Cum fracta uirtus: & minaces
Turpe solum tetigere mento.
Sed me per hosteis Mercurius celer
Denso pauentem sustulit aëre:
Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit æstuosis.
Ergo obligatam redde Ioui dapem:
Longáq; fessum militia latus
Depone sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi destinatis.
Obliuioso leuia Massico
Ciboria exple: funde capacibus
Vnguenta de conchis. quis udo
De properare apio coronas,
Curat ue myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego sanius
Bacchabor Edonis. recepto
Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEN.

Non esse, cur ei iuranti credatur: formosarum enim periuria a Diis negligi.

VLLA si iuris tibi peierati
Pœna Barine nocuisset umquam:
Dente si nigro fieres uel uno
Turpior ungui:

Crederem. sed tu, simul obligasti
Perfidum uotis caput; enitescis
Pulchrior multo: iuuenumq́; prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cælo, gelidaq́; diuos
Morte carenteis.
Ridet hoc inquam Venus ipsa: rident
Simplices nymphæ, ferus & Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.
Adde, quod pubes tibi crescit omnis:
Seruitus crescit noua: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt iuuencis:
Te senes parci: miseræq́; nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

AD VALGIVM.

Vt mortuum puerum aliquando flere desinat.

NON semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros: aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ
Vsque: nec Armeniis in oris
Amice Valgi stat glacies iners
Menseis per omneis: aut aquilonibus

Querceta Gargani laborant:
Et folijs uiduantur orni.
Tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademptum: nec tibi uespero
Surgente, decedunt amores,
Nec rapidum fugiente Solem.
At non ter æuo functus amabilem
Plorauit omneis Antilochum senex
Annos: nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ sorores
Fleuere semper. desine mollium
Tandem querelarum: & potius noua
Cantemus Augusti trophæa
Cæsaris: & rigidum Niphaten,
Medumq; flumen gentibus additum
Victis minores uoluere uortices:
Intraq; præscriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LICINIVM.

Retinendam esse mediocritatẽ, & animi in utraque fortuna moderationem.

RECTIVS *uiues Licini, neque altum*
Semper urgendo: neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Litus iniquum.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti: caret inuidenda

Sobrius aula.

Saepius uentis agitatur ingens
Pinus, & celsae grauiore casu
Decidunt turres: feriuntq; summos
Fulmina montes.

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene praeparatum
Pectus. informeis hiemes reducit
Iupiter: idem

Summouet. non, si male nunc, & olim
Sic erit. quondam cithara tacentem
Suscitat musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare: sapienter idem
Contrahes uento nimium secundo
Turgida uela.

12 AD Q. HIRPINVM.

VIII Omissis curis, hilariter uiuendum esse.

QVID bellicosus Cantaber, & Scythes
Hirpine Quincti cogitet, Hadria
Diuisus obiecto, remittas
Quaerere: nec trepides in usum

Poscentis aeui pauca. fugit retro
Leuis iuuentas, & decor, arida
Pellente lasciuos amores
Canicie, facilemq; somnum.

Non semper idem floribus est honos

Vernis: neque uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Consilijs animum fatigas?
Cur non sub alta uel platano, uel hac
Pinu iacentes sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaq; nardo
Potamus uncti? dissipat Euyus
Curas edaces. quis puer ocyus
Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis deuium scortum eliciet domo
Lyden? eburna, dic age, cum lyra
Maturet in comptum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MAECENATEM.

s graues & atroces lyricis uersibus non conue
iire: soluta autem oratione res gestas Augu-
i, Mæcenatem ipsum prescripturum: se nihil
osse, præter Liciniæ formam, canere.

LIS longa feræ bella Numantiæ,
c dirum Hannibalem, nec Siculum mare
no purpureum sanguine, mollibus
ari citharæ modis:
os Lapithas, & nimium mero
eum, domitosq; Herculea manu
tris iuuenes, unde periculum
ens contremuit domus

Saturni ueteris: tuq́; pedestribus
Dices historiis prœlia Cæsaris
Mœcenas melius, ductaq́; per uias
*Regnum colla * minantium.*
*Me dulcis dominæ musa * Liciniæ*
Cantus, me uoluit dicere lucidum
Fulgenteis oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris:
Nec certare ioco: ne dare brachia
Ludentem nitidis uirginibus, sacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit diues Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes
Permutare uelis crine Liciniæ?
Plenas aut Arabum domos?
*Dum flagrantia * detorquet ad oscula*
Ceruicem: aut facili sæuitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi:
Interdum rapere occupet?

Minacium, legit Lãb. pluribus hanc lectionem aprobantibus. Me dulceis, cantus. Lãb. Liciniæ alij habent, Lycimniæ alij.

Fragrantia, ratione atque auctoritate uetusti codicis probat Lãbin. legendum.

14

IN ARBOREM, CVIVS CASV *in agro Sabino pæne oppressus est.*

Numquam homini satis exploratum esse, quid uitare debeat. Sapphus, & Alcæi laudes.

ILLE *& nefasto te posuit die,*
Quicumque primum, & sacrilega manu
Produxit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumq́; pagi.

Illum & parentis crediderim sui
Fregisse ceruicem: & penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille uenena Colchica
Et quidquid usquam concipitur nefas
Tractauit: agro qui statuit meo
Te triste lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quisque uitet, numquam homini satis
*Cautum est in horas. nauita * bosphorum*
Pœnus perhorrescit: neque ultra
Cæca timet aliunde fata.
iles sagittas, & celerem fugam
Parthi: cathenas Parthus, & Italum
Robur. sed improuisa leti
Vis, rapietq; gentes.
am Pene furuæ regna Proserpinæ,
t iudicantem uidimus, Aeacum,
edesq; discretas piorum, &
eolijs fidibus querentem
ho puellis de popularibus,
te sonantem plenius aureo
cæe plectro dura nauis,
ra fugæ mala, dura belli.
que sacro digna silentio
antur umbræ dicere: sed magis
nas, & exactos tyrannos
sum humeris bibit aure uulgus.
irum? ubi illis carminibus stupens
ittit atras bellua centiceps

* Bosporum recte Lambinus legit, & auctoritate adductus & ratione.

* rapuit

Aures: & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues.
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur sono:
Nec curat Orion leones,
Aut * timidos agitare lyncas.

timidas qui dã codices manuscrip. habent.

15 AD POSTVMVM.

Mortem ineuitabilem esse.

EHEV fugaces Postume Postume
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & instanti senectæ
Afferet, indomitæq; morti.
Non si tricenis, quotquot eunt dies,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonem, Tityonq; tristi
Compescit unda, scilicet omnibus,
Quicumque terræ munere uescimur,
Enauiganda, siue reges,
Siue inopes erimus coloni.
Frustra cruento Marte carebimus,
Fractisq; rauci fluctibus Hadriæ.
Frustra per autumnos nocentem
Corporibus metuemus austrum.
Visendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatusq; longi
Sisyphus Aeodiles laboris.

Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum, quas colis, arborum
Te præter inuisas cupressos
Vlla breuem dominum sequetur.
Absumet heres cæcuba dignior
Seruata centum clauibus: & mero
Tinguet * pauimentum * superbo
Pontificum potiore cœnis.

Tinget, Lamb. legit: cum idẽ fateatur tamen Tinguet, manuscrip. (ex exemplaribus se inuenisse. Superbum Lãb. restituit: cui assentior. rectius enim superbum pauimentũ, quam superbum merũ. Nam & uino potiore (dixit) Pontificum cœnis.

6

IN SVI SAECVLI LVXVRIAM.

IAM pauca aratro iugera regiæ
Moles relinquent: undique latius
Extenta uisentur Lucrino
Stagna lacu: platanusq; cælebs
[V]incet ulmos. tum uiolaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent oliuetis odorem
Fertilibus domino priori.
[Tu]n spissa ramis laurea feruidos
[E]xcludet ictus. non ita Romuli
[P]ræscriptum, & intonsi Catonis
[A]uspicijs, ueterumq; norma.
[Priu]atus illis census erat breuis:
[Co]mmune magnum: nulla decempedis
[Me]tata priuatis, opacam
[Po]rticus excipiebat Arcton:
[Nec f]ortuitum spernere cespitem
[Le]ges sinebant, opida publico

Sumptu iubentes, & Deorum
Templa nouo decorare saxo.

17 AD GROSPHVM.

XIII Tranquillitatē animi optari ab omnibus: eam uero non congerendis opibus, honoribus ue, sed coercendis cupiditatibus comparari.

OTIVM diuos rogat in patenti
Prensus Aegaeo: simul atra nubes
Condidit Lunam: neque certa fulgent
Sidera nautis.
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphe non gemmis, neque purpura uenale, nec auro.
Non enim gazae, neque consularis
Sumouet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta uolantes.
Viuitur paruo bene: cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum:
Nec leueis somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.
Quid breui fortes iaculamur aeuo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus, patriae quis exsul
Se quoque fugit?
Scandit aeratas uitiosa naues
Cura, nec turmas equitum relinquit,

Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor euro.
Lætus in præsens animus, quod ultra est,
*Oderit curare: & amara * læto*
Temperet risu. nihil est ab omni
parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæq; circum
Mugiunt uaccæ: tibi tollit hinni=
Tum apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctæ
Vestiunt lanæ. mihi parua rura, &
Spiritum Graiæ tenuem camœnæ,
Parca non mendax dedit: & malignum
Spernere uulgus.

Quatuor uetusta exemplaria lento risu, habēt. Lamb.

D MAECENATEM AEGROTVM.

Negat se ei superstitem esse posse.

R me querelis exanimas tuis?
Nec dis amicum est, nec mihi, te prius
Obire Mæcenas, mearum
Grande decus columenq; rerum.
e meæ si partem animæ rapit
Maturior uis; quid moror altera?
Nec carus æque, nec superstes
Integer. ille dies utramque

Ducet ruinam : non ego perfidum
Dixi sacramentum : ibimus, ibimus,
Vtcumque praecedes, supremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimaeræ spiritus igneæ,
*Nec si resurgat centimanus * Gyges,*
Diuellet umquam. sic potenti
Iustitiæ, placitumq́; Parcis.
Seu Libra, seu me Scorpius adspicit
Formidolosus, pars uiolentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperiæ Capricornus undæ :
Vtrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum. te Iouis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, uolucrisq́; fati
Tardauit alas : cum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit sonum.
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum
Dextra leuasset : Mercurialium
Custus uirorum, reddere uictimas,
Aedemq́; uotiuam memento.
Nos humilem feriemus agnam.

* Gyas, & Muretus & Lambinus rectè legūt. Apud trūq. uero est cur legas que il lustrando loco in medium afferuntur.

19 Se in re tenui, sua tamen sorte contentum uiuere. at alios, nullum ædificandi, nullum quærēdi, nullum rapiendi modum facere, quasi nihil de morte cogitantes.

XIX

Versi Giambici NON *ebur, neque aureum*

Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas ultima recisas
Africa: neque Attali
Ignotus heres regiam occupaui.
Nec laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras * clientæ.
At fides & ingeni
Benigna uena est: pauperemq; diues
Me petit. nihil supra
Deos lacesso: nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus unicis Sabinis.
ruditur dies die.
Nouæq; pergunt interire Lunæ.
secanda marmora
Locas sub ipsum funus: & sepulcri
memor, struis domos:
Marisq; Bais obstrepentis urges
mouere littora,
trum locuples continente ripa.
quod usque proximos
uellis agri terminos? & ultra
s clientium
is auarus? pellitur paternos
ferens deos
xor, & uir, sordidosq; natos.
ertior tamen
acis Orci fine destinata
item manet

colonnas

Vide Morētum & Lābinū: quorū uterque ex Charisio ita legit, Porphi. assentiens eam uocem tuenti

agri

Herum. quid ultra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumq; pueris: nec satelles Orci
Callidum Promethea
Reuexit auro captus. hic superbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coercet. hic leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atque non uocatus audit.

IN BACCHVM.

Sibi licere Bacchi laudes eius numinis pleno canere.

BACCHVM in remotis carmina rupibus
Vidi docentem: credite posteri:
Nymphasq; discentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutas.
Euce recenti mens trepidat metu:
Plenoq; Bacchi pectore turbidum
Lætatur. euce, parce Liber,
Parce graui metuende thyrso.
Fas peruicaceis est mihi Thyadas,
Viniq; fontem, lactis & uberes
Cantare riuos: atque truncis
Lapsa cauis iterare mella.
Fas & beatæ coniugis additum
Stellis honorem, tectaq; Penthei
Disiecta non leui ruina,

Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
Tu separatis uuidus in iugis
Nodo coerces uiperino
Bistonidum sine frude crines.
Tu cum parentis regna per arduum
Cohors gigantum scanderet impia:
Rhetum retorsisti leonis
Vnguibus, horribiliq; mala:
Quamquam choreis aptior, & iocis,
Ludoq; dictus, non sat idoneus
Pugnæ ferebaris: sed idem
Pacis eras, mediusq; belli.
Te uidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitq; crura.

AD MAECENATEM.

21

Famam suam æternam fore.

NON *usitata, nec tenui ferar*
Penna biformis per liquidum æthera
Vates: neque in terris morabor
Longius: inuidiaq; maior
Vrbeis relinquam. non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego quem uocas,
Dilecte Mæcenas obibo:
Nec Stygia cohibebor unda,

Iam iam residunt cruribus aspera
Pelles: & album mutor in alitem
*Superna**; *nascunturq; leues*
Per digitos, humerosq; plumæ.
Iam Dædaleo ocyor Icaro,
Visam gementis litora Bosphori,
Syrtesq; Getulas canorus
Ales, Hyperboreosq; campos.
Me Colchus, & qui dissimulat metum
Marsæ cohortis Dacus, & ultimi
Noscent Geloni. me peritus
Discet Iber, Rhodaniq; potor.
Absint inani funere neniæ,
Luctusq; turpes, & querimoniæ.
Compesce clamorem: ac sepulcri
Mitte superuacuos honores.

Superne, Lambinus ratione docet esse legendum: quam lectionẽ etiã omnium exemplarium cõsensione, cũ per multa contulisset, tuetur.

Q. HORATII FLACCI
CARMINVM
LIBER III.

Non opibus aut honoribus, sed quiete animi, uitam beatam effici. I.

ODI profanum uulgus, & arceo.
Fauete linguis, carmina non prius
Audita, Musarum sacerdos,
Virginibus, puerisq; canto.
Regum timendorũ in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio mouentis.
...st, ut uiro uir latius ordinet
Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat in campum petitor:
Moribus hic, meliorq; fama
...ntendat: illi turba clientium
Sit maior. æqua lege neceßitas
Sortitur insigneis, & imos:
Omne capax mouet urna nomen.)
...rictus ensis cui super impia
...ruice pendet, non Siculæ dapes
*...ulcem elaborarint * saporem*
...m auium, citharæq; cantus
*...um * reducat. somnus agrestium*
...is uirorum non humileis domos

Elaborabũt Lamb. agnoscit: quod in plerisq. manuscriptis, inueniri affirmat.

reducent Lam. reducet, habent alii.

Fastidit, umbrosamq; ripam.
Non zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neque
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec saeuus arcturi cadentis,
Impetus, aut orientis hoedi;
Non uerberatae grandine uineae,
Fundusq; mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta pisces aequora sentiunt,
Iactis in altum molibus. huc frequens
Cementa demittit redemptor
Cum famulis, dominusq; terrae
Fastidiosus. sed timor, & minae
Scandunt eodem, quo dominus: neque
Decedit aerata triremi: &
Post equitem sedet atra cura.
Quod si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sidere clarior
Delinit * usus, nec Falernae
Vitis, Achaemeniumq; costum:
Cur inuidendis postibus, & nouo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur ualle permutem Sabina
Diuitias operosiores?

Delenit usus. L.

Pueros a teneris unguiculis ad fortitudinem, & tolerantiam assuefieri oportere, 2.

ANGVSTAM, amici, pauperiem pati

Robustus acri militia puer
Condiscat: & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus hasta:
*Vitamq; sub * dio, & trepidis agat*
In rebus. illum ex mœnibus hosticis
Matrona bellantis tyranni
Prospiciens, & adulta uirgo
Suspiret: eheu ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu leonem: quem cruenta
Per medias rapit ira cædes.
Dulce, & decorum est pro patria mori.
*Mors & fugacem * persequitur uirum:*
Nec parcit imbellis iuuentæ
*Poplitibus, timidoq;. * tergo.*
Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit, aut ponit secures
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cælum, negata tentat iter uia:
Cœtusq; uulgareis, & udam
Spernit humum fugiente penna.
Est & fideli tuta silentio
*Merces. uetabo, qui Cereris * sacrum*
Vulgarit arcanæ: sub ijsdem
Sit trabibus: fragilemq; mecum
Soluat faselum. sæpe Diespiter,
Neglectus, incesto addidit integrum.
Raro antecedentem scelestum

Vitãq. sub diuo, omnes fere manuscripti habent, quod etiam Lãb. fatetur.

Prosequitur. alias.

timidoue. alias.

sacra, Faerni codex. Lamb.

Deseruit pede pœna claudo.

Virtute præditum uirũ nihil extimescere Iunonis oraculum de imperio Romano. 3.

IVSTVM, *& tenacem propositi uirum,*
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non uultus instantis tyranni
Mente quatit solida: neque auster
Dux inquieti turbidus Hadriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & uagus Hercules
Innixus, arces attigit igneas.
Quos inter Augustus recumbens
*Purpureo * bibit ore nectar.*
Hac te merentem Bacche pater tuæ
Vexere tigres, indocili iugum
Collo trahentes. hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
Gratum elocuta consiliantibus
Iunone diuis. Ilion, Ilion
Fatalis, incestusq; iudex,
Et mulier peregrina uertit
In puluerem, ex quo destituit deos
Mercede pacta Laomedon: mihi
Castæq; damnatum Mineruæ
Cum populo, & duce fraudulento.
Iam nec Lacænæ splendet adulteræ
Famosus hospes: nec Priami domus

bibet, Lambinus restituit ex Donati Iannoctii codice, quem ipsi quoq. uidimus.

*Hic Hadria

Periura, pugnaces Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Nostrisq; ductum seditionibus
Bellum resedit: protinus & graues
Iras, & inuisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,
Marti redonabo. illum ego lucidas
Inire sedes, ducere nectari
Succos, & adscribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longus inter sæuiat Ilion,
Romamq; pontus: qualibet exsules
In parte regnanto beati:
Dum Priami, Paridisq; busto
Insultet armentum: & catulos feræ
Celent inultæ: stet Capitolium
Fulgens: triumphatisq; possit
Roma ferox dare iura Medis.
Horrenda late nomen in ultimas
Extedat oras. qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro:
Qua tumidus rigat arua Nilus:
Aurum irrepertum, & sic melius situm,
Cum terra celat, spernere fortior,
Quam cogere humanos in usus,
Omne sacrum rapiente dextra.
Quicumque mundo terminus obstitit,
Hunc tangat armis, uisere gestiens,
Qua parte debacchentur ignes:
Qua nebulæ, pluuijq; rores.

Sed bellicosis fata Quiritibus
Hac lege dico: ne nimium pÿ,
Rebusq; fidentes, auitæ
Tecta uelint reparare Troiæ.
Troiæ renascens alite lugubri
Fortuna tristi clade iterabitur,
Ducente uictrices cateruas
Coniuge me Iouis, & sorore.
Ter si resurgat murus aheneus
Auctore * Phœbo: ter pereat meis
Excisus Argiuis: ter uxor
Capta uirum, puerosq; ploret.
Non hæc iocosæ conueniunt lyræ.
Quo Musa tendis? desine peruicax
Referre sermones Deorum: &
Magna modis tenuare paruis.

Ductore quidam malunt, itaq. inuenisse scriptum se affirmant. Auctore, tamen haberi nouē exēplarib. manuscriptis, Lamb. ait: ut recte putet uulgatā lectionem esse retinēdàm. quę præterea nititur ratione.

Se a multis periculis, Musarum ope ereptum fuisse. Male cessisse omnibus, qui aduersum Deos aliquid moliri uoluerint. 4.

DESCENDE cælo, & dic age tibia
Regina longum Calliope melos,
Seu uoce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, cithara ue Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis
Insania? audire, & uideor pios
Errare per lucos: amœnæ,
Quos & aquæ subeunt, & auræ.
Me fabulosæ Vulture in Appulo
Altricis extra limen Apuliæ,

Nutricis, alias.

Ludo,

Ludo, fatigatumq; somno,
Fronde noua puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus:
Quicumque celsæ nidum Acherontiæ,
Saltusq; Batinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti,
Vt tuto ab atris corpore uiperis
Dormirem, & ursis: ut premerer sacra
Lauroque, collataq; myrto,
Non sine Dis animosus infans.
Vester Camœnæ, uester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Præneste, seu Tibur supinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Vestris amicum fontibus, & choris.
Non me Philippis uersa acies retro,
Deuota non extinxit arbos.
Nec Sicula Palinurus unda.
Vtcumque mecum uos eritis: libens
Insanientem nauita Bosphorum
Tentabo, & arentes arenas
Littoris Assyrij uiator.
Visam Britannos hospitibus feros,
Et lætum equino sanguine Concanum,
Visam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inuiolatus amnem.
Vos Cæsarem altum, militia simul
Fessas cohorteis abdidit oppidis:
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.

Vos lene consilium & datis: & dato
Gaudetis almæ. scimus ut impios
Titanas, immanemq; turmam
Fulmine sustulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & urbes, regnáq; tristia:
*Diuosque, mortaleis'q; * turmas*
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui
Fidens iuuentus, horrida brachijs,
Fratresq; tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid Typhoeus, & ualidus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion statu,
Quid Rhœtus, euulsis'q; truncis
Enceladus iaculator audax,
Contra sonantem Palladis ægida
Possent ruentes? hinc auidus stetit
Vulcanus: hinc matrona Iuno, &
Numquam humeris positurus arcum,
Qui rore puro Castaliæ lauit
Crineis solutos: qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalem'q; siluam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis consili expers mole ruit sua.
Vim temperatam Dî quoque prouehunt
In maius: ijdem odere uires
Omne nefas animo mouentes.
Testis mearum centimanus Gyges
Sententiarum notus, & integræ

* turbas contendit Lamb. legi oportere, fretus auctoritate ueterum codicum.

Gyas. uide od. xvij. lib. ij.

Tentator Orion Dianæ
Virginea domitus sagitta.
Iniecta monstris terra dolet suis:
Mæretq; partus fulmine luridum
Missos ad orcum: nec peredit
Impositam celer ignis Aetnam:
Incontinentis nec Tityi iecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Custos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent cathenæ.

AVGVSTI LAVDES.

Reguli constantia, & ad Pœnos reditus. 5.

CAELO tonantem credidimus Iouem
Regnare. præsens diuus habebitur
Augustus, adiectis Britannis
Imperio, grauibusq; Persis.
Miles ne Crassi coniuge barbara
Turpis maritus uixit? & hostium
(Pro curia, inuersiq; mores)
Consenuit socerorum in armis,
Sub rege Medo, Marsus, & Appulus
*Anciliorum, * nominis, & togæ*
Oblitus, æternæq; Vestæ,
Incolumi Ioue, & urbe Roma?
Hoc cauerat mens prouida Reguli
Dissentientis condicionibus
Fœdis, & exemplo trahentis
Perniciem ueniens in æuum:

& nominis, Lambinus reposuit, fidem facientibus sex uetust. excepl.

Si non periret immiserabilis
Captiua pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde, dixit,
*Direptæ * uidi. uidi ego ciuium*
Retorta tergo brachia libero,
Portasq; non clausas, & arua
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum. neque amissos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec uera uirtus, cum semel excidit,
Curat reponi deterioribus,
Si pugnat extricata densis
Cerua plagis: erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus:
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners: timuitq; mortem.
Hic unde uitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor,
O magna Carthago probrosis
Altior Italiæ ruinis.
Fertur pudicæ coniugis osculum,
Paruosq; natos, ut capitis minor,
A se remouisse, & uirilem
Toruus humi posuisse uultum:
Donec labanteis consilio patres
Firmaret auctor numquam alias dato.

Derepta a Lamb. restituitur. Arrepta habet Donati Iānoctii codex, quem nunc in manibus habemus, nobis a uiro doctiss. atque humaniss. * commodatum.

Interq́; mærentes amicos
Egregius properaret exſul.
Atqui ſciebat, quæ ſibi barbarus
Tortor pararet. non aliter tamen
Dimouit obſtanteis propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quam ſi clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedemonium Tarentum.

Corruptos ſui temporis mores inſectatur. 6.

DELICTA *maiorum immeritus lues*
Romane: donec templa refeceris,
Aedesq́; labentes deorum, &
Fœda nigro ſimulacra fumo.
Dis te minorem quod geris: imperas.
Hinc omne principium: huc refer exitum.
Di multa neglecti dederunt
Heſperiæ mala luctuoſe.
*Iam bis Monæſas, * & Pacori manus*
Non auſpicatos contudit impetus
Noſtros: & adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Pæne occupatam ſeditionibus
Deleuit urbem Dacus, & Aethiops,
Hic claſſe formidatus, ille
Miſsilibus melior ſagittis.
Fœcunda culpæ ſæcula, nuptias
Primum inquinauere, & genus, & domos.

Monæſis legendum Lamb. cenſet, ſecutus ueterũ exemplarium fidem: æque autem ſi ita legas, ſenſus recte conſtare uideatur.

Hoc fonte deriuata clades
In patriam populumq; fluxit:
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura uirgo: & fingitur artubus
Iam nunc, & incestos amores
De tenero meditatur ungui.
Mox iuniores quærit adulteros
Inter mariti uina: neque eligit,
Cui donet * impermissa raptim
Gaudia luminibus remotis:
Sed iussa coram non sine conscio
Surgit marito: seu uocat institor,
Seu nauis Hispanæ magister,
Dedecorum pretiosus emptor.
Non his iuuentus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico:
Pyrrhumque, & ingentem cecidit
Antiochum, Hannibalemq; dirum:
Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebas: & seueræ
Matris ad arbitrium recisos
Portare fustes: Sol ubi montium
Mutaret umbras: & iuga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnosa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem uitiosiorem.

* Improuisa, quędam ait Lamb. legere ex uetusto exēpl. quam lectionem, ut sunt uaria hominum ingenia, magis probo, sed idem tamē adductus certa ratione.

AD ASTERIEN.

Confolatur eam de mariti abfentia dolentem.

7.

QVID fles Afterie, quem tibi candidi
Primo reftituent uere fauonij,
Thynna merce beatum
*Conftantis iuuenem * fide*
Cygen? ille notis actus ad Oricum
Poft infana capræ fidera frigidas
Noctes, non fine multis
infomnis lacrymis agit.
Atqui folicitæ nuncius hofpitæ
Sufpirare Cloen, & miferam tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille uafer modis.
Vt Prætum mulier perfida credulum
Falfis impulerit criminibus, nimis
Cafto Bellerophonti
Maturare necem refer.
Narrat pæne datum Pelea Tartaro:
Magneffam Hippolitendum fugit abftinens:
Et peccare docentes
Fallax hiftorias monet
Fruftra: nam fcopulis furdior Icari
*Voces * audit adhuc integer. at tibi,*
Ne uicinus Enipeus
Plus iufto placeat, caue.
Quamuis non alius flectere equum fciens
Aeque confpicitur gramine Martio:

* Fide, patrii cafus legē. oftendit. L. innixus au ctoritate trium manufcrip. codicū. Veteres æque &. fide & fidei, & acie & aciei in patrio cafu efferebant. uide Prifc. lib. vii.

* fpernit, alias.

Nec quisquam citus æque
Tusco denatat alueo.
Prima nocte domum claude: neque in uias
Sub cantu querulæ despice tibiæ:
Et te sæpe uocanti
Duram, difficilis mane.

AD MAECENATEM.

Cur Kal. Martiis, cum sine uxore sit, nihilominus tamen epuletur, & sacrificet. 8.

MARTIIS *cælebs quid agam Kalendis:*
Quid uelint flores, & acerra turis
Plena, miraris, positusq; carbo in
Cæspite uiuo,
*Docte * sermones utriusque linguæ:* male antea sermonis, legebatur. v. Lamb.
Voueram dulces epulas, & album
Libero caprum prope funeratus
Arboris ictu.
Hic dies anno redeunte festus
*Corticem adstrictum pice dimouebit **
Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullo.
Sume Mæcenas cyathos amici
Sospitis centum: & uigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis esto
Clamor, & ira:
Mitte ciuiles super urbe curas.
Occidit Daci Cotisonis agmen:
Medus infestus sibi luctuosis

Demouebit. Lamb. se scriptum reperisse ait in duobus, codicibus, Faerni altero, altero Vaticã.

Dissidet armis:
Seruit Hispanæ uetus hostis oræ
Cantaber sera domitus cathena.
Iam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens ne qua populus laboret,
Parce priuatus nimium cauere: &
Dona præsentis cape lætus horæ: ac
Linque seuera.

Dialogus Horatii & Lydiæ. 9.

Ho. DONEC gratus eram tibi,
Nec quisquam potior bracchia candidæ
Ceruici iuuenis dabat;
Persarum uigui rege beatior.
Ly. Donec non * alia magis
Arsisti: neque erat Lydia post Chloen:
Multi Lydia nominis
Romana uigui clarior Ilia.
Ho. Me nunc Thressa Chloe regit
Dulces docta modos, & citharæ sciens:
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata superstiti.
Ly. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi:
Pro quo bis patiar mori:
Si parcent puero fata superstiti.
Ho. Quid? si prisca redit Venus,
Diductosq; iugo cogit aheneo?

* alia, ait extare scriptũ Lamb. aliquot manuscr. exẽplaribus.

Si flaua excutitur Chloe,
Reiectæq; patet ianua Lydiæ?
Ly. Quamquam sidere pulchrior
Ille est: tu leuior cortice, & improbo
Iracundior Adria:
Tecum uiuere amem: tecum obeam libens.

AD LYCEN.

Vt, posita duritie, aliqua ipsius miseratione capiatur. 10.

EXTREMVM *Tanain si biberes Lyce,*
Sæuo nupta uiro: me tamen asperas
Porrectum ante fores obiicere incolis
Plorares aquilonibus.
Audis quo strepitu ianua, quo nemus
Inter pulchra situm tecta remugiat
Ventis? & positas ut glaciet niues
Puro numine Iupiter?
Ingratam Veneri pone superbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamuis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus uiola pallor amantium,
Nec uir Pieria pellice saucius
Curuat: supplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior æsculo,
Nec mauris animum mitior anguibus.
Non hoc semper erit liminis, aut aquæ
Cælestis patiens latus.

AD MERCVRIVM.

Vt modos sibi dictet, quibus Lyde flecti possit. Danaidum fabula. 11.

MERCVRI, *nam te docilis magistro*
Mouit Amphion lapides canendo;
Tu'q; testudo resonare septem
Callida neruis,
Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Diuitium mensis, & amica templis,
Dic modos, Lyde quibus obstinatas
Applicet aures.
Quæ uelut latis equa trima campis,
Ludit exsultim: metuit'q; tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc proteruo
Cruda marito.
Tu potes tigres, comites'q; siluas
Ducere: & riuos celeres morari.
Cessit immanis tibi blandienti
Ianitor aulæ
Cerberus: quanuis furiale centum
Muniant angues caput eius: atque
Spiritus tæter, saniesq; manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion, Tityos'q; uultu
Risit inuito. stetit urna paullum
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde scelus, atque notas

Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seráq; fata,
Quæ manent culpas etiam sub orco:
Impiæ: nam quid potuere maius?
Impiæ sponsos potuere duro
Perdere ferro.
Vna de multis face nuptiali
Digna, periurum fuit in parentem
Splendide mendax: & in omne uirgo
Nobilis æuum.
Surge, quæ dixit iuueni marito:
Surge: ne longus tibi somnus, unde
Non times, detur: socerum, & scelestas
Falle sorores.
Quæ, uelut nactæ uitulos leænæ
Singulos eheu lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam: nec intra
Claustra tenebo.
Me pater sæuis oneret cathenis:
Quod uiro clemens misero peperci:
Me uel extremos Numidarum in agros
Classe releget.
I, pedes quo te rapiunt, & auræ:
Dum fauet nox, & Venus: i secundo
Omine: & nostri memorem sepulcro
Scalpe querelam.*

Sculpe recte legi ait Lamb. duobus codicibus manuscr. & item Donati.

AD NEOBVLEN.

Eam Hebri adolescentis amore correptam, otio se iam tradere. 12.

MISERARUM est neque amori dare ludum:
Neque dulci mala uino lauere: aut ex-
animari metuentes patruæ uerbera linguæ.
Tibi qualum Cythereæ puer ales,
Tibi telas, operosæq; Mineruæ
Studium aufert Neobule Liparæi nitor Hebri.
Eques ipso melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque segni pede uictus,
Simul unctos Tiberinis humeros lauit in undis.
Catus idem per apertum fugientes
Agitato grege ceruos iaculari: &
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

Iann.& Paierni. scalpere enim aut gēma, aut argento, aut ebore dicimus, hinc scalptor. Plinio, & scalptura.

AD FONTEM BLANDUSIAE.

Commendat eius amœnitatem. 13.

O FONS Blandusiæ splendidior uitro,
Dulci digne mero, non sine floribus,
Cras donaberis hœdo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, & Venerem, & prœlia destinat
Frustra: nam gelidos infitiet tibi
Rubro sanguine riuos,
Lasciui soboles * gregis.
Te flagrantis atrox hora caniculæ
Nescit tangere: tu frigus amabile
Fessis uomere tauris
Præbes, & pecori uago.
Fies nobilium tu quoque fontium:
Me dicente cauis impositam ilicem

Suboles restituit Lātū. ex cod. manuscrip. tum ex Festi, & Nonii auctoritate.

Saxis: unde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ.

AVGVSTI LAVDES. 14.

HERCVLIS ritu modo dictus o plebs
Morte uenalem petijsse laurum,
Cæsar, Hispana repetit penates
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito
Prodeat iustis operata diuis:
Et soror clari ducis, & decora
Supplice uitta
Virginum matres, iuuenumq; nuper
Sospitum. uos o pueri, & puellæ
Iam uirum expertæ, male * ominatis
Parcite uerbis.
Hic dies uere mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per uim metuam, tenente
Cæsare terras.
I, pete unguentum puer, & coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli:
Spartacum si qua potuit uagantem
Fallere testa.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem;
Si per inuisum mora ianitorem
Fiet; abito.
Lenit albescens animos capillus
Litium, & rixæ cupidos proteruæ.

Pudenter Lambinus & cunctanter sublato uerbo iam recepto, ominatis. ex Faerni auctoritate, nominatis reposuit: sed ego plus aliquanto Lambino quam Faerno tribuo. nam pudenda etiam errata confensio manuscr. codicum tuetur.

Non ego hoc ferrem calidus iuuenta
Consule Planco.

IN CHLORIM.

Vt saltem uetula nequitias facere desinat. 15.

VXOR *pauperis Ibici,*
Tandem nequitiæ pone modum tuæ
Famosis'q; laboribus.
Maturo propior desine funeri
Inter ludere uirgines:
Et Stellis nebulam spargere candidis.
Non, si quid pholoen satis,
Et te Chlori decet: filia rectius
Expugnat iuuenum domos,
Pulso Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Lasciuæ similem ludere capreæ.
Te lanæ prope nobilem
Tonsæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus rosæ,
Nec poti uetulam fece tenus cadi.

AD MAECENATEM.

Se contentum esse sua sorte. hac autem affectione animi uitam beatam constare. 16.

INCLVSAM *Danaen turris ahenea,*
Robustæ'q; fores, & uigilum canum
Tristes excubiæ munierant satis

Nocturnis ab adulteris:
Si non Acrisium, uirginis abditæ
Custodem pauidum, Iupiter, & Venus
Risissent: fore enim tutum iter, & patens
Conuerso in pretium deo.
Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argiui domus, ob lucrum
Demersa excidio. diffidit urbium
Portas uir Macedo: & subruit æmulos
Reges muneribus. munera nauium
Sæuos illaqueant duces.
Crescentem sequitur cura pecuniam,
Maiorumq; fames. iure perhorrui
Late conspicuum tollere uerticem
Mæcenas equitum decus.
Quanto quisque sibi plura negauerit,
A Dis plura feret. nil cupientium
Nudus castra peto: & transfuga, diuitum
Partes linquere gestio,
Contemptæ dominus splendidor rei,
Quam, si quidquid arat * non piger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Puræ riuus aquæ, siluaq; iugerum
Paucorum, & segetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ,
Fallit sorte beatior.
Quamquam nec Calabræ mella ferunt apes:

Impiger, ita in san noctii codice, quod Lambinus obseruauit, scriptũ animaduertimus.

Nec

Nec Læstrigonia Bacchus in amphora
Languescit mihi: nec pinguia Gallicis
Crescunt uellera pascuis:
Importuna tamen pauperies abest.
Nec, si plura uelim, tu dare deneges.
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigam:
Quam si Mygdonijs regnum Alyatici
Campis continuem. multa petentibus,
Desunt multa. bene est, cui Deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

AD AELIVM LAMIAM.

Nobilitatem ipsius commendat: deinde admonet, ut se præparet ad diem crastinum, qui pluuiosus fore uidebatur, hilariter exigendum.

17.

AELI *uetusto nobilis ab Lamo,*
Quando & priores hic Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne fastos:
Auctore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Litoribus tenuisse Lyrin
Late tyrannus. cras folijs nemus
Multis, & alga litus inutili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet: aquæ nisi fallit augur
Annosa cornix, dum potes, aridum,

Compone lignum: cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

AD FAVNVM.

Vt sibi propitius sit. 18.

FAVNE, Nympharum fugientum amator,
Per meos fines, & aprica rura
Lenis incedas: abeasq; paruis
Aequus alumnis:
Si tener pleno cadit hœdus anno:
Larga nec desunt Veneris sodali
Vina crateri: * uetus ara multo
Fumat odore:
Ludit herboso pecus omne campo:
Cum tibi nonæ redeunt Decembres:
Festus in pratis uacat otioso
Cum boue pagus:
Inter audaces lupus errat agnos:
Spargit agrestes tibi silua frondes:
Gaudet inuisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

Cratera, Lambino auctore, est legendum, quam uocem se in omnibus codicibus manuscrip. inuenisse affirmat.

AD TELEPHVM.

Non ita curandas esse ueteres historias, ut ea quæ ad uitam exilarandam pertinent. 19.

QVANTVM distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,

Narras, & genus Aeaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio.
Quo Chium pretio cadum
Mercemur; quis aquam temperet ignibus:
Quo præbente domum, & quota
Pelignis caream frigoribus; taces.
Da Lunæ propere nouæ,
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ. tribus, aut nouem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui musas amat impares;
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. tres prohibet supra
Rixarum metuens tangere Gratia
Nudis iuncta sororibus.
Insanire iuuat. cur Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
Parcentes ego dexteras
Odi: sparge rosas. audiat inuidus
Dementem strepitum Lycus:
Et uicina seni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem Telephe uespero:
Tempestiua petit Chloe:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHVM.

Te formosum puerum a puella abstrahere moliatur. 20.

NON uides, quanto moueas periclo
Pyrrhe Getulæ catulos leænæ?
Dura post paullo fugies inaudax
Prœlia raptor:
Cum per obstantes iuuenum cateruas
Ibit, insignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Maior, an illi.
Interim dum tu celeres sagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos:
Arbiter pugnæ posuisse nudo
Sub pede palmam
Fertur: & leni recreare uento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM.

Vt in Coruini gratiam uina uetusta promat. 21.

O NATA mecum consule Manlio,
Seu tu querelas, siue geris iocos,
Seu rixam, & insanos amores,
Seu facilem pia testa somnum:
Quocumque lectum nomine Maßicum
Seruas; moueri digna bono die:
Descende Coruino iubente,
Promere languidiora uina.
Non ille, quamquam Socraticis madet
Sermonibus: te negliget horridus:

Narratur & prisci Catonis
Sæpe mero caluisse uirtus.
Tu lene tormentum ingenio admoues
Plerumque duro: tu sapientium
Curas, & arcanum iocoso
Consilium retegis Lyæo:
Tu spem reducis mentibus anxijs,
Viresque, & addis cornua pauperi,
Post te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te Liber, & si læta aderit Venus,
Segnesq; nodum soluere Gratiæ,
Viuæq; producent lucernæ:
Dum rediens fuget astra Phœbus:

IN DIANAM. 22.

MONTIVM *custos, nemorumq; uirgo,*
Quæ laborantes utero puellas
Ter uocata audis: adimisq; leto
Diua triformis:
Imminens uillæ tua pinus esto:
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEN.

Suadens Deos puris manibus, & bona conscien tia colendos esse. 23.

CAELO *supinas si tuleris manus*

Naſcente Luna ruſtica Phidile:
Si ture placaris, & horna
Fruge lareis, auidáq; porca:
Nec peſtilentem ſentiet Africum
Fœcunda uitis, nec ſterilem ſeges
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero graue tempus anno.
Nam quæ niuali paſcitur Algido
Deuota, quercus inter, & ilices:
Aut creſcit Albanis in herbis
Victima, pontificum ſecures
Ceruicet tinget. te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Paruos coronantem marino
Rore deos fragilíq; myrto.
Immunis aram ſi tetigit manus:
Non ſumptuoſa blandior hoſtia,
Mollibit auerſos penates
Farre pio, & ſaliente mica.

IN AVAROS. 24.

INTACTIS *opulentior*
Theſauris Arabum, & diuitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Thyrrhenum omne tuis, & mare * *Ponticum:*
Si figit adamantinos
Summis uerticibus dira neceſſitas
Clauos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campeſtres melius Scythæ,

* Apullicum, legit Lãb. quod habẽt aliquot ue tuſta exem pl. Nam in Iannoctii codice tam quã antea

Quorum plaustra uagas rite trahunt domos,
Viuunt, & rigidi Getæ:
Immetata quibus iugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt:
Nec cultura placet longior annua:
Defunctumq; laboribus
Aequali recreat sorte uicarius.
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit uirum
Coniux: nec nitido fidit adultero.
Dos est magna: parentium
Virtus, & metuens alterius uiri
Certo fœdere castitas.
Et peccare nefas, aut pretium est mori.
O quisquis uolet impias
Cædes, aut rabiem tollere ciuicam:
Si quæret, pater urbium,
Subscribi statuis: indomitam audeat
Refrænare licentiam,
Clarus post genitis. * quatenus, heu nefas,
Virtutem incolumem odimus:
Sublatam ex oculis quærimus inuidi,
Quid tristes querimoniæ,
Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt? si neque feruidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec boreæ finitimum latus,
Duratæq; solo niues

mendum lo co hæsisset, Ponticum esse reposi tū animad uertitur.

non nocens

quatinus, L. legi affir mat in codi ce Faerni, et uno Vatica no. non au tem eadem est notio quatenus aduerbii & quatinus: alterum e nim qua si ne, alterum,

Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt aequora nauitae.
Magnum pauperies opprobrium, iubet
Quiduis & facere, & pati:
Virtutisq; uiam deserit * arduae.
Vel nos in Capitolium,
Quo clamor uocat, & turba fauentium:
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mistamus. scelerum si bene paenitet:
Eradenda cupidinis
Praui sunt elementa: & tenerae nimis
Mentes asperioribus
Formandae studijs. nescit equo rudis
Haerere ingenuus puer:
Venariq; timet, ludere doctior,
Seu graeco iubeas trocho:
Seu malis uetita legibus alea.
Cum periura patris fides
Consortem socium fallat, & hospitem:
Indignoq; pecuniam
Heredi properet. scilicet improbae
Crescunt diuitiae: tamen
Curtae nescio quid semper abest rei.

quoniam ... gnificat. uide Festũ.

Malim legi cum Lambino arduam. Est enĩ epith. quod uiç magis quam uirtuti conueniat. Sed recepta iam diu lectione standum uidetur.

AD BACCHVM. 25.

QVO me Bacche rapis tui
Plenum? quae in nemora, & quos agor in specus
Velox mente noua? quibus

Antris egregij Cesaris audiar
Aeternum meditans decus
Stellis inserere, & concilio Iouis?
Dicam insigne, recens, adhuc
Indictum ore alio. non secus in iugis
Exsomnis stupet Euhyas.
Hebrum prospiciens, & niue candidam
Thracen, ac pede barbaro
Lustratam Rhodopen. ut mihi deuio
Rupes, & uaccuum nemus
Mirari libet? o Naiadum potens,
Baccharumq; ualentium
Proceras manibus uertere fraxinos:
Nil paruum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. dulce periculum est
O Lenee sequi Deum
Cingentem uiridi tempora pampino.

Se iam senem amoribus aptum amplius non esse. 26.

IXI puellis nuper idoneus;
Et milita ui non sine gloria:
Nunc arma, defunctumq; bello
Barbiton hic paries habebit:
uum marinæ qui Veneris latus
Custodit. hic hic ponite lucida
Funalia, & uecteis, & arcus
Oppositis foribus minaceis.
quæ beatam diua tenes Cyprum, &
iemphim carentem Sythonia niue

Regina, sublimi flagello
Tange Chloen semel, arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATVRAM.

Deterret eam præcipue exemplo Europæ. 27.

IMPIOS *parræ recinentis omen*
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuuino,
Fetaq; uulpes:
Rumpat & serpens iter institutum:
Si per obliquum similis sagittæ
*Terruit mannos. ego * cui timebo,*
Prouidus auspex?
Ante quam stantes repetat paludes
Imbrium diuina auis imminentum:
Oscinem corruum prece suscitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix ubicumque mauis:
Et memor nostri Galatea uiuas:
Teq; nec leuus uetet ire picus,
Nec uaga cornix:
Sed uides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego, quid sit ater
Hadriæ, noui, sinus: & quid albus
Peccet Iapyx.
Hostium uxores, puerique cæcos
Sentiant motus orientis Hœdi, &
Aequoris nigri fremitum, & trementes
Verbere ripas.

quid time bo? in codice Rain. Cardin. Farnesii Lamb. se scriptum reperisse inquit.

Sic & Europe niueum doloso
Credidit tauro latus: & scatentem
Belluis pontum, mediasq; fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis studiosa florum, &
Debitæ nymphis opifex coronæ,
Nocte sublustri, nihil, astra præter,
Vidit & undas.
Quæ simul centum tetigit potentem
Opidis Creten: pater o relictum
Filiæ nomen, pietasq; dixit
Victa furore,
Vnde, quo ueni? leuis una mors est
Virginum culpæ. uigilans ne ploro
Turpe commissum? an uitijs carentem
Ludit imago
Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? melius ne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc iuuencum
Dedat iratæ: lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua tauri:
Impudens liqui patrios penates:
Impudens Orcum moror. O, deorum
Si quis hæc audis: utinam intererrem
Nuda leones
Ante, quam turpis macies decentes
Occupet malas: teneræq; succus

Defluat prædæ: speciosa quæro
Pascere tigres.
Vilis * Europe, pater urget absens:
Quid mori cessas? potes hac ab orno
Pendulum zona bene te secuta,
Elidere collum.
Siue te rupes, & acuta læto
Saxa delectant: age te procellæ
Crede ueloci: nisi herile mauis
Carpere pensum
Regius sanguis, dominæq; tradi
Barbaræ pellex. aderat querenti
Perfidum ridens Venus, & remisso
Filius arcu.
Mox ubi lusit satis: abstineto
Dixit irarum, calidæq; rixæ:
Cum tibi inuisus lacerenda reddet
Cornua taurus.
Vxor inuicti Iouis esse nescis?
Mitte singultus: bene ferre magnam
Disce fortunam: tua sectus orbis
Nomina ducet.

Europę si cum Lambino legas, atq. uilis epithetet. ad patrem referas: elegãtior multo & clarior lectio uideri potest. usitata autem est dicendi ratio, ut cum aliquid minus nobis esse curæ ostendimus, esse id nobis uile dicamus.

AD LYDEN.

Diem Neptuno sacrum hilariter exigendũ esse.

28.

Versi Jolcaui a Dattilici FESTO quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum
Lyde strenua Cæcubum:

Munitæq; adhibe uim ſapientiæ
Inclinare meridiem
Sentis: ac, ueluti ſtet uolucris dies,
Parcis deripere. horreo
Ceſſantem Bibuli conſulis amphoram,
Nos cantabimus inuicem
Neptunum, & uirides Nereidum comas.
Tu curua recines lyra
Latonam, & celeris ſpicula Cinthiæ:
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgentéiſq; tenet Cycladas: & Paphon
Iunctis uiſit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque nænia.

derſpere auctoritate ueterum codicum recte reſtituit Lãbinus. Ratio autem eius ſentẽtiã tuetur. perperam uero antea diripere legebatur.

AD MAECENATEM.

Inuitat eum ad cenam. 29.

TYRRHENA regnum progenies, tibi
Non ante uerſo lene merum cado
Cum flore Mæcenas roſarum, &
Preſſa tuis balanus capillis
Iam dudum apud me eſt. eripe te moræ:
Ne ſemper udum Tibur, & Æſulæ
Decliue contempleris aruum, &
Telegoni iura parricidæ
Faſtidioſam deſere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis:
Omitte mirari beatæ
Fumum, & opes, ſtrepitumq; Romæ.

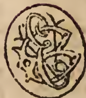
Plerumque gratæ diuitibus uices.
Mundæq; paruo sub lare pauperum
Cenæ, sine aulæis, & ostro
Solicitam explicuere frontem.
Iam clarus occultum Andromedes pater
Ostendit ignem: iam Procyon furit,
Et stella uesani leonis,
Soles dies referente siccos.
Iam pastor umbras cum grege languido,
Riuumq; fessus quærit, & * horridi
Dumeta siluani: * caretq;
Ripa uagis taciturna uentis.
Tu, ciuitatem quis deceat status,
Curas: & urbi solicitus times,
Quid Seres, & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaisq; discors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit Deus:
Ridetque, si mortalis ultra
Fas trepidat. quod adest, memento
Componere æquus. cetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alueo
Cum pace * dilabentis Etruscum
In mare; nunc lapides adesos,
Stirpesq; raptas, & pecus, & domos
Voluentis una, non sine montium
Clamore, uicinæq; siluæ.
Cum fera diluuies quietos
Irritat amnes. ille potens sui,
Lætusq; deget: cui licet in diem

horrida. legendum putat Lambi. & quidem recte secutus ueterũ exempl. fidem.

Caret qua, Achillis Statii codex. Lab.

Delabentis restituit L. adductus non ratione solũ, sed etiam auctoritate ueterum cod.

Dixisse, uixi: cras uel atra
Nube polum pater occupato,
Vel sole puro: non tamen irritum
Quodcumque retro est, efficiet: neque
Diffinget, infectumq; reddet,
Quod fugiens semel hora uexit.
Fortuna sæuo læta negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.
Laudo manentem. si celeres quatit
Pennas, resigno quæ dedit: & mea
Virtute me inuoluo: probamq;
Pauperiem sine dote quæro.
Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere; & uotis pacisci,
Ne Cypriæ, Tyriæq; merces
Addant auaro diuitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ,
Tutum per Aegæos tumultus
Aura feret, geminusq; Pollux.

Carminum suorum gloriam æternam fore. 30.

EXEGI *monumentum ære perennius,*
Regaliq; situ Pyramidum altius:
Quod non imber edax, non aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.

Non omnis moriar: multaq; pars mei
Vitabit Libitinam. usque ego postera
Crescam laude recens: dum capitolium
Scandet cum tacita uirgine pontifex.
Dicar, qua uiolens obstrepit Aufidus:
Et qua pauper aquae Daunus, agrestium
*Regnator * populorum: ex humili potens*
Princeps Aeolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. sume superbiam
Quaesitam meritis: & mihi Delphica
Lauro cinge uolens Melpomene comam.

Regnauit, qui legunt, uidentur uulgo receptum lectionem improbare: sed ego tamen non censeo mutandam. Ita Virgilio Deum regnator, & Olympi regnator non semel, & quod Tyberis fluuii epitheton est. Corniget Hesperidum fluuius regnator aquarum, & regnator Asiae Priamus.

Q. HORATII FLACCI
CARMINVM
LIBER IV.

Se iam ea ætate esse, ut a rebus Venereis alieno esse animo debeat: & tamen Ligurini uæsano amore torreri.

I

NTERMISSA Venus diu
Rursus bella moues? parce precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ: desine dulcium
Mater sæua Cupidinum
Circa lustra decem flectere mollibus
Iam durum imperijs. abi
Quo blandæ iuuenum te reuocant preces.
Tempestiuius in domo
Paulli, purpureis ales oloribus,
*Comessabere * Maximi:*
Si torrere iecur quæris idoneum.
Namque & nobilis, & decens,
Et pro solicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Late signa feret militiæ tuæ.
Et quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli:
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream sub trabe Cypria.

Comassabere, Lamb. a græco uerbo κωμάζειν. sed nõ uideo tamen quin uulgatam lectionem recte posimus tueri. eodem certe loco Cicer. habet, adulteria cõuiuia, comessationes, cantus

symphoni- as, amores, libe... pro ... pro Mar.

Illic plurimam naribus
Duces tura: lyræque, & Berecynthiæ
Delectabere tibiæ
Mistis carminibus non sine fistula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris uirginibus tuum
Laudantes, pede candido
In morem salium, ter quatient humum.
Me nec femina, nec puer,
Iam nec spes animi credula mutui,
Nec certare iuuat mero:
Nec uincire nouis tempora floribus.
Sed cur heu Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter uerba cadit lingua silentio?
Nocturnis te ego somnijs:
Iam captum teneo: iam uolucrem sequor
Te per gramina Martij
Campi, te per aquas dure uolubiles.

AD ANTONIVM IVLVM.

Pindarum inimitabilem esse.

PINDARVM *quisquis studet æmulari,*
Iule: ceraptis ope Dædalea
Nititur pennis, uitreo daturus
Nomina ponto.
Monte decurrens uelut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,

Feruet, immensusq; ruit profundo
Pindarus ore;
Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluit, numerisq; fertur
Lege solutis:
Seu Deos, regesq; canit, Deorum
Sanguinem: per quos cecidere iusta
Morte centauri: cecidit tremendæ
Flamma chimæræ:
Siue, quos Elea domum reducit
Palma cælestes: pugilem ue, equum ue
Dicit: & centum potiore signis
Munere donat:
Flebili sponsæ iuuenem ue raptum
Plorat: & uires, animumque, moresque,
Aureos deducit in astra: nigroq;
Inuidet orco.
Multa Dircæum leuat aura cycnum:
Tendit Antoni quoties in altos
Nubium tractus. ego apis Matinæ
More, modoq;
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uuidiq;
Tiburis ripas, operosa paruus
Carmina fingo.
Concines maiore poeta plectro
Cæsarem: quandoque trahet feroces
Per sacrum cliuum, merita decorus
Fronde: Sicambros,

Quo nihil maius, melius ue terris
Fata donauere, boniq́; diui:
Nec dabunt: quamuis redeant in aurum
Tempora priscum.
Concines lætosq́; dies, & urbis
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu, forumq́;
Litibus orbum.
Tum meæ: si quid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars: & o Sol
Pulcher, o laudande, canam, recepto
Cæsare felix.
Tuq́; dum procedis; Io triumphe,
Non semel dicemus, Io triumphe,
Ciuitas omnis: dabimusq́; diuis
Tura benignis.
Te decem tauri totidemq́; uaccæ,
Me tener soluet uitulus relicta
Matre, qui largis iuuenescit herbis
In mea uota,
Fronte curuatos imitatus igneis
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit, niueus uideri,
Cetera fuluus.

AD MELPOMENEN.

Se uitam, famamq́; ei debere.

QVEM tu Melpomene semel
Nascentem placido lumine uideris:

Illum non labor Isthmius
 Clarabit pugilem: non equus impiger
Curru ducet Achaico
 Victorem: neque res bellica Delijs
Ornatum folijs ducem,
 Quod regum tumidas contuderit minas:
Ostendet capitolio.
 Sed quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et spissæ nemorum comæ,
 Fingent Aeolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
 Dignatur soboles * inter amabiles
Vatum ponere me choros:
 Et iam dente minus mordeor inuido.
O testudinis aureæ
 Dulcem quæ strepitum Pieri temperas:
O mutis quoque piscibus
 Donatura cycni, si libeat, sonum,
Totum muneris hoc tui est.
 Quod monstror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
 Quod spiro, & placeo: si placeo: tuum est.

*suboles ex trium cod. auctoritate L. restituit. Dicta autẽ suboles, ut Festus ait, a sub & olescendo. i. crescendo, ut adolescens atque indoles.

DRVSI LAVDES.

QVALEM ministrum fulminis alitem,
 Cui rex Deorum regnum in aues uagas
 Permisit, expertus fidelem
 Iupiter in Ganymede flauo.
Olim iuuentas, & patrius uigor
 Nido laborum propulit inscium:

Vernique, iam nimbis remotis,
  Insolitos docuere nisus
Venti pauentem: mox in ouilia
  Demisit hostem uiuidus impetus,
  Nunc in reluctantes dracones
  Egit amor dapis, atque pugnæ:
Qualem ue letis caprea pascuis
  Intenta, fuluæ matris ab ubere
  Iam lacte depulsum leonem,
  Dente nouo peritura uidit:
Videre Rhæti bella sub Alpibus
  Drusum gerentem * & Vindelici: quibus
  Mos unde deductus per omne
  Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli:
  Nec scire fas est omnia: sed diu,
  Lateq; uictrices cateruæ
  Consilijs iuuenis *reuictæ
Sensere, quid mens rite, quid indoles
  Nutrita faustis, sub penetralibus
  Posset, quid Augusti paternus
  In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus: & bonis
  Est in iuuencis, est in equis patrum
  Virtus: nec imbellem feroces
  Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed uim promouet insitam
  Rectiq; cultus pectora roborant:
  Vtcumque defecere mores,
  Dedecorant bene nata culpæ.

In quibusdam manu scriptis, Drusum gerentem, Vindelici, legitur, absque copul. reuinctæ alii habent nõ male, sed reuictæ tamen plures.

Quid debeas o Roma Neronibus,
Testis Metaurum flumen, & Asdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis.
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma risit adorea:
Dirus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per tedas, uel eurus
Per Siculas equitauit undas.
Post hoc secundis usque laboribus
Romam pubes creuit: & impia
Vastata Pœnorum tumultu
Fana Deos habuere rectos:
Dixitq; tandem perfidus Hannibal,
Cerui luporum prædæ rapacium
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere, & effugere est triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus sacra,
Natosque, maturosq; patres
Pertulit Ausonias ad urbeis:
Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædeis, ab ipso
Ducit opes, animumq; ferro.
Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem:
Monstrum ue summisere Colchi
Maius, Ichioniæ ue Thebæ.
Merses profundo: pulchrior euenit.
Luctere: multa proruet integrum

Cum laudem uictorem: geretq;
Prœlia coniugibus loquenda.
Carthagini iam non ego nuncios
Mittam superbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna nostri
Nominis, Asdrubale interempto.
Nil Claudiæ non * efficient manus.
Quas & benigno numine Iupiter
Defendit: & curæ sagaces
Expediunt per acuta * bella.

AD AVGVSTVM.

Vt tandē in urbem redeat.

DIVIS orte bonis, optime Romulæ
Custos gentis, abes iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ dux bone patriæ.
Instar ueris enim uultus ubi tuus
Affulsit populo, gratior it dies:
Et soles melius nitent.
Vt mater iuuenem, quem notus inuido
Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci * detinet a domo:
Votis ominibusque, & precibus uocat:
Curuo nec faciem littore * dimouet:
Sic desiderijs icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.

perficient manuscr. cod. quidā habent. Peracuta belli primus restituit Achilles Statius Lusitanus, atque eum secutus Lambinus. Hāc autē lectionem habēt manuscrip. cod. fere omnes, atque unus quem ipsi uidimus, Mediolani excusus centesimo iā ab hinc anno. Idem Statius interpretatur acuta belli quæ στρατηγήματα græce appellantur. Ducum cōsilia & belli artes.

Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaq; faustitas:
Pacatum uolitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur casta domus stupris:
Mos, & lex maculosum edomuit nefas:
Laudantur simili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit,
Fœtus incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quisque diem collibus in suis:
Et uitem uiduas ducit ad arbores:
Hinc ad uina redit lætus: & alteris
Te mensis adhibet Deum.
Te multa prece, te prosequitur mero
*Diffuso * pateris: & laribus tuum*
Miscet numen, uti Græcia Castoris,
Et magni memor Herculis.
Longas o utinam dux bone ferias
Præstes Hesperiæ, dicimus integro
Sicci mane die: dicimus uuidi,
Cum Sol Oceano subest.

Distinet habent alii quibus Porph. auctoritas suffragatur. Sed q̃ uulgati habent, libentius retinemus ubi cõmode sensus elici possit. Detinet preterea habet exẽplar Iãnoctij uetustissimũ. Demouet legit Lambinus, cũ tueri uulgatam lectionẽ facile queat.

Defuso. L. ex Iannoct. exempl.

IN APOLLINEM ET DIANAM,

carmen sæculare.

DIVE, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityosq; raptor

Sensit, & Troiæ prope uictor altæ
Phthius Achilles,
Ceteris maior tibi miles impar:
Filius quamuis Thetidos marinæ
Dardanas turres quateret tremenda
Cuspide pugnax.
Ille, mordaci uelut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus euro,
Procidit late: posuitq; * collum
Puluere teucro.
Ille non inclusus equo Mineruæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palam captis grauis, heu nefas, heu,
Nescios fari pueros Achiuis
Vreret flammis, etiam latentes
Matris in aluo:
Ni tuis uictus, Venerisq; grata
Vocibus diuum pater annuisset
Rebus Aeneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lauis amne crines:
Dauniæ defende decus camœnæ
Leuis Agyleu.
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenq; dedit poetæ.
Virginum primæ pueriq; claris
Patribus orti,

collum in, affirmat se reperisse in quibusdam cod. manuscr. Lambinus: Iann. habet, collum Puluere.

Deliæ tutela deæ, fugaces
Lyncas, & ceruos cohibentis arcu,
Lesbium seruate pedem, meique
Pollicis ictum.
Rite Latonæ Puerum canentes,
Rite crescentem face noctilucam,
Prosperam frugum, celeremq; pronos
Voluere menseis.
Nupta iam dices, ego dis amicum,
Sæculo festas referente luces,
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQVATVM.

Veris aduentu, & æqua moriendi condicione proposita, inuitat ad hilaritatem.

DIFFVGERE *niues: redeunt iam gramina cā-*
Arboribusq; comæ. (pis,
Mutat terra uices: & decrescentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis, geminisq; sororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt zephyris: uer proterit æstas,
Interitura, simul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cælestia Lunæ:

Nos ubi decidimus,
Quo pius Aeneas, quo Tullus diues, & Ancus.
Puluis, & umbra sumus.
Vitæ, aliquot manu scripti codices habent, quę non uidetur lectio improbanda.
*Quis scit an adijciant hodiernæ crastina * summæ*
Tempora Di superi?
Cuncta manus auidas fugient heredis, amico
Quæ dederis animo.
Cum semel occideris; & de te splendida Minos
Fecerit arbitria:
Non Torquate genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec lethæa ualet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD MARCIVM CENSORINVM.

Nihil esse potentius carminibus ad perpetuandam famam.

Commodis ut uulgati omnes, codex Iannoctij habet: in quo legi affirmat Lambinus commodus, falsus similitudine literarum.

DONAREM *pateras, grataq; * commodus*
Censorine meis æra sodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu pessima munerum
Ferres: diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas,
Hic saxo, liquidis ille coloribus,
Solers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi uis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.

Gaudes carminibus. carmina possumus
*Donare: & pretium dicere * muneri:*
Non incisa notis marmora publicis,
Per quae spiritus, & uita redit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugae,
Reiectaeq; retrorsum Hannibalis minae,
Non incendia Carthaginis impiae,
Eius, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit; clarius indicant
Laudes quam Calabrae Pierides: neque,
Si chartae sileant, quod benefeceris,
Mercedem tuleris. quid foret Iliae,
Mauortisq; puer, si taciturnitas
Obstaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Aecum
Virtus, & fauor, & lingua potentium
Vatum diuitibus consecrat insulis.
Dignum laude uirum musa uetat mori:
Caelo musa beat. sic Iouis interest
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridae sidus ab infimis
Quassas eripiunt aequoribus rates.
Ornatus uiridi tempora pampino
Liber uota bonos ducit ad exitus.

* Muneris Porph. legit. Sed nescio quo pacto, uidetur lectio iam recepta elegantior.

AD LOLLIVM.

Scripta sua numquam interitura. sine poetarum ope, uirtutem obliuione obrui. se Lollii laudes posteris proditurum.

ME forte credas interitura, quæ
Longe sonantem natus ad Aufidum,
Non ante uulgatas per artes
Verba loquor socianda chordis.
Non, si priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus: Pindaricæ latent,
Cæaque, & Alcæi minaces,
Stesichoriq; graues camœnæ.
Nec, siquid olim lusit Anacreon,
Deleuit ætas. spirat adhuc amor:
Viuuntq; commissi calores
Aeoliæ fidibus puellæ.
Non sola comptos arsit adulteri
Crines, & aurum uestibus illitum
Mirata, regaleisq; cultus,
Et comites, Helene Lacæna.
Primus ue Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non semel Ilios
Vexata: non pugnauit ingens
Idomeneus, Sthenelus ue solus
Dicenda musis prœlia: non ferox
Hector, uel acer Deiphobus graues
Excepit ictus pro pudicis
Coniugibus, puerisq; primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi. sed omnes illacrymabiles
Vrgentur, ignotiq; longa
Nocte: carent quia uate sacro.
Paullum sepultæ distat inertiæ
Celata uirtus. non ego te meis

Chartis inornatum sileri,
Tot ue tuos patiar labores
Impune Lolli carpere liuidas
Obliuiones. est animus tibi
Rerumq; prudens, & secundis
Temporibus, dubijsq; rectus;
Vindex auaræ fraudis, & abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
Consulq; non unius anni,
Sed quoties bonus, atque fidus
Iudex honestum prætulit utili: &
Reiecit alto dona nocentium
Vultu: & per obstantes cateruas
Explicuit sua uictor arma.
Non poßidentem multa, uocaueris
Recte beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter uti,
Duramq; callet pauperiem pati:
Peiusq; leto flagitium timet:
Non ille pro caris amicis,
Aut patria timidus perire.

AD LIGVRINVM.

Vt, dum per ætatem licet, fruatur formæ suæ bono: fore enim alioqui, ut ipsum pæniteat, cum florem illum ætatis amiserit.

O CRVDELIS *aduc, & Veneris muneribus potens,*

Insperata tuæ cum ueniet pluma superbiæ:
Et quæ nunc humeris inuolitant, deciderint comæ:
Nunc & qui color est Puniceæ flore prior rosæ:
Mutatus, Ligurinum in faciem uerterit hispidam:
Dices, heu (quoties te speculo uideris alterum)
Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHYLLIDEM.

Inuitat eam ad epulas.

EST mihi nonum superantis annum
Plenus Albani cadus: est in horto
Phylli nectendis apium coronis:
Est ederæ uis
Multa: qua crines religata fulges:
Ridet argento domus: ara, castis
Vincta uerbenis, auet immolato
Spargier agno:
Cuncta festinat manus; huc, & illuc
Cursitant mistæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fummum.
Vt tamen noris, quibus aduoceris
Gaudijs: idus tibi sunt agendæ,
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem:
Iure sollemnis mihi, sanctiorq;
Pæne natali proprio: quod ex hac
Luce Mæcenas meus affluentes

Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupauit,
Non tuæ sortis iuuenem, puella
Diues, & lasciua: tenetq; grata
Compede uinctum.
Terret ambustus Phaethon auaras
Spes: & exemplum graue præbet ales
Pegasus, terrenum equitem grauatus
Bellerophontem
Semper ut te digna sequare: & ultra
Quam licet, sperare, nefas putando
Disparem uites. age iam meorum
Finis amorum,
(Non enim posthac alia calebo
Femina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas. minuentur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIVM.

Describit ueris aduentum: tum ipsum inuitat ad epulas, ea condicione, ut secum pro symbolo nardi onycem afferat.

IAM ueris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent: nec fluuij strepunt
Hiberna niue turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens
Infelix auis, & Cecropiæ domus
Aeternum opprobrium, quod male barbaras

Regum est ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ouium carmina fistula:
Delectantq; deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere sitim tempora Virgili.
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis, iuuenum nobilium cliens:
Nardo uina merebere.
Nardi paruus onyx eliciet cadum:
Qui nunc Sulpicijs accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaráq;
Curarum eluere efficax.
Ad quæ si properas gaudia; cum tua
Velox merce ueni. non ego te meis
*Immunem meditor tingere * poculis:*
Plena diues ut in domo.
Verum pone moras, & studium lucri:
Nigrorumq; memor dum licet, ignium,
Misce stultitiam consilijs breuem.
Dulce est desipere in loco.

tinguere, legitur in Iann. codice, quod uerbum habe ri in uno Vaticano Lamb. ait. utrum uis malis, loco uerbi, madefacere & irrigare uidetur ab Horatio acceptum.

IN LYCEN.

Insultat ei, quod iam anus fiat, & libidine flagrans, contemnatur a iuuenibus.

AVDIVERE *Lyce di mea uota: di*
Audiuere Lyce: fis anus: & tamen
Vis formosa uideri:
Ludisque, & bibis impudens:

Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum solicitas, ille uirentis, &
Doctæ psallere Chiæ,
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transuolat aridas
Quercus: & refugit te, quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis niues.
Nec Coæ referunt iam tibi purpuræ,
*Nec Clari * lapides tempora: quæ semel*
Notis condita fastis,
Inclusit uolucris dies.
Quo fugit Venus heu? quo ue color decens
Quo motus? quid habes illius? illius?
Quæ spirabat amores:
Quæ me surpuerat mihi?
Felix post Cynaram, notaq; & artium
Gratarum facies: sed Cynaræ breues
Annos fata dederunt:
Seruatura diu parem
Cornicis uetulæ temporibus Lycen:
Possent ut iuuenes uisere feruidi
Multo non sine risu,
Dilapsam in cineres facem.

* cari lapides in quibusdã manuscr. codi. Lamb. haberi ait. Iann. habet clari. Aptius quidem uidetur epith. gemmarum & lapillorum clarus.

AD AVGVSTVM.

A senatu populoq. R. dignos ipsi honores reddi non posse.

QVAE *cura patrum, quæ ue Quiritium*

Plenis honorum muneribus, tuas
Auguste uirtutes in æuum
Per titulos, memoresq; fastos
Aeternet? o, qua sol habitabiles
Illustrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte posses. milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Brennosq; * ueloces, & arces
Alpibus impositas tremendis,
Deiecit acer, plus uice simplici.
Maior Neronum mox graue prœlium
Commisit: immanesq; Rhætos
Auspicijs pepulit secundis,
Spectandus in certamine Martio;
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas prope qualis undas
Exercet auster, Pleiadum choro
Scindente nubes: impiger hostium
Vexare turmas: & frementem
Mittere equum medios per ignes.
Si tauriformis uoluitur Aufidus:
Qui regna Dauni præfluit * Appuli:
Cum sæuit: horrendamq; cultis
Diluuiem meditatur agris.
Vt barbarorum Claudius agmina
Ferrata uasto diruit impetu:
Primosque, & extremos metendo

Brencos alias.

Quod habent uulgati cod. per fluit, cum L. legendũ puto. Est certe multo usitatius uerbũ, atq.

*Strauit * humi sine clade uictor:*
Te copias, te consilium, & tuos
Præbente diuos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea supplex,
Et uacuam patefecit aulam;
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus:
Laudemque, & optatum peractis
Imperijs decus arrogauit.
Te Cantaber non ante domabilis,
Medusque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, o tutela præsens
Italiæ, dominæq; Romæ:
Te fontium qui celat origines
Nilusque, & Ister, te rapidus Tigris,
Te belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis,
Te non pauentis funera Galliæ,
Duræq; tellus audit Iberiæ.
Te cæde gaudentes Sicambri,
Compositis uenerantur armis.

AVGVSTI LAVDES.

PHOEBVS *uolentem prœlia me loqui,*
Victas & urbes increpuit lyra:
Ne parua Tyrrenum per æquor
Vela darem. tua Cæsar ætas
Fruges & agris retulit uberes:
Et signa nostro restituit Ioui,
*Direpta * Parthorum superbis*

aptius rei significandæ. Perfluit quidem habet uetustissimus cod. Dona. Iann. Minitatur, quod habet uulgati agnoscit Non. Marc. Strauit humum legit Lāb. ex ueterib. reclamat Iann. codex, qui humi, receptā uulgo lect. tuetur: quæ germana est.

Si standum est iudicio Lābini, de recepta legas. Equidē uetustis fere omnib. consentientib. cū uulgatis, direpta, legēdum puto. Quid autē repugnat

Postibus: & uacuum duellis
Ianum Quirini clausit: & ordinem
Rectum, & uaganti fræna licentiæ
Iniecit: amouitq; culpas:
Et ueteres reuocauit artes:
Per quas latinum nomen, & Italæ
Creuere uires: famaq; & imperi
Porrecta maiestas ad ortum
Solis, ab Hesperio cubili.
Custode rerum Cæsare, non furor
*Ciuilis, aut uis eximet * otium:*
Non ira, quæ procudit enseis:
Et miseras inimicat urbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,
Non Seres, infidi ue Persæ,
Non Tanain prope flumen orti.
Nosq; & profestis lucibus, & sacris
Inter iocosi munera Liberi
Cum prole, matronisq; nostris,
Rite deos prius apprecati,
Virtute functos more patrum duces,
Lydis remisto carmine tibijs,
Troiamque, & Anchisen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

quominus receptã uulgo lectionẽ tueamur? Diripere enim etiam de loco dicimus. Cic. de Prouin. cõsul. Hos de prouinciis si non aliquando deducendi essent, diripiendos nõ putaretis.

In cod. Iannoctii cum in litura sit uerbum eximet: super inductum exiget literis recentioribus, legitur. Et si autem exigere est pellere: quid habet tamen uulgata. L. cur non debeat probari? Exigere agnoscit Porph. sed ita ut æque facilis lapsus ab una in alteram literam esse potuerit.

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER.

AD MAECENATEM, IN BELLUM Actiacum proficiscentem.

BIS liburnis inter alta nauium
Amice propugnacula,
I *Paratus omne Cæsaris periculum*
Subire, Mæcenas, tuo.
Quid nos? quibus te uita sit superstite
Iucunda; si contra; grauis:
Vtrum ne iußi persequemur otium
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mentem laturi, decet
*Qua ferre non molles * uiros,*
Feremus? & te uel per Alpium iuga,
Inhospitalem & Caucasum,
Vel occidentis usque ad ultimum sinum,
Forti sequemur pectore?
Roges, tuum labore quid iuuem meo,
Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore sum futurus in metu:
Qui maior absenteis habet.
Vt aßidens implumibus pullis auis
Serpentium allapsus timet
Magis relictis: non, ut adsit, auxili
Latura plus præsentibus.

Lambinus post nomẽ, uiros, interrogandi notã apponit: punctũ uero post ferremus. id tam quam ita respondens interroganti Hor. assẽtiatur. quod si est, interrogationis nota quę est post uerbum pectore tollen-

da uidetur. & punctum reponendū.

Libenter hoc, & omne militabitur
Bellum in tuæ spem gratiæ:
Non ut iuuencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis:
Pecus ue Calabris ante sidus feruidum
Lucana mutet pascua:
Nec ut superni uilla candens Tusculi
Circæa tangat mœnia.
Satis superq; me benignitas tua
Ditauit. haud parauero,
Quod, aut, auarus ut Chremes, terra premam:
Discinctus aut perdam ut nepos.

VITAE RVSTICAE LAVDES.

BEATVS *ille, qui procul negotijs,*
Vt prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore:
Neque excitatur classico miles truci:
Nec horret iratum mare:
Forumq; uitat, & superba ciuium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta uitium propagine
Altas maritat populos:
Aut in reducta ualle mugientium
Prospectat errantes greges:
Inutilesq; falce ramos amputans,
Feliciores inserit:
Aut pressa puris mella condit amphoris:

Aut tondet informes * oues:
Vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus druis extulit:
Vt gaudet, insitiua decerpens pyra.
Certantem & uuam purpuræ:
Qua muneretur te Priape, & te pater
Siluane tutor finium.
Libet iacere modo sub antiqua ilice:
Modo in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ:
Queruntur in siluis aues:
Fontesq; lymphis obstrepunt manantibus:
Somnos quod inuitet leues.
At cum tonantis annus hibernus Iouis
Imbreis, niueisq; comparat:
Aut trudit acreis hinc & hinc multa cane
Apros in obstantes plagas:
Aut amite leui rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos,
Pauidumq; leporem, & ad uenam laqueo gruem
Iucunda captat præmia.
Quis non * malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliuiscitur?
Quod si pudica mulier in partem iuuet
Domum, atque dulces liberos:
Sabina qualis, aut perusta solibus
Pernicis uxor Appuli;
Sacrum * & uetustis extruat lignis focum
Lassi sub aduentum uiri:
Claudensq; textis cratibus lætum pecus,

Infirmas: quod præter uulgata, habent uetustissima quæq. excep.

Malorum, quod in uulgatis omnibus extat, recte improbat Lambinus. Malarum præter alios, legitur, in Donati Iannoctii exemplari.

Sacrumq. alias.

Distenta siccet ubera:
Et horna dulci uina promens dolio,
Dapes inemptas apparet:
Non me Lucrina iuuerint conchylia,
Magis ue rhombus, aut scari,
Si quos eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc uertat mare;
Non Afra auis descendat in uentrem meum,
Non attagen Ionicus
Iucundior; quam lecta de pinguissimis
Oliua ramis arborum;
Aut herba lapati prata amantis, & graui
Maluæ salubres corpori,
Vel agna festis cæsa Terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas, ut iuuat pastas oues
Videre properantes domum:
Videre fessos uomerem inuersum boues
Collo trahentes languido:
Positosq; uernas, ditis examen domus
Circum renidenteis lareis.
Hæc ubi locutus: fœnerator Alphius,
Iam iam futurus rusticus,
*Omnem * relegit idibus pecuniam:*
Quærit calendis ponere.

exegit. alias.

AD MAECENATEM.
allium detestans.

PARENTIS *olim si quis impia manu*
Senile guttur fregerit:

Edat *cicutis allium nocentius.
O dura messorum ilia.
Quid hoc ueneni sæuit in præcordijs?
Num uiperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas
Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omnes candidum
Medea mirata est ducem:
Ignota tauris illigaturum iuga:
Perunxit hoc Iasonem:
Hoc delibutis ulta donis pellicem
Serpente fugit alite.
Nec tantus umquam siderum insedit uapor
Siticulosæ Apuliæ:
Nec munus humeris afficacis Herculis
Inarsit æstuosius.
At si quid umquam tale concupiueris
Iocose Mæcenas: precor
Manum puella suauio opponat tuo:
Extrema & in sponda cubet.

Edit prisco more elatū uerbum, cēset Victorius legi debere, cui assentitur Lāb. Edat in Iannoctii codice scriptum certis testibus ostendimus uide. P. Vic. uar. lect. vi.

IN MENAM, LIBERTVM Pompeij magni.

LVPIS, & agnis quanta sortito obtigit;
Tecum mihi discordia est,
Ibericis peruste funibus latus,
Et crura dura compede
Licet superbus ambules pecunia:
Fortuna non mutat genus.
Vides ne, sacram metiente te uiam

Cum bis ter ulnarum toga;
Vt ora uertat huc, & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumuiralibus
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera:
Et Appiam mannis terit:
Sedilibusq; magnus in primis eques
Othone contempto sedet.
Quid attinet tot ora nauium graui
Rostrata duci pondere
Contra latrones, atque seruilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM VENEFICAM.

quidquid in cœlo regis, habet fan. codex: in pluribus, regit, teste Lamb. extat: elegantior lectio uidetur. si quicquid, legas, siue autẽ regit, siue regis malis non laboro, & quid, agnoscit Lãbinus, cui suffragatur præter ceteros, quos affert, fan. codex.

AT *o deorum quisquis* in cœlo regis*
Terras, & humanum genus:
Quid iste fert tumultus? aut quid omnium*
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si uocata partubus
Lucina ueris affuit:
Per hoc inane purpuræ decus precor,
Per improbaturum hæc Iouem,
Quid ut nouerca me intueris? aut uti
Petita ferro bellua?
Vt hæc trementi questus ore, constitit
Insignibus raptis puer,
Impube corpus; quale posset impia
Mollire Thracum pectora:

Canida breuibus implicata uiperis
Crines, & incomptum caput,
Iubet sepulcris caprificos erutas
Iubet cupressus funebres,
Et uncta turpis oua ranæ sanguine,
Plumamq; nocturnæ strygis,
*Herbasque, quas & Colchos, * atque Iberia*
Mittit uenenorum ferax.
Et ossa ab ore rapta ieiunæ canis,
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens auernales aquas,
Horret capillis, ut marinus, asperis
Echinus, aut currens aper:
Abacta nulla Veia conscientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus
Quo posset infossus puer
Longo die bis, ter ue mutatæ dapis
Inemori spectaculo:
Cum promineret ore, quantum extant aqua
Suspensa mento corpora:
Exerta uti medulla, & aridum iecur,
Amoris esset poculum:
Interminato cum semel fixæ cibo
Intabuissent pupulæ,
Non defuisse masculæ libidinis
Ariminensem Foliam,
Et otiosa credidit Neapolis,
Et omne uicinum opidum:

* quas Iolchos Lambinus restituit, ex Porph. & Beroaldi auctoritate: secutus fidem preterea uetustiss. cod. Est autem Iolchos Thessaliæ urbs, ueneficorum & sagarum regionis feracissimæ: Plinius. in Magnesia Iolcum statuit, quę Thessalię adiacet. lib. iij. c. ix.

Quæ ſidera excantata uoce Teſſala,
Lunamq́; cælo deripit.
Hic irreſectum ſæua dente liuido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? o rebus meis
Non infideles arbitræ
Nox, & Diana, quæ ſilentium regis:
Arcana cum fiunt ſacra:
Nunc nunc adeſte: nunc in hoſtiles domos
Iram, atque numen uertite.
*Formidoloſis * dum latent ſiluis feræ*
Dulci ſopore languidæ:
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburranæ canes,
Nardo perunctum: quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ ualent?
*Quibus ſuperba * fugit ulta pellicem*
Magni Creontis filiam:
Cum palla, tabo munus imbutum, nouam
Incendio nuptam abſtulit.
Atqui nec herba, nec latens in aſperis
Radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, ſolutus ambulat ueneficæ
Scientioris carmine.
Non uſitatis Vare potionibus,
(O multa fleturum caput)

Formidoloſæ, in Iannoctii codice habetur, quæ uera lectio uideri debet. Suburanæ, legendum. L. cum auctoritate uerũ exemplarium, tũ certis rationibus contendit. Superbam, ut ſit pellicis epitheton, legendũ eſt; cui lectioni & ueteres alij manuſcr. codici. & Ian. Snffragatur.

Ad me recurres: nec uocata mens tua
Marsis redibit uocibus.
Maius parabo: maius infundam tibi
Fastidienti poculum:
Priusq; cælum sidet inferius mari
Tellure porrecta super,
Quam non amore sic meo flagres; uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, iam non, ut ante mollibus,
Lenire uerbis impias:
Sed dubius unde rumperet silentium,
Misit Thyesteas preces.
Venena, magnum fas, nefasque, non ualent
Conuertere humanam uicem.
Diris agam uos: dira detestatio
Nulla expiatur uictima.
Quin, ubi perire iussus expirauero:
Nocturnus occurram furor:
Petamq; uultos umbra curuis unguibus:
Quæ uis deorum est manium:
Et inquietis assidens præcordijs,
Pauore somnos auferam.
Vos turba uicatim hinc, & hinc saxis petens
Contundet obscenas anus.
Post, insepulta membra different lupi,
Et Exquilinæ alites.
Neque hoc parentes, heu mihi superstites,
Effugerit spectaculum.

IN MALEDICUM.

QVID immerentes hospites uexas canis,
Ignauus aduersum lupos?
Quin huc inanes, si potes, uertis minas:
Et me remorsurum petis?
Nam qualis aut Molossus, aut fuluus Lacon,
Amica uis pastoribus,
Agam per altas aure sublata niues,
Quæcumque præcedet fera.
Tu cum timenda uoce complesti nemus:
Proiectum odoraris cibum.
Caue: caue: namque in malos asperrimus
Parata tollo cornua.
Qualis Lycambæ spretus infido gener,
Aut acer hostis * Bubalo:
An si quis atro dente me petiuerit,
Inultus ut flebo puer?

Bupalo habet in litura Don. Iann. exemplar. quod Lamb. Græcorum auctoritate tuetur.

IN BELLVM CIVILE GESTVM contra Brutum, & Cassium.

QVO quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?
Parum ne campis, atque Neptuno super
Fusum est Latini sanguinis?
Non ut superbas inuidæ Carthaginis
Romanus arces ureret:
Intactus aut Britannus ut descenderet

Sacra

Sacra cathenatus uia.
Sed ut, secundum uota Parthorum, sua
Vrbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Vmquam, nisi in dispar, feris.
Furor ne cæcus, an rapit uis acrior?
An culpa? responsum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit:
Mentesq; perculsæ stupent.
Sic est. acerba fata Romanos agunt,
Scelusq; fraternæ necis:
Vt immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANVM LIBIDINOSAM.

ROGARE *longo putidam te sæculo,*
Vires quid eneruet meas?
Cum sit tibi dens ater: & rugis uetus
Frontem senectus exaret:
Hietq; turpis inter aridas nates
Podex, uelut crudæ bouis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
Equina quales ubera,
Venterq; mollis, & femur tumentibus
Exile suris additum.
Esto beata: funus atque imagines
Ducant triumphales tuum:
Nec sit marita, quæ rotundioribus
Onusta bacis ambulet.

Quid? quod libelli stoici inter sericos
Iacere puluillos amant?
Illiterati num minus nerui rigent?
Minus ue languet fascinum?
Quot ut superbo prouoces ab inguine:
Orae allaborandum est tibi.

AD MAECENATEM.

Presentit alacritatem, quam precipiet, cum Augustus de Antonio, & Cleopatra triumphum aget.

QVANDO repostum caecubum ad festas dapes,
Victore laetus Caesare,
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo
Beate Maecenas bibam,
Sonante mistum tibijs carmen lyra,*
Hac Dorium, illis Barbarum?
Vt nuper, actus cum freto Neptunius
Dux fugit ustis nauibus,
Minatus urbi uincla, quae detraxerat
Seruis amicus perfidis.
Romanus, (eheu posteri negabitis)
Emancipatus feminae,
Fert uallum, & arma miles: & spadonibus
Seruire rugosis potest:
Interq; signa turpe militaria
Sol aspicit conopeum.
Ad hunc frementes uerterunt bis mille equos
Galli canentes Caesarem:

* mixtis, ait L. reperiri in aliquot manusc. exemplarib. quae lectio haud uidetur improbanda.

Hostiliumq; nauium portu latens
Puppes sinistrorsum citæ.
Io triumphe: tu moraris aureos
Currus, & intactas boues,
Io triumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportasti ducem,
Neque Africano: cui super Carthaginem
Virtus sepulcrum condidit.
Terra, mariq; uictus hostis, Punico
Lugubre mutauit sagum:
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis iturus non suis,
Exercitatas aut petit Syrtes noto
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc puer scyphos,
Et Chia uina, aut Lesbia:
Vel quod fluentem nauseam coerceat:
Metire nobis cæcubum.
Curam, metumq; Cæsaris rerum, iuuat
Dulci Lyæo soluere.

IN MEVIVM.

Optat ei naufragium.

MALA *soluta nauis exit alite,*
Ferens olentem Meuium.
Vt horridis utrumque uerberes latus,
Auster memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus inuerso mari,
Fractosq; remos differat.

Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
Nec sidus atra nocte amicum appareat;
Qua tristis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore
Quam Graia uictorum manus:
Cum pallas usto uertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
O quantus instat nauitis sudor tuis,
Tibiq; pallor luteus,
Et illa non uirilis eiulatio,
Preces & auersum ad Iouem:
Ionius udo cum remugiens sinus,
Noto carinam ruperit.
Opima quod si præda curuo littore
Porrecta mergos iuuerit:
Libidinosus immolabitur caper,
Et agna tempestatibus.

AD PECTIVM.

Se amore Lycisci captum, non posse aduersus faciendos animum adiicere.

PECTI *nihil me, sicut antea: iuuat*
Scribere uersiculos, amore perculsum graui:
Amore, qui me, præter omnes expetit
Mollibus in pueris, aut in puellis urere.
Hic tertius december, ex quo destiti
Inachia furere; siluis honorem decutit.
Heu me per urbem (nam pudet tanti mali)

Fabula quanta fui: conuiuiorum & pœnitet:
In quis amantem & languor, & silentium
Arguit, & latere petitus imo spiritus.
Contraq; lucrum nil ualere candidum,
Pauperis ingenium querebar applorans tibi:
Simul calentis inuerecundus Deus
Feruidiora mero arcana promorat loco.
Quod si meis inæstuat præcordijs
Liberabilis: ut hæc ingrata uentis diuidat
Fomenta, uulnus nil malum leuantia:
Desinet imparibus certare summotus pudor.
Vbi hæc seuerus te palam laudaueram:
Iussus habire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos heu mihi postes, & heu
Limina dura, quibus lumbos, & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia, amor Lycisci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant
Libera consilia, nec contumeliæ graues:
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri longam renodantis comam.

In fœdam anum, quæ se ab eo subigi uolebat.

QVID tibi uis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi quid ue tabellas
Mittis nec firmo iuueni, neq; naris obesæ?
Namque sagacius unus odoror:
Polypus, an grauis hirsutus cubet hircus in alis:
Quam canis acer, ubi lateat sus.

Quis sudor uietis, & quam malus undique membris
Crescit odor: cum pæne soluto
Indomitam* properat rabiem sedare: nec illi
Iam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili: iamq; subando
Tenta, cubilia tectaq; rumpit:
Vel mea cum sæuis agitat fastidia uerbis
Inachia langues minus, ac me.
Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad unum
Mollis opus. pereat male, quæ te
Lesbia quærenti taurum monstrauit inertem,
Cum mihi Cous adesset Amyntas;
Cuius in indomito constantior inguine neruus,
Quam noua collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyrijs iteratæ uellera lanæ,
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æquales inter conuiua, magis quem
Diligeret mulier sua, quam te.
O ego non felix, quam tu fugis: ut pauet acres
Agna lupos, capreæq; leones.

properas alii legunt. properat, omnes & ueteres fere, & recentiores habent.

AD AMICOS.

Hiemem uoluptatibus traducendam.

Patrilico Archiloco:

HORRIDA tempestas cælum contraxit et imbres,
Niuesq; deducunt Iouem. nunc mare, nunc siluæ
Threicio Aquilone sonant. rapiamus amici
Occasionem de die: dumq; uirent genua,
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.
Tu uina Torquato moue consule pressa meo.

Cetera mitte loqui. Deus hæc fortaſſe benigna
Reducet in ſedem uice. nunc & Achæmenia
Perfundi nardo iuuat: & fide Cyllenea
Leuare diris pectora ſolicitudinibus:
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno,
Inuicte mortalis dea nate puer Thetide
Te manet Aſſaraci tellus: quam frigida parui
Findunt Scamandri flumina, lubricus & Simois,
*Vnde tibi reditum certo ſubtegmine * Parcæ*
Rupere: nec mater domum cærula te reuehet.
Illic omne malum uino, cantuq; leuato,
Deformis ægrimoniæ, dulcibus alloquijs.

Subtemine legendum, L. arbitratur: Iann. codex, quod uulgati omnes, ſubtegmine habet.

AD MAECENATEM.

Phrynes amorem in cauſſa eſſe, ne promiſſos iambos abloſuat.

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
Obliuionem ſenſibus,
Pocula Lethæos ut ſi ducentia ſomnos
Arente fauce traxerim:
Candide Mæcenas occidis ſæpe rogando.
Deus deus nam me uetat,
Inceptos, olim promiſſum carmen, iambos
Ad umbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arſiſſe Bathillo
Anacreonta Teium:
Qui per ſæpe caua teſtudine fleuit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Vreris ipſe miſer, quod ſi non pulchrior ignis

Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua. me libertina neque uno
Contenta Phryne macerat.

AD NEAERAM.

Fractam ab ea fidem conqueritur.

NOX *erat: & cælo fulgebat Luna sereno*
Inter minora sidera:
Cum tu magnorum numen læsura Deorum
In uerba iurabas mea,
Arctius, atque edera procera astringitur ilex
Lentis adhærens brachijs:
Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion
Turbaret hibernum mare:
Intonsosq; agitaret Appollinis aura capillos:
Fore hunc amorem mutuum,
O doliturę mea multum uirtute Neæra:
Nam si quid in Flacco uiri est:
Non feret assiduas potiori te dare noctes:
Et quæret iratus parem.
Nec semel offensæ cedet constantia formæ:
Si certus intrarit dolor.
At tu quicumque es felicior; atque meo nunc
Superbus incedis malo:
Sis pecore, & multa diues tellure licebit:
Tibiq; Pactolus fluat:
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati:
Formáq; uincas Nirea:

Eheu translatos aliò mærebis amores:
Ast ego uicissim risero.

Queritur bellis ciuilibus nullum imponi finem.

ALTERA *iam teritur bellis ciuilibus ætas:*
Suis & ipsa Roma uiribus ruit.
Quam neque finitimi ualuerunt perdere Marsi,
Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
Aemula nec uirtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Nouisq; rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibusq; abominatus Hannibal:
Impia perdemus deuoti sanguinis ætas:
Ferisq; rursus occupabitur solum.
Barbarus heu cineres insistet uictor: & urbem
Eques sonante uerberabit ungula:
Quæq; carent uentis, & solibus, ossa Quirini,
Nefas uidere, dißipabit insolens.
Forte quid expediat, communiter, aut melior pars
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia; Phocæorum
Velut profugit execrata ciuitas:
*Agros, atque lares *proprios, habitandaq; fana*
Apris reliquit, & rapacibus lupis:
Ire, pedes quocumque ferunt: quocũque per undas
Notus uocabit, aut proteruus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed iuremus in hæc; simul imis saxa renarint

* patrios, legitur in sanctij lib. quam lectio nem L. tuetur, consentientib. aliis omnibus manusc. exẽplaribus.

Vadis leuata: ne redire sit nefas:
Neu conuersa dominum pigeat dare lintea: quando
Padus Matina lauerit cacumina:
In mare seu celsus procurrerit Apenninus;
Nouáq; monstra iunxerit libidine
Mirus amor: iuuet ut tigres subsidere ceruis:
Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones:
Ametq; salsa leuis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abscindere dulces,
Eamus omnis execrata ciuitas
Aut pars indocili melior grege. mollis, & expes
Inominata perprimat cubilia.
Vos quibus est uirtus, muliebrem tollite luctum:
Etrusca præter & uolate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus. arua beata
Petamus arua, diuites & insulas:
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis:
Et imputata floret usque uinea:
Germinat & numquam fallentis termes oliuæ:
Suamq; pulla ficus ornat arborem:
Mella caua manant ex ilice: montibus altis
Leuis crepante lympha desilit pede.
Illic iniussæ ueniunt ad mulctra capellæ:
Refertq; tenta grex amicus ubera:
Nec uespertinus circumgemit ursus ouile:
Nec intumescit alta uiperis humus:
Pluraq; felices mirabimur: ut neque largis
Aquosus Eurus arua radat imbribus:
Pinguia nec siccis urantur semina glebis:

Vtrumque rege temperante cælitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus:
Neque impudica Colchis intulit pedem.
Non huc Sidonij torserunt cornua nautæ:
Laboriosa nec cohors Vlyssei.
Nulla nocent pecori contagia: nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.
Iupiter illa piæ secreuit littora genti:
Vt inquinauit ære tempus aureum.
Aere, dehinc ferro durauit sæcula. quorum
Pijs secunda uate me datur fuga.

AD CANIDIAM.

Veniam petit.

IAM iam efficaci do manus scientiæ
Supplex: & oro regna per Proserpinæ,
Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atque libros carminum ualentium
Refixa cælo deuocare sidera,
Canidia parce uocibus tandem sacris:
Citumq; retro solue solue turbinem.
Mouit nepotem Telephus Nereium:
In quem superbus ordinarat agmina
Mysorum: & in quem tela acuta torserat.
* Vnxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem:
Postquam relictis mœnibus rex procidit
Heu peruicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuere pellibus

Luxere: habent, duo Iosephi Iouæ exemp, omnium, quæ umquã uiderim, ue

tustissima. quod, si me cetera desiderent mouerent tamē ratio ut ita putarem se gendum, Lambino assentiens, qui eandem sententiam tuetur.

Laboriosi remiges Vlyssei
Volente Circe membra: tunc mens, & sonus
Relapsus, atque notus in uultus honor.
Dedi satis, superq; pœnarum tibi
Amata nautis multum, & institoribus.
Fugit iuuentas, & uerecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida:
Tuis capillus albus est odoribus:
Nullum a labore me reclinat otium:
Vrget diem nox, & dies noctem: neque est
Leuare tenta spiritu præcordia.
Ergo negatum uincor, ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina;
Caputq; Marsa dissilire nænia.
Quid amplius uis? o mare, & terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore: nec si cana feruida
*Furens * in Aetna flamma. tu, donec cinis*
Iniurosis aridus uentis ferar:
Cales uenenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut quod me manet stipendium?
Effare: iussas cum fide pœnas luam:
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuuencos: siue mendaci lyra
Voles sonari: tu pudica, tu proba,
Perambulabis astra sidus aureum.
Infamis Helenæ Castro offensus uice,
Fraterq; magni Castoris, uicti prece
Adempta uati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) solue me dementia,

Virens ha. Iann. codex, quam lectionē ut germanā, censeo retinendām: etiam si Lābini conicturam qui Vibrans emendat, non improbo, perennem quidē ætnei ignis naturam, ut uidetur per uerbum, uirens, uoluisse explicare.

O nec paternis obsoleta sordibus,
Nec in sepulcris pauperum prudens anus
Nouendialeis dißipare pulueres.
Tibi hoßpitale pectus: & puræ manus;
Tuusq; uenter partumeius: & tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lauit.
Vtcumque fortis exsilis puerpera.

CANIDIA.

QVID obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora nauitis
Neptunus alto tundit hibernus salo
Inultus ut tu riseris cotyttia
Vulgata sacrum liberi Cupidinis?
Et exquilini pontifex uenefici
Impune ut urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditasse Pelignas anus?
Velocius ue miscuisse toxicum,
Si tardiora fata te uotis manent?
Ingrata misero uita ducenda est in hoc:
Nouis ut usque suppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus semper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum: sed uetant leges Iouis.
Voles modo altis desilire turribus:
Modo ense pectus Norico recludere:
Frustraq; uincla gutturi innectes * tuo, nectes alias

agentis, alii habent, alii, habentis. quid autem, agere in aliquem, parum latinum uideatur, non satis intelligo.

Fastidiosa tristis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques:
Meæq; terra cedet insolentiæ.
An quæ mouere cereas imagines,
Vt ipse nosti curiosus, & polo
Deripere Lunam uocibus possum meis:
Possum crematos exitare mortuos,
Desideriq; temperare poculum,
*Plorem artis in te nil * ualentis exitum?*

Q. HORATII FLACCI CARMEN SAECVLARE.

PHOEBE, siluarumq; potens Diana,
Lucidum cœli decus, o colendi
Semper, & culti, date quæ precamur
Tempore sacro.
Quo Sibyllini monuere uersus,
Virgines lectas, puerosq; castos
Dis, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis; & celas: aliusque, & idem
Nasceris: poßis nihil urbe Roma
Visere maius.
Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres:
Siue tu Lucina probas uocari,
Seu genitalis
Diua, producas sobolem: patrumq;
Prosperes decreta super iugandis
Feminis, prolisq; nouæ feraci
Lege marita:
Certus * ut denos decies per annos
Orbis, & cantus, referatq; ludos
Ter die claro, totiesq; grata
Nocte frequentes.
Vosq; ueraces cecinisse Parcæ,

undenos, plures legunt, & quidem uetustiores: quod si est, centum & decem an-

Quod semel dictum est, stabilis'q; rerum
Terminus seruat, bona iam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum, pecoris'q; tellus
Spicea donet Cererem corona:
Nutriant foetus & aquae salubres,
Et Iouis aurae.
Condito mitis, placidus'q; telo,
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma si uestrum est opus: Iliae'q;
Littus Etruscum tenuere turmae,
Iussa pars mutare lares, & urbem
Sospite cursu:
Cui per ardentem sine fraude Troiam
Castus Aeneas patriae superstes
Liberum muniuit iter, daturus
Plura relictis:
Di probos mores docili iuuentae,
Di senectuti placidae quietem,
Romulae genti date, remque, prolemque,
Et decus omne.
Qui'q; uos bobus * ueneratur albis
Clarus Anchisae, Veneris'q; sanguis:
Imperet bellante prior, iacentem
Lenis in hostem.
Iam mari, terra'q; manus potentes
Medus, Albanas'q; timet secures:
Iam Scythae respons'a petunt superbi

Nuper, & Indi:
Iam fides, & pax, & honor, pudorq;
Priscus, & neglecta redire uirtus
Audet, apparetq; beata pleno
Copia cornu.
Augur: & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptusq; nouem camœnis,
Qui salutari leuat arte fessos
Corporis artus:
Si Palatinas uidet æquus arces,
Remq; Romanam, Latiumq; felix:
Alterum in lustrum meliusq; semper
Proroget æuum.
Quæq; Auentinum tenet, Algidumq;
Quindecim Diana preces uirorum
Curet: & uotis puerorum amicas,
Applicet aures.
Hæc Iouem sentire, deosq; cunctos
Spem bonam, certamq; domum reporto,
Doctus & Phœbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

EPISTOLARVM LIBER I.

AD MAECENATEM. I

PRIMA dicte mihi, summa dicende camœna,
Spectatum satis, & donatum iam rude quaeris
Mæcenas iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro:
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est, mihi purgatam crebro qui personet aurem:
Solue senescentem mature sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & uersus, & cætera ludicra pono:
Quid uerũ, atq; decens, curo, & rogo: et omnis in hoc (sum:
Cõdo, et compono, quæ mox depromere possim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus iurare in uerba magistri,
Quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, & mersor ciuilibus undis
Virtutis uera custos, rigidus'q; satelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus * submittere conor.
Vt nox longa, quibus mentitur amica; diesq;

Mersor, præter ceteros, habet Ioãnis Vincentii Pinelli uiri nobilis. & doctissimi,

somnum aufert cura diesque

Longa uidetur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum;
Sic mihi tarda fluunt, ingrataq; tempora, quæ spem,
Consiliumq; morantur agendi * ignauiter id, quod
Aeque pauperibus prodest, locupletibus æque,
Aeque neglectum pueris, senibusq; nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam solerq; elementis.
Non posis oculo quantum contendere Lynceus:
Non tamen iccirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes inuicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est * quodam prodire tenus, si non datur ultra.
Feruet auaritia, * miseraq; cupidine pectus?
Sunt uerba, & uoces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Inuidus, iracundus, iners, uinosus, amator,
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere posit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.
Virtus est, uitium fugere: & sapientia prima,
Stultitia caruisse. uides, quæ maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpemq; repulsam,
Quanto deuites animi, capitisq; labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per igneis.
Ne cures ea, quæ stulte miraris, & optas:
Discere, & audire, & meliori credere non uis.
Quis circum pagos, & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia? cui spes,

uetustate insignis codex. Quæ elegantior lectio est, ita epist. ad Lollium. aduersis rerũ immersabilis undis.

Subiũgere, legitur, cum in aliis plerisq. quos enumerat Lamb. tum in Iannoctii codice atq. eo uetustiore Pinell.

nauiter, Pinell. & Lãbinus. gnauiter Iann. habet,

Vulgatam lectionem quam non probat L. non solum quos ille affert, c. sed Pinell. & Iann. etiam tuetur.

miseroq. alias.

Cui ſit condicio dulcis ſine puluere palmæ?
Vilius argentum eſt auro, uirtutibus aurum.
Ociues ciues, quærenda pecunia primum eſt,
Virtus poſt nummos. hæc Ianus ſummus ab imo
*Perdocet: * hæc recinunt iuuenes dictata, ſenesq́;*
Læuo ſuſpenſi loculos, tabulamq́; lacerto.
Si quadringentis ſex ſeptem millia deſunt,
Eſt animus tibi, ſunt mores, & lingua, fides que:
Plebs eris. At pueri ludentes, rexeris, aiunt,
Si recte facies. Hic murus aheneus eſto:
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.
*Roſcia, dic ſodes, melior lex, an * puerorum*
Nenia, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curijs, & decantata Camillis?
Is ne tibi melius ſuadet, qui rem facias, rem:
Si poſsis recte; ſi non, quocumque modo rem:
Vt proprius ſpectes lacrymoſa poëmata Puppi:
An qui fortunæ te reſponſare ſuperbæ
Liberum, & erectum præſens hortatur, & optat?
Quod ſi me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, ſic iudicijs fruar iiſdem,
Nec ſequar, aut fugiam, quæ diligit ipſe, uel odit:
Olim quod uulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit, referam: quia me ueſtigia terrent
Omnia te aduerſum ſpectantia, nulla retrorſum.
Bellua multorū es capitū. nā quid ſequar? aut quem?
Pars hominum geſtit conducere publica: ſunt qui
Cruſtis, & pomis uiduas uenentur auaras;
Excipiantque ſenes, quos in uiuaria mittant.
Multis occulto creſcit res fœnore, uerum

Prodocet habent manuſcr. omnes quibus eſt L. uſus, ac præter eos Pinell. cui plurimū tribuo. ſi ſtādum eſt uet. auctoritate. ſed magis mihi tamen Perdocet, probari nō diſsimulo. Vt enim id palam iactari affirmet, Ianus ſummus ab imo, iuuenes ſenes eadē recinentes, oſtendunt Perdocet, augēdi uim & amplificādi habet.

Puerorū eſt quod agnoſcit L. aliquot manuſcr. conſentientibus, Pinell. cod. tuetur. Fruſtis, quod Iann.

Esto alijs alios rebus, studijsq; teneri:
Idem eadem possunt horam durare probantes?
Nullus in orbe sinus Baijs prælucet amœnis,
Si dixit diues: lacus, & mare sentit amorem
Festinantis heri. cui si uitiosa libido
Fecerit auspicium: cras ferramenta Theanum
Tolletis fabri. Lectus genialis in aula est?
Nil ait esse prius, melius nil cælibe uita.
Si non est: iurat bene solis esse maritis.
Quo teneam uultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride. mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonsores: conducto nauigio æque
Nauseat, ac locuples, quem ducit priua triremis.
Si curtatus inæquali tonsore capillos
Occurri: rides. si forte subucula pexæ
Trita subest tunicæ: uel si toga dissidet impar:
Rides. Quid mea cum pugnat sententia secum:
Quod petijt, spernit: repet, quod nuper omisit: repetit
Aestuat, & uitæ disconuenit ordine toto:
Diruit, ædificat; mutat quadrata rotundis?
Insanire putas sollemnia me: neque rides:
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati: rerum tutela mearum
Cum sis, & praue sectum stomacheris ob unguem
De te pendentis, te respicientis amici.
Ad summam, sapiens uno minor est Ioue, diues,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
Præcipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

& Pin. habet, & docet ratio, legendum.

AD LOLLIVM. 2

TROIANI belli ſcriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneſte relegi:
Quid, quid ſit pulchrum, quid turpe; quid utile, quid
Plenius, ac melius Chryſippo, et Crantore dicit. (non:
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem,
Græcia barbariæ lento colliſa duello:
Stultorum regum, & populorum continet æſtus.
Antenor cenſet belli præcidere cauſſam.
Quid Paris? ut ſaluus regnet, uiuatq; beatus;
Cogi poſſe negat. Neſtor componere lites
Inter Peliden feſtinat, & inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, & ira
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rurſus quid uirtus, & quid ſapientia poßit,
Vtile propoſuit nobis exemplar Vlyſſem:
Qui domitor Troiæ, multorum prouidus urbes,
Et mores hominum inſpexit: latumq; per æquor,
Dum ſibi, dum ſocijs reditum parat, aſpera multa
Pertulit: aduerſis rerum immerſabilis undis.
Sirenum uoces, & Circes * pocula noſti:
Quæ ſi cum ſocijs ſtultus, cupidusq; bibiſſet:
Sub domina meretrice fuiſſe turpis, & excors:
Vixiſſet canis immundis, uel amica luto ſus.
Nos numerus ſumus, & fruges conſumere nati:

* Circeę in pleriſq. c. manuſcr. atque in Pinell. legitur.

Sponsi * Penelopes, nebulones, Alcinoiq;
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Vt te ipsum serues, non expergisceris? atqui
Si nolis * sanus * curres hydropicus: & ni
Posces ante diem librum cum lumine: si non
Intendes animum studijs, & rebus honestis:
Inuidia, uel amore uigil torquebere. nam cur,
Quæ lædunt oculos, festinas demere: si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit habet. sapere aude:
Incipe. qui recte uiuendi prorogat horam:
Rusticus, expectat dum defluat amnis: at ille
Lab[itu]r, & labetur in omne uolubilis æuum.
Quæritur argentum, puerisq; beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur uomere siluæ.
Quod satis est, cui contingit: nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris aceruus, & auri
Aegroto domini *deducit corpore febres,
Non animo curas. ualeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illũ sic domus, aut res,
[U]t lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
[A]uriculas citharæ collecta sorde dolentes.
[S]incerũ est nisi uas: quodcumque infundis, ac[escit].
[S]perne uoluptates. nocet empta dolore uoluptas.
[S]emper auarus eget. certum uoto pete finem.
[I]nuidus alterius macrescit rebus opimis.

Vt supra Gircæ, sic Penelopæ ex Pinell. cod. quinque manuscr. L. eandẽ lect. tuentibus.

Si nolis sanus cures hyd. legitur in Pinell. cod. Iann. ita habet, curret, ut, r, alterum sit inductũ: nihil autem prohibet, quin recte etiam, te de sideretur. Ita, paullo post: si quod Est animũ, differs curãdi tẽpus in annum?

Deduxit Iã noct. & Pinell. habet, ac Venet. et Lugduni excusi omnes.

Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum. qui non moderabitur iræ:
Infectum uolet esse, dolor quod suaserit, & mens,
Dum pœnas odio peruim festinat inulto.
Ira furor breuis est. animum rege: qui nisi paret,
Imperat: hunc frænis, hunc tu compesce cathena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister,
Ire uiam, quam monstrat eques. uenaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
*Militat in siluis catulus: nunc *adibe puro*
Pectore uerba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu. quod si cessas, aut strenuus anteis:
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

Lab. lectio- nē probo, adhibe, re- situentis.

AD IVLIVM FLORVM.

IVLI *Flore, quibus terrarum militet oris*
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
Thraca ne uos, Hebrusq; niuali compede uinctus,
An freta uicinas inter currentia turres,
An pingues Asiæ campi, collesq; morantur?
Quid studiosa cohors operum struit? Hæc quoq; curo.
Q[illegible]is sibi res gestas Augusti scribere sumit?
[illegible]is, & paces longum diffundit in æuum?
Quid [illegible]itius, Romana breui uenturus in ora:
[illegible]arici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus, & riuos ausus apertos:
Vt ualet? ut meminit nostri? fidibus ne latinis
Thebanos aptare modos studet auspice musa?

An tragica desæuit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit? monitus, multũq; monēdus
Priuatas ut quærat opes, & tangere uitet
Scripta, palatinus quæcumque recepit Apollo:
Ne, si forte suas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas: moueat cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus. ipse quid audes?
Quæ circumuolitas agilis Thyma? non tibi paruum
*Ingenium, * non incultum est, nec turpiter hirtum.*

Ingenium est non inc. legit Lam. cum quidē non impressi solum, sed & Pinell. & Iannoctii eodem modo Ingeniū non incultum est, habeant.

Seu linguam caussis acuis, seu ciuica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen:
Prima feres ederæ uictricis præmia. quod si
Frigida curarum fomenta relinquere posses:
Quo te cælestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parui properemus, & ampli:
Si patriæ uolumus, si nobis uiuere cari.
Debes hoc etiam rescribere: si tibi curæ:
Quam te conueniat Munatius. an male sarta
Gratia necquidquam coit: & rescinditur? at uos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia uexat,
Indomita ceruice feros: ubicumque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus:
Pascitur in uestrum reditum uotiua iuuenca.

AD ALBIVM TIBVLLVM. 4

ALBI, *nostrorum sermonum candide iudex,*
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula uincat?
An tacitum siluas inter reptare salubreis,

Curantem quidquid dignum sapiente, bonoq; est?
Non tu corpus eras sine pectore. Di tibi formam,
Di tibi diuitias dederant, artemq; fruendi.
*Quid uoueat dulci nutricula maius * alumno;*
*Quam * sapere, & fari poßit, quæ sentiat, & cui*
Gratia, fama, ualetudo contingat abunde:
Et mundus uictus non deficiente crumena?
Inter spem, curamque, timores inter, & iras
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superueniet, quæ non sperabitur, hora.
Me pinguem, & nitidum bene curata cute uises:
Cum ridere uoles Epicuri de grege porcum.

magis. Pin.
Quam ut sap. Lambinus, & ut que, uulgatam lect. Iann. & Pinell. tuentur.

AD TORQVATVM. 5

*SI potes archaicis * conuiua recumbere lectis,*
Nec modica cenare times olus omne patella:
Supremo te sole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffusa, palustres
Inter Minturnas, Sinuessanumq; Petrinum.
Sin melius quid habes, accerse, uel imperium fer.
Iamdudum splendet focus, & tibi munda supellex.
Mitte leues spes, & certamina diuitiarum,
Et Moschi caussam. cras nato Cæsare festus
Dat ueniam, somnumq; dies impune licebit
Aestiuam sermone benigno tendere noctem.
*Quo mihi, fortuna * si non conceditur uti?*
Parcus ob heredis curam, nimiumq; seuerus,
Aßidet insano. potare, & spargere flores,
Incipiam: patiarque, uel inconsultus haberi,

archaicis, recte, Lamb. legi putat oportere. Ita Plutar. Public. ἀπλοῦς ἀνδριὰς καὶ ἀρχαικὸς τῇ ἐργασίᾳ. prisco more elaborata. & Aristop. νεφ. φρονεῖς ἀρχαικὰ prisca nimis & uetusta sa

Quid non ebrietas designat? operta recludit:
Spes iubet esse ratas: in prœlia trudit inermem:
Solicitis animis onus eximit: addocet artes.
Fœcundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Inuitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nareis: ne non & cantharus & lanx
Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet. ut coeat par,
Iungaturq; pari: Brutum tibi, Septiciumque,
Et nisi cena prior, potiorq; puella Sabinum
Detinet, assumam. locus est & pluribus umbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
Tu quotus esse velis, rescribere: & rebus omissis,
Atria seruantem postico falle clientem.

AD NVMICIVM.

NIL admirari, prope res est una Numici,
Solaque, quæ possit facere, & seruare beatum.
Hunc Solem, & stellas, & decedentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent. quid censes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis,
Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
Qui timet his aduersa, fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. pauor est utrique molestus:
Improuisa simul species exterret utrumque,

pis: quod Budæus animaduertit.

arcesse, Pinel. & Iann. codex. & uetusti omnes Lambini.

fortunas, tãquam mendum insitũ in uulgatis codic. corrigit Lãb. & Muretus: sed ne legas etiam fortuna, quod est in Iann. & Pinel. codic. bellissime, ni fallor, Horatii sententiam tueare. Quo mihi si fortuna uti non conceditur, aspiret secũda?

Vtrobique Lamb. restituẽti ex sex

codicũ uet. auctoritate, Pinel. suffragatur. utrobiq. autem tum in cupiendo, tum in metuendo interpretatur.

metuat ne habetur in Iannoct. & Pinel. cod. quam etiã lect. agnoscit Lamb.

Mutus, Pinel. & Iãn. cod.

&, Pinel.

Ne Cybiratica, ne Bythina, Pin.

Gaudeat, an doleat: cupiat, metuat * ue quid ad rem?
Si, quidquid uidit melius, peius ue sua spe,
Defixis oculis, animoque, & corpore torpet.
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra, quam satis est, uirtutem si petat ipsam.
I nunc, argentum, et marmor uetus, æraque, et artes
Suspice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem:
Gnauus mane forum, & uespertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius * indignum, quod sit peioribus ortus,
Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
Quidquid, sub terra est, in apricum proferet ætas:
Defodiet condetq; nitentia. cum bene notum
Porticus Agrippæ, & uia te conspexerit Appi:
Ire tamen restat, Numa quo deuenit, & Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto:
Quære fugam morbi. uis recte uiuere. quis non?
Si uirtus hoc una potest dare: fortis omissis
Hoc age delicijs. uirtutem uerba putas, * ut
Lucum ligna? caue ne portus occupet alter,
Nec Cybiratica, nec Bythina negotia perdas.
Mille talenta rotundentur: totidem altera porro:
Tertia succedant: & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos,
Et genus, & formam regina pecunia donat:
Ac bene nummatum decorat suadela, Venusque.
Mancipijs locuples, eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si posset centum scenæ præbere rogatus,

qui possum tot? ait: tamen & quærã: et * quod habebo
...itam. post paullo scribit, sibi millia quinque
...sse domi chlamydum: partem, uel tolleret omneis.
...xilis domus est, ubi non & multa supersunt:
...t dominum fallunt: & prosunt furibus. ergo
...i res sola potest facere, & seruare beatum:
...oc primus repetas opus: hoc postremus omittas.
...fortunatum species, & gratia præstat:
...ercemur seruum, qui dictet nomina: * læuum
...ui fodiat latus: & cogat trans pondera dextram
...orrigere. hic multum in Fabia ualet: ille Velina:
...uilibet hic fasceis dabit: eripietq; curule
...ui uolet importunus ebur. frater, pater, adde,
...t cuique est ætas, ita quemque facetus adopta.
...i bene qui cenat, bene uiuit: lucet: eamus,
...uo ducit gula: piscemur: uenemur: ut olim
...rgilius, qui mane plagas, uenabula, seruos,
...iffertum transire forum, populumq; iubebat:
...nus ut e multis populo spectante referret
...mptum mulus aprum. crudi, tumidiq; lauemur,
...uid deceat, quid non obliti, cerite cera
...igni, remigium uitiosum Ithacensis Vlyssei:
...ui potior patria fuit interdicta uoluptas.
...Mimnermus uti censet, sine amore, iocisq;
...il est iucundum: uiuas in amore, iocisque.
...iue: uale. siquid nouisti rectius istis:
...andidus imperti: si non, his utere mecum.

quot hab. Iann. & Pinell.

Vide, quæ Petrus Angel. Bargæus uir doctiss. hoc loco annotauit Epist. ad Iosephum Boccam li. j. Epistol. clar. uir. quæ sunt Lugduni a Gryphio impressæ.

AD MAECENATEM.

QVINQVE dies tibi pollicitus me rure futurũ,

Sextilem totum mendax desideror. atqui
Si me uiuere uis sanum rectéq; ualentem:
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mæcenas ueniam: dum ficus prima, calorq;
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:
Officiosaq; sedulitas, & opella forensis
Adducit febres; & testamenta resignat.
Quod si bruma niues Albanis illinet agris:
Ad mare descendet uates tuus: & sibi parcet:
Contractusq; * leget, te dulcis amice reuiset
Cum Zephyris, si concedes, & hirundine prima.
Non quo more pyris uesci Calaber iubet hospes:
Tu me fecisti locupletem. Vescere sodes.
Iam satis est. At tu quantumuis tolle. Benigne.
Non inuisa feres pueris munuscula paruis.
Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus, & stultus donat quæ spernit, & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quod si me noles usquam discedere: reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Inter uina fugam Cynaræ mærere proteruæ.
Forte per angustam tenuis uulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti: pastaq; rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.

Contractus que Pinell. & Ioann. Lam.

Cui mustela procul, si uis, ait, effugere istinc?
Mtra cauum repetes arctum, quem macra subisti,
Hac ego si compellar imagine: cuncta resigno.
Nec somnum plebis laudo satur altilium: nec
Otia diuitijs Arabum liberrima muto.
Saepe uerecundum laudasti. rexque, paterque,
Audisti coram: nec uerbo parcius absens:
Inspice, si possum donata reponere laetus.
Haud male Telemachus proles patientis Vlyssei:
Non est aptus equis Ithacae locus: ut neque planis
Porrectus spatijs: nec multae prodigus herbae,
Atride. magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent. mihi iam non regia Roma,
Sed uacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus, & fortis, caußisq; Philippus agendis
Clarus, ab officijs octauam circiter horam
Dum redit: atque foro nimium distare Carinas
Iam grandis natu queritur: conspexit, ut aiunt,
Adrasum * quendam uacua tonsoris in umbra, — Adrasum, Pinell. Ian. Lugdun. excusi, omnis habet.
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
Demetri (puer hic non laeue iussa Philippi
Accipiebat) abi: quaere, & refer, unde domo, quis,
Cuius fortunae, quo sit patre, quo ue patrono.
It: redit: & narrat, Vulteium nomine Menam,
Praeconem, tenui censu, sine crimine notum,
Et properare loco, & cessare, & quaerere, & uti,
Gaudentem paruisq; sodalibus, & lare certo,
Et ludis, & post decisa negotia campo.
Scitari libet ex ipso, * quodcumque refers. dic — quaecumq. Iann. quodcumque Pinell.
Ad cenam ueniat. non sane credere Mena.

Mirari ſecum tacitus. quid mult a? benigne,
Reſpondet. negat ille mihi? negat improbus, & te
Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia uendentem tunicato ſcruta popello,
Occupat: & ſaluere iubet prior. ille Philippo
Excuſare laborem, & mercenaria uincla:

Prouiſiſſet legit Lāb. Prouidiſſet habet Pinell.& lān. cod. reſpondet autem. ſuper. occupat, & ſaluere iubet prior.

Quod non mane domum ueniſſet: denique, quod non
*Prouidiſſet *eum. ſic ignouiſſe putato*
Me tibi: ſi cenas hodie mecum, ut libet. ergo
Poſt nonam uenies. nunc i: rem ſtrenuus auge
Vt uentum ad cenam eſt: dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. hic ubi ſæpe
Occultum uiſus decurrere piſcis ad hamum:
Mane cliens, etiam certus conuiua iubetur
Rura ſuburbana indictis comes ire Latinis.
Impoſitus mannis, aruum, cælumq́; Sabinum
Non ceſſat laudare. uidet, ridetq́; Philippus:
Et ſibi dum requiem, dum riſus undique quærit:
Dum ſeptem donat ſeſtertia: mutua ſeptem
Promittit: perſuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra,
Quam ſatis eſt, morer: ex nitido fit ruſticus: atque
Sulcos, & uineta crepat mera: præparat ulmos:
Immoritur ſtudijs: & amore ſeneſcit habendi.
Verum ubi oues furto, morbo periere capellæ:
Spem mentita ſeges: bos eſt enectus arando:
Offenſus damnis, media de nocte caballum
Arripit: iratusq́; Philippi tendit ad ædeis.
Quem ſimul aſpexit ſcabrum, intonſumq́; Philippus,
Durus ait Vultei nimis, attentusq́; uideris

Eſſe

Esse mihi. pol me miserum patrone uocares:
Si uelles, inquit, uerum mihi dicere * nomen. Ponere Pinel. codex habet.
Quod te per genium, dextramq;, deosq; penates
Obsecro, & obtestor: uitæ me redde priori.
Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
Præstent; mature redeat: repetatq; relicta.
Metiri se quemque suo modulo, ac pede uerum est.

AD CELSVM ALBINOVANVM. 8

CELSO gaudere, & bene rem gerere Albinouano
Musa rogata refer, comiti, scribæq; Neronis.
Si quæret, quid agam: dic multa, & pulchra minantē,
Viuere, nec recte, nec suauiter: haud quia grando
Contuderit uites: oleamq; momorderit æstus:
Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis:
Sed quia mente minus ualidus, quam corpore toto,
Nil audire uelim: nil discere: quod leuet ægrum:
Fidis offendar medicis: irascar amicis:
Cur me funesto properent arcere ueterno:
Quæ nocuere sequar: fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem uentosus: Tibure Romam.
Post hæc ut ualeat: quo pacto rem gerat, & se:
Vt placeat iuueni, percontare, atque cohorti.
Si dicet, recte: primum gaudere, subinde
Præceptum auriculis hoc instillare memento:
Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

AD CLAVDIVM NERONEM. 9.

SEPTIMIVS Claudi nimirum intelligit unus

AD LOLLIVM. 2

TROIANI belli scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi:
Quid, quid sit pulchrum, quid turpe; quid utile, quid non:
Plenius, ac melius Chrysippo, et Crantore dicit. (non:
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem,
Græcia barbariæ lento collisa duello:
Stultorum regum, & populorum continet æstus.
Antenor censet belli præcidere caussam.
Quid Paris? ut saluus regnet, uiuatq; beatus;
Cogi posse negat. Nestor componere lites
Inter Peliden festinat, & inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rursus quid uirtus, & quid sapientia possit,
Vtile proposuit nobis exemplar Vlyssem:
Qui domitor Troiæ, multorum prouidus urbes,
Et mores hominum inspexit: latumq; per æquor,
Dum sibi, dum socijs reditum parat, aspera multa
Pertulit, aduersis rerum immersabilis undis.
Sirenum uoces, & Circes * pocula nosti:
Quæ si cum socijs stultus, cupidusq; bibisset:
Sub domina meretrice fuisse turpis, & excors:
Vixisset canis immundis, uel amica luto sus.
Nos numerus sumus, & fruges consumere nati:

Cireę in plerisq. c. manuscr. atque in Pinell. legitur.

*Sponsi * Penelopes, nebulones, Alcinoiq;*
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Vt te ipsum serues, non expergisceris? atqui
*Si nolis * sanus * curres hydropicus. & ni*
Posces ante diem librum cum lumine: si non
Intendes animum studijs, & rebus honestis:
Inuidia, uel amore uigil torquebere. nam cur,
Quæ lædunt oculos, festinas demere: si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit habet. sapere aude:
Incipe. qui recte uiuendi prorogat horam:
Rusticus, expectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne uolubilis æuum.
Quæritur argentum, pueris'q; beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur uomere siluæ.
Quod satis est, cui contingit: nihil amplius optet.
Non domus, & fundus, non æris aceruus, & auri
*Aegroto domini *deducit corpore febres,*
Non animo curas. ualeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illũ sic domus, aut res,
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta sorde dolentes.
Sincerũ est nisi uas: quodcumque infundis, acescit.
Sperne uoluptates. nocet empta dolore uoluptas.
Semper auarus eget. certum uoto pete finem.
Inuidus alterius macrescit rebus opimis.

Vt supra Gircæ, sic Penelopæ ex Pinell. cod. quinque manuscr. L. eandẽ lect. tuentibus.

Si nolis sanus cures hyd. legitur in Pinell. cod. sann. ita habet, curret, ut, r, alterum sit inductũ: nihil autem prohibet, quin recte etiam, te desideretur. Ita, paullo post: si quod Est animũ, differs curãdi tẽpus in annum?

Deduxit Iã noct. & Pinell. habet, ac Venet. et Lugduni excusi omnes.

Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum. qui non moderabitur iræ:
Infectum uolet esse, dolor quod suaserit, & mens,
Dum pœnas odio peruim festinat inulto.
Ira furor breuis est. animum rege: qui nisi paret,
Imperat: hunc frænis, hunc tu compesce cathena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister,
Ire uiam, quam monstrat eques. uenaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in siluis catulus: nunc * adibe puro
Pectore uerba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu. quod si cessas, aut strenuus anteis:
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

Lab. lectionē probo, adhibe, restituentis.

AD IVLIVM FLORVM.

IVLI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
Thraca ne uos, Hebrusq; niuali compede uinctus,
An freta uicinas inter currentia turres,
An pingues Asiæ campi, collesq; morantur?
Quid studiosa cohors operum struit? Hæc quoq; curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
B[illegible]is, & paces longum diffundit in æuum?
Quid [illegible]tius, Romana breui uenturus in ora:
[illegible]arici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus, & riuos ausus apertos?
Vt ualet? ut meminit nostri? fidibus ne latinis
Thebanos aptare modos studet auspice musa?

An tragica desæuit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit? monitus, multúmq; monendus
Priuatas ut quærat opes, & tangere uitet
Scripta, palatinus quæcumque recepit Apollo:
Ne, si forte suas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas: moueat cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus. ipse quid audes?
Quæ circumuolitas agilis Thyma? non tibi paruum
Ingenium, * non incultum est, nec turpiter hirtum.
Seu linguam caussis acuis, seu ciuica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen:
Prima feres ederæ uictricis præmia. quod si
Frigida curarum fomenta relinquere posses:
Quo te cœlestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parui properemus, & ampli:
Si patria uolumus, si nobis uiuere cari.
Debes hoc etiam rescribere: si tibi curæ:
Quam te conueniat Munatius. an male sarta
Gratia necquidquam coit: & rescinditur? at uos
Seu calidus sanguis. seu rerum inscitia uexat,
Indomita ceruice feros: ubicumque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus:
Pascitur in uestrum reditum uotiua iuuenca.

Ingenium est non inc. legit Lam. cum quidē non impressi solum, sed & Pinell. & Iannoctii eodem modo Ingeniū non incultum est, habeant.

AD ALBIVM TIBVLLVM. 4

ALBI, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Cassi Parmensis opuscula uincat?
An tacitum siluas inter reptare salubreis,

Curantem quidquid dignum sapiente, bonoq; est?
Non tu corpus eras sine pectore. Di tibi formam,
Di tibi diuitias dederant, artemq; fruendi.
*Quid uoueat dulci nutricula maius * alumno;*
*Quam * sapere, & fari possit, quae sentiat, & cui*
Gratia, fama, ualetudo contingat abunde:
Et mundus uictus non deficiente crumena?
Inter spem, curamque, timores inter, & iras
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superueniet, quae non sperabitur, hora.
Me pinguem, & nitidum bene curata cute uises:
Cum ridere uoles Epicuri de grege porcum.

magis. Pin.
Quam ut sap. Lambinus, &, ut que, uulgatam lect. Iann. & Pinell. tuentur.

AD TORQVATVM. 5

*SI potes archaicis * conuiua recumbere lectis,*
Nec modica cenare times olus omne patella:
Supremo te sole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffusa, palustres
Inter Minturnas, Sinuessanumq; Petrinum.
Sin melius quid habes, accerse, uel imperium fer.
Iamdudum splendet focus, & tibi munda supellex.
Mitte leues spes, & certamina diuitiarum,
Et Moschi caussam. cras nato Caesare festus
Dat ueniam, somnumq; dies impune licebit
Aestiuam sermone benigno tendere noctem.
*Quo mihi, fortuna * si non conceditur uti?*
Parcus ob heredis curam, nimiumq; seuerus,
Assidet insano. potare, & spargere flores,
Incipiam: patiarque, uel inconsultus haberi,

archaicis, recte, Lamb. legi putat oportere. Ita Plutar. Public. ἁπλοῦς ἂν δίαιτας καὶ ἀρχαικὸς τῇ ἐργασίᾳ. prisco more elaborata. & Aristop. νεφ. φρονεῖς ἀρχαικά prisca nimis & uetusta sa

Quid non ebrietas designat? operta recludit:
Spes iubet esse ratas: in prœlia trudit inermem:
Solicitis animis onus eximit: addocet artes.
Fœcundi calices quem non facere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, & non
Inuitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nareis: ne non & cantharus & lanx
Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet. ut coeat par,
Iungaturq; pari: Brutum tibi, Septiciumque,
Et nisi cena prior, potiorq; puella Sabinum
Detinet, assumam. locus est & pluribus umbris:
Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
Tu quotus esse uelis, rescribere: & rebus omißis.
Atria seruantem postico falle clientem.

pis: quod Budęus animaduertit. arcesse, Pinel. & Iann. codex. & uetusti omnes Lambini: fortunas, tã quam mendum inijt in uulgatis codic. corrigit Lãb. & Muretus: sed ne legas etiam fortuna, ꝙ est in Iann. & Pinel. codic. bellißime, ni fallor, Horatii sententiam tueare. Quo mihi si fortuna uti non conceditur, aspires secũda?

AD NVMICIVM.

NIL admirari, prope res est una Numici,
Solaque, quæ poßit facere, & seruare beatum.
Hunc Solem, & stellas, & decedentia certis
Tempora momentis, sunt qui formidine nulla
Imbuti spectent. quid censes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, & Indos?
Ludicra quid, plausus, & amici dona Quiritis,
Quo spectanda modo, quo sensu credis, & ore?
Qui timet his aduersa, fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. pauor est utrique molestus:
Improuisa simul species exterret utrumque.

Vtrobique Lamb. restituit ex sex

Gaudeat, an doleat: cupiat, metuat * *ne quid ad rem?*
Si, quidquid uidit melius, peius ue sua spe,
Defixis oculis, animoque, & corpore torpet.
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra, quam satis est, uirtutem si petat ipsam.
I nunc, argentum, et marmor uetus, æraque, et artes
Suspice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem:
Gnauus mane forum, & uespertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius * *indignum, quod sit peioribus ortus,*
Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
Quidquid, sub terra est, in apricum proferet ætas:
Defodiet condet'q; nitentia. cum bene notum
Porticus Agrippæ, & uia te conspexerit Appi:
Ire tamen restat, Numa quo deuenit, & Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto:
Quære fugam morbi. uis recte uiuere. quis non?
Si uirtus hoc una potest dare: fortis omissis
Hoc age delicijs. uirtutem uerba putas, * *ut*
Lucum ligna? caue ne portus occupet alter,
Nec Cybiratica, nec Bythina negotia perdas.
Mille talenta rotundentur: totidem altera porro:
Tertia succedant: & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos,
Et genus, & formam regina pecunia donat:
Ac bene nummatum decorat suadela, Venusque.
Mancipijs locuples, eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si posset centum scenæ præbere rogatus,

codicũ uet. auctoritate, Pinel. suffragatur: utrobiq. autem tum in cupiendo, tum in metuendo interpretatur.

metuat ne habetur in Iannoct. & Pinel. cod. quam etiã lect. agnoscit Lamb.

Mutus, Pinel. & Ian. cod.

&, Pinel.

Ne Cybiratica, ne Byhina, Pin.

Qui possum tot? ait: tamen & quærã: et * quod habebo
Mittam. post paullo scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamydum: partem, uel tolleret omneis.
Exilis domus est, ubi non & multa supersunt:
Et dominum fallunt: & prosunt furibus. ergo
Si res sola potest facere, & seruare beatum:
Hoc primus repetas opus: hoc postremus omittas.
Si fortunatum species, & gratia præstat:
Mercemur seruum, qui dictet nomina: * læuum
Qui fodiat latus: & cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multum in Fabia ualet: ille Velina:
Cuilibet hic fasceis dabit: eripietq; curule
Cui uolet importunus ebur. frater, pater, adde,
Vt cuique est ætas, ita quemque facetus adopta.
Si bene qui cenat, bene uiuit: lucet: eamus,
Quo ducit gula: piscemur: uenemur: ut olim
Gargilius, qui mane plagas, uenabula, seruos,
Differtum transire forum, populumq; iubebat:
Vnus ut e multis populo spectante referret
Emptum mulus aprum. crudi, tumidiq; lauemur,
Quid deceat, quid non obliti, cerite cera
Digni, remigium uitiosum Ithacensis Vlyssei:
Cui potior patria fuit interdicta uoluptas.
Si, Mimnermus uti censet, sine amore, iocisq;
Nil est iucundum: uiuas in amore, iocisque.
Viue: uale. si quid nouisti rectius istis:
Candidus imperti: si non, his utere mecum.

* quot hab. Iann. & Pinell.

* Vide, quæ Petrus Angel. Bargæus uir doctiss. hoc loco annotauit Epist. ad Iosephum Boccam lib. j. Epistol. clar. uir. quæ sunt Lugduni a Gryphio impressæ.

AD MAECENATEM.

QVINQVE dies tibi pollicitus me rure futurũ,

Sextilem totum mendax desideror. atqui
Si me uiuere uis sanum recteq; ualentem:
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mæcenas ueniam: dum ficus prima, calorq;
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:
Officiosaq; sedulitas, & opella forensis
Adducit febres; & testamenta resignat.
Quod si bruma niues Albanis illinet agris:
Ad mare descendet uates tuus: & sibi parcet:
Contractusq; * leget, te dulcis amice reuiset
Cum Zephyris, si concedes, & hirundine prima.
Non quo more pyris uesci Calaber iubet hospes:
Tu me fecisti locupletem. Vescere sodes.
Iam satis est. At tu quantumuis tolle. Benigne.
Non inuisa feres pueris munuscula paruis.
Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus, & stultus donat quæ spernit, & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quod si me noles usquam discedere: reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Inter uina fugam Cynaræ mærere proteruæ.
Forte per angustam tenuis uulpecula rimam
Repserat in cumeram frumenti: pastaq; rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.

Contractus que Pinell. & Ioann. Lam.

Cui mustela procul, si uis, ait, effugere istinc?
Macra cauum repetes arctum, quem macra subisti,
Hac ego si compellar imagine: cuncta resigno.
Nec somnum plebis laudo satur altilium: nec
Otia diuitijs Arabum liberrima muto.
Saepe uerecundum laudasti, rexque, paterque,
Audisti coram: nec uerbo parcius absens:
Inspice, si possum donata reponere laetus.
Haud male Telemachus proles patientis Vlyssei:
Non est aptus equis Ithacae locus: ut neque planis
Porrectus spatijs: nec multae prodigus herbae,
Atride. magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent. mihi iam non regia Roma,
Sed uacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus, & fortis, caussisq; Philippus agendis
Clarus, ab officijs octauam circiter horam
Dum redit: atque foro nimium distare Carinas
Iam grandis natu queritur: conspexit, ut aiunt,
*Adrasum * quendam uacua tonsoris in umbra,* Adrasum, Pinell. Ian. Lugdunens. excusi, omnis habent.
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
Demetri (puer hic non laeue iussa Philippi
Accipiebat) abi: quaere, & refer, unde domo, quis,
Cuius fortunae, quo sit patre, quo ue patrono.
It: redit: & narrat, Vulteium nomine Menam,
Praeconem, tenui censu, sine crimine notum,
Et properare loco, & cessare, & quaerere, & uti,
Gaudentem paruisq; sodalibus, & lare certo,
Et ludis, & post decisa negotia campo.
*Scitari libet ex ipso, * quodcumque refers. dic* quaecumq. Iann. quodcumque Pinell.
Ad cenam ueniat. non sane credere Mena.

Mirari secum tacitus. quid multa? benigne,
Respondet. negat ille mihi? negat improbus, & te
Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia uendentem tunicato scruta popello,
Occupat: & saluere iubet prior. ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria uincla:
Quod non mane domum uenisset: denique, quod non
Prouidisset *eum. sic ignouisse putato
Me tibi: si cenas hodie mecum, ut libet. ergo
Post nonam uenies. nunc i: rem strenuus auge
Vt uentum ad cenam est: dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. hic ubi sæpe
Occultum uisus decurrere piscis ad hamum:
Mane cliens, etiam certus conuiua iubetur
Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
Impositus mannis, aruum, cælumq; Sabinum
Non cessat laudare. uidet, ridetq; Philippus:
Et sibi dum requiem, dum risus undique quærit:
Dum septem donat sestertia: mutua septem
Promittit: persuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra,
Quam satis est, morer: ex nitido fit rusticus: atque
Sulcos, & uineta crepat mera: præparat ulmos:
Immoritur studijs: & amore senescit habendi.
Verum ubi oues furto, morbo periere capellæ:
Spem mentita seges: bos est enectus arando:
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit: iratusq; Philippi tendit ad ædeis.
Quem simul aspexit scabrum, intonsumq; Philippus,
Durus ait Vultei nimis, attentusq; uideris

Prouisisset legit Lāb. Prouidisset habet Pinell. & Iān. cod. respondet autem. super. occupat, & saluere iubet prior.

Esse

Esse mihi. pol me miserum patrone uocares:
Si uelles, inquit, uerum mihi dicere * *nomen.* Ponere Pinel. codex habet.
Quod te per genium, dextramq́ue, deosq́ue penates
Obsecro, & obtestor: uitæ me redde priori.
Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
Præstent; mature redeat: repetatq́ue relicta:
Metiri se quemque suo modulo, ac pede uerum est.

AD CELSVM ALBINOVANVM. 8

CELSO gaudere, & bene rem gerere Albinouano
Musa rogata refer, comiti, scribæq́ue Neronis.
Si quæret, quid agam: dic multa, & pulchra minantẽ,
Viuere, nec recte, nec suauiter: haud quia grando
Contuderit uites: oleamq́ue momorderit æstus:
Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis:
Sed quia mente minus ualidus, quam corpore toto,
Nil audire uelim: nil discere: quod leuet ægrum:
Fidis offendar medicis: irascar amicis:
Cur me funesto properent arcere ueterno:
Quæ nocuere sequar: fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem uentosus: Tibure Romam.
Post hæc ut ualeat: quo pacto rem gerat, & se:
Vt placeat iuueni, percontare, atque cohorti.
Si dicet, recte: primum gaudere, subinde
Præceptum auriculis hoc instillare memento:
Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

AD CLAVDIVM NERONEM. 9.

SEPTIMIVS Claudi nimirum intelligit unus

Et Petrus Victorius & Lāb. nā cū rogat, legit, subnixus ueterū cod. auctoritate, quibus Pin. accedit omnium uetustiss. uide Victor. lib. xx caput ix. Var. lect.

Quanti me facias. nam * cum rogat, & prece cogit,
Scilicet ut tibi se laudare, & tradere coner,
Dignum mente, domoq; legentis honesta Neronis:
Munere cum fungi propioris censet amici:
Quid poßim uidet: ac nouit me ualdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dißimulator opis propriæ: mihi commodus uni.
Si ego maioris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ descendi præmia. quod si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem:
Scribe tui gregis hunc: & fortem crede, bonumque.

AD FVSCVM ARISTIVM. X.

VRBIS amatorem Fuscum saluere iubemus
Ruris amatores, hac in re scilicet una
Multum dißimiles, ad cetera pæne gemelli.
Fraternis animis quidquid negat alter, & alter:
Annuimus pariter ueteli, notiq; columbi.
Tu nidum seruas: ego laudo ruris amœni
Riuos & musco circumlita saxa, nemusque.
Quid quæris? uiuo, & regno: simul ista reliqui,
Quæ uos ad cælum effertis rumore secundo.
Vtq; sacerdotis fugitiuus, liba recuso:
Pane egeo, iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ si conuenienter oportet:
Ponendæq; domo quærenda est area primum:
Nouisti ne locum potiorem rure beato?
Est ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura

Leniat & rabiem canis, & momenta leonis;
Cum semel accepit solem furibundus acutum?
Est ubi diuellat * somnos minus inuida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in uicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam, quæ per pronũ trepidat cũ murmure riuũ?
Nempe inter uarias nutritur silua columnas:
Laudaturq; domus longos quæ prospicit agros.
Naturam expellas * furca: tamen usque recurret:
Et mala perrumpet furtim fastidia uictrix.
Non, qui Sidonio contendere callidus ostro
Nescit Aquinatem potantia uellera fucum;
Certius accipiet damnum, propius ue * medullis;
Quam qui non poterit uero distinguere falsum.
Quem res plus nimio delectauere secundæ;
Mutatæ quatient. si quid mirabere, pones
Inuitus. fuge magna; licet sub paupere tecto
Reges, & regum uita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis: frænumq; recepit.
Sed postquam uictor uiolens discessit ab hoste:
Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
Sic qui pauperiem ueritus, potiore metallis
Libertate caret? dominum uehet improbus: atque
Seruiet æternum: quia paruo nesciet uti.
Cui non conueniet sua res: ut calceus olim;
Si pede maior erit, subuertet; si minor, uret.
Lætus sorte tua uiues sapienter Aristi.
Nec me dimittes incastigatum: ubi plura

depellat habet Pinell. diuellat Iã. quæ est vtraq. lectio probabilis: sed ut legã depellat, cũ ratio, tũ Pinel. cod. uetustas facit.

expelles, Pinell. & Iannoct.

que, Pinel.

Cogere, quam satis est, ac non cessare uidebor.
Imperat, aut seruit collecta pecunia cuique,
Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.
Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
Excepto quod non simul esses, cetera lætus.

AD BVLLATIVM.

QVID tibi uisa Chios Bullati, notaq; Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Crœsi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colophō? maiora minorane fama?
Cuncta ne præ campo, & Tiberino flumine sordent?
An uenit in uotum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris, atque uiarum?
Scis Lebedus quam sit Gabijs desertior, atque
Fidenis uicus: tamen illic uiuere uellem:
Oblitusq; meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul e terra spectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit imbre, lutoq;
Aspersus, uolet in caupona uiuere: nec qui
Frigus collegit furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plene præstantia uitam;
Nec si te ualidus iactauerit auster in alto:
Iccirco nauem trans Aegæum mare uendas.
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit: quod
Penulla solstitio, campestre niualibus auris,
Per brumam Tiberis, sextili mense caminus.
Dum licet: & uultum seruat fortuna benignum:
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens.
Tu quacumque Deus tibi fortunauerit horam

Grata sume manu: nec dulcia differ in annum:
Vt quocumque loco fueris, uixisse libenter
Te dicas: nam si ratio, & prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter aufert:
Cælum non animũ mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertiæ: nauibus, atque
Quadrigis petimus bene uiuere. quod petis, hic est:
Est Vlubris: animus si te non deficit æquus.

AD ICCIVM. 12.

FRVCTIBVS *Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci*
Si recte frueris: non est ut copia maior
Ab Ioue donari possit tibi. tolle querelas.
Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
Si uentri bene, si lateri est, pedibus'q; tuis: nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.
Si forte in medio positorum abstemius herbis
Viuis, & urtica: sic uiues, protinus, ut te
Confestim liquidus fortunæ riuus inauret.
Vel quia naturam mutare pecunia nescit:
Vel quia cuncta putas una uirtute minora.
Miramur, si Democriti pecus edit agellos,
Cultaq; dũ peragre est animus sine corpore uelox,
Cum tu inter scabiem tantam, & contangia lucri,
Nil paruum sapias: & adhuc sublimia cures?
Quæ mare cõpescant caussæ: quid temperet annum:
Stellæ sponte sua, iussæ ne uagentur, & errent:
Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbem:
Quid uelit, & possit rerum concordia discors:

Stertinium ut in manu scr. L. in Pinell. codice legitur & Iann.

Empedocles, an Stertinij * deliret acumen.
Verum seu pisces, seu porrum, & cæpe trucidas:
Vtere Pompeio Grospho: & si quid petet, ultro
Defer: nil Grosphus nisi uerum orabit, & æquum.
Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
Ne tamen ignores quo sit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudi uirtute Neronis
Armenius cecidit. ius, imperiumq; Phraates
Cæsaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

AD VINIVM ASELLAM. 13.

VT proficiscentem docui te sæpe, diuque:
Augusto reddes signata uolumina Vinni:
Si ualidus, si lætus erit: si denique poscet:
Ne studio nostri pecces: odiumq; libellis
Sedulus importes, opera uehemente minister.
Si te forte meæ grauis uret sarcina chartæ:
Abijcito potius, quam quo perferre iuberis
Clitellas ferus impingas: Asinæq; paternum
Cognomen, uertas in risum: & fabula fias.
Viribus uteris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propositi simulac perueneris illuc:
Sic positum seruabis onus, ne forte sub ala
Fasciculum portes librorum: ut rusticus agnum,
Vt uinosa globos * furtiuæ Pyrrhia lanæ:
Vt cum pileolo soleas conuiua tribulis.
Ne uulgo narres te sudauisse ferendo
Carmina: quæ possunt oculos, aureisq; morari

Glomos legitur in Pinel. & Iãn. cod. quæ lectiones germana & incorrupta probatur etiã Lambino.

Cæsaris. oratus multa prece nitere porro.
Vade, uale, caue ne titubes; mandataq; frangas.

AD VILLICVM SVVM. 14

VILLICE *siluarum, et mihi me reddẽtis agelli,*
Quem tu fastidis, habitatum quinque focis, &
Quinque bonos solitum Bariam * *dimittere patres:*
Certemus: spinas animo ne ego fortius, an tu
Euellas agro: & melior sit Horatius, *an res.*
Me quamuis Lamiæ *pietas, & cura moratur*
Fratrem mærentis, rapto de fratre dolentis
Insolabiliter: tamen istuc mens, animusque
Fert: & amat spatijs obstantia rumpere claustra.
Rure ego uiuentem, tu dicis in urbe beatum.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio, sors.
Stultus uterque locum immeritum caussatur inique.
In culpa est animus: qui se non effugit umquam.
Tu mediastinus tacita prece rura petebas:
Nunc urbem, & ludos, & balnea uillicus optas.
Me constare mihi scis: & discedere tristem,
Quandocumque trahunt inuisa negotia Romam.
Non eadem miramur: eo disconuenit inter
Meque, & te. nam quæ deserta, & inhospita tesqua
Credis: amœna uocat, mecum qui sentit: & odit,
Quæ tu pulchra *uocas. *fornix tibi, & uncta popina*
Incutiunt urbis desiderium: uideo: & quod
Angulus iste feret piper, & tus ocyus uua.
Nec uicina subest, uinum præbere taberna
Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cuius

Variam, ut tustissimi quique codices manu scr. habẽt. ex his Pin. Forte id prisco more, ut benignus uenignus, biniuini, nobis nouis, uerbi beri.

Putas. Pin. & Iann. c. cũ manusc. L. consentientes.

Ad ſtrepitum ſalias terræ grauis. & tamen urges
Iampridem non tacta ligonibus arua: bouemque
Deiunctū legit Lāb. a uulgatis ſtat Pin. & Iann. c. *Diſiunctum * curas: & ſtrictis frondibus exples.*
Addit opus pigro riuus, ſi decidit imber:
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc age quid noſtrum concentum diuidat, audi.
Quem tenues decuere togæ, nitidiq; capilli:
Quem ſcis immunem Cynaræ placuiſſe rapaci:
Quem bibulum liquidi media de luce falerni:
Cena breuis iuuat, & prope riuum ſomnus in herba.
Nec luſiſſe pudet: ſed non incidere ludum.
Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat: non odio obſcuro, morſuq; uenenat.
Rident uicini, glebas, & ſaxa mouentem.
Cum ſeruis urbana diaria rodere mauis.
Horum tu in numerum uoto ruis. inuidet uſum
Lignorum, & pecoris tibi calo argutus, & horti:
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam ſcit uterque, libens, cenſebo, exerceat artem.

AD VALAM. 15.

QVAE ſit hiems Veliæ, quod cælum Vala Salerni,
Quorum hominū regio, & qualis uia (nā mihi Baias
Muſa ſuperuacuas Antonius, & tamen illis
Me facit inuiſum: gelida cum perluor unda
murteta in Pinell. & Iān. codice ęque extat. *Per medium frigus ſane * myrteta relinqui,*
Dictaq; ceſſantem neruis elidere morbum.
Sulfura contemni, uicus gemit, inuidus ægris,
Qui caput, & ſtomachum ſupponere fontibus audent

Clusinis: Gabiosq́; petunt, & frigida rura.
Mutandus locus est: & diuersoria nota
Præter agendus equus: quo tendis? non mihi Cumas
Est iter, aut Baias. leua stomachosus habena
Dicet eques. sed equi frenato est auris in ore.)
Maior utrum populum frumenti copia pascat:
Collectos ne bibant imbres, puteos ne perenes
** Iugis aquæ: nam uina nihil moror illius oræ:*
Rure meo possum quiduis perferre, patique.
Ad mare cum ueni, generosum, & lene requiro:
Quod curas abigat: quod cum spe diuite manet
In uenas, animumq́; meum: quod uerba ministret:
Quod me Lucanæ iuuenem commendet amicæ.
Tractus uter pluris lepores, uter educet apros:
Vtra magis pisces, & echinos æquora celent:
Pinguis ut inde domum possim, Phæaxq́; reuerti:
Scribere te nobis, tibi nos accredere par est.
Menius, ut rebus maternis, atque paternis
Fortiter absumptis, urbanus cœpit haberi
Scurra uagus, non qui certum præsepe teneret:
Impransus non qui ciuem dignosceret hoste:
Quælibet in quemuis opprobria fingere sæuus,
Pernicies, & tempestas, baratrumq́; macelli,
Quidquid quæsierat, uentri donabat auaro.
*Hic ubi nequitiæ fautoribus, & * timidis nil,*
Aut paullum abstulerat: patinas cenabat omasi
Vilis & agnini, tribus ursis quod satis esset.
Scilicet ut uentres lamna candente nepotum
Diceret urendos correctus. Menius idem
Quidquid erat nactus prædæ maioris, ubi omne.

dulcis, uidetur Lamb malle: sed illi, duo uetustiss. libri Pinell. & Ioan. refragantur, in quibus æque Iugis habetur.

timidis, habent præter ceteros Pinell. liber & Iannoct.

correptus habet Ian. cod. quę mi

Verterat in fumum, & cinerem, non hercule miror
Aiebat, si qui comedunt * bona: cum sit obeso
Nil melius turdo: nil uulua pulchrius ampla.
Nimirum hic ego sum: nam tuta, & paruula laudo
Cum res deficiunt: satis inter uilia fortis.
Verum ubi quid melius contingit, & unctius: idem
Vos sapere, & solos aio bene uiuere: quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia uillis.

hi lectio ualde probatur, si quando.n. reprehēdebatur, ultro flagitiū accusādo, mi nuere conabatur.

AD QVINCTIVM. 16.

NE perconteris, fundus meus optime Quincti,
Aruo pascat herum: an baccis opulentet oliuæ:
Pomis ne, & pratis: an amicta uitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
Continui montes, nisi dissocientur opaca
Valle: sed ut ueniens dextrum latus aspiciat sol:
Læuum discedens curru fugiente uaporet.
Temperiem laudes. quid, si rubicunda benigne
Corna uepres, & pruna ferant? si quercus, & ilex,
Multa fruge pecus, multa dominum iuuet umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum?
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus:
Infirmo capiti fluit utilis, utilis aluo:
Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ
Incolumem tibi me præstant Septembribus horis.
Tu recte uiuis, si curas esse, quod audis.
Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum.
Sed uereor, ne cui de te plus, quam tibi, credas:

Hunc locū quorūdam imperitia deprauatū primus P. Victor. restituit. bona, quidem Pinel. liber & Iann. tuētur. uide Pet. Vict. Var. lect. lib. iiij. vj.

Ne ue putes alium sapiente, bonoq́; beatum:
Neu si te populus sanum, rectéq; ualentem
Dictitet: occultam febrem sub tempus edendi
Dissimules: donec manibus tremor incidat unctis:
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Siquis bella tibi terra pugnata, marique
Dicat: & his uerbis uacuas permulceat aures:
Te ne magis saluum populus uelit, an populum tu:
Seruet in ambiguo, qui consulit, & tibi, & urbi,
Iupiter: Augusti laudes agnoscere possis?
Cum pateris sapiens, emendatusq́; uocari:
Respondes ne tuo, dic sodes, nomine? nempe
Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, si uolet, auferet: ut si
Detulerit fasces indigno; detrahet idem.
Pone: meum est, inquit. pono: trstisq́; recedo.
Idem si clamet furem: neget esse pudicum:
Contendat laqueo collum pressisse paternum:
Mordear opprobrijs falsis? mutemq; colores?
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret
Quẽ, nisi mendosum, et mẽdacẽ? uir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iuraq́; seruat:
Quo multæ magnæq; secantur iudice lites:
Quo responsore, & quo caussæ teste tenentur.
Sed uidet hunc omnis domus, & uicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Seruus: habes pretium: loris ureris, aio.
Non hominem occidi. non pasces in cruce coruos. Stare appes.
Sum bonus, & frugi: renuit, negat atque Sabellus. alla forza

Cautus enim metuit foueam lupus: accipiterque
Suſpectos laqueos: & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni uirtutis amore.
Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ.
Sit ſpes fallendi: miſcebis ſacra profanis.
Nam de mille fabæ modijs cum ſurripis unum:
Damnum eſt, non facinus mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forum quē ſpectat, & omne tribunal:
Quandocumque Deos uel porco, uel boue placat:
Iane pater clare, clare cum dixit Apollo:
Labra mouet metuens audiri: pulchra Lauerna
Da mihi fallere: da iuſtum, ſanctumq; uideri:
Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.
Quo melior ſeruo, quo liberior ſit auarus;
In triuijs fixum cum ſe demittit ob aſſem:
Non uideo. nam qui cupiet, metuet quoque porro
Qui metuens uiuit, liber mihi non erit umquam.
Perdidit arma: locum uirtutis deſeruit: qui
Semper in augenda feſtinat, & obruitur re.
Vendere cum poſſis captiuum, occidere noli.
Seruiet utiliter. ſine paſcat durus: aretque:
Nauiget: ac medij hiemet mercator in undis:
Annonæ proſit: portet frumenta, penusque.
Vir bonus, & ſapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patique
Indignum coges? adimam bona. nempe pecus, rem
Lectos, argentum, tollas licet. in manicis, &
Compedibus ſæuo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe deus, ſimulatq; uolam, me ſoluet. opinor,
Hoc ſentit, moriar. mors ultima linea rerum eſt.

Secus, uerſum productum, ait L. ab antiquo & nobili ſcriptore. Eſt damnū leuius: ſed non facinus tamē eſto. quem non nominat ſane, Epithet. lene, non ſatis conuenire facinori uidetur. Leue facinus eſt latinis uſitatius. ſed manuſcr. libri omnes & excuſi eodem modo habēt. D. e. n. f. m. p. lenius iſto.

AD SCAEVAM. 17.

QVAMVIS Scæua satis per te tibi consulis: et scis
Quo tandem pacto deceat maioribus uti:
Disce docendus adhuc, quæ censet amiculus: ut si
Cæcus iter monstrare uelit: tamen aspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies, & primam somnus in horam
Delectat; si te puluis, strepitusq; rotarum,
Si lædit caupona: Ferentinum ire iubebo.
Nam neque diuitibus contingunt gaudia solis:
Nec uixit male, qui natus, moriensq; fefellit.
Si prodesse tuis, paulloq; benignius ipsum
Te tractare uoles: accedes siccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter; regibus uti
Nollet Aristippus. si sciret regibus uti,
Fastidiret olus, qui me notat. utrius horum
Verba probes, & facta, doce: uel iunior, audi,
Cur sit Aristippi potior sententia. namque
Mordacem Cynicum sic eludebat, (ut aiunt)
Scurror ego ipse mihi: populo tu, rectius hoc, &
Splendidius multo est. equus ut me portet: alat rex:
Officium facio. tu poscis uilia: uerum es
Dante minor: quamuis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, & status, & res:
Tentantem maiora, fere præsentibus æquum.
Contra, quem duplici panno patientia uelat:
Mirabor, uitæ uia si conuersa decebit.
Alter p[illegible]reum non * exspectabit amictum.

euitabit, In Pinell. & Ian. codice legitur Ita paullo post Vitab. Chlam.

Quidlibet indutus celeberrima per loca uadet:
Personamq; feret non inconcinus utramque.
Alter Mileti textam cane peius & angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum. refer: & sine uiuat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes:
Attingit solium Iouis: & cælestia tentat.
Principibus placuisse uiris, non ultima laus est.
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
Cedit, qui timuit, ne non succederet: esto.
Quid? qui peruenit, fecit ne uiriliter? atqui
Hic est, aut nusquam, quod quærimus. hic onus horret.
Vt paruis animis, & paruo corpore maius:
Hic subit: & perfert. aut uirtus nomen inane est:
Aut decus, & pretium recte petit experiens uir.
Coram rege suo de paupertate tacentes,
Plus poscente ferent. distat, sumas ne pudenter:
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec uendibilis, nec pascere firmus,
Qui dicit: clamat, uictum date. succinit alter:
Et mihi diuiduo findetur * munere * quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus: haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæq;.
Brundisium comes, aut Surrentum ductus amænum,
Qui queritur salebras, & acerbum frigus, & imbres
Aut cistam effractam, & subducta uiatica plorat:
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
Sæpe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox
Nulla fides damnis, uerisq; doloribus adsit.

dimidio findatur, Pin. pro dimidiato. quadrans est in Iann. cod.

Nec semel irrisus triuijs attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma: per sanctum iuratus dicat Osirin:
Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.
Quare peregrinum, uicinia rauca reclamat.

AD LOLLIVM. 18.

SI bene te noui, metues liberrime Lolli
Scurrantis speciem praebere, professus amicum.
Vt matrona meretrici dispar erit, atque
Discolor infido scurrae distabit amicus.
Est huic diuersum uitio uitium prope maius,
Asperitas agrestis, & inconcinna, grauisque:
Quae se commendat tonsa cute, dentibus atris:
Dum uult libertas mera dici, ueráq; uirtus.
Virtus est meedium uitiorum, & utrinque reductum.
Alter in obsequium plus aequo pronus, & imi
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret;
Sic iterat uoces, & uerba cadentia tollit:
Vt puerum saeuo credas dictata magistro
Reddere: uel partes mimum tractare secundas.
*Alter * rixator de lana saepe caprina.* rixatur. Iam. Pin. Lamb. atq. oēs excusi.
Propugnat, nugis armatus: scilicet ut non
Sit mihi prima fides: & uere quod placet, ut non
Acriter elatrem: pretium aetas altera sordet.
Ambigitur quid enim? Castor sciat, an Docilis plus:
Brundisium Numici melius uia ducat, an Appi.
Quem damnosa Venus, quem praeceps alea nudat:
Gloria quem supra uires, & uestit & ungit:

Quem tenet argenti sitis importuna, famesque:
Quem paupertatis pudor, & fuga: diues amicus
Sæpe decem uitijs instructior, odit & horret.
At si non odit, regit: ac ueluti pia mater
Plus quam se sapere, & uirtutibus esse priorem
Vult: & ait prope uera. meæ, * contendere noli,
Stultitiam patiuntur opes. tibi paruula res est.
Arcta decet sanum comitem toga. desine mecum
Certare. Eutrapelus cuicumque nocere uolebat:
Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim iam
Cum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes:
Dormiet in lucem: scorto postponet honestum
Officium: nummos alienos poscet: ad imum
Thrax erit: aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu scrutaberis ullius umquam:
Commissumq; teges, & uino tortus, & ira.
Nec tua laudabis studia: aut aliena reprendes:
Nec cum uenari uolet ille, poemata panges.
Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atque
Zethi dissiluit: donec suspecta seuero
Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperijs: quotiesq; educet in agros
Aetolis onerata plages iumenta, canesque,
Surge: & inhumanæ senium depone camœnæ:
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta.
Romanis sollemne uiris opus, utile famæ,
Vitæque, & membris: præsertim cum ualeas, &
Vel cursu superare canem, uel uiribus aprum
Possis: adde, uirilia quod speciosius arma

mihi, leg. Lamb. reclamantib. præter uulgatos omnes Ian. & Pinel. cod. in quorum altero, literis pæne exolescentibus uetustate, manet tamen integra & incorrupta uox, meæ.

Non

Non est qui tractet. scis quo clamore coronæ
Prælia sustineas campestria: denique sæuam
Militiam puer, & Cantabrica bella tulisti
Sub duce: qui templis Parthorum signa * refixit:
Et nunc, si quid abest Italis adiudicat armis.
Ac ne te retrahas, & inexcusabilis absis:
Quamuis nil extra numerum fecisse, modumq;
Curas; interdum nugaris rure paterno,
Partitur lintres exercitus; Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur.
Aduersarius est frater, lacus, Hadria: donec
Alterutrum uelox uictoria fronde coronet.
Consentire suis studijs qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam? siquid monitoris eges tu:
Quid de quoque uiro, & cui dicas, sæpe uideto.
Percontatorem fugito; nam garrulus idem est:
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures:
Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum.
Non ancilla tuum iecur ulceret ulla, puer ue
Intra marmoreum uenerandi limen amici;
Ne dominus pueri pulchri, caræ ue puellæ
Munere te paruo beet: aut incommodus angat.
Qualem commendes, etiã atq; etiam aspice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur: & quondam, non dignum tradimus: ergo
Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri:
Vt penitus notum si tenent crimina serues,
Tuterisq; tuo fidentem præsidio, qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid

* refigit. Nũc & si quid. habet lãn. liber. Pin. uulgatam lectio tuetur.

Ad te post paullo uentura pericula sentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere uires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici.
Expertus metuit. tu dum tua nauis in alto est:
Hoc age: ne mutata, retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes, tristemq; iocosi,
Sedatum celeres, agilem gnauumq; remissi:
Potores bibuli media de nocte falerni
Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis
Nocturnos iures te formidare uapores.
Deme supercilio nubem. plerumque modestus
Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges, & percontabere doctos:
Qua ratione queas traducere leniter æuum:
Ne te semper inops agitet; uexetq; cupido:
Ne pauor, & rerum mediocriter utilium spes.
Virtutem doctrina paret: natura ne donet:
Quid minuat curas: quid te tibi reddat amicum:
Quid pure tranquillet: honos, an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita uitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia riuus:
Quem Mandela bibit rugosus frigore pagus:
Quid sentire putas? quid credis amice precari?
Sit mihi quod nunc est, etiam minus: ut mihi uiuam
Quod superest æui: si quid superesse uolunt Di.
Sit bona librorum, & prouisæ frugis in annum
Copia: neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Hæc satis est orare Iouem, qui donat, & aufert:
Det uitam: det opes: æquum mi animum ipse parabo.

AD MAECENATEM. 19

PRISCO si credis, Maecenas docte, Cratino:
Nulla placere diu, nec uiuere carmina possunt,
Quae scribuntur aquae potoribus: ut male sanos
* Adscribit Liber Satyris, Faunisq; poetas.
Vina fere dulces oluerunt mane camoenae:
Laudibus arguitur uini uinosus Homerus.
Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma
Prosiluit dicenda: forum, putealq; Libonis
Mandabo siccis: adimam cantare seueris.
Hoc simul edixit: non cessauere poetae
Nocturno certare mero: putere diurno.
Quid? si quis uultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguaeq; togae simulet textore Catonem:
Virtutem ne repraesentet, moresq; Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis aemula lingua:
Dum studet urbanus, tenditq; disertus haberi.
Decipit exemplar uitijs imitabile. quod si
Pallerem casu: biberent exangue cuminum.
O imitatores seruum pecus, ut mihi saepe
Bilem, saepe iocum uestri mouere tumultus.
Libera per uacuum posui uestigia princeps:
Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidit,
Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
Ostendi Latio, numeros animosq; secutus
Archilochi, non res, & agentia uerba Lycambem.
At ne me folijs ideo breuioribus ornes:
Quod timui mutare modos, & carminis artem:

* Adscripsit quae lectio Lamb. probatur, habet Pinel. cod. & Ian noct.

Temperat Archilochi musam pede mascula Sappho;
Temperat Alcæus: sed rebus, & ordine dispar.
Nec socerum quærit, quem uersibus oblinat atris:
Nec sponsæ laqueum famoso carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingenuis oculisq; legi, manibusq; teneri.
Scire uelis, mea cur ingratus opuscula lector
Laudet, ameiq; domi. premat extra limen iniquus,
Non ego uentosæ plebis suffragia uenor
Impensis cœnarum, & tritæ munere uestis.
Non ego nobilium scriptorum auditor, & ultor,
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ. spissis indigna theatris
Scripta pudet recitare; & nugis addere pondus:
Si dixi: rides ait: & Iouis auribus ista
Seruas. fidis enim manare poetica mella
Te solum, tibi pulcher. ad hæc ego naribus uti
Formido: & luctantis acuto ne sicer ungui:
Displicet iste locus, clamo: & diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram;
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

AD LIBRVM SVVM. 20.

VERTVMNVM, Ianumq; liber spectare uideris:
Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus:
Odisti claueis, & grata sigilla pudico:
descedere, Pin. c. habet & Ian. Paucis ostendi gemis: & communia laudas,
Non ita nutritus. fuge, quo discedere * gestis.

Non erit emisso reditus tibi. quid miser egi?
Quid uolui? dices: ubi quis te leserit. & scis
In breue te cogi: cum plenus languet amator.
Quod si non odio peccantis desipit augur:
Carus eris Romæ: donec te deserat ætas.
Contrectatus ubi manibus sordescere uulgi
Cœperis: aut tineas pasces taciturnus inertes:
*Aut fugies Vticam: aut unctus * mitteris Ilerdam.*
Ridebit monitor non exauditus: ut ille
Qui male parentem in rupes detrusit asellum
Iratus. quis enim inuitum seruare laboret?
Hoc quoque te manet: ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in uicis balba senectus.
Cum tibi sol tepidus plures admouerit aures;
Me libertino natum patre, & in tenui re
Maiores pennas nido extendisse loqueris:
Vt quantum generi demas, uirtutibus addas.
Me primis urbis belli placuisse, domique,
Corporis exigui, præcanum, solibus aptum,
Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.
Forte meum siquis te percontabitur æuum:
Me quater undenos sciat impleuisse decembres:
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

unctus habet impressi omnes: quæ mihi lectio probatur. uinctus literarum uestigiis in Pinell. cod. extat: sed ita, ut tamē extet: cui Iannoct. suffragatur. siue igitur unctus, falsamentorū diuinat inuolucrum futurum, siue uinctus arematum, aut earum mercium, quæ cū sine cariores.

Q. HORATII FLACCI

EPISTOLARVM

LIBER II.

AD AVGVSTVM. I

CVM tot sustineas, & tanta negotia solus:
Res Italas armis tuteris: moribus ornes:
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.
Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux
Post ingentia facta, Deorum in templa recepti,
Dum terras, hominumq; colunt genus: aspera bella
Componunt: agros assignant: oppida condunt:
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram:
Notaq; fatali portenta labore subegit:
Comperit inuidiam supremo fine domari.
Vrit enim fulgore suo, qui prægrauat artes
Infra se positas: extinctus amabitur idem.
Præsenti tibi maturos largimur honores:
Iurandasq; tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes:
Sed tuus hic populus sapiens, & iustus in uno,
Te nostris ducibus, te Graijs anteferendo,
Cetera nequaquam simili ratione, modoq;

Aestimat: & nisi quæ terris semota, suisq;
Temporibus defuncta uidet: fastidit, & odit:
Sic fautor ueterum: ut tabulas peccare uetanteis,
Quas bis quinque uiri sanxerunt, fœdera regum
Vel Gabijs, uel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros. annosa uolumina uatum,
Dictitet Albano musas in monte locutas.
Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
Scripta, uel optima: Romani pensantur eadem
Scriptores trutina: non est quod multa loquamur.
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
Venimus ad summum fortunæ. pingimus; atque
Psallimus; & luctamur Achiuis doctius unctis.
Si meliora dies, ut uina, poemata reddit;
Scire uelim, precium chartis quotus arroget annus.
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, ueteresq; referri debet? an inter
Viles, atque nouos? excludat iurgia finis.
Est uetus, atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? qui deperijt minor uno mense, uel anno:
Inter quos referendus erit? ueteres ne poetas?
An quos & præsens, & postera respuet ætas?
Iste quidem ueteres inter ponetur honeste:
Qui uel mense breui, uel toto est iunior anno.
Vtor permisso, caudæq; pilos ut equinæ
Paullatim uello: & demo unum: demo etiam unum
Dum cadat elusus ratione ruentis acerui,
Qui redit ad fastos, & uirtutem æstimat annis:
Miraturq; nihil, nisi quod Libitina sacrauit.
Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,

Vt critici dicunt, leuiter curare uidetur,
Quo promissa cadant, & somnia Pythagorea.
Næuius in manibus non est: & mentibus hæret
Pæne recens: adeo sanctum est uetus omne poema.
Ambigitur quoties uter utro sit prior: aufert
Pacuuius docti famam senis: Accius alti:
Dicitur Afrani toga conuenisse Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi:
Vincere Cæcilius grauitate: Terentius arte.
Hos ediscit: & hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens: habet hos, numeratq; poetas
Ad nostrum tempus Liui scriptoris ab æuo.
Interdum uulgus rectum uidet: est ubi peccat.
Si ueteres ita miratur, laudatq; poetas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet; errat.
Si quædam nimis antique, si pleraque dure
Dicere * credat eos: ignaue multa, fatetur:
Et sapit: & mecum facit: & Ioue iudicat æquo.
Non equidem insector: delendaq; carmina Liui
Esse reor: memini quæ plagosum mihi paruo
Orbilium dictare: sed emendata uideri,
Pulchraque, & exactis minimũ distantia, miror.
Inter quæ uerbum emicuit si forte decorum, &
Si uersus paullo concinnior unus, & alter,
Iniuste totum ducit, uenditq; poema.
Indignor quidquam reprehendi; non quia crasse
Compositum, illepideue putetur: sed quia nuper:
Nec ueniam antiquis, sed honorẽ, & præmia posci.
Recte nec ne crocum, floresq; perambulet Attæ
Fabula, si dubitem: clament periisse pudorem

* credit. Pin. & Iann. habet: quod ratio esse legẽdum docet. credat, per perã in uulgatis legitur.

Cuncti pæne pates: ea cum reprehendere coner;
Quæ grauis Aesopus, quæ doctus Roscius egit.
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus: & quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Iam Saliare Numæ carmen qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat. solus uult scire uideri:
Ingenijs non ille fauet, plauditq; sepultis:
Nostra sed impugnat: nos, nostraq; liuidus odit.
Quod si tam Græcis nouitas inuisa fuisset,
Quã nobis: quid nunc esset uetus? aut quid haberet
Quod legeret, tereretq; uiritim publicus usus?
Vt primum positis nugari Græcia bellis
Cœpit: & in uitium fortuna labier æqua:
Nunc athletarum studijs, nunc arsit æquorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit:
Suspendit picta uultum, mentemq; tabella:
Nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragœdis:
Sub nutrice puella, uelut si luderet infans:
Quod cupide petijt mature plena reliquit.
Quid placet aut odio est, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, uentiq; secundi.
Romæ dulce diu fuit, & sollemne, reclusa
Mane domo uigilare; clienti promere iura;
*Cautos nominibus * certis expendere nummos;* rectis, legitur in manuscri. Lã. & in Pin. & Iann. cõdice. quib. ipsi utimur.
Maiores audire minori dicere, per quæ
Crescere res posset, minui damnosa libido.
Mutauit mentem populus leuis: & calet uno
Scribendi studio, pueri, patresq; seueri
Fronde comas uincti cenant, & carmina dictant.

Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere uersus:
Inuenior Parthis mendacior: & prius orto
Sole, uigil calamum, & chartas, & scrinia posco.
*Nauem agere ignarus nauis timet. * abrotanũ ægro*
Nõ audet, nisi qui didicit, dare. quod medicorũ est,
Promittunt medici: tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti, doctiq; poemata passim.
Hic error tamen, & leuis hæc insania, quantas
Virtutes habeat, sic collige. uatis auarus
Nõ temere est animus: uersus amat: hoc studet unum:
Detrimenta, fugas seruorum, incendia ridet:
*Non fraudem socio, puero non * cogitat ullam*
Pupillo: uiuit siliquis, & pane secundo:
Militiæ quamquam piger, & malus, utilis urbi.
Si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari:
Os tenerum pueri, balbumq; poeta figurat:
Torquet ab obscenis iam nunc sermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Asperitatis, & inuidiæ corrector, & iræ.
Recte facta refert: orientia tempora notis
Instruit exemplis: inopem solatur, & ægrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret unde preces, uatem ni musa dedisset?
Poscit opem chorus, & præsentia numina sentit:
Cælestes implorat aquas docta prece blandus:
Auertit morbos: metuenda pericula pellit,
Impetrat et pacem, & locupletem frugibus annum.
Carmine Di superi placantur, carmine manes.
Agricolæ prisci, fortes, paruoq; beati,
Condita post frumenta, leuantes tempore festo

abrotonũ credit L. legendũ, cui Iann. c. suffragatur. Pin. abrotanum habet.

pueroue in cogitat, legitur in Pin. lib. & Iann. atque adeo, ut in horum altero, molitur explicandi uerbi caussa sit adiectũ, quæ lectio uidetur melior atq. elegantior.

Corpus, & ipsum animum spe finis dura ferentem,
Cum socijs operum, & pueris, & coniuge fida
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus & uino Genium memorem breuis æui.
Fescennina per hunc inuenta licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit,
Libertasq; recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter: donec iam sæuus apertam
In rabiem uerti cœpit iocus: & per honestas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente lacessiti. fuit intactis quoque cura
Condicione super communi. quin etiam lex,
Pœnaq; lata, malo quæ nollet carmine quemquam
Describi. uertere modum, formidine fustis
Ad benedicendum, delectandumq; redacti.
Græcia capta, ferum uictorem cepit: & artes
Intulit agresti Latio. sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius: & graue uirus
Munditiæ pepulere. sed in longum tamen æuum
Manserunt. hodieq; manent uestigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis
Et post Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles, et Thespis, & Aeschylus utile ferrent.
Tentauit quoque rem si digne uertere posset:
Et placuit sibi natura sublimis, & acer.
Nam spirat tragicum satis: & feliciter audet:
Sed turpem putat in scriptis, metuitq; lituram.
*Creditur, ex medio quia res * accessit, habere*
Sudoris minimum: sed habet comœdia tanto
Plus oneris, quanto ueniæ minus. aspice, Plautus

arcessit habet Lamb. cuius cõiecturam nõ solũ tuetur Tornesii co d. cuius adiumento nititur ad

locum emẽdandũ, sed etiam Pin. i quo clarissime, arcessit, legitur, quæ est plane lectio retinenda.

Doſſenus habet Pin.

petorrita duplici, rr, legitur in Pinell. & Ioann. cod.

Quo pacto partes tutetur amantis ephebi:
Vt patris attenti, lenonis ut insidiosi:
Quantus sit * Dorsennus edacibus in parasitis:
Quam non adstricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummum in loculos dimittere posthac
Securus cadat, an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scenam uentoso gloria curru,
Exanimat lentus spectator; sedulus inflat.
Sic leue, sic paruum est, animum quod laudis auarum
Subruit, aut reficit. ualeat res ludicra: si me
Palma negata, macrum; donata reducit opimum.
Sepe etiam audacem fugat hoc, terretq; poetam,
Quod numero plures, uirtute & honore minores,
Indocti, stolidique, & depugnare parati,
Si discordet eques: media inter carmina poscunt
Aut ursum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verum equitis quoque iam migrauit ab aure uoluptas
Omnis ad incertos oculos, & gaudia uana.
Quattuor aut plures aulæa premuntur in horas:
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq; cateruæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta, * petorita, naues:
Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus: seu
Diuersum confusa genus panthera camelo,
Siue elephas albus uulgi conuerteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Vt sibi præbentem mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo. nam quæ peruincere uoces

Eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum:
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Diuitiæq; peregrinæ: quibus oblitus actor
Cum stetit in scena: concurrit dextera leuæ.
Dixit adhuc aliquid? nil sane. quid placet ergo?
Lana Tarentino uiolas imitata ueneno.
Ac ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
Cum recte tractent alij; laudare maligne:
Ille per extentum funem mihi posse uidetur
Ire poeta: meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Vt magus: & modo me Thebis, modo ponit Athenis.
Verum age, & his, qui se lectori credere malunt,
Quam spectatores fastidia ferre superbi:
Curam redde breuem: si munus Apolline dignum
Vis complere libris: & uatibus addere calcar:
Vt studio maiore petant Helicona uirentem.
Multa quidem nobis facimus mala sæpe poetæ:
Vt uineta egomet cedam mea: cum tibi librum
Solicito damus, aut fesso: cum lædimur, unum
Siquis amicorum est ausus reprendere uersum;
Cum loca iam recitata reuoluimus irreuocati;
Cum lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poemata filo:
Cum speramus eo rem uenturam, ut simulatque
Carmina rescieris nos fingere; commodus ultro
*Accersas; & egere uetes; & scribere cogas.
Sed tamen est operæpretium cognoscere, quales
Aedituos habeat belli spectata, domique

Arcessas Iann. Lāb. Pinell. uulgatis omnibus refragātibus.

Virtus, indigno non committenda poetæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Cherilus: incultis qui uersibus & male natis
Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.
Sed ueluti tractata notam, labemq; remittunt
Atramenta: fere scriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum, tam care prodigus emit:
Edicto uetuit ne quis se, præter Apellem,
Pingeret: aut alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri uultum simulantia. quod si
Iudicium subtile uidendis artibus illud
Ad libros, & ad hæc musarum dona uocares:
Bœotum in crasso iurares aere natum.
At neque dedecorant tua de se iudicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt:
Dilecti tibi Virgilius, Variusq; poetæ:
Nec magis expreßi uultus per ahenea signa,
Quam per uatis opus mores, animiq; uirorum
Clarorum, apparent, nec sermones ego mallem
Repentes per humum, quam res componere gestas:
Terrarumq; situs, & flumina dicere, & arces
Montibus impositas, & barbare regna, tuisq;
Auspicijs totum confecta duella per orbem,
Claustraq; custodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si quantum cuperem, possem quoque. sed neq; paruū
Carmen maiestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam uires ferre recusent.
Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget;

Præcipue cum se numeris commendat, & arte.
Discit enim citius meminitq; libentius illud,
Quod quis deridet, quam quod probat, & ueneratur.
Nil moror officium, quod me grauat: ac neq; ficto
In peius uultu proponi cereus usquam,
Nec praue factis decorari uersibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere: & una
Cum scriptore meo capsa porrectus aperta,
Deferar in uicum uendentem tus, & odores,
Et piper, & quidquid chartis amicitur ineptis.

AD IVLIVM FLORVM. 2.

FLORE, *bono, claroq; fidelis amice Neroni,*
Siquis forte uelit puerum tibi uendere natum
Tibure, uel Gabijs: & tecum sic agat: hic &
Candidus, & talos a uertice pulcher ad imos,
Fiet, eritq; tuus, numorum millibus octo,
Verna ministerijs ad nutus aptus heriles,
Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet: argilla quiduis imitabitur uda.*
Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa leuant: ubi plenius æquo
Laudat uenales, qui uult extrudere, merces.
Res urget me nulla: meo sum pauper in ære.
Nemo hoc mangonum faceret tibi. non temere a me
Quiuis ferret idem. semel hic cessauit: &, ut fit,
In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos: excepta nihil te si fuga lædat.
Ille ferat pretium, pœnæ securus, opinor.

Lectio Lã. qui imitaberis, restituit, fretus partim ingenio partim uno atque altero uetusto codi. mihi quidem in primis probatur. res ita clara est, ut per se loqui uideatur.

Prudens emisisti uitiosum: dicta tibi est lex.
Insequeris tamen hunc: & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiscenti tibi; dixi
Talibus officijs prope mancum: ne mea sæuus
Iurgares ad te quod epistola nulla ueniret.
Quid tum profeci? mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris super hoc etiam; quod
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta uiatica multis
Aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat: post hoc uehemens lupus, & sibi, & hosti
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
Præsidium regale loco deiecit, ut aiunt,
Summe munito, & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis:
Accipit & bis dena super sestertia nummum.
Forte sub hoc tempus castellum euertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem.
I bone, quo uirtus tua te uocat; i pede fausto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid stas?
Post hæc ille catus, quantum uis rusticus, Ibit,
Ibit eo, quo uis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit: atque doceri,
Iratus Graij quantum nocuisset Achilles.
Adiecere bonæ paullo plus artis Athenæ:
Scilicet ut possem curuo dignoscere rectum:
Atque inter siluas Academi quærere uerum.
Dura sed amouere loco me tempora grato:*
Ciuilisq; rudem belli tulit æstus in arma,

* emouere, Pinell. cod. amouere Iann. habet.

Cæsaris

Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
Vnde simul primum me dimisere Philippi,
Decisis humilem pennis, inopemq; paterni
Et laris, & fundi: paupertas impulit audax,
Vt uersus facerem. sed, quod non desit, habentem,
Quæ poterunt umquam satis expurgare cicutæ:*
Ni melius dormire putem, quam scribere uersus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere iocos, uenerem, conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poemata. quid faciam uis?
Denique non omnes eadem mirantur: amantque.
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis:
Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.
Tres mihi conuiuæ prope dissentire uidentur
Poscentes uario multum diuersa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod iubet alter.
Quod petis, id sane est inuisum acidumq; duobus.
Præter cetera, Romæ me ne poemata censes
Scribere posse, inter tot curas, totq; labores?
Hic sponsum uocat: hic auditum scripta, relictis
Omnibus officijs: cubat hic in colle Quirini:
Hic extremo in Auentino: uisendus uterque.
Interualla uides humane commoda. uerum
*Puræ * sunt plateæ: nihil ut meditantibus obstet.*
Festinat calidus mulis, gerulisq; redemptor.
Torque nunc lapidem, nunc ingens machina tignum:
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hac rabiosa fugit canis: hac lutulenta ruit sus.
I nunc, & uersus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus: & fugit urbes,

cicutæ, quę etiã uox habetur in uetustis exẽp. & manusc. tãquam mẽdum insit, tollit Lãb. & si cyiæ restituit: quę græca uox cucurbitam significat. multũ cicutę usum esse in collyriis, & ad sacrũ morbũ pellendum, & ad exsiccanda serpẽtia ulcera Dioscorides auctor est. lib. iiij. c. lxxiiij. sed tamen hunc esse huius loci sensum puto: plane animi morbum insanabilẽ esse & quẽ neq. si fieri possit, morte curari facile sit.

Ita legitur & in Pin.

Rite cliens Bacchi somno gaudentis, & umbra.
Tu me inter strepitus nocturnos, atque diurnos
Vis canere, & contracta sequi uestigia uatum.
Ingenium, sibi quod uacuas desumpsit Athenas
Et studijs annos septem dedit; insenuitq;
Libris, & curis: statua taciturnius exit
Plerumque; & risu populum quatit. hic ego rerum
Fluctibus in medijs, & tempestatibus urbis
Verba lyræ motura sonum connectere digner?
Frater erat Romæ consulti rhetor: ut alter
Alterius sermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret: hic ut Mucius illi.
Qui minus argutos uexat furor iste poetas?
Carmina compono; hic elegos, mirabile uisu,
Cælatumq; nouem musis opus. aspice primum,
Quanto cum fastu, quanto molimine circum
Spectemus uacuam Romanis uatibus ædem.
*Mox etiam, si forte *uacas, sequere, & procul audi,*
Quid ferat: & quare sibi nectat uterque coronam.
Cædimur: & totidem plagis consumimus hostem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, nisi Callimachus? si plus adposcere uisus:
Fit Mimnermus; & optiuo cognomine crescit.
Multa fero; ut placem genus irritabile uatum,
Cum scribo, & supplex populi suffragia capto.
Idem finitis studijs, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina: uerum
Gaudent scribentes; & se uenerantur; & ultro

codice: sed ut tamē ab imperito, iter literā, p,&,u,sit,l, interposita, tum post,e, uocalē, ad iecta,s, unde uerisimi lē est in uulgatos lib. male uerbū plures, emanasse. Iann. quidē uulgatā lectionē tuetur.

uacas habet uetust. lib. Pinell. cui Iann. cod. suffragatur.

Si taceas, laudant, quidquid scripsere, beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poema;
Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
Audebit quæcumque parum splendoris habebunt,
Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,
Verba mouere loco; quamuis inuita recedant:
Et uersentur adhuc intra penetralia Vestæ.
Obscurata diu populo, bonus eruet: atque
Proferet in lucem speciosa uocabula rerum:
Quæ priscis memorata Catonibus, atque Cethegis,
Nunc situs informis premit, & deserta uetustas.
Adsciscet noua; quæ genitor produxerit usus:
Vehemens, & liquidus, puroq; simillimus amni,
Fundet opes; Latiumq; beabit diuite lingua.
Luxuriantia compescet: nimis aspera sano
Leuabit cultu: uirtute carentia tollet:
Ludentis speciem dabit; & torquebitur: ut qui
Nunc satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur.
Prætulerim scriptor delirus, inersq; uideri:
Dum mea delectent mala me, uel denique fallant:
Quam sapere, & ringi. fuit haud ignobilis Argis,
Qui se credebat miros audire tragœdos
In uacuo lætus sessor, plausorq; theatro.
Cetera qui uitæ seruaret munia recto
More; bonus sane uicinus, amabilis hospes,
Comis in uxorem, posset qui ignoscere seruis:
Et signo læso non sanire lagena:
Posset qui rupem, & puteum uitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus, curisq; refectus,
Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco;

Et redit ad ſeſe: pol me occidiſtis amici;
Non ſeruaſtis, ait: cui ſic extorta uoluptas:
Et demptus per uim mentis gratiſſimus error.
Nimirum ſapere eſt abiectis utile nugis;
Et tempeſtiuum pueris concedere ludum:
Ac non uerba ſequi fidibus modulanda Latinis:
Sed ueræ numeroſque, modoſq; ediſcere uitæ.
Quo circa mecum loquor hæc; tacituſq; recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphæ;
Narrares medicis. quod quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis, nulli ne faterier audes?
Si uulnus tibi, monſtrata radice, uel herba
Non fieret leuius: fugeres radice, uel herba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem Di donarent, illi decedere prauam
Stultitiam: & cum ſis nihilo ſapientior, ex quo
Pleniores: tamen uteris monitoribus * iſdem?
At ſi diuitiæ prudentem reddere poſſent:
Si cupidum, timidumq; minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te ſi quis auarior uno.
Si proprium eſt, quod quis libra mercatur, * & ære;
Quædam (ſi credis conſultis) mancipat uſus:
Qui te paſcit ager, tuus eſt: & uillicus Orbi
Cum ſegetes occat, tibi mox frumenta daturus.
Te dominum ſentit. das nummos: accipis uuam,
Pullos, oua, cadum temeti: nempe modo iſto
Paullatim mercaris agrum, fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra nummorum millibus emptum.
Quid refert, uiuas numerato, nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Veientis & arui,

rationibus iiſdem? ait L. reperiri in aliquot libris manuſcr. Pin. & Iann. habet monitorib. iiſdē? ut uulgati.

mercatus & ęre eſt, legit L. uetuſtis nonnullis exēplarib. hāc lectionem retinentib. in his Ian. At Pinell. habet, mercatur & ære.

Emptum cœnat olus; quamuis aliter putat: emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed uocat usque suum: quæ populus adsita certis
Limitibus uicina refugit iurgia: tamquam
*Sit proprium cuiquam, * puncto quod mobilis horæ,* quicquam habēt manuscrip. L. cum quib. Pinell.atq. Iann. consentiunt.
Nunc prece, nunc pretio, nunc ui nunc sorte suprema,
Permutet dominos: & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur usus: & heres
Heredem alterius, uelut unda superuenit undam:
Quid uici prosunt, aut horrea? quid ue Calabris
Saltibus adiecti Lucani? si metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, uestes Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant; est qui non curat habere.
Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Diues, & importunus, ad umbram lucis ab ortu,
Siluestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit genius; natale comes qui temperat astrum:
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum
Quodque caput, uultu mutabilis, albus, & ater.
Vtar: & ex modico, quantum res poscet, aceruo
Tollam: nec metuam, qui de me iudicet heres:
Quod non plura datis inuenerit. & tamen idem
Scire uolam, quantum simplex, hilarisq; nepoti
Discrepet: & quantum discordet parcus auaro:
Distat enim, spargas tua prodigus: an neque sumptū
Inuitus facias: neque plura parare labores:
Ac potius, puer ut festis quinquatribus, olim

Exiguo gratóq; fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul absit. ego, utrum
Naue ferar magna, an parua, ferar unus & idem.
Non agimur tumidis uelis aquilone secundo:
Non tamen aduersis ætatem ducimus austris.
Viribus, ingenio, specie, uirtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis usque priores.
Non es auarus: abi. * quid cetera? num simul ista
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos lemures, portentáq; Thessala rides?
Natales grate numeras? ignoscis amicis?
Lenior, & melior fis accedente senecta?
Quid te exempta iuuat spinis de pluribus una?
Viuere si recte nescis; decede peritis.
Lusisti satis, edisti satis, atque bibisti:
Tempus abire tibi est: ne potum largius æquo
Rideat, & pulset lasciua decentius ætas.

* Aliter habet Pinell. & Iann. liber. Nõ es auarus: abi. quid? cetera iam simul isto. Cũ uitio fuge. rite caret tibi pectus inani Ambitiõe? caret mortis formidine & ira?

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER.

AD PISONES.

HVMANO capiti ceruicem pictor equinam
Iungere si uelit, & uarias inducere plumas,
Vndique collatis membris: ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne:
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones isti tabulæ fore librum
Persimilem, cuius, uelut ægri somnia, uanæ
Fingentur species: ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. pictoribus, atque poetis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, & hãc ueniam petimusque, damusq; uicissim.
Sed non ut placidis cöeant immitia: non ut
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis grauibus plerumque, & magna professis
Purpureus, late qui splendeat, unus, & alter
Assuitur pannus: cum lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenũ, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressum
Scis simulare. quid hoc, si fractis enatat expes

Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Institui: currente rota cur urceus exit?
Denique sit quod uis simplex dumtaxat, & unum.
Maxima pars uatũ, pater, & iuuenes patre digni,
Decipimur specie recti. breuis esse laboro,
Obscurus fio. sectantem leuia, nerui
Deficiunt, animique: professus grandia turget:
Serpit humi, tutus nimium, timidusq; procellæ.
Qui uariare cupit rem prodigialiter unam:
Delphinum siluis appingit, fluctibus aprum.
In uitium ducit culpæ fuga: si caret arte.
Aemilium circa ludum faber imus & ungues
Exprimet: & molles imitabitur ære capillos:
Infelix operis summa: quia ponere totum
Nesciet. hunc ego me, siquid componere curem,
Non magis esse uelim: quam prauo uiuere naso
Spectandum nigris oculis, nigroq; capillo.
Sumite materiam uestris qui scribitis æquam
Viribus: & uersate diu, quid ferre recusent,
Quid ualeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc uirtus erit, & uenus: aut ego fallor:
Vt iam nunc dicat: iam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præsens in tempus omittat.
Hoc amet; hoc spernat promissi carminis auctor.
In uerbis etiam tenuis, cautusq; serendis,
Dixeris egregie: notum si callida uerbum
Reddiderit iunctura nouum. si forte necesse est
Indicijs monstrare recentibus abdita rerum:
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis

Continget: dabiturq; licentia sumpta pudenter.
Et noua, fictáq; nuper habebunt uerba fidem: si
Græco fonte cadant, parce detorta. quid autem
Cæcilio, Plautoq; dabit Romanus ademptum
Virgilio, Varioque? ego cur acquirere pauca
Si possum, inuideor? cum lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit: & noua rerum
Nomina protulerit? licuit, semperq; licebit,
Signatum præsente nota producere nomen.
Vt siluæ folijs pronos mutantur in annos:
Prima cadunt: ita uerborum uetus interit ætas:
Et iuuenum ritu florent modo nata, uigentque.
Debemus morti nos, nostraque: siue receptus
Terra Neptunus, classes Aquilonibus arcet,
Regis opus: sterilis ue diu palus, aptaq; remis
Vicinas urbes alit: & graue sentit aratrum:
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
Nedum sermonum stet honos, & gratia uiuax.
Multa renascentur, quæ iam cecidere cadentque,
Quæ nunc sunt in honore uocabula: si uolet usus:
Quem penes arbitrium est, et ius, & norma loquendi.
Res gestæ regumque, ducumque, & tristia bella
Quo scribi possent numero, monstrauit Homerus.
Versibus impariter iunctis querimonia primum,
Post etiam inclusa est uoti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor:
Grammatici certant: & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.
Hunc socci cepere pedem, grandesq; cothurni,

Alternis aptum sermonibus, & populares
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos, puerosq; deorum,
Et pugilem uictorem, & equum certamine primum,
Et iuuenum curas, & libera uina referre.
Descriptas seruare uices, operumq; colores,
Cur ego, si nequeo, ignoroque, poeta salutor?
Cur nescire, pudens praue, quam discere malo?
Versibus exponi tragicis res comica non uult.
Indignatur item priuatis, ac prope socco
Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
Singula quæque locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & uocem comœdia tollit:
Iratusq; Chremes tumido delitigat ore.
Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri.
Telephus, & Peleus, cum pauper, & exsul uterque
Proijcit ampullas, & sesquipedalia uerba:
Si curat cor spectantis tetigisse querela.
Non satis est pulcra esse poemata: dulcia sunto:
Et quocumque uolent: animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident: ita flentibus adsunt
Humani uultus. si uis me flere: dolendum est
Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent,
Telephe, uel Peleu, male si mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mæstum
Vultum uerba decent: iratum, plena minarum:
Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat: aut impellit ad iram:
Aut ad humum mærore graui deducit, & angit:

Post effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta:
Romani tollent equites, peditesq; cachinnum.
Intererit multum * *Dauus ne loquatur, Eros ne:*
Maturus ne senex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus; an matrona potens, an sedula nutrix;
Mercator ne uagus, cultor ne uirentis agelli;
Colchus, an Assyrius; Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere: aut sibi conuenientia finge
Scriptor. honoratum si forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata: nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuictaque: flebilis Ino.
Perfidus Ixion: Io uaga: tristis Orestes.
Siquid inexpertum scenæ committis; & audes
Personam formare nouam: seruetur ad imum,
Qualis ab incepto processerit: & sibi constet.
Difficile est proprie communia dicere: tuq;
Rectius Iliacum carmen deducis in actus:
Quam si proferres ignota, indictaq; primus.
Publica materies priuati iuris erit: si
Nec circa uilem, patulumq; moraberis orbem:
Nec uerbum uerbo curabis reddere, fidus
Interpres: nec desilies imitator in arctum:
Vnde pedem proferre pudor uetet, aut operis lex.
Nec sic incipies, ut scriptor Cyclicus olim,
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes: nascetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte,

Dauus, ne loquatur, Eros ne. Lã. improbata lectione uulgata, ex ingenio restituit. alii nõ male uulgo receptam tuentur.

Non circa. Pinell. & Iamoct.

Dic mihi muſa uirum, captæ poſt tempora Troiæ
Qui mores hominum multorum uidit, & urbes.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat: ut ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphatē, Scyllamque, & cū Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum feſtinat: & in medias res
Non ſecus, ac notas, auditorem rapit: & quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit.
Atque ita mentitur: ſic ueris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu quid ego, & populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulæa manentis, & uſque
Seſſuri, donec cantor, uos plaudite, dicat:
Aetatis cuiuſque notandi ſunt tibi mores:
Mobilibusq; decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui uoces iam ſcit puer: & pede certo
Signat humum; geſtit paribus colludere: & iram
Colligit, ac ponit temere: & mutatur in horas.
Imberbis iuuenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis, canibusque, & aprici gramine campi,
Cereus in uitium flecti, monitoribus aſper,
Vtilium tardus prouiſor, prodigus æris,
Sublimis, cupidusque, & amata relinquere pernix.
Conuerſis ſtudijs, ætas, animusq; uirilis
Quærit opes, & amicitias: inſeruit honori:
Commiſiſſe cauet, quod mox mutare laboret,
Multa ſenem circumueniunt incommoda: uel quod
Quærit, & inuentis miſer abſtinet, ac timet uti:

Vel quod res omnes timide. gelideq; ministrat,
Dilator, spe longus, iners, auidusq; futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, censor, castigatorq; minorum.
Multa ferunt anni uenientes commoda secum:
Multa recedentes adimunt, ne forte seniles
Mandentur iuueni partes, pueroq; uiriles:
Semper in adiunctis, æuoq; morabimur aptis.
Aut agitur res in scenis: aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem.
Quam quæ sunt oculis subiecta fidelibus: & quæ
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri promes in scenam: multaq; tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne uertatur: Cadmus in anguem.
Quodcumque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Ne ue minor, neu sit quincto productior actu
Fabula: quæ posci uult: & spectata reponi.
Nec deus intersit; nisi dignus uindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
*Actoris * partes chorus, officiumq; uirile*
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, & hæreat apte.
Ille bonis faueatque, & consiletur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timentes.
Ille dapes laudet mensæ breuis: ille salubrem
Iustitiam, legesque, & apertis otia portis.
Ille tegat commissa: deosq; precetur, & oret;

Auctoris pariter, & Pinell. & Iān. codex habet. Auctoris, L. uetustis aliis exemp. consentientibus, legēdū esse contendit. Auctoris autē hoc est monitoris interpretatur.

Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
*Tibia non ut nunc orichalco * uincta, tubæque*
Aemula, sed tenuis, simplexq́; foramine pauco
Aspirare & adesse choris erat utilis; atque
Non dum spissa nimis complere sedilia flatu,
Quo sane populus numerabilis, ut pote paruus,
Et frugi castusque, uerecundusq́; coibat:
Postquam cœpit agros extendere uictor: & urbem
Latior amplecti murus: uinoq́; diurno
Placari Genius festis impune diebus:
Accessit numerisque, modisq́; licentia maior.
Indoctus quid enim saperet, liberq́; laborum,
Rusticus, urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ motumque, & luxuriam addidit arti
Tibicen: traxitq́; uagus per pulpita uestem.
Sic etiam fidibus uoces creuere seueris:
Et tulit eloquium insolitum facundia præceps:
Vtiliumq; sagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui tragico uilem certauit ob hircum,
Mox etiam agrestes satyros nudauit: & asper
Incolumi grauitate iocum tentauit. eo quod
Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator functusq́; sacris, & potus, & exlex.
Verum ita risores, ita commendare dicaces
Conueniet satyros; ita uertere seria ludo:
Ne, quicumque deus, quicumque adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas:
Aut dum uitat humum, nubes, & inania captet;

* uīcta, quod habent aliquot uetusta exemp. L. recte legit, ut respōdeat epitheto simplex, quemadmodum, tubæ æmula, tenuis respōdet. Pinell. quidem & Iān. lib. habent uincta ut uulgati.

Effutire leues indigna tragœdia uersus:
Vt festis matrona moueri iussa diebus:
Intererit satyris paullum pudibunda proteruis.
Non ego inornata, & dominantia nomina solum,
Verbaque, Pisones, satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar tragico differre colori;
*Vt nihil intersit Dauus ne loquatur, an * audax*
Pithias, emuncto lucrata Simone talentum:
An custos, famulusq; Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quiuis
Speret idem: sudet multum, frustraq; laboret
Ausus idem. tantum series, iuncturaq; pollet:
Tantum de medio sumptis accedit honoris.
Siluis deducti caueant me iudice Fauni;
Ne uelut innati triuijs, ac pæne forenses,
Aut nimium teneris iuuenentur uersibus umquam:
Aut immunda crepent, ignominiosaq; dicta.
Offenduntur enim, quibus est equus, & pater, et res:
Nec, si quid fricti ciceris probat, & nucis emptor,
Aequis accipiunt animis: donant ue corona.
Syllaba longa breui subiecta, uocatur Iambus,
Pes citus: unde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen iambeis: cum senos redderet ictus,
Primus ad extremum similis sibi. non ita pridem,
Tardior ut paullo, grauiorq; ueniret ad aureis:
Spondeos stabilis in iura paterna recepit
Commodus, & patiens: non ut de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter. hic & in Acci
*Nobilibus * trimetris apparet rarus, & Enni.*
In scenam missos magno cum pondere uersus,

Equidem plane L. assentior, & audax, legẽti: nõ enim est discrimen inter Dauum & Pythiã, sed inter gerentes serui & ancillæ personam, & Sileni: quæ satyrica est in suffragantur tamen uulgatis, duo calamo scripti Pin. & lã.

Mobilibus legit P. Victor. lectio-

nem uulgatã, ueterũ exemplarium fidẽ & rationẽ secutus tuetur Lãb.

At uestri proaui habẽt praeter alios manu scr. Pinell. & Iann. codex. Quid ita autẽ nõ licuerit Horatio, nostri, dicere, non uideo: neq. enim intererat quo quis loco natus, sed qua eruditione & iudicio praeditus, sentẽtiã de poetis latinis ferret. nostri proaui autem, ait, nõ ut libertini generis homo, sed ut ciuis Romanus, & in Italia natus. sed standum tamen puto

Aut operæ celeris nimium, curaq; carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis uidet immodulata poemata iudex:
Et data Romanis uenia est indigna poetis.
Iccirco ne uager, scribamq; licenter? an omneis
Visuros peccata putem mea? tutus, & intra
Spem ueniæ cautus, uitaui denique culpam:
Non laudem merui. uos exemplaria Græca
Nocturna uersate manu, uersate diurna.
*At uestri * proaui Plautinos & numeros, &*
Laudauere sales, nimium patienter utrumque,
Ne dicam stulte, mirati: si modo ego, & uos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto.
Legitimumq; sonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inuenisse camœnæ
Dicitur; & plaustris uexisse poemata Thespis:
Quæ canerent agerentq; peruncti fecibus ora.
Post hunc personæ, pallæq; repertor honestæ
Aeschylus & modicis instrauit pulpita tignis:
Et docuit, magnumq; loqui, nitiq; cothurno.
Successit uetus his comœdia, non sine multa
Laude: sed in uitium libertas excidit, & uim
Dignam lege regi. lex est accepta: chorusq;
Turpiter obticuit, sublato iure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poetæ:
Nec minimum meruere decus, uestigia Græca
Ausi deserere, & celebrare domestica facta:
Vel qui prætextas, uel qui docuere togatas.
Nec uirtute foret, claris ue potentius armis,
Quam lingua, Latium: si non offenderet unum-

Quem-

Quemque poetarum limæ labor, & mora. uos o
Pompilius sanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coercuit: atque
*Perfectum *, decies non castigauit ad unguem.*
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit: & excludit sanos Helicone poetas:
Democritus: bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca: balnea uitat.
Nanciscetur enim pretium, nomenq; poetæ:
Si tribus Anticyris caput insanabile numquam
Tonsori Licino commiserit. O ego læuus,
*Qui * purgor bilem sub uerni temporis horam.*
Non alius faceret meliora poemata. uerum
*Nil tanti est, * ergo fungar uice cotis: acutum*
Reddere quæ ferrum ualet, exors ipsa secandi.
Munus, & officium, nil scribens ipse, docebo:
Vnde parentur opes: quid alat, formetq; poetam:
Quid deceat: quid non: quo uirtus, quo ferat error.
Scribendi recte, sapere est & principium, & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ
Verbaq; prouisam rem non inuita sequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat; & quid amicis:
Quo sit amore parēs, quo frater amādus, & hospes,
Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quæ
Partes in bellum missi ducis: ille profecto
Reddere personæ scit conuenientia cuique.
Respicere exemplar uitæ, morumq; iubebo
Doctum imitatorem: & ueras hinc ducere uoces.
*Interdum speciosa * iocis, morataq; recte*
Fabula, nullius ueneris, sine pondere, & arte,

ueterū auctoritate, in quib. uestri proaui, scriptū reperitur.

Præfectū L. ait sei A uno Vaticano codice reperisse: quā lectionē probat. Sed nos tamen uulgatam plane retinēdam, certa ratione adducti censemus.

Qui purgo. L. legit. Pinel. habet, ut uulgati. Qui purgor.

Dictū hoc prius ab Isocrate primus animaduertit. Pet. Vict. Var. lect. l. xv. c. xiv. Vide Plut. i uita Isoc.

Locis legit L. securus ueterū cod.

Add. & Porphy. atque Acron. auctoritatē: iocis, habetur, in Pinell. libro. Iocis, Iann. mihi quidē certa ratione adducto iocis magis probatur. Ita enim qua mox distributione usus est, alterū ad oblectandum, alterum ad iuuandum posuisse uideatur.

Valdius oblectat populum, meliusq; moratur:
Quam uersus inopes rerum, nugæq; canoræ.
Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longius rationibus assem
Discunt in partes centum diducere. dicat
Filius Albini, si de quincunce remota est
Vncia: quid superat? poteras dixisse triens. heus
Rem poteris seruare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis: ad hæc animos ærugo, & cura peculi,
Cum semel imbuerit: speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, & leui seruanda cupresso?
Aut prodesse uolunt, aut delectare poetæ:
Aut simul & iucunda, & idonea dicere uitæ.
Quidquid præcipies, esto breuis, ut cito dicta
Percipiant animi dociles: teneantq; fideles.
Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Ficta uoluptatis caussa, sint proxima ueris.
Nec quodcumque uolet poscat sibi fabula credi:
Neu pransæ Lamiæ uiuum puerum extrahat aluo.
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis:
Celsi prætereunt austera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterq; monendo.
Hic meret æra liber Sosiis; hic & mare transit;
Et longum noto scriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen, quibus ignouisse uelimus
Nā neq; chorda sonū reddit, quem uult manus, et mēs:
Poscentiq; grauem per sæpe remittit acutum:
Nec semper feriet quodcumque minabitur arcus.

Verum ubi plura nitent in carmine: non ego paucis
Offendar maculis: quas aut incuria fudit:
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt scriptor si peccat idem librarius usque,
Quamuis est monitus, uenia caret: & citharœdus
Ridetur; chorda qui semper oberrat eadem:
Sic mihi, qui multum cessat, fit Cherilus ille,
Quem bis, terq; bonum, cum risu miror: & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas est obrepere somnum.
Vt pictura, poesis. erit; quæ, si propius stes,
Te capiet magis: & quædam, si longius abstes.
Hæc amat obscurum: uolet hæc sub luce uideri,
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel: hæc decies repetita placebit.
O maior iuuenum, quamuis & uoce paterna
Fingeris ad rectum, & per te sapis: hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Recte concedi. consultus iuris, & actor
Caussarum mediocris, abest uirtute diserti
Messallæ: nec scit quantum Cascellius Aulus:
Sed tamen in pretio est. mediocribus esse poetis
*Non * homines, non Di, non concessere columnæ.*
Vt gratas inter mensas symphonia discors,
Et crassum unguentum, & Sardo cum melle papauer,
Offendunt: poterat duci quia cœna sine istis:
Sic animis natum, inuentumq; poema iuuandis,
Si paullum summo discessit: uergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
Indoctusq; pilæ, disci ue, trochi ue quiescit:

Non di, nō homines. L. Pin. & Iān. ut uulgati omnes Non homines, non di.

decessito cū alii manuscr. tum Iann. cod. discessit habet Pin.

Ne ſpiſſæ riſum tollant impune coronæ.
Qui neſcit, uerſus tamen audet fingere. quid ni?
Liber & ingenuus, præſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, uitioq; remotus ab omni.
Tu nihil inuita, dices, faciesq; * Minerua;
Id tibi iudicium eſt, ea mens. ſi quid tamen olim
Scripſeris; in Metij deſcendat iudicis aures,
Et patris, & noſtras: nonumq; prematur in annum.
Membranis intus poſitis delere licebit,
Quod non ediderís. neſcit uox miſſa reuerti.
Silueſtres homines ſacer, interpresq; Deorum
Cædibus, & uictu fœdo deterruit Orpheus:
Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosq; Leones:
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere ſono teſtudinis, & prece blanda
Ducere quo uellet. fuit hæc ſapientia quondam,
Publica priuatis ſcenere, ſacra profanis:
Concubitu prohibere uago: dare iura maritis:
Opida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis uatibus, atque
Carminibus uenit. poſt hos inſignis Homerus,
Tirtæusq; mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictæ per carmina ſortes:
Et uitæ monſtrata uia eſt: & gratia regum
Pierijs tentata modis: ludusq; repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori
Sit tibi muſa lyræ ſolers, & cantor Apollo:
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſine diuite uena,
Nec rude quid proſit uideo, ingenium: alterius ſic

facies ue Labinus ex aliquot uetuſtis exēp.

Altera poscit opem res: & coniurat amicè.
Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitq; puer: sudauit, & alsit:
Abstinuit Venere, & uino. qui Pythia cantat
Tibicen: didicit prius, extimuitq; magistrum.
Nunc satis est dixisse, ego mira poemata pango.
Occupet extremum scabies. mihi turpe relinqui est:
Et quod non didici, sane nescire fateri.
Vt præco ad merces turbam qui cogit emendas:
Assentatores iubet ad lucrum ire poeta
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
Si uero est, unctum qui rectè ponere possit:
Et spondere leui pro paupere: & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor, si sciet inter-
Noscere mendacem, uerumq; beatus amicum.
Tu seu donaris, seu quid donare uoles cui:
Nolito ad uersus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim, pulchre, bene, rectè:
Pallescet super his: etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem: saliet: tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: sic
Derisor uero plus laudatore mouetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perspexisse laborant:
An sit amicitia dignus. si carmina condes:
Numquam te fallant animi sub uulpe latentes.
Quinctilio si quid recitares, corrige sodes
Hoc, aiebat, & hoc. melius te posse negares:
Bis, terq; expertum frustra; delere iubebat:

Et male tornatos incudi reddere uersus.
Si defendere delictum, quam uertere malles:
Nullum ultra uerbum: aut operam sumebat inanem
Quin sine riuali teq;, & tua solus amares.
Vir bonus, & prudens uersus reprehendet inertes:
Culpabit duros incomptis allinet atrum
Tranuerso calamo signum: ambitiosa recidet
Ornamenta; parum claris lucem dare coget:
Arguet ambigue dictum: mutanda notabit:
Fiet Aristarchus: nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ seria ducent
In mala derisum semel, exceptumq; sinistre.
Vt mala quem scabies, aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana:
Vesanum tetigisse timent, fugiuntq; poetam,
Qui sapiunt: agitant pueri: incautiq; sequuntur.
Hic, dum sublimes uersus ructatur, & errat:
Si ueluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foueam ue: licet, succurrite, longum
Clamet, io ciues: non sit, qui tollere curet.
Siquis curet opem ferre, & demittere funem:
Qui scis, an prudens huc se deiecerit? atque
Seruari nolit? dicam, Siculiq; poetæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles: ardentem frigidus Aetnam
Insiluit. sit ius, liceatq; perire poetis.
Inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
Nec semil hoc fecit: nec si retractus erit: iam
Fiet homo: & ponet famosæ mortis amorem.
Nec satis apparet, cur uersus factitet: utrum

Minxerit in patrios cineres: an triste bidental
Mouerit incestus, certe furit: ac uelut ursus,
Obiectos caueæ ualuit si frangere clathros:
Indoctum, doctumq; fugat recitator acerbus:
Quem uero arripuit, tenet, occiditq; legendo,
Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

Q. HORATII FLACCI

SERMONVM

LIBER. I.

SATYRA PRIMA.

QVI FIT, *Mæcenas, ut nemo, quã sibi sortem*
Seu ratio dederit; seu fors obiecerit; illa
Contentus uiuat? laudet diuersa sequentes?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra mercator, nauim iactantibus austris,
Militia est potior. quid enim? concurritur: horæ
Momento aut cita mors uenit, aut uictoria læta.
Agricolam laudat iuris, legumq; peritus.
Sub galli cantum, consultor ubi ostia pulsat.
Ille datis uadibus, qui rure extractus in urbem est;
Solos felices uiuentes clamat in urbe.
Cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem

Delaßare ualent Fabium: ne te morer: audi,
Quo rem deducam. ſiquis deus, en ego, dicat,
Iam faciam, quod uultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu conſultus modo, ruſticus. hinc uos,
Vos hinc mutatis diſcedite partibus. eia
Quid ſtatis? nolunt. atqui licet eſſe beatis.
Quid cauſſæ eſt, merito quin illis Iupiter ambas
Iratus buccas inflet? neque ſe fore poſthac
Tam facilem dicat, uotis ut præbeat aurem?
Præterea, ne ſic, ut qui iocularia, ridens
Percurram: (quamquam ridentem dicere uerum
Quid uetat? ut pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores; elementa uelint ut diſcere prima)
Sed tamen amoto quæramus ſeria ludo.
Ille grauem duro terram qui uertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles, nautæque, per omne
Audaces mare qui currunt: hac mente laborem
Seſe ferre, ſenes ut in otia tuta recedant,
Aiunt: cum ſibi ſint congeſta cibaria: ſicut
Paruula (nã exemplo eſt) magni formica laboris:
Ore trahit quodcumque poteſt: atque addit aceruo,
Quem ſtruit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, ſimul inuerſum contriſtat Aquarius annum;
Non uſquam prorepit: & illis utitur ante
Quæſitis patiens. cum te neque feruidus æſtus
Dimoueat * lucro: neque hiems, ignis, mare ferrum:
Nil obſtet tibi: dum ne ſit te ditior alter.
Quid iuuat immenſum te argenti pondus, & auri
Furtim defoſſa timidum deponere terra?
Quod ſi comminuas, uilem redigatur ad aſſem.

Demoueat legit L. Dimoueat in Iann. codice habetur.

At nî id fit, quid habet pulchri cõſtructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum.
Non tuus hoc capiet uenter plus, quam meus: ut ſi
Reticulum panis uenales inter onuſto
Forte uehas humero: nihilo plus accipias, quam
Qui nil portarit. uel dic, quid referat intra
Naturæ fines uiuenti, iugera centum, an
Mille aret (at ſuaue eſt ex magno tollere aceruo.
Dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas:
Cur tua plus laudes cumeris granaria noſtris?
Vt tibi ſi ſit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho: & dicas, magno de flumine mallem,
Quam ex hoc fonticulo tantundem ſumere. eo fit,
Plenior ut ſiquos delectet copia iuſto:
Cum ripa ſimul auulſos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto eſt opus; is neque limo
Turbatã haurit aquã; neque uitã amittit in undis.
At bona pars hominum decepta cupidine falſo,
Nil ſatis eſt, inquit: quia tanti, quantum habeas, ſis.
Quid facias illi? iubeas miſerum eſſe libenter:
Quatenus id facit. ut quidam memoratur Athenis*
Sordidus, ac diues, populi contemnere uoces
Sic ſolitus: populus me ſibilat: at mihi plaudo
Ipſe domi: ſimul ac nummos contemplor in arca;
Tantalus a labris ſitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. congeſtis undique ſaccis
Indormis inhians: & tamquam parcere ſacris
Cogeris: aut pictis tamquam gaudere tabellis.
Neſcis, quid ualeat nummus: quem præbeat uſum.*

Quatinus quidam habent. ſann. L. ut uulgati, Quatenus.

Quo, L. ſubnixus ali-

quot ueterum exempl. auctoritate. In Iã. codice, ut in uulgatis quid habetur.

Panis ematur, olus, uini ſextarius: adde,
Quis humana ſibi doleat natura negatis.
An uigilare metu exanimem, noctesque, diesque
Formidare malos fures, incendia, ſeruos,
Ne te compilent, fugientes: hoc iuuat? horum
Semper ego optarim pauperrimus eſſe bonorum.
At ſi condoluit tentatum frigore corpus:
Aut alius caſus lecto te * affixit: habes qui
Aſſideat; fomenta paret; medicum roget, ut te
Suſcitet, ac reddat natis, carisq; propinquis.
Non uxor ſaluum te uult, non filius: omnes
Vicini oderunt; noti, pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento poſt omnia ponas;
Si nemo præſtet, quem non merearis, amorem?
At ſi cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere uelis, ſeruareq; amicos:
Infelix operam perdas: & ut ſiquis aſellum
In campum * doceat parentem currere frænis.
Denique ſit finis quærendi: quoq; habeas plus:
Pauperiem metuas minus: & finire laborem
Incipias, parto quod auebas: nec facias, quod
Auidius * quidam (non longa eſt fabula) diues,
Vt metiretur nummos: ita ſordidus, ut ſe
Non umquam ſeruo melius ueſtiret: ad uſque
Supremum tempus, ne ſe penuria uictus
Opprimeret, metuebat. at hunc liberta ſecuri
Diuiſit medium fortiſsima Tyndaridarum.
Quid mi igitur ſuades? ut uiuam Menius? aut ſic,
Vt Nomentanus? pergis pugnantia ſecum
Frontibus aduerſis * componere; non ego auarum

Affixit. In pluribus manuſcrip. habetur.

Campo haberi in pluribus calamo ſcriptis exempl. ait Lamb. In Iann. codice ut in uulgatis campũ legitur.

Vmidius alii habent, alii Vmmidius, ſunt & in quib. Auidius reperiatur.

Alii poſt uerbum cõ

Cum veto te fieri: uappam iubeo, ac nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam socerumq; Viselli.
Est modus in rebus: sunt certi denique fines;
Quos ultra, citráq; nequit consistere rectum.
Illuc, unde abij, redeo. nemon ut auarus
Se probet: ac potius laudet diuersa sequentes?
Quodque aliena capella gerat distentius uber,
Tabescat? neque se maiori pauperiorum
Turba comparet, hunc, atq; hũc superare laboret?
Sic festinanti semper, locupletior obstat:
Vt cum carceribus missos rapit ungula currus:
Instat equis auriga, suos uincentibus illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit; ut raro, qui se uixisse beatum
Dicat; & exacto contentus tempore uitæ
Cedat, uti conuiua satur, reperire queamus.
Iam satis est. ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, uerbum non amplius addam.

ponere, nō tam interrogationis habent. In his Lamb.

SATYRA II.

AMBVBAIARVM collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mæstum, ac solicitum est cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
Dicatur metuens, inopi dare nolit amico;
Frigus quo, duramq; famem depellere possit.
Hunc si perconteris, aui cur, atque parentis
Præclaram ingrata stringat malus ingluuie rem
Omnia conductis coemens obsonia nummis:

Sordidus, atque animi quod parui nolit haberi;
Respondet. laudatur ab his: culpatur ab illis.
Fufidius uappæ famam timet, ac nebulonis,
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
Quinas hic capiti mercedes * exigit: atque
Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget.
Nomina sectatur modo sumpta ueste uirili
Sub patribus duris tironum. maxime, quis non,
Iupiter, exclamet; simulatque audiuit? at * ipse
Pro questu sumptum facit. hic, uix credere possis,
Quam sibi non sit amicus; ita ut pater ille, Terenti
Fabula quem miserum nato uixisse fugato
Inducit; non se peius cruciauerit, atque hic.
Siquis nunc quærat, quo res hæc petinet. illuc.
Dum uitant stulti uitia; in contraria currunt.
Malchinus tunicis demissis ambulat: est qui
Inguen ad obscenum subductis usque facetus.
Pastillos Rufillus olet: Gorgonius hircum.
Nil medium est. sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
Quarum subsuta talos tegat instita ueste.
Contra, alius nullam, nisi olenti in fornice stantem.
Quidam notus homo, cum exiret fornice: macte
Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
Nam simulac uenas inflauit tætra libido:
Huc iuuenes æquum est descendere: non alienas
Permolere uxores. nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupennius albi.
Audire est operæ pretium, procedere recte
Qui mœchis non uultis: ut omni parte laborent:
Vtq; illis multo corrupta dolore uoluptas,

exsecat. Lamb. & Iannoct.

In se, legi in aliquot libris manu scr. testatur Lamb. in Iann. ita legitur ipse, ut in litura aliud fuisse appareat.

Atque hæc rara, cadat dura inter sæpe pericla.
Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
** Accidit; ut quidam testes, caudamq; salacem*
Demeteret ferro: iure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda?
Libertinarum dico: Sallustius in quas
Non minus insanit: quam qui mœchatur. at hic si
Qua res, qua ratio suaderet: quaq; modeste
*Munificum * esse licet, uellet bonus, atque benignus*
Esse: daret quantum satis esset: nec sibi damno,
Dedecoriq; foret: uerum hoc se amplectitur uno;
Hoc amat, & laudat: matronam nullam ego tango.
Vt quondam Marsæus amator Originis, ille
Qui patrium mimæ donat fundumq; laremque:
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis:
Verum est cum mimis: est cum meretricibus. unde
Fama malum grauius, quã res, trahit. an tibi abunde
Personam satis est, non illud, quidquid ubique
Officit, euitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum est ubicũq;. quid inter-
*Est in matrona, ancilla, * pecces ue togata?*
Villius in Fausta Syllæ gener, hoc miser uno
Nomine deceptus, pœnas dedit usque, superq;
Quam satis est, pugnis cæsus, ferroq; petitus,
Exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic si mutonis uerbis mala tanta uidentis
Diceret hæc animus; quid uis tibi? nunquid ego a te

Accidit, ut cuidam, testeis caudamque salacẽ, Demeteret ferrum: legit Lamb. quo uersu ita commutato, quam tollat difficultatẽ non uideo, certe Iann. libro cum uulgatis cõuenit.

Munifico Lamb. in Iann. cod. Munificum est, sed ut Munifico dandi casu in margine indicetur.

Lamb. Iãn. ut uulgati, pecces ue.

Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumq; stola, mea cum conferbuit ira?
Quid responderet? magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaq; istis
Diues opis natura suæ. tu * si modo recte
Dispensare uelis: ac non fugienda petendis
Immiscere. tuo uitio, rerum ne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Desine matronas sectarier: unde laboris
Plus haurire mali est: quã ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niueos, uiridesq; lapillos,
Sit licet hoc Chærinte tuũ, tenerũ est femur, aut crus
Rectius: atque etiam melius persæpe togatæ.
Adde huc, quod mercem sine fucis gestat: aperte
Quod uenale habet, ostendit: nec, si quid honesti est
Iactat, habetq; palam: quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos est: ubi equos mercantur, * apertos
Inspiciunt: ne, si facies (ut sæpe) decora
Molli fulta pede est: emptorem inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breue quod caput, ardua cer
Hoc illi recte: ne corporis optima Lynceis (uix.
Contemplere oculis: Hypsea cæcior, illa,
Quæ mala sunt, spectes. o crus, o brachia: uerum
Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,
Cetera, ni Catia est, demissa ueste tegentis.
Si interdicta petes. uallo circumdata, (nam te
Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ,
Ad talos stola demissa, & circumdata palla,

* tu modo, Lamb.

* opertos legit Lamb. ex uetustis exempl. id quod etiam habet Ian. c. quæ si est lectio retinenda, is eius sensus erit: cõsueuisse reges eqũos spectare, tectis in iis, quæ pulchriora haberẽtur, hoc scilicet consilio, ne horum elegãtia, auerteret oculos ab iis

Plurima: quæ inuideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obstat: Cois tibi. pæne uidere est,
Vt nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri possis oculo latus. an tibi mauis
Insidias, fieri pretiumq; auellier, ante,
Quam mercem ostendi? leporem uenator, ut alta
In niue sectatur: positum sic, tangere nolit;
Cantat, & apponit. meus est amor huic similis: nam
Transuolat in medio posita: & fugientia captat.
Hiscene uersiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curasq; graues e pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuit natura modum quem?
Quid latura, sibi quid sit dolitura negatum,
Quærere plus prodest; & inane abscindere soldo?
Num, tibi cum fauces urit sitis: aurea quaris
Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
Pauonem, rhombūq;? tument tibi cum inguina: num, si
Ancilla, aut uerna est præsto puer; impetus in quem
Continuo fiat; malis tentigine rumpi?
Non ego: namq; parabilem amo Venerem, facilemque,
Illam post paullo, sed pluris, si exierit uir.
Gallis hanc Philodemus ait: sibi, quæ neque magno
Stet pretio: neque cunctetur, cum est iussa, uenire.
Candida, rectaq; sit, munda hactenus, ut neq; longa,
Nec magis alba uelit, quam det natura, uideri.
Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi leuum:
Ilia, & Aegeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec uereor ne, dum futuo, uir rure recurrat:
Ianua frangatur: latret canis, undique magno
Pulsa domus strepitu resonet: * uel pallida lecto

spectandis, quæ ubi desiderantur, equi forma inutilis emptori est futura.

Lamb. literæ unius immutatione depravatum locū restituit, & captat, legit: cui plane assentior. Ita. n. paullo post Transuolat in medio posita, & fugientia captat. ut uideatur cum cetera similia essent, uerbum etiam uerbo respondere uoluisse.

Iann. cod. Gallis hāc Philo, demus ait, quæ si est germana lectio. aliquā to sensum clariorē eiicias.

Læuo, Lās aut se repe-

gisse in quodam manu scripto. ue pallida, ut sit unum uerbum putat L. legi oportere: hanc lect. uet. exẽpl. comprobãtibus. uel pallida cũ in Iann. libro esset, l. litera deleta, ue pallida legitur: sed sic tamẽ ut appareat literę uestigium in litura.

Desiliat mulier: miseram se conscia clamet:
Cruribus hæc metuant: doti deprensa: egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est: Fabio uel iudice uincam.

SATYRA III.

OMNIBVS *hoc uitiũ est cantoribus, inter amicos*
Vt numquam inducant animum cantare, rogati:
Iniußi numquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam; non
Quidquam proficeret. si collibuisset; ab ouo
Vsque ad mala citaret, Io Bacche, modo summa
Voce, modo hac, resonant, quæ chordis quatuor, ima.
Nil æquale homini fuit illi: sæpe uelut qui
Currebat fugiens hostem. per sæpe uelut qui
Iunonis sacra ferret. habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos. modo reges, atque tetrarchas,
Omnia magna loquens: modo, sit mihi mensa tripes, et
Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus:
Quamuis crassa, queat. decies centena dedisses
Huic parco paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes uigilabat ad ipsum
Mane: diem totum stertebat. nil fuit umquam
Sic impar sibi: nunc aliquis dicat mihi, quid tu?
Nulla ne habes uitia? imo alia, haud fortasse minora.
Menius absentem Nouium cum carperet: heus tu
Quidam ait, ignoras te? an tu ignotum dare nobis

resonat

& fortasse, L. & Iannoct.

Verba

Verba putas? egomet mi ignosco, Menius inquit.
Stultus, & improbus hic amor est, dignusq; notari.
Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum uitijs tam cernis acutum,
Quã aut aquila, aut serpẽs Epidaurius? at tibi cõtra
Euenit: inquirant uitia ut tua rursus & illi.
Iracundior est paullo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri possit, eo quod
Rusticius tonso toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret. at est bonus; ut melior uir
Non alius quisquã: at tibi amicus: at ingeniũ ingens
Inculto latet hoc sub corpore. denique te ipsum
Concute: num qua tibi uitiorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala. nanque
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Illuc præuertamur: amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum uitia: aut etiam ipsa hæc
Delectant: ueluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus: & isti
Errori nomen uirtus posuisset honestum.
At pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit uitium, non fastidire. strabonem
Appellat pætum pater: & pullum, male paruus
Si cui filius est: ut abortiuus fuit olim
Sisyphus. hunc uarum, distortis cruribus: illum
Balbutit scaurum, prauis fultum male talis.
Parcius hic uiuit: frugi dicatur ineptus
Et iactantior hic paullo est: concinnus amicis
Postulat, ut uideatur. at est truculentior: atque
Plus æquo liber: simplex, fortisq; habeatur.

Caldior eſt: acres inter numeretur. opinor
Hæc res & iungit, iunctos & ſeruat amicos.
At nos uirtutes ipſas inuertimus: atque
Sincerum cupimus uas incruſtare. probus quis
Nobiſcum uiuit, multum demiſſus homo: illi
Tardo cognomen pingui damus. hic fugit omnes
Inſidias: nulliq; malo latus obdit apertum:
(Cum genus hoc inter uitæ uerſetur: ubi acris
Inuidia atque uigent ubi crimina) pro bene ſano,
Ac non incauto, fictum, aſtutumq; uocamus.
Simplicior ſiquis (qualem me ſæpe libenter
Obtulerim tibi Mæcenas) ut forte legentem,
*Aut tacitum impellam, * quouis ſermone moleſtus:*
Communi ſenſu plane caret, inquimus. eheu
Quam temere in noſmet legem ſancimus iniquam.
Nam uitijs nemo ſine naſcitur. optimus ille eſt:
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquum eſt,
Cum mea compenſet uitijs bona: pluribus hiſce
(Si modo plura mihi bona ſunt) inclinet: amari
Si uolet. hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus proprijs offendat amicum,
Poſtulat: ignoſcat uerrucis illius. æquum eſt
Peccatis ueniam poſcentem, reddere rurſus.
Denique, quatinus excidi penitus uitium iræ,
Cætera item nequeunt ſtultis hærentia: cur non
Ponderibus, modulisq; ſuis ratio utitur? ac res
Vt quæque eſt, ita ſupplicijs delicta coercet?
Siquis eum ſeruum, patinam qui tollere iuſſus,
Semeſos piſces, tepidumq; ligurriet ius,
In cruce ſuffigat: Labeone inſanior inter

Appellet, L. emendat auxilio ueteris exemplaris: quæ lectio aut nulla alia preterea, uera germanaq. eſt: certe uulgata prane eſſe corupta, p̃uerſaq. uidetur. impellat habẽt alii codices excuſi: quæ lectio haud multo eſt alia melior

Sanos dicatur. quanto hoc furiosius, atque
Maius peccatum est? paullum deliquit amicus:
(Quod nisi concedas, habeare insuauis, acerbus)
Odisti: & fugis, ut Drusonem debitor æris:
Qui, nisi cum tristes misero uenere kalendæ,
Mercedem aut nummos unde unde extricat: amaras,
Porrecto iugulo, historias, captiuus ut audit.
Comminxit lectum potus: mensaue catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem,
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens, minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa fide? sponsum ue negarit?
Quis paria esse fere placuit peccata, laborant, — Queis
Cum uentum ad uerum est: sensus, moresq; repugnant,
Atque ipsa utilitas iusti prope mater, & æqui.
Cum prorepserunt primis animalia terris,
Mutũ, et turpe pecus, glandem, atque cubilia propter,
Vnguibus, & pugnis, dein fustibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quæ post fabricauerat usus:
Donec uerba, quibus uoces, sensusq; notarent,
Nominaq; inuenere. dehinc absistere bello;
Opida cœperunt munire; & ponere leges,
Nequis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus deterrima belli
Caussa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fatear necesse est:
Tempora si, fastosq; uelis euoluere mundi:

Nec natura potest iusto secernere iniquum:
Diuidit ut bona diuersis, fugienda petendis:
Nec uincet ratio hoc; tantundem ut peccet, idemq;
Qui teneros caules alieni fregerit horti:
Et qui nocturnus diuum sacra legerit. adsit
Regula; peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne scutica dignum, horribili sectere flagello:
Nam ut ferula cædas meritum maiora subire
Verbera, non uereor: cum dicas esse pares res
Furta latrocinijs: & magnis parua, mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. si diues, qui sapiens est,
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex:
Cur optas, quod habes? non nosti, quid pater. inquit,
Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi numquam,
Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens, quo?
Vt, quamuis tacet Hermogenes; cantor tamen, atque
Optimus est modulator; ut Alfenus uafer omni
Abiecto instrumento artis, clausaq; taberna,
Sutor erat: sapiens operis sic optimos omnis
Est opifex: si rex solus. uellunt tibi barbam
Lasciui pueri: quos tu nisi fuste coerces:
Vrgeris turba circum te stante: miserq;
Rumperis: & latras magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
Rex ibis: neque te quisquam stipator, ineptum
Præter Crispinum: sectabitur: & mihi dulces
Ignoscent, si quid peccauero stultus, amici:
Inq; uicem illorum patiar delicta libenter:
Priuatusq; magis uiuam te rege beatus.

Est opifex solus: sic rex uellūt. tibi barbā. Ita legitur in uetere Iannoc.lib. quā lectionem Lābinus tuetur, auctoritate manusc. codicum.

SATYRA IIII.

EVPOLIS, atq; Cratinus, Aristophanesq; poetæ,
Atque alij, quorum comœdia prisca uirorum est:
Si quis erat dignus describi, quod malus, aut fur,
Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucillius hosce secutus,
Mutatis tantum pedibus, numerisq; facetus,
Emunctæ naris, durus componere uersus.
Nam fuit hoc uitiosus: in hora sæpe ducentos,
Vt magnum, uersus dictabat stans pede in uno;
Cum flueret lutulentus. erat, quod tollere uelles.
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem,
Scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce
Crispinus minimo me prouocat: accipe si uis,
Accipe iam tabulas. detur nobis locus, hora,
Custodes: uideamus uter plus scribere possit:
Di bene fecerunt: inopis me, quodq; pusilli
Finxerunt animi: raro, & perpauca * loquentis
At tu conclusas hircinis follibus auras
Vsque laborantes, dum ferrum molliat ignis:
Vt mauis, imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capsis, & imagine: cum mea nemo
Scripta legat, uulgo recitare timentis, ob hanc rẽ:
Quod sũt, quos genus hoc minime iuuat: ut pote plu-
Culpari dignos. quem uis media erue turba: (res
Aut ob auaritiam, aut misera ambitione laborat.
Hic nuptarum insanit amoribus: hic puerorum:

Quod Lãbinus ait in Faerni lib. se reperisse loquentes, in san. etiã uetusto codice habetur: malo id quidem, sed ut tamẽ loquentem, ut recte Lamb. putat, non loquentis, sit restituẽdũ quod habẽt excusi omnes, & uulgati.

Hunc capit argenti splendor: stupet Albius ære:
Hic mutat merces surgente a sole ad eum, quo
Vespertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur: uti puluis collectus turbine: nequid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt uersus: odere poetas.
Fœnum habet in cornu: longe fuge. dum modo risum
Excutiat sibi: non hic cuiquam parcet amico.
Et quodcumque semel chartis illeuerit; omnes
Gestiet a furno redeuntes scire, lacuque
Et pueros, & anus. agedum, pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus esse poetas,
Excerpam numero. neque enim concludere uersum
Dixeris esse satis: neque si quis scribat, uti nos,
Sermoni propiora; putes hunc esse poetam.
Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os
Magna sonaturum: des nominis huius honorem.
Iccirco quidam comœdia, nec ne poema
Esset, quæsiuere: quod acer spiritus, ac uis
Nec uerbis, nec rebus inest: nisi quod pede certo,
Differt sermoni sermo merus. at pater ardens
Sæuit; quod meretrice nepos insanit amica
Filius: uxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius &, magnum quod dedecus, ambulet ante
Noctem cum facibus. numquid Pomponius istis
Audiret leuiora, pater si uiueret? ergo
Non satis est puris uersum perscribere uerbis:
Quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem,
Quo personatus, pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ scripsit Lucillius, eripias si

Tẽpora certa, modos que: & quod prius ordine uerbũ
Posterius facias, præponens ultima primis: (est:
Non, ut si soluas, Postquam discordia tetra
Belli ferratos postes, portasq; refregit:
Inuenias etiam disiecti membra poetæ.
Hactenus hæc: alias iustum sit necne, poema.
Nunc illud tantum quæram; merito ne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumq; libellis,
Magnus uterque timor latronibus: at bene siquis,
Et uiuat puris manibus: contemnat utrumque.
Vt sis tu similis Celi, Byrrhique latronum:
Non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos:
Quis manus insudet uulgi, Hermogenisq; Tigelli.
Non recito cuiquam, nisi amicis, idq; coactus.
Non ubiuis, coram ue quibuslibet. in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi: quiq; lauantes.
Suaue locus uoci resonat conclusus. inanes
Hoc iuuat, haud illud quærentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes
Inquis: & hoc studio prauus facis. unde petitum
Hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum;
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum:
Qui non defendit alio culpante: solutos
Qui captat risus hominum, famamq; dicacis:
Fingere qui non uisa potest: commissa tacere
Qui nequit: hic niger est: hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis uideas cœnare quaternos:
E quibus unus auet, quauis aspergere cunctos

Præter eũ, qui præbet, aquā: post, hunc quoque, potus;
Condita cum uerax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & urbanus, liberq; uidetur
Infesto nigris. ego si risi, quod ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
Liuidus, & mordax uideor tibi? mentio si qua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit: defendas, ut tuus est mos.
Me Capitolinus conuictore usus, amicoque
A puero est: caussaq; mea permulta rogatus
Fecit: & incolumis lætor quod uiuit in urbe:
Sed tamen admiror; quo pacto iudicium illud
Fugerit. hic nigræ succus loliginis, hæc est
Aerugo mera: quod uitium procul abfore chartis,
Atq; animo prius, ut si quid promittere de me
Possum aliud: uere promitto. liberius si
Dixero quid, si forte iocosius: hoc mihi iuris
Cum uenia dabis: insueuit pater optimus hoc me,
Vt fugerem, exemplis uitiorum quæque notando.
Cum me hortaretur parce, frugaliter, atque
Viuerem uti contentus eo, quod mi ipse parasset:
Non ne uides, Albi ut male uiuat filius? utque
Barus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis uelit: a turpi meretricis amore
Cum deterreret: Sectani dissimilis sis.
Ne sequerer mœchas, concessa cum Venere uti
Possem: deprehensi non bella est fama Treboni,
Aiebat. sapiens uitatu, quidq; petitu
Sit melius, caussas reddet tibi: mi satis est: si
Traditum ab antiquis morem seruare, tuamque,

Lāb. aquā. legit, cui Iān. codex suffragatur plures tamen inuenias, quib. magis uulgata lectio probetur: mihi quidē multo concinniorat q. elegantior, semper est uisa. Inseuit pater optimus hoc mi, obfirmat prorsus Lamb. esse legendum. Equidē lectionē uulgatam retinendam puto, ut sit, Insueuit pater optimus hoc me, monere, hortari, docere, aut literæ unius commutatione, hoc mi ingerere, sępe tradere, inculcare. Inseuit quidē tralatio hic duriuscula esse uidetur.

Dum custodis eges, uitam famamq́; tueri
Incolumem poßim. simulac durauerit ætas
Membra, animumq́; tuum: nabis sine cortice. sic me
Formabat puerum dictis: & siue iubebat
Vt facerem quid: habes auctorem, quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus selectis obijciebat.
Siue uetabat: an hoc inhonestum, & inutile factu
Nec ne sit, addubites, flagret rumore malo cum
Hic, atque ille. auidos uicinum funus ut ægros
Exanimat: mortisq́; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent uitijs. ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcumque ferunt: mediocribus, & queis
Ignoscas, uitijs teneor. fortaßis & istinc
Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
Consilium proprium. neque enim cum lectulus, aut me
Porticus excepit: desum mihi. rectius hoc est:
Hoc faciens, uiuam melius: sic dulcis amicis
Occurram. hoc quidam non belle. numquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
Compreßis agito labris. ubi quid datur oci:
Illudo chartis. hoc est mediocribus illis
Ex uitijs unum: cui si concedere nolis;
Multa poetarum ueniat manus: auxilio quæ
Sit mihi: nam multo plures sumus: ac ueluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGRESSVM *magna me excepit* * *Aricia Roma* Accepit eõ sentiẽtibus

lib. manuscr. Lamb. legit. cœpit habetur in cod. Iann. Accipere quidem hospitio est Ciceroni usitatissimum.

Hospitio modico: rhetor comes Hiliodorus
Græcorum longe doctissimus: inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignaui diuisimus, altius ac nos
Præcinctis unum. minus est grauis Appia tardis.
Hic ego, propter aquã, quod erat deterrima, uentri
Indico bellum, cenantes haud animo æquo
Expectans comites. iam nox inducere terris
Vmbras, & cælo diffundere signa parabat.
Tum pueri nautis, pueris conuicia nautæ
Ingerere. huc appelle. trecentos inseris: ohe
Iam satis est. dum æs exigitur: dum mula ligatur:
Tota abit hora. mali culices, ranæq; palustres
Auertunt somnos. absentem cantat amicam
Multa prolutus uappa nauta, atque uiator
Certatim. tandem fessus dormire uiator
Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat: stertitq; supinus.
Iamq; dies aderat: cum nil procedere lyntrem
Sentimus: donec cerebrosus prosilit unus:
Ac mulæ, nautæq; caput, lumbosq; saligno
Fuste dolat. quarta uix demum exponimur hora.
Ore, manusq; tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pransi tria repsimus: atque subimus
Impositum saxis late candentibus Anxur.
Huc uenturus erat Mæcenas optimus, atque
Cocceius, missi magnis de rebus uterque
Legati, auersos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Mæcenas aduenit, atque

Cocceius, Capitoq; simul Fonteius, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
*Prætextam, & latum clauum, prunæq; *catillum.* Batillum Lamb. mauult, quod habent ma nuscr. & in his Iann.
In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam.
Postera lux oritur multo gratissima: namque
*Plotius, & Varius *inuessæ, Virgiliusq;* sinuessæ
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit: neque quis me sit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt.
Nil ego contulerim iucundo sanus amica.
Proxima Campano ponti quæ uillula, tectum
Præbuit: & parochi quæ debent, ligna, salemque,
Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas: dormitum ego, Virgiliusque.
Namque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Coccei recipit plenissima uilla:
Quæ super est Claudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti scurrã pugnam, Messiq; Cicerri
Musa uelim memores: & quo patre natus uterque
Contulerit lites. Messi clarum genus Osci:
Sarmenti domina extat. ab his maioribus orti
Ad pugnam uenere. prior Sarmentus, equi te
Esse feri similem dico. ridemus: & ipse
Messius, accipio: caput & mouet. o tua cornu
Ni foret execto frons, inquit: quid faceres? cum
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setosam leui frontem turpauerat oris.

Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus,
Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:
Nil illi larua, aut tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: donasset iam ne cathenam
Ex uoto laribus, quærebat. scriba quod esset:
Deterius nihilo dominæ ius esse. rogabat
*Denique, cur * nunquam fugisset: cui satis una*
Farris libra foret, gracili sic, tamq́; pusillo.
Prorsus iucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneuentum: ubi sedulus hospes
*Pæne macros * arsit, dum turdos uersat in igne.*
Nam uaga per ueterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos cœnam, seruosq́; timentes
Tum rapere, atque omnes restinguere uelle uideres.
Incipit ex illo montes Apuliæ notos
Ostentare mihi: quos torret Atabulus: & quos
Numquam erepsemus: nisi nos uicina Triuici
Villa recepisset lacrymoso non sine fumo,
Vdos cum folijs ramos urente camino.
Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem exspecto. somnus tamen aufert
Intentum Veneri. tum immundo somnia uisu
Nocturnam uestem maculant, uentremq́; supinum.
Quattuor hinc rapimur, uiginti & millia, rhedis,
Mansuri oppidulo, quod uersu dicere non est:
Signis perfacile est. uenit uilissima rerum
Hic aqua: sed panis longe pulcherrimus: ultro
Callidus ut soleat humeris portare uiator.
Nam Canusi lapidosus, aquæ non ditior urna,

unquã tuetur Lamb. quod reperitur in lannoctii lib.

arsit macros L. sã. liber habet ut uulgati, macro arsit.

Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit mæstus amicis.
Inde Rubos fessi peruenimus: utpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior: uia peior, adusque
Bari mœnia piscosi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis extructa dedit risusq;, iocosq;:
Dum flamma sine, tura liquescere limine sacro
Persuadere cupit. credat Iudæus appella:
Non ego. namque deos didici securum agere æuum:
Nec siquid miri faciat natura: Deos id
Tristes ex alto cœli dimittere tecto.
Brundisium longe finis chartæq;, uiæque.

SATYRA VI.

NON, quia Mæcenas Lydorum quidquid Etruscos
Incoluit fines, nemo generosior est te.
Nec, quod auus tibi maternus fuit, atque paternus
Olim qui magnis legionibus * imperitarint: Imperitarēt habet Ian.
Vt plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos; ut me libertino patre natum.
Cum referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus. persuades hoc tibi uere:
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos sæpe uiros nullis maioribus ortos,
Et uixisse probos, amplis & honoribus auctos.
Contra Leuinum Valeri genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fuit; unius assis
Non unquam pretio pluris licuisse, notante

Iudice, quem nosti, populo: qui stultus honores
Sæpe dat indignis: & famæ seruit ineptus:
Qui stupet in titulis, & imaginibus. quid oportet
Nos facere a uulgo longe, lateq; remotos?
Nanque esto: populus Leuino mallet honorem,
Quàm Decio mandare nouo: censorq; moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus.
Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. quo tibi Tulli
Sumere depositum clauum, fieriq; tribunum?
Inuidia accreuit: priuato quæ minor esset.
Nam ut quisque insanus nigris medium impedijt crus
*Pellibus; & latum * demisit pectore clauum:*
Audit continuò, quis homo hic? aut quo patre natus?
Vt si qui ægrotet, quo morbo Barrus: haberi
Et cupiat formosus: eat quacumque: puellis
Inijciat curam quærendi singula: quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, ciues, urbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum:
Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
Omnes mortales curare, & quærere cogit.
Tu ne Syri, Damæ, aut Dionysi filius, audes
Deijcere e saxo ciues? aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu post me sedet uno.
Namq; est ille, pater quod erat meus. hoc tibi Paullus
Et Messalla uideris. at hic si plostra ducenta,
Concurrantq; foro tria funera: magna sonabit
Cornua quod, uincatq; tubas. saltem tenet hoc nos.

* dimisit L. Audit cōtinuo, quis homo hic est? quo patre natus? Lamb.

Lāb. distinctione post uocem Syri posita existimat, illud esse uiri non gentis propriū nomen.

Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum;
Nunc, quia Mæcenas tibi sum conuictor: at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
*Dissimile hoc illi est: quia non ut * forsan honorem*
Iure mihi inuideat quiuis: ita te quoque amicum:
Præsertim cautum dignos assumere, praua
Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me possum casu: quod te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, post hunc Varius dixere, quid essem.
Vt ueni coram: singultim pauca locutus.
Infans namque pudor prohibebat plura profari:
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano uectari rura caballo,
Sed quod eram, narro. respondes (ut tuus est mos)
Pauca. abeo: & reuocas nono post mense: iubesq;
Esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco:
Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum:
Non patre præclaro, sed uita, & pectore puro.
Atqui si uitijs mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta: uelut si
Egregio inspersos reprendas corpore næuos:
Si neque auaritiam, neque sordes, ac mala lustra
Obijciet uere quisquam mihi: purus, & insons,
(Vt me collaudem) si uiuo, & carus amicis:
Caussa fuit pater his: qui macro pauper agello
Noluit in Flaui ludum me mittere Magni:
Quo pueri magnis e centurionibus orti,
Leuo suspensi loculos, tabulamq; lacerto,

* forsit, habent ueteres cod. atque in his Iann.

Ibant octonis referentes idibus æra.
Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quiuis eques, atque senator
Semet prognatos. uestem, seruosq; sequentes
In magno ut populo si quis uidisset; auita
Ex re præberi sumptus mihi crederet illos.
Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
Qui primus uirtutis honos, seruauit ab omni
Non solum facto, uerum opprobrio quoque turpi:
Nec timuit, sibi ne uitio quis uerteret, olim
Si præco paruas, aut, ut fuit ipse, coactor
Mercedes sequerer: neq; ego essem quæstus. ob hoc, nunc
Laus illi debetur, & a me gratia maior.
Nil me pæniteat sanum patris huius: eoque,
Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
Quod non ingenuos habeat, clarosq; parentes:
Sic me defendam. longe mea discrepat istis
Et uox, & ratio; nam si natura iuberet
A certis annis æuum remeare peractum:
Atque alios legere ad fastum, quoscumque parẽtes
*Optaret sibi quisque: meis contentus, *honestos*
Fascibus, & sellis nolim mihi sumere, demens
Iudicio uulgi, sanus fortasse tuo: quod
Nollẽ onus haud unquam solitus portare molestũ,
Nam mihi continuo maior quærenda foret res:
Atque salutandi plures: ducendus & unus,
Et comes alter: uti ne solus, rus ue, peregre ue,
Exirem: plures calones, atque caballi
Pascendi: ducenda petorita, nunc mihi curto

onustos L. haberi affirmat in quibusdam manu exaratis exemplaribus. quæ lectio est minime improbanda.

Multis atq. aliis, Lãb. legendũ cẽset, quod minime latinũ sit, Millib. atque aliis, cum Virg. non semel, & multis cũ millibus & mediis ĩ millib. dixerit. Aen. v. Ille e concilio multis cum millibus ibat. Ad tumulũ Quid ni autem, cum li

Ire licet mulo, uel, si libet usque, Tarentum:
Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
Obijceret nemo sordes mihi; quas tibi Tulli:
Cum Tiburte uia pratorem quinque sequuntur
Te pueri lasanum portantes, œnophorumque.
Hoc ego commodius, quam tu præclare senator,
Millibus atque alijs uiuo. quacunque libido est,
Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
Fallacem circum, uespertinumq; pererro
Sæpe forum: assisto diuinis: inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganiq; * catinum
Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: astat * echinus
Vilis: cum patera guttus, Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
Surgendum sit mane; obeundus Marsia: qui se
Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
Ad quartam iaceo: post hanc uagor: aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum iuuet. ungor oliuo:
Non quo fraudatis immundus Nacta * lucernis.
Ast ubi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit: fugio rabiosi tempora signi.
Pransus non auide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare: domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione, grauique:
His me consolor, uicturum suauius; ac si
Quæstor auus, pater atq; meus, patrusq; fuissent.

ceat, multis cũ millibus, aliis millib. non liceat? uespertinusq. legit L. si cũ uulgatis uespertinumque legas forum quo uesperi homines conueniant intelligẽdũ ẽ lagana sũt inquit Acron, quædam quasi mẽbranulę ex farina & aqua, quę iure pingui coctæ, & caseo, pipere croco, cinamomoque condite in cibis dantur Lachani L. legit. lagani quidem ut in uulgatis, in lann. codice habetur.

Astat echinus est in Iann. codice, quæ lectio Lambino probatur. Echi-

SATYRA VII.

PROSCIPTI Regis Rupili plus, atq; uenenum

nus, a Polluce lib. vi. c. xiij. inter culinę uasa olæ genus, quodam cō memoratur.

Natta habent manu scr. Lamb. tumidus a deo Lamb. laun.

Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis: etiam lites cum Rege molestas.
Durus homo, atque odio qui posset uincere Regem:
*Confidens, * tumidusque, adeo sermonis amari,*
Sisennas, Barros ut æquis præcurret albis.
Ad Regem redeo. postquam nihil inter utrumque
Conuenit (hoc etenim sunt omnes iure molesti,
Quo fortes, quibus aduersum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animosum atq; inter Achillem
Ira fuit capitalis: ut ultima diuideret mors:
Non aliam ob caussam, nisi quod uirtus in utroque
Summa fuit. duo si discordia uexat inertes:
Aut si disparibus bellum incidat; ut Diomedi
Cum Lycio Glauco: discedat pigrior, ultro
Muneribus missis) Bruto prætore tenente
Ditem Asiam, Rupili: & Persi par pugnat: uti non
Compositus melius cum Bito Bacchius. unius
Acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
Persius exponit caussam: ridetur ab omni
Conuentu: laudat Brutum: laudatq; cohortem.
Solem Asiæ Brutum appellat: stellasq; salubres
Appellat comites, excepto rege: canem illum,
Inuisum agricolis sidus, uenisse: ruebat
Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
Tum Prænestinus salso, multumq; fluenti
Expressa arbusto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus, cui sæpe uiator
Cessisset, magna compellans uoce cucullum.

At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto:
Persius; exclamat: per magnos Brute Deos te
Oro: qui reges consueris tollere: cur non
Hũc regẽ iugulas? operũ hoc (mihi crede) tuorũ est.

SATYRA VIII.

OLIM truncus eram Ficulnus, inutile lignum:
Cum faber incertus, scamnum, faceret ne priapum:
Maluit esse Deum. Deus inde ego furum auiumq;
Maxima formido: nam fures dextra coercet,
Obscenóq; ruber porrectus ab inguine palus:
Ast importunas uolucres in uertice arundo
Terret fixa: uetatq; nouis considere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadauera cellis
Conseruus uili portanda locabat in arca.
Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum,
Pantolabo scurræ, Nomentanóq; nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat. heredes monimentum ne sequeretur. ne sequere tur, ut L. cẽset legendũ est. non ut in uulgatis sequerētur.
Hunc licet Aesquilijs habitare salubribus: atque
Aggere in aprico spatiari: quo modo tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum.
Cum mihi non tantum furesq;, feræq; suetæ
Hunc uexare locum, curæ sunt, atque labori:
Quantum, carminibus quæ uersant, atquæ uenenis
Humanos animos: has nullo perdere possum,
Nec prohibere modo, simulat uaga Luna decorum
Protulit os: quin ossa legant, herbasq; nocentes.
Vidi egomet nigra succinctam uadere palla

Canidiam pedibus nudis, paſſóq; capillo,
Cum Sagana maiore ululantem? pallor utraſque
Fecerat horrendas aſpectо) ſcalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt: cruor in foſſam confuſus: ut inde
Manes elicerent animas reſponſa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: maior
Lanea, quæ pœnis compeſceret inferiorem:
Certa ſuppliciter ſtabat ſeruilibus, utq;
Iam peritura, modis. Gecatem uocat altera, ſæ uam
Altera Tiſiphonen. ſerpentes, atque uideres
Infernas errare canes: Lunamq; rubentem,
Ne foret his teſtis, poſt magna latere ſepulcra.
Mentior at ſi quid: merdis caput inquiner albis
Coruorum: atq; in mer ueniat mictum, atq; cacatũ,
Iulius, & fragilis Pedatia, furq; Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
Vmbræ cum Sagana reſonarent triſte, & acutum?
Vtq; lupi barbam uariæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
Largior arſerit ignis? & ut non teſtis inultus
Horruerim uoces furiarum & facta duarum?
Nam, diſploſa ſonat quantum ueſica, pepedi
Diffiſſa nate ficus. at illę currere in urbem.
Canidiæ, dentes, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas atque incantata lacertis
Vincula, cum magno riſuq; iocoq; uideres.

SATYRA IX.

IBAM forte uia ſacra (ſicut meus eſt mos)

Nescio quid meditans nugarum, totus in illis.
*Occurit * quidam notus mihi nomine tantum:* Accurrit in uet. exemp. habetur.
Arreptaq; manu, quid agis dulcißime rerum?
Suauiter, ut nũc est, inquã: & cupio omnia, quæ uis.
Cum assectaretur, numquid uis? occupo; at ille,
Noris nos, inquit. docti sumus. hic ego, pluris
Hoc inquam, mihi eris. misere discedere quærens
Ire modo ocyus; interdum consistere: in aurem
Dicere nescio quid puero: cum sudor ad imos imos
Manaret talos. o te Bollane cerebri
Felicem, aiebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret; uicos, urbem laudaret. ut illi
Nil respondebam: misere cupis, inquit, abire.
Iamdudum uideo: sed nil agis: usque tenebo,
Persequar. hinc quo nunc iter est tibi? nil opus est te
Circumagi: quendam uolo uisere non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubat is prope Cæsaris hortos.
Nil habeo quod agã: et nõ sum piger. usq; sequar te.
Demitto auriculas: ut iniquæ mentis asellus,
Cum grauius dorso subijt onus. incipit ille.
Si bene me noui, non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me scribere plures,
Aut citius possit uersus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat. est tibi mater?
Cognati? quis te saluo est opus? haud mihi quisquã
Omnes composui felices. nunc ego resto.
Confice. namque instat fatum mihi triste: Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus urna.
Hunc neque dira uenena, nec hosticus auferet ensis,

Nec laterum dolor, aut tußis, nec tarda podagra.
Garrulus hunc quando consumet cumque: loquaces
Si sapiat, uitet: simulac * adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte diei
Præterita: & casu tunc respondere uadato
Debebat: quod ni fecisset: perdere litem.
Si me amas, inquit, paullum hic ades: interea, si
Aut ualeo stare: aut noui ciuilia iura:
Et propero, quo scis. dubius sum, quid faciã, inquit:
Te ne relinquam, an rem. me sodes. non faciam, ille,
Et præcedere cœpit. ego, contendere durum est,
Cum uictore sequor. Mæcenas quo modo tecum?
Hinc repetit, paucorũ hominũ & mẽtis bene sanæ?
Nemo dexterius fortuna est usus. Haberes
Magnum adiutorem: posset qui ferre secundas:
Hunc hominem si uelles tradere. dispeream, ni
Summosses omnes. non isto uiuimus illic,
Quo tu rere, modo. domus hac nec purior ulla est:
Nec magis his aliena malis. nil mi officit umquam:
Ditior hic, aut est quia doctior. est locus uni-
Cuique suus. magnum narras, uix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. uelis tantumodo: quæ tua uirtus,
Expugnabis. & est qui uinci posit: eoq;
Difficiles aditus primos habet. haud mihi deero:
Muneribus seruos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam: tempora quæram:
Occurram in triuijs: deducam. nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus, hæc dum agit: ecce
Fuscus Aristius occurrit mihi carus: & illum

*simulat que L.

Hunc hominem uelles si trad. Lãb. ex co di manusc. cui suffragatur lann.

Qui pulchre nosset. consistimus. unde uenis? &
Quo tendis? rogat: & respondet. uellere cœpi:
Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
Distorquens oculos: ut me eriperet. male salsus
Ridens dissimulare. meum iecur urere bilis.
Certe nescio quid secreto uelle loqui te
Aiebas mecum. memini bene: sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata. uin tu
Curtis Iudæis oppedere? nulla mihi inquam
Relligio est. At mi. sum paullo infirmior, unus
Multorum: ignosces: alias loquar. hunccine solem
Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus: ac me
Sub cultro linquit. casu uenit obuius illi
Aduersarius; &, quo tu turpissime? magna
Exclamat uoce: & licet antestari? ego uero
Oppono auriculam. rapit in ius. clamor utrinque
Vndique concursus: sic me seruauit Apollo.

SATYRA X.

NEMPE incomposito dixi pede currere uersus
Lucilli. quis tam Lucilli fautor inepte est,
Vt non hoc fateatur? at idem, quod sale multo
Vrbem defricuit: charta laudatur eadem.
Nec tamẽ hoc tribuẽs, dederim quoq; cetera, nam sic
Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris: & est quædam tamen hic quoq; uirtus.
Est breuitate opus: ut currat sententia: neu se
Impediat uerbis lassas onerantibus aures.

Et sermone opus est modo tristi, sæpe iocoso,
Defendente uicem modo rhetoris, atque poetæ,
Interdum urbani parcentis uiribus, atque
Extenuantis eas consulto. ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerunque secat res.
Illi scripta quibus comœdia prisca uiris est,
Hoc stabant: hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit: quod uerbis græca latinis
Miscuit. o seri studiorum, qui ne putatis.*
Difficile, & mirum Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? at sermo lingua concinnus utraque
Suauior: ut Chio nota si commista Falerni est.
Cum uersus facias, teipsum percontor: an & cum
Dura tibi peragenda rei sit caussa Petilli,
Scilicet oblitus patriæq; patrisq; Latini
Cum Pedius caussas exudet Poplicola, atque
Coruinus: patrijs intermiscere petita
Verba foris malis, Canusini more bilinguis?
Atque ego cum græcos facerem, natus mare citra,
Versiculos: uetuit me tali uoce Quirinus
Post mediam noctem uisus, cum somnia uera:
In siluam non ligna feras insanius: ac si
Magnas Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus, iugulat dum Memnona; dumq;
Diffingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo:
Quæ nec in æde sonent certantia iudice Tarpa:
Nec redeant iterum, atque iterum spectanda theatris,
Arguta meretrice potes, Dauoq; Chremeta

Lamb.leg. qui ne putetis, post uerbũ cõtigit, nulla posita interrogãdi nota, quod item habetur in Ian. cod. latine habẽt alii. ut ad Pediũ & Poplicolam referatur.

In aliis defingit, quã lect. Lamb. sequitur. in Iann. Depĩgit habetur.

Eludente ſenem, comis garrire libellos
Vnus uiuorum Fundaui. Pollio regum
Facta canit pede ter percuſſo. forte epos acer,
Vt nemo, Varius, ducit. molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure camœnæ.
Hoc erat, experto fruſtra Varrone Atacino,
Atque quibuſdam alijs, melius quod ſcribere poſſem,
Inuentore minor: neque ego illi detrahere auſim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum, ſæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age quæſo,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucillius Acci?
Non ridet uerſus Enni grauitate minores,
Cum de ſe loquitur non ut maiore reprenſis?
Quid uetat, & noſmet Lucilli ſcripta legentes
Quærere; num illius, num rerum dura negarit
Verſiculos natura magis factos, & euntes
*Mollius? at * ſiquis pedibus quid claudere ſenis*
Hoc tantum contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum uerſus; totidem cenatus: Etruſci
Quale fuit Caßi rapido feruentius amni
Ingenium: capſis quem fama eſt eſſe; librisq;
Ambuſtum proprijs. fuerit Lucillius inquam
Comis & urbanus: fuerit limatior idem,
Quam rudis, & Grecis, intacti carminis auctor:
Quamq; poetarum ſeniorum turba: ſed ille,
*Si foret hoc noſtrum fato * dilatus in æuum;*
Deteret ſibi multa: recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur: & in uerſu faciendo

at ſic quis, legendũ eſſe Lãb. arbitratur, pͤter uulgatos, ſi quis, habẽt etiã manuſc. aliquot: quę lectio non ita mihi uidetur improbanda. Si qui amet ſcripſiſſe ducẽtos ante cibũ uerſus, fuerit is inquam Lucilius fuerit comis, urbanus, fuerit limatior idem Quam rudis &c.

delatus alii habẽt, alii, delapſus Lãno, liber di

lapsus. dilatus Lamb. in magna autē librorum uarietate unus constat sensus: siue.n. ad ea tēpora ætatem produxisset, siue repēte extitisset non eadem erat probaturus.

Sæpe caput scaberet: uiuos & roderet ungues.
Sæpe stilum uertas, iterum quæ digna legi sint,
Scripturus: neque te ut miretur turba labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Non ego: nam satis est equitem mihi plaudere: ut audax,
Contemptis alijs, explosa Arbuscula dixit.
Men' moueat cimex Pantilius? aut crucier, quòd
Vellicet absentem Demetrius? aut quòd ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atque
Fuscus: & hæc utinam Viscorum laudet uterque.
Ambitione relegata te dicere possum
Pollio, te Messalla tuo cum fratre, simulq;
Vos Bibule, & serui, simul his te candide Furni:
Complures alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, sint qualiacumque,
Arridere uelim, doliturus, si placeant spe
Deterius nostra. Demetri, teq; Tigelli
*Discipulorum * inter iubeo plorare cathedras.*
I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Discipularum Iann. quam lect. recte probat Lamb. & multa ante eum Porphyr.

Q. HORATII FLACCI

SERMONVM

LIBER. II.

SATYRA PRIMA.

SVNT, quibus in satyra uidear nimis acer: & ultra
Legem tendere opus. sine neruis altera, quidquid
Composui, pars esse putat, similesq́; meorum
Mille die uersus deduci posse. Trebati,
Quid faciam, præscribe. quiescas. ne faciam, inquis,
Omnino uersus? aio. peream male, si non
Optimum erat: uerum nequeo dormire. ter uncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto:
Irriguumq́; mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit: aude
Cæsaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum, pater optime, uires
Deficiunt. neque enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat uulnera Parthi.
Attamen & iustum poteras, & scribere fortem
Scipiadam, ut sapiens Lucillius. haud mihi deero,
Cum res ipsa feret. nisi dextro tempore Flacci
Verba per attentum non ibunt Cæsaris aurem.
Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.

Quanto rectius hoc: quam tristi lædere uersu
Pantolabum scurram, Nomentanumq́; nepotem?
Cum sibi quisque timet, quamquā est intactus, et odit.
Quid faciam? saltat Milonius: ut semel icto
Accessit feruor capiti, numerusq́; lucernis.
Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem,
Pugnis. quot capitum uiuunt, totidem studiorum
Millia. me pedibus delectat claudere uerba
Lucilli ritu, nostrum melioris utroque.
Ille uelut, fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris: neque, si male *gesserat unquam
Decurrens alio; neque si bene. quo fit: ut omnis
Votiua pateat ueluti descripta tabella,
Vita senis. sequor hunc: Lucanus an Apulus, anceps:
Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus,
Missus ad hoc, pulsis (uetus est ut fama) Sabellis.
Quo ne per uacuum Romano incurreret hostis:
Siue quod Apula gens, seu quod Lucania bellum
Incuteret uiolenta. sed hic stilus haud petet ultro
Quemquam animantem: & me ueluti custodiet ensis
Vagina tectus. quem cur distringere coner
Tutus ab infestis latronibus? o pater, & rex
Iupiter ut pereat positum rubigine telum
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
Qui me commorit, (melius non tangere, clamo)
Flebit: & insignis tota cantabitur urbe.
Seruius iratus leges minitatur, & urnam:
Canidia Albuti, quibus est inimica, uenenum:
Grande malum Turius, siquis se iudice certet.
Vt quo quisque ualet, suspectos terreat: utq́;

*cesserat, legi Lāb. mauult: cui ēt manuſc. & excuſis refragātibus, aſſentiendū puto.

Imperet hoc natura potens: sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, nisi intus
Monstratum? Scæuæ uiuacem crede nepoti
Matrem. nil faciet sceleris pia dextera. mirum:
Vt neq; calce lupos quenquam, neque dente petit bos.
Sed mala tollet anum uitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
Exspectat: seu mors atris circumuolat alis:
Diues, inops, Romæ, seu fors ita iusserit, exul,
Quisquis erit uitæ scribam color. o puer, ut sis
Vitalis metuo, & maiorum nequis amicus
Frigore te feriat. quid cum est Lucillius ausus
Primus in hunc operis componere carmina morem?
Detrahere & pellem, nitidus qua quisque per ora
Cederet, introrsum turpis? num Lelius, aut qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offensi? aut læso doluere Metello?
Famosisq; Lupo cooperto uersibus? atqui
Primores populi arripuit, populumq; tributim,
Scilicet uni æquus uirtuti, atque eius amicis.
Quin, ubi se a uulgo, & scena, in secreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Læli:
Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. quidquid sum ego, quamuis
Infra Lucilli censum, ingeniumque, tamen me
Cum magnis uixisse inuita fatebitur usque
Inuidia: & fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido. nisi quid tu docte Trebati
*Dissentis. equidem nihil huic * diffingere possum.*
Sed tamen ut monitus caueas, ne forte negoci

hic diffindere, phatur L. sequuto nõ aliquot

Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum?
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,
Iudiciumque. esto, siquis mala: sed bona siquis
Iudice, condiderit laudatur Cæsare. siquis
Opprobrijs dignum latrauerit, integer ipse:
Soluentur risu tabulæ: tu missus abibis.

manuscrip. codicum.

boni affirmat L. reperiri in aliquot manuscrip. Iann. habet bonis.

SATYRA II.

*QVAE uirtus, & quanta bonis * sit uiuere paruo:*
Nec meus hic sermo est: sed quem precepit Ofellus
Rusticus, anormis sapiens, crassáq; Minerua:
Discite non inter lances, mensasq; nitentes:
Cum stupet insanis acies fulgoribus: & cum
Acclinis falsis animus, meliora recusat:
Verum hic impransi mecum disquirite. cur hoc?
Dicam si potero. male uerum examinat omnis
Corruptus iudex. leporem sectatus, equo ue
Lassus ab indomito, uel si Romana fatigat
Militia, assuetum græcari: seu pila uelox,
Molliter austerum studio fallente laborem,
Seu te discus agit: pete cedentem aera disco.
Cum labor extuderit fastidia: siccus, inanis
Sperne cibum uilem: nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris est promus: & atrum
Defendens pisces hiemat mare. cum sale panis
Latrantem stomachum bene leniet. unde putas? aut
Qui partum? non in caro nidore uoluptas
Summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quære
Sudando. pinguem uitijs, albumque, nec ostrea,

Abnormis, habent ueteres. ex his Ian. Ab normis uero sapiens, nulla distinct. nota interposita, ut censet L. legendũ.

Acclinis ad ducti ueterum codicũ magno consensu piane credimus legi oportere.
Nã aclinis locus ẽ qui habet ascẽsum, quod hic locũ nõ habet, acclinis qui ad inferiora inclinat, ut cõmode hic potuerit transferri.

Nec scarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.
Vix tamen eripiam, posito pauone, uelis quin
Hoc potius, quam gallina tergere palatum,
Corruptus uanis rerum: quia ueneat auro
Rara auis: & picta pandat spectacula cauda:
Tanquam ad rem attineat quidquam. nũ uesceris ista,
Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
Carne tamen quamuis distat nihil hac magis illa:
Imparibus formis deceptum te patet. esto,
Vnde datum, sentis, lupus hic Tiberinus, an alto
Captus hiet, pontes ne inter iactatus, an amnis
Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem
Mulum: in singula quem minuas pulmenta necesse est.
Ducit te species. uideo. quo pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modum dedit: his breue pondus.
Ieiunus stomachus raro uulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem, ait harpyis gula digna rapacibus. at uos
Præsentes austri coquite horum obsonia: * quamuis
Putet aper rhombusq; recens: mala copia quando
Aegrum solicitat stomachum: cum rapula plenus,
Atque acidas mauult inulas. nec dum omnis abacta
Pauperies epulis regum. nam uilibus ouis,
Nigrisq; est oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni præconis erat acipensere mensa
Infamis. quid? tum rhombos minus æquora alebant?
Tutus erat rhombus, tutoq; ciconia nido;
Donec uos auctor docuit prætorius. ergo
Siquis nunc mergos suaueis edixerit assos:

* Iann. quam qam. quã lectio. sequitur Lamb.

Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus a tenui uictu distabit, Ofello
Iudice. nam frustra uitium uitaueris illud;
Si te alio prauum detorseris. Auidienus,
Cui Canis ex uero * dictum cognomen adhæret:
Quinquenneis oleas est, & siluestria corna:
Ac, nisi mutatum, parcit diffundere * uinum: &
Cuius odorem olei nequeas perferre. licebit
Ille repotia, natales, alios ue dierum
Festos albatus celebret: cornu ipse bilibri
Caulibus instillat ueteris non parcus aceti.
Quali igitur uictu sapiens utetur? & horum
Vtrũ imitabitur? hac urget lupus. hac canis angit.
Mundus erit, qui non offendat sordibus: atque
In neutram partem cultus miser. hic neque seruis,
Albuti senis exemplo, dum munia didit,
Sæuus erit: nec sic ut simplex Neuius, unctam
Conuiuis præbebit aquam, uitiũ hoc quoq; magnum.
Accipe nunc, uictus tenuis quæ quantaq; secum
Afferat: in primis ualeas bene. nam uariæ res
Vt noceant homini, credas, memor illius escæ,
Quæ simplex olim tibi sederit. at simul aßis
Miscueris elixa; simul conchylia turdis:
Dulcia se in bilem uertent: stomachoq; tumultum
Lenta feret pituita. uides, ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
Hesternis uitijs, animum quoque prægrauat una:
Atque * affigit humo diuinæ particulam auræ.
Alter, ubi dicto citius, curata sopori
Mẽbra dedit: uegetus præscripta ad munia surgit.

Hic

* ductũ legẽti Lamb. assentior: quã quã omnes fere manu scr. & excusi, dictũ habeant. ducē se cognomen, latinis in usu esse, nemo non nouit.

* defundere, mauult L. diffundere ut uulgati habet Iãn. quã lectionẽ quid ita iprobet L. fateor me ignorare, sic tamẽ, ut minus ego pertinax mea sententia defendẽda, quã refellenda ille nõ sua, sim futurus.

* A Lãb. affligit, legitur: Iann. codex, quod habent uulgati, affigit. quã lectionem nõ muto, optime enim, etiam si ita lega-

Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam
*Siue diem festum rediens * adduxerit annus:*
Seu recreare uolet tenuatum corpus? ubiq;
Accedent anni: & tractari mollius ætas
Imbecille uolet. tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer & ualidus præsumis, mollitiem, seu
Dura ualetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia nasus
Illis nullus erat: sed credo hac mente, quod hospes
Tardius adueniens, uitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus consumeret. hos utinā inter
Heroas natum tellus me prima tulisset.
Das aliquid famæ? quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam. grandes rhombi, patinæq;
Grande ferunt una cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, uicinos, te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
Aes, laquei pretium. iure, inquit. Trasius istis
Iurgatur uerbis. ego uectigalia magna,
Diuitiasq; habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod superat, non est melius quo insumere possis?
Cur eget indignus quisquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua Deum? cur, improbe, caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Vni nimirum tibi recte semper erunt res?
*O magnus post hac inimicus risus. * uter nam*
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic qui
Pluribus assuerit mentem, corpus superbum;
An, qui contentus paruo, metuensq; futuri,
In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?

tur, constat Horatii sententia. Facit corpus onustum hesternis uitijs ut quę pars diuina in homine & cęlestis est, depressa deiectaque, humi hæreat, ac rebus turpibus & flagitiosis addicta, per misceatur. Neque tamen alterā reiicio, cum hanc uinco posse defendi cui enim non est cognita uis & notio uerbi affligit?

aduexerit legitur in Iann. libro; quod item L. ait, in aliquot manusc. reperiri.

uter ne Iā. & Lamb.

Quo magis his credas: puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui, non latius usum,
Quam nunc accisis. uideas metato in agello
Cum pecore, & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi in luce profesta
Quicquam præter olus fumosæ cum pede pernæ.
At mihi cum longum post tempus uenerat hospes:
Siue operum uacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus: bene erat, non piscibus urbe petitis,
Sed pullo, atque hœdo: tum pensilis uua secundas,
Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat culpa * potare magistra:
Ac uenerata Ceres, ut culmo surgeret alto,
Explicuit uino contractæ seria frontis.
Sæuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus:
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut
O pueri nituistis, ut huc nouus incola uenit? (uos
Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quemquam statuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut uafri inscitia iuris,
Postremo expellet certe uiuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius: sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca uiuite fortes:
Fortiaq; aduersis opponite pectora rebus.

* quod antea legebatur culpa pota re, culpa ex ingenio L. unius literæ detractiõe corr. equidẽ belle, locũ restitutum existimo. quid est.n. culpa pota re magistra? nam si moneri eos ut largius bibãt uino incalescentes, ut sit culpa, potã di auiditas nimia, durũ est.

SATYRA III.

SIC raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæque retexens,

Iratus tibi, quod uini, somniq; benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis. incipe. nil est.
Culpantur frustra calami: immeritusq; laborat
Iratis natus paries dijs, atque poetis.
Atqui uultus erat multa, & praeclara minantis,
Si uacuum tepido cepisset uillula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Inuidiam placare paras uirtute relicta?
Contemnere miser. uitanda est improba Siren
Desidia: aut quidquid uita meliore parasti,
Ponendum aequo animo. Dite Damasippe, Deaeq;
Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
Tam bene me nosti? postquam omnis res mea Ianum
Ad medium fracta est: aliena negotia curo,
Excussus proprijs. olim nam quaerere amabam,
Quo uafer ille pedes lauisset Sisyphus aere:
*Quid *scalptum infabre, quid fusum durius esset.*
Callidus huic signo ponebam millia centum:
Hortos, egregiasq; domos, mercarier unus
Cum lucro noram. unde frequentia Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita. noui:
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit ueterem mire nouus: ut solet, in cor
Traiecto lateris miseri, capitisq; dolore:
Vt lethargicus hic cum fit pugil, & medicum urget.
Dum nequid simile huic, esto ut libet. o bone ne te
Frustrere: insanus & tu: stultiq; prope omnes:

* Quid scalptum, legitur in Ian. cod. & L. sed ita tamen ut recte uulgata lectio possit defendi. Neq. enim ut alibi diximus, una est significatio huius uerbi fodere. Nam & sculpere significat. hinc scalptor, & scalptura, quae uerba cum aliis rū Pli. sūt usitata.

SI quid Stertinius ueri crepat: unde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, tempore, quo me
Solatus iussit sapientem pascere barbam:
Atque a Fabricio non tristem ponte reuerti.
Nam male re gesta cum uellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter stetit: & caue faxis
Te quicquam indinũ. pudor inquit te malus urget:
Insanos qui inter uereare insanus haberi?
Primum nam inquirã, quid sit furere: hoc si erit in te
Solo: nil uerbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala stultitia, * quæcumque inscitia ueri
Cæcum agit: insanum Chrysippi porticus & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto sapiente, tenet. nunc accipe quare
Desipiant omnes, æque ac tu: qui tibi nomen
Insano posuere. uelut siluis, ubi passim
Palantes error certo de tramite pellit:
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: unus utriq;
Error: sed uarijs illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum: nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, caudam tradam trahat. est genus unum
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: ut ignes,
Vt rupes, fluuiosq; in campo obstare queratur.
Alterũ & huic uarium, & nihilo sapiẽtius, ignes,
Per medios fluuiosq; ruentis. clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor,
Hic fossa est ingens: hic rupes maxima: serua:
Non magis audierit: quam Fusius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit: Catienis mille ducentis
Mater te appello, clamantibus. huic ego uulgum

* quencumq. habetur in Iann.excẽp. quę lectio germana est:& Lãb. probata.

Errori ſimilem cunctum inſanire docebo.
Inſanit ueteres ſtatuas Damaſippus emendo.
Integer eſt mentis Damaſippi creditor? eſto:
Accipe, quod numquam reddas mihi, ſi tibi dicam:
Tu ne inſanus eris, ſi acceperis? an magis excors
Reiecta præda, quam præſens Mercurius fert?
*Scribe * decem Nerio: non eſt ſatis: adde Cicutæ*
*Nodoſi tabulas: * centum, mille adde cathenas:*
Effugiet tamen hæc ſceleratus uincula Proteus.
Cum rapies in iura, malis ridentem alienis:
Fiet aper: modo auis: modo ſaxũ: & cũ uolet, arbor.
Si male rem gerere inſani eſt: contra, bene ſani:
Putidius multo cerebrum eſt (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu numquam reſcribere poßis:
Audire, atque togam iubeo componere, quiſquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quiſquis luxuria, triſti ue ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc proprius me,
Dum doceo inſanire omnes, uos ordine audite.
Danda eſt ellebori multo pars maxima auaris:
Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem.
Hæredes Staberi ſummam incidere ſepulcro.
Ni ſic feciſſent: gladiatorum dare centum
Dãnati populo paria; atque epulum, arbitrio Arri,
Frumenti quantum metit Africa. ſiue ego praue,
Seu recte, hoc uolui? ne ſis patruus mihi. credo
*Hoc Staberi prudentem animum * uidiſſe. quid ergo*
Senſit cum ſummam patrimoni inſculpere ſaxo
Hæredes uoluit? quoad uixit, credidit ingens
Pauperiem uitium: & cauit nihil acrius: ut ſi

Scribe decẽ a Nerio Iãn. & aliquot manuſcr. exemp. L. poſt centũ, diſtinct. apponit: ut etiã habet Ian. codex: equidem ut plures uulgati & meliores poſt uocẽ tabulas: ut centũ & mille ad catenas elegantius referatur. Nã quod ἀσύνδετος ponit, id uim augẽdi amplificãdiq. habet. iuſsiſſe, L. legit: uidiſſe Iann. uulgati aſſentiens iuſſiſſe quidem ille ait, uerbum eſſe quo antiqui utebantur in teſtamẽtis: quod ita concedo ut optime retineri poſſe credã, uulgo receptã.

Forte minus locuples uno quadrante * periret;
Ipse uideretur sibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina, humanaq; pulchris
Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens etiam, & rex,
Et quidquid uolet. hoc, ueluti uirtute paratum,
Sperauit magnæ laudi fore. quid simile isti
Græcus Aristippus. qui seruos proijcere aurum
In media iussit Libya: quia tardius irent
Propter onus segnes. uter est insenior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
Siquis emat citharas, emptas comportet in unum,
Nec studio citharæ, nec musæ deditus ulli:
Si scalpra, & formas non sutor: nautica uela
Auersus mercaturis: delirus, & amens
Vndique dicatur merito. quid discrepat istis,
Qui nummos, aurumq; reconit, nescius uti
Compositis, metuensq; uelut contingere sacrum?
Siquis ad ingentem frumenti semper aceruum
Porrectus uigilet cum longo fuste: neque illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum:
Ac potius folijs parcus uescatur amaris:
Si positus intus Chij, ueterisq; Falerni
Mille cadis, nihil est. tercentum millibus, acre
Potet acetum: age, si & stramentis incubet, unde
Octoginta annos natus, cui stragula uestis,
Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis uideatur: eo quod
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius, aut * etiam libertus ut ebibat hæres;

lect. ubi autem uidisse legamus, recte etiã uidentur sequentia cohærere, quid ita uero parũ latinum sit prudens uidit, uelim mihi ostendi. id enim perinde est, ac si dicas, uidit prouisa prudentia: qui prudens esset, uidit: quid autem sit id quod uiderit, declarant illa quæ sequũtur: quid ergo Sentit &c.

perisset. Iã. & Lamb.

aut etiam hæc libertus Ian. & L. habent.

Dis inimicæ senex custodis? ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum?
Vngere si caules oleo meliore, caputq;
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Siquid uis satis est: periuras, surripis, aufers
Vndique? tum sanus? populum si cædere saxis
Incipias, seruos ue tuos, quos ære pararis:
Insanum te omnes pueri, clamentq; puellæ.
Cum laqueo uxorem interimis, matremq; ueneno:
Incolumi capite es? quid enim? neq; tu hoc facis Ar-
Nec ferro: ut demens genitricē occidit Orestes. (gis
An tu reris eum occisa insanisse parente?
Ac non ante malis dementem actum furijs, quam
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes:
Nil sane fecit, quod tu reprehendere poßis:
Non Pyladen ferro uiolare, ausus ue sororem
Electram: tantum male dicit utrique, uocando
Hanc furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, uappamq; profestis:
Quondam lethargo grandi est oppressus: ut hæres
Iam circum loculos, & claues lætus, ouansq;
Curreret: hunc medicus multum celer, atq; fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet: atque
Effundit saccos nummorum: accedere plures
Ad numerandū. hominem sic erigit. addit & illud,
Ni tua custodis: auidus iam hoc auferet hæres.
Men' uiuo? ut uiuas igitur, uigila. hoc age. quid uis?

Deficient inopem uenæ te: nicibus, atque
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Quid cessas? agedum sume hoc ptisanarium orizæ.
*Quanti emptæ? paruo. quanti ergo? octussibus *. eheu*
*Quid refert morbo, an furtis, peream * ne rapinis?*
Quisnam igitur sanus? qui non stultus. quid auarus?
Stultus & insanus. quid si quis non sit auarus:
Continuo sanus? minime. cur Stoice? dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic æger. recte est igitur? surgetq;? negabit:
Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non est periurus, neque sordidus. immolet æquis
Hic porcum laribus. uerum ambitiosus, & audax.
Nauiget Anticyram. quid enim differt? barathro ne
Dones quidquid habes, an numquam utare paratis?
Seruius Oppidius Canusi duo prædia diues
*Antiquo censu, natis didisse * duobus*
Fertur: & hoc moriens pueris dixisse uocatis
Ad lectum: Postquam te talos Aule, nucesq;
Ferre sinu laxo, donare, & ludere uidi:
Te Tiberi numerare: cauis abscondere tristem
Extimui, ne uos ageret uesania discors:
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare per diuos oratus uterque penates,
Tu caue ne minuas: tu ne maius facias id,
Quod satis esse putat pater: & natura coercet.
Præterea ne uos titillet gloria, iure-
Iurando obstringam ambos? uter ædilis fuerit, uel
Vestrum prætor, is intestabilis, & sacer esto.
In cicere, atque faba, bona tu perdasq; lupinis,

octo assib. L. legi placet: idque reperiri ait in nonnullis uetustis exemp. sed non sine litura.

pereamque L. & Iann.

diuisse, ut et legitur in Iann. cod. Lamb. legi mauult: au dacterq. eos ait, fecisse qui germana lect. corrupta didisse reposuerint.

ambo habet Ian. & ita efferebant antiqui quartũ

Lætus ut in circo ſpatiere, aut æneus ut ſtes,
Nudus agris, nudus nummis inſane paternis?

casum ĩ numero multitud.

Scilicet ut plauſus, quos fert Agrippa, feras tu
Aſtuta ingenuum uulpes imitata leonem?
Nequis humaſſe uelit Aiacem Atrida uetas cur?
Rex ſum. nil ultra quæro plebeius. & æquam
Rem imperito: ac ſi cui uideor non iuſtus, inulto

Lıtus hab. Iann. & legit L. aliis etiam manuscr. suffragantibus.

Dicere, quæ ſentit, permitto. maxime regum
Di tibi dent capta claſſem deducere Troia
Ergo conſulere, & mox reſpondere licebit?
Conſule. cur Aiax heros ab Achille ſecundus
Putreſcit, toties ſeruatis clarus Achiuis?
Gaudeat ut populus Priami, Priamusq; inhumato
Per quem tot iuuenes patrio caruere ſepulcro?
Mille ouium inſanus morti dedit, inclytum Vlyxem
Et Menelaum una mecum ſe occidere clamans.
Tu cum pro uitula ſtatuis dulcem Aulide natam
Ante aras: ſpargiſq; mola caput improbe ſalſa:
Rectum animi ſeruas? quor ſum? inſanus quid.n. Aiax
Fecit, cum ſtrauit ferro pecus? abſtinuit uim
Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipſum uiolauit Vlyſſem.
Verum ego, ut hærentes aduerſo littore naues
Eriperem: prudens placaui ſanguine diuos.
Nempe tuo furioſe? meo, ſed non furioſus.
Qui ſpecies alias ueris, ſcelerisq; tumultu
Permiſtas capiet, commotus habebitur: atque,
Stultitia ne erret, nihilum diſtabit, an ira.
Aiax immeritos dum occidit, deſipit, agnos?
Cum prudens ſcelus ob titulos admittis inanes?

Stas animo? & purũ est uitio tibi, cum tumidum est
Siquis lectica nitidam gestare amet agnam: (cor?
Huic uestem ut gnatæ, paret ancillas: paret aurum:
Rufam, aut * Pusillam appellet: fortiq; marito
Destinet uxorem: interdicto huic omne adimat ius
Prætor: & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid siquis gnatam pro muta deuouet agna:
Integer est animi? ne dixeris. ergo ubi praua
Stultitia: hic est summa insania. qui sceleratus,
Et furiosus erit: quem cepit uitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, & Nomentanũ arripe mecũ.
Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimoni mille talenta:
Edicit; piscator uti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tusci turba impia uici,
Cum scurris fartor, cum uelabro omne macellum,
Mane domum ueniant. quid tum? uenere frequentes.
Verba facit leno. quidquid mihi, quidquid & horũ
Cuiq; domi est: id crede tuũ: uel nunc pete, uel cras.
Accipe, quid contra iuuenis responderit æquus.
In niue Lucana dormis ocreatus: ut aprum
Cœnem ego: tu pisces hiberno ex æquore uellis:
Segnis ego, indignus qui tantum possideam. aufer:
Sume tibi decies: tibi tantundem: tibi triplex,
Vnde uxor media currat de nocte uocata.
Filius Aesopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum exorberet, aceto
Diluit insignem baccam. qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen, iaceret ue cloacam?

*Pupam aut Pupillam legit Lamb. ex auctor. uet. cod. Iãn. ut uulgati Rufam & Pusillã.

Quinctî progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellũ,
Luscinias soliti impenso prandere coemptas.
Quorsum abeant sani? creta an carbone notandi?
Aedificare casas, plostello addiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Siquem delectet barbatum: amentia uerset.
Sic puerilius his ratio esse euincet amare:
Nec quidquam differre: utrum ne in puluere trimus
Quale prius ludas opus: an meretricis amorem
Sollicitus plores: quæro, facias ne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubital, focalia: potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas.
Postquam est imprānsi correptus uoce magistri.
Porrigis irato puero cum poma: recusat.
Sume catelle: negat. si non des: optat. amator
*Exclusus qui distat? ait * ubi secum, eat, an non,*
Quo rediturus erat non arcessitus: & hæret
Inuisis foribus. nec nunc cum me uocet ultro
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit: reuocat: redeam? non si obsecret. ecce
Seruus non paullo sapientior. o here, quæ res
Nec modum habet, neq; consilium ratione, modóq;
Tractari non uult. in amore hæc sunt mala, bellum
Pax rursum. hæc si quis tempestatis prope ritu
Mobilia. & cæca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa: sibi nihilo plus explicet: ac si
Insanire paret certa ratione, modoque.
Quid? cum Picenis exerpens semina pomis

agit ubi secum, restituisse se Lãbi. ait adiumento ueterum excpl. ait ut in uulgatis legitur in Iam. libro.

Gaudes: si cameram percussi forte: penes te es?
Quid cum balba feras * annoso uerba palato?
Aedificante casas qui sanior? adde cruorem
Stultitiæ: atque ignem gladio scrutare: modo inquam
Hellade percussa Marius cum præcipitat se,
Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis
Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata uocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat. & unum,
Quoddam magnum addens, unum me surpite morti,
Dis etenim facile est, orabat: sanus utrisque
Auribus, atque oculis: mentem, nisi litigiosus
Exciperet dominus, cum uenderet. hoc quoque uulgus
Chrysippus ponit fœcunda ingente Meneni.
Iupiter, ingentes qui das, animisq; dolores:
Mater ait pueri menses iam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia: nudus
In Tiberi stabit. casus, medicus ue leuarit
Aegrum, ex præcipiti: mater delira necabit
In gelida fixum ripa: febrimq; reducet.
Quo ne malo mentem concussa? timore Deorum.
Hæc mihi Stertinius sapientum octauus amico
Arma dedit: posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo.
Stoice, post damnum sic uendas omnia pluris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam uideor mihi sanus.

* feris haberetur in lã. cod. quam lectionẽ sequitur Lã. Esse autem hypallagẽ, inquit, quid cum balbis uerbis ferias annosũ palatum? Vulgata lectio faciliorẽ sensum & commodiorem habet.

Quid? caput abscissum demens cum portat Agaue
Gnati infelicis: sibi tum furiosa uidetur?
Stultum me fateor (liceat concedere ueris)
Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Aegrotare putes animi uitio. accipe: primum
Aedificas: hoc est longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo?
An quodcumque facit Mæcenas: te quoq; uerum est,
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
Absentis ranæ pullis uituli pede preßis
Vnus ubi effugit: matri denarrat: ut ingens
Bellua cognatos eliserit. illa rogare,
Quanta ne? num tandem, se inflans, sic magna fuisset.
Maior dimidio? num tanto? cum magis, atque
Se magis inflaret: non, si te ruperis, inquit,
Par eris. hæc a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc: hoc est oleum adde camino:
Quæ si quis sanus fecit: sanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem, iam desine * cultum
Maiorem censu. teneas Damasippe tuis te:
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O maior tandem parcas insane minori.

Post uerb[illegible] deline no[illegible] distinctio[illegible] nis Lamb[illegible] ponit, uel u[illegible] niam dele[illegible] ne, uerb[illegible] Heratij sint, ut i[illegible] modū fu[illegible] orationi i[illegible] ponat, iub[illegible] us.

SATYRA IIII.

VNDE, & quo Catius? non est mihi tempus auenti
Ponere signa nouis præceptis: qualia uincunt
Pythagoram, Anytiq; reum, doctumq; Platona.

Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus a tenui uictu distabit, Ofello
Iudice. nam frustra uitium uitaueris illud;
Si te alio prauum detorseris. Auidienus,
*Cui Canis ex uero * dictum cognomen adhæret:*
Quinquenneis oleas est, & siluestria corna:
*Ac, nisi mutatum, parcit diffundere * uinum: &*
Cuius odorem olei nequeas perferre. licebit
Ille repotia, natales, alios ue dierum
Festos albatus celebret: cornu ipse bilibri
Caulibus instillat ueteris non parcus aceti.
Quali igitur uictu sapiens utetur? & horum
Vtrũ imitabitur? hac urget lupus. hac canis angit.
Mundus erit, qui non offendat sordibus: atque
In neutram partem cultus miser. hic neque seruis,
Albutî senis exemplo, dum munia didit,
Sæuus erit: nec sic ut simplex Neuius, unctam
Conuiuis præbebit aquam, uitiũ hoc quoq; magnum.
Accipe nunc, uictus tenuis quæ quantaq; secum
Afferat: in primus ualeas bene. nam uariæ res
Vt noceant homini, credas, memor illius escæ,
Quæ simplex olim tibi sederit. at simul aßis
Miscueris elixa; simul conchylia turdis:
Dulcia se in bilem uertent: stomachoq; tumultum
Lenta feret pituita. uides, ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
Hesternis uitijs, animum quoque prægrauat una:
*Atque * affigit humo diuinæ particulam auræ.*
Alter, ubi dicto citius, curata sopori
Mẽbra dedit: uegetus præscripta ad munia surgit.

Hic

ductũ legẽti Lamb. assentior; quã quã omnes fere manu scr. & excusi, dictũ habeant. duce re cognomen, latinis in usu esse, nemo non nouit.

defundere, mauult L. diffundere ut uulgati habet lãn. quã lectionẽ quid ita ĩprobet L. fateor me ignorare, sic tamẽ, ut minus ego pertinax mea sententia defendẽda, quã refellenda ille nõ sua, sim futurus.

A Lãb. affligit, legitur: lann. codex, ꝙ habent uulgati, affigit, quã lectionem nõ muto, optime eni n, etiam si ita lega-

Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam
Siue diem festum rediens * adduxerit annus:
Seu recreare uolet tenuatum corpus? ubiq;
Accedent anni: & tractari mollius ætas
Imbecille uolet. tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer & ualidus præsumis, mollitiem, seu
Dura ualetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia nasus
Illis nullus erat: sed credo hac mente, quod hospes
Tardius adueniens, uitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus consumeret. hos utinã inter
Heroas natum tellus me prima tulisset.
Das aliquid famæ? quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam. grandes rhombi, patinæq;
Grande ferunt una cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, uicinos, te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
Aes, laquei pretium. iure, inquit. Trasius istis
Iurgatur uerbis. ego uectigalia magna,
Diuitiasq; habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod superat, non est melius quo insumere possis?
Cur eget indignus quisquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua Deum? cur, improbe, caræ
Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Vni nimirum tibi recte semper erunt res?
O magnus post hac inimicis risus. * uter nam
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic qui
Pluribus assuerit mentem, corpus superbum;
An, qui contentus paruo, metuensq; futuri,
In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?

tur, constat Horatii sententia. Facit corpus onustum hesternis uitijs ut quę pars diuina in homine & cęlestis est, depressa deiectaque, humi hære at, ac rebus turpibus & flagitiosis addicta, permisceatur. Neque tamen alterã reiicio, cum hanc uinco posse defendi cui enim non est cognita uis & notio uerbi affligit?

adduxerit legitur in Iann. libro: quod itẽm L. ait, in aliquot manusc. reperiri.

uter ne Iã. & Lamb.

Quo magis his credas: puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui, non latius usum,
Quam nunc accisis. uideas metato in agello
Cum pecore, & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi in luce profesta
Quicquam præter olus fumosæ cum pede pernæ.
At mihi cum longum post tempus uenerat hospes:
Siue operum uacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus: bene erat, non piscibus urbe petitis,
Sed pullo, atque hœdo: tum pensilis uua secundas,
Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
*Post hoc ludus erat culpa * potare magistra:*
Ac uenerata Ceres, ut culmo surgeret alto,
Explicuit uino contractæ seria frontis.
Sæuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus:
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut uos
O pueri nituistis, ut huc nouus incola uenit?
Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quemquam statuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut uafri inscitia iuris,
Postremo expellet certe uiuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius: sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca uiuite fortes:
Fortiaq; aduersis opponite pectora rebus.

quod antea legebatur culpa potare, culpa ex ingenio L. unius literę detractiōe corr. equidē belle, locū restitutum existimo. quid est.n. culpa potare magistra? nam si moneri eos ut largius bibāt uino incalescentes, ut sit culpa, potādi auiditas nimia, durū est.

SATYRA III.

SIC *raro scribis, ut toto non quater anno*
Membranam poscas, scriptorum quæque retexens,

Iratus tibi, quod uini, somniq; benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis. incipe. nil est.
Culpantur frustra calami: immeritusq; laborat
Iratis natus paries dijs, atque poetis:
Atqui uultus erat multa, & praeclara minantis,
Si uacuum tepido cepisset uillula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Inuidiam placare paras uirtute relicta?
Contemnere miser. uitanda est improba Siren
Desidia: aut quidquid uita meliore parasti,
Ponendum aequo animo. Dite Damasippe, Deaeq;
Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
Tam bene me nosti? postquam omnis res mea Ianum
Ad medium fracta est: aliena negotia curo,
Excussus proprijs. olim nam quaerere amabam,
Quo uafer ille pedes lauisset Sisyphus aere:
*Quid *scalptum infabre, quid fusum durius esset.*
Callidus huic signo ponebam millia centum:
Hortos, egregiasq; domos, mercarier unus
Cum lucro noram. unde frequentia Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita. noui:
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit ueterem mire nouus: ut solet, in cor
Traiecto lateris miseri, capitisq; dolore:
Vt lethargicus hic cum fit pugil, & medicum urget.
Dum nequid simile huic, esto ut libet. o bone ne te
Frustrere: insanis & tu: stultiq; prope omnes:

Quid scalptum, legitur in Ian. cod. & L. sed ita tamen ut recte uulgata lectio possit defendi. Neq. enim ut alibi diximus, una est significatio huius uerbi fodere. Nam & sculpere significat. hinc scalptor, & scalptura, quae uerba cum aliis tu Plinii sunt usitata.

Si quid Stertinius ueri crepat: unde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, tempore, quo me
Solatus iussit sapientem pascere barbam:
Atque a Fabricio non tristem ponte reuerti.
Nam male re gesta cum uellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter stetit: & caue faxis
Te quicquam indinũ. pudor inquit te malus urget:
Insanos qui inter uereare insanus haberi?
Primum nam inquirã, quid sit furere: hoc si erit in te
Solo: nil uerbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala stultitia, * quæcumque inscitia ueri
Cæcum agit: insanum Chrysippi porticus & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto sapiente, tenet. nunc accipe quare
Desipiant omnes, æque ac tu: qui tibi nomen
Insano posuere: uelut siluis, ubi passim
Palantes error certo de tramite pellit:
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: unus utriq;
Error: sed uarijs illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum: nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, caudam tradam trahat. est genus unum
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: ut ignes,
Vt rupet, fluuiosq; in campo obstare queratur.
Alterũ & huic uarium, & nihilo sapiẽtius, ignes,
Per medios fluuiosq; ruentis. clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor,
Hic fossa est ingens: hic rupes maxima: serua:
Non magis audierit: quam Fusius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit: Catienis mille ducentis
Mater te appello, clamantibus. huic ego uulgum

* quencumq. habetur in Iann.excẽp. quę lectio germana est:& Lãb. probata.

Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit ueteres statuas Damasippus emendo.
Integer est mentis Damasippi creditor? esto:
Accipe, quod numquam reddas mihi, si tibi dicam:
Tu ne insanus eris, si acceperis? an magis excors
Reiecta præda, quam præsens Mercurius fert?
*Scribe * decem Nerio: non est satis: adde Cicutæ*
*Nodosi tabulas: * centum, mille adde cathenas:*
Effugiet tamen hæc sceleratus uincula Proteus.
Cum rapies in iura, malis ridentem alienis:
Fiet aper: modo auis: modo saxũ: & cũ uolet, arbor.
Si male rem gerere insani est: contra, bene sani:
Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu numquam rescribere possis:
Audire, atque togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, tristi ue superstitionẽ,
Aut alio mentis morbo calet: huc proprius me,
Dum doceo insanire omnes, uos ordine audite.
Danda est ellebori multo pars maxima auaris:
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
Hæredes Staberi summam incidere sepulcro.
Ni sic fecissent: gladiatorum dare centum
Dãnati populo paria; atque epulum, arbitrio Arri,
Frumenti quantum metit Africa. siue ego praue,
Seu recte, hoc uolui? ne sis patruus mihi. credo
*Hoc Staberi prudentem animum * uidisse. quid ergo*
Sensit cum summam patrimoni insculpere saxo
Hæredes uoluit? quoad uixit, credidit ingens
Pauperiem uitium: & cauit nihil acrius: ut si

Scribe decẽ a Nerio Iãn. & aliquot manuscr. exemp. L. post centũ, distinct. apponit: ut etiã habet Ian. codex: equidem ut plures uulgati & meliores post uocẽ tabulas: ut centũ & mille ad catenas elegantius referatur. Nã quod ἀσύνδετος ponit, id uim augẽdi amplificãdiq. habet.

iussisse, L. legit: uidisse Iann. uulgati assentiens iussisse quidem ille ait, uerbum esse quo antiqui utebantur in testamẽtis: quod ita concedo ut optime retineri posse credã, uulgo receptã.

Forte minus locuples uno quadrante * periret;
Ipse uideretur sibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina, humanaq; pulchris
Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens etiam, & rex,
Et quidquid uolet. hoc, ueluti uirtute paratum,
Sperauit magnæ laudi fore. quid simile isti
Græcus Aristippus. qui seruos proijcere aurum
In media iussit Libya: quia tardius irent
Propter onus segnes. uter est insanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
Siquis emat citharas, emptas comportet in unum,
Nec studio citharæ, nec musæ deditus ulli:
Si scalpra, & formas non sutor: nautica uela
Auersus mercaturis: delirus, & amens
Vndique dicatur merito. quid discrepat istis,
Qui nummos, aurumq; reconit, nescius uti
Compositis, metuensq; uelut contingere sacrum?
Siquis ad ingentem frumenti semper aceruum
Porrectus uigilet cum longo fuste: neque illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum:
Ac potius folijs parcus uescatur amaris:
Si positis intus Chij, ueterisq; Falerni
Mille cadis, nihil est. tercentum millibus, acre
Potet acetum: age, si & stramentis incubet, unde
Octoginta annos natus, cui stragula uestis,
Blattarum ac tinearum epulæ, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis uideatur: eo quod
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius, aut * etiam libertus ut ebibat hæres;

lect. ubi aurum uidisse legamus, recte etiã uidentur sequentia cohærere, quid ita uero parũ latinum sit prudens uidit, uelim mihi ostendi. id enim perinde est, ac si dicas, uidit prouisa prudentia: qui prudens esset, uidit: quid autem sit id quod uiderit, declarant illa quæ sequuntur: quid ergo Senlit &c.

perisset. Iã. & Lamb.

aut etiam hæc libertus Ian. & L. habent.

Dis inimicæ senex custodis? ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum?
Vngere si caules oleo meliore, caputq́;
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Siquid uis satis est: periuras, surripis, aufers
Vndique? tum sanus? populum si cædere saxis
Incipias, seruos ue tuos, quos ære pararis:
Insanum te omnes pueri, clamentq́; puellæ.
Cum laqueo uxorem interimis, matremq; ueneno:
Incolumi capite es? quid enim? neq; tu hoc facis Ar-
Nec ferro: ut demens genitricē occidit Orestes. (gis
An tu reris eum occisa insanisse parente?
Ac non ante malis dementem actum furijs, quam
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes:
Nil sane fecit, quod tu reprehendere posis:
Non Pyladen ferro uiolare, ausus ue sororem
Electram: tantum male dicit utrique, uocando
Hanc furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, uappamq́; profestis:
Quondam lethargo grandi est oppressus: ut hæres
Iam circum loculos, & claues lætus, ouansq́;
Curreret: hunc medicus multum celer, atq́; fidelis
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet: atque
Effundit saccos nummorum: accedere plures
Ad numerandū. hominem sic erigit. addit & illud,
Ni tua custodis: auidus iam hoc auferet hæres.
Men' uiuo? ut uiuas igitur, uigila. hoc age. quid uis?

Deficient inopem uenæ te: nicibus, atque
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Quid cessas? agedum sume hoc ptisanarium orizæ.
Quanti emptæ? paruo. quanti ergo? octussibus *. eheu
Quid refert morbo, an furtis, peream * ne rapinis?
Quisnam igitur sanus? qui non stultus. quid auarus?
Stultus & insanus. quid si quis non sit auarus:
Continuo sanus? minime. cur Stoice? dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic æger. recte est igitur? surgetq;? negabit:
Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non est periurus, neque sordidus. immolet æquis
Hic porcum laribus. uerum ambitiosus, & audax.
Nauiget Anticyram. quid enim differt? barathro ne
Dones quidquid habes, an numquam utare paratis?
Seruius Oppidius Canusi duo prædia diues
Antiquo censu, natis diuisse * duobus
Fertur: & hoc moriens pueris dixisse uocatis
Ad lectum: Postquam te talos Aule, nucesq;
Ferre sinu laxo, donare, & ludere uidi:
Te Tiberi numerare: cauis abscondere tristem
Extimui, ne uos ageret uesania discors:
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare per diuos oratus uterque penates,
Tu caue ne minuas: tu ne maius facias id,
Quod satis esse putat pater: & natura coercet.
Præterea ne uos titillet gloria, iure-
Iurando obstringam ambos? uter ædilis fuerit, uel
Vestrum prætor, is intestabilis, & sacer esto.
In cicere, atque faba, bona tu perdasq; lupinis,

octo assib. L. legi placet: idque reperiri ait in nonnullis uetustis exemp. sed non sine litura.

pereamque L. & Iann.

diuisse, ut est legitur in Iann. cod. Lamb. legi mauult: audacterq. eos ait, fecisse qui germana lect. corrupta didisse reposuerint.

ambo habet Ian. & ita efferebant antiqui quartũ

Laetus ut in circo spatiere, aut aeneus ut stes,
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu
Astuta ingenuum uulpes imitata leonem?
Nequis humasse uelit Aiacem Atrida uetas cur?
Rex sum. nil ultra quaero plebeius. & aequam
Rem imperito: ac si cui uideor non iustus, inulto
Dicere, quae sentit, permitto. maxime regum
Di tibi dent capta classem deducere Troia
Ergo consulere, & mox respondere licebit?
Consule. cur Aiax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties seruatis clarus Achiuis?
Gaudeat ut populus Priami, Priamusq; inhumato
Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulcro?
Mille ouium insanus morti dedit, inclytum Vlyxem
Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
Tu cum pro uitula statuis dulcem Aulide natam
Ante aras: spargis'q; mola caput improbe salsa:
Rectum animi seruas? quor sum? insanus quid.n. Aiax
Fecit, cum strauit ferro pecus? abstinuit uim
Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipsum uiolauit Vlyssem.
Verum ego, ut haerentes aduerso littore naues
Eriperem: prudens placaui sanguine diuos.
Nempe tuo furiose? meo, sed non furiosus.
Qui species alias ueris, sceleris'q; tumultu
Permistas capiet, commotus habebitur: atque,
Stultitia ne erret, nihilum distabit, an ira.
Aiax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Cum prudens scelus ob titulos admittis inanes?

casum ĩ nu mero mul titud.

Latus hab. Iann. & legit L. aliis etiam manuscr. suffragantibus.

Stas animo? & purũ est uitio tibi, cum tumidum est
Siquis lecticanitidam gestare amet agnam: (cor?
Huic uestem ut gnatæ, paret ancillas: paret aurum:
Rufam, aut * Pusillam appellet: fortiq; marito
Destinet uxorem: interdicto huic omne adimat ius
Prætor: & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid siquis gnatam pro muta deuouet agna:
Integer est animi? ne dixeris. ergo ubi praua
Stultitia: hic est summa insania. qui sceleratus,
Et furiosus erit: quem cepit uitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, & Nomentanũ arripe mecũ.
Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimoni mille talenta:
Edicit; piscator uti, pomarius, auceps,
Vguentarius, ac Tusci turba impia uici,
Cum scurris fartor, cum uelabro omne macellum,
Mane domum ueniant. quid tum? uenere frequentes.
Verba facit leno. quidquid mihi, quidquid & horũ
Cuiq; domi est: id crede tuũ: uel nunc pete, uel cras.
Accipe, quid contra iuuenis responderit æquus.
In niue Lucana dormis ocreatus: ut aprum
Cœnem ego: tu pisces hiberno ex æquore uellis:
Segnis ego, indignus qui tantum possideam. aufer:
Sume tibi decies: tibi tantundem: tibi triplex,
Vnde uxor media currat de nocte uocata.
Filius Aesopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum exorberet, aceto
Diluit insignem baccam: qui sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen, iaceret ue cloacam?

Pupam aut Pupillam legit Lāb. ex auctor. uet. cod. Iān. ut uulgati Rufam & Pusillā.

Quincti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellū,
Luscinias soliti impenso prandere coemptas.
Quorsum abeant sani? creta an carbone notandi?
Aedificare casas, plostello addiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Siquem delectet barbatum: amentia uerset.
Sic puerilius his ratio esse euincet amare:
Nec quidquam differre: utrum ne in puluere trimus
Quale prius ludas opus: an meretricis amorem
Solicitus plores: quæro, facias ne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubital, focalia: potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas.
Postquam est impransi correptus uoce magistri.
Porrigis irato puero cum poma: recusat.
Sume catelle: negat. si non des: optat. amator
Exclusus qui distat? ait * ubi secum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arcessitus: & hæret
Inuisis foribus. nec nunc cum me uocet ultro
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit: reuocat: redeam? non si obsecret. ecce
Seruus non paullo sapientior. o here, quæ res
Nec modum habet, neq; consilium ratione, modoq;
Tractari non uult. in amore hæc sunt mala, bellum
Pax rursum. hæc si quis tempestatis prope ritu
Mobilia. & cæca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa: sibi nihilo plus explicet: ac si
Insanire paret certa ratione, modoque.
Quid? cum Picenis exerpens semina pomis

agit ubi secum, restituisse se Lābi. ait adiumento uererum excēpl. ait ut in uulgatis legitur in Iam. libro.

feris haberetur in lã. cod. quam lectionẽ sequitur Lã. Esse autem hypallagẽ, inquit, quid cum balbis uerbis ferias annosũ palatum? Vulgata lectio faciliorẽ sensum & commodiorem habet.

Gaudes: si cameram percusti forte: penes te es?
*Quid cum balba feras * annoso uerba palato?*
Aedificante casas qui sanior? adde cruorem
Stultitiae: atque ignem gladio scrutare: modo inquam
Hellade percussa Marius cum praecipitat se,
Cerritus fuit? an commotae crimine mentis
Absolues hominem, & sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata uocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat. & unum,
Quoddam magnum addens, unum me surpite morti,
Dis etenim facile est, orabat: sanus utrisque
Auribus, atque oculis: mentem, nisi litigiosus
Exciperet dominus, cum uenderet. hoc quoque uulgus
Chrysippus ponit foecunda ingente Meneni.
Iupiter, ingentes qui das, animisq; dolores:
Mater ait pueri menses iam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia: nudus
In Tiberi stabit. casus, medicus ue leuarit
Aegrum, ex praecipiti: mater delira necabit
In gelida fixum ripa: febrimq; reducet.
Quo ne malo mentem concussa? timore Deorum.
Haec mihi Stertinius sapientum octauus amico
Arma dedit: posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo.
Stoice, post damnum sic uendas omnia pluris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam uideor mihi sanus.

Quid? caput abscissum demens cum portat Agaue
Gnati infelicis: sibi tum furiosa uidetur?
Stultum me fateor (liceat concedere ueris)
Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Aegrotare putes animi uitio. accipe: primum
Aedificas: hoc est longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo?
An quodcumque facit Mæcenas: te quoq; uerum est,
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
Absentis ranæ pullis uituli pede preßis
Vnus ubi effugit: matri denarrat: ut ingens
Bellua cognatos eliserit. illa rogare,
Quanta ne? num tandem, se inflans, sic magna fuisset.
Maior dimidio? num tanto? cum magis, atque
Se magis inflaret: non, si te ruperis, inquit,
Par eris. hæc a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc: hoc est oleum adde camino:
Quæ si quis sanus fecit: sanus facis & tu.
*Non dico horrendam rabiem, iam desine * cultum*
Maiorem censu. teneas Damasippe tuis te:
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O maior tandem parcas insane minori.

Post uerbū desine notā distinctionis Lamb. ponit, ueluti iam desine, uerba Horatij sint, ut is modū suæ orationi imponat, iubetis.

SATYRA IIII.

VNDE, & *quo Catius? non est mihi tempus auenti*
Ponere signa nouis præceptis: qualia uincunt
Pythagoram, Anytiq; reum, doctumq; Platona.

Peccatum fateor: cum te sic tempore laeuo
Interpellarim: sed des ueniam bonus, oro.
Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox.
Siue est naturae hoc, siue artis, mirus utroque.
Quin id erat curae: quo pacto cuncta tenerem:
Vt pote res tenues, tenui sermone peractas.
Ede hominis nomen: simul an Romanus, an hospes.
Ipsa memor praecepta canam: celabitur auctor.
Longa quibus facies ouis erit; illa memento,
Vt succi melioris, & ut magis alba rotundis
Ponere: namque marem cohibent callosa uitellum.
Caule suburbano, qui siccis creuit in agris,
Dulcior. irriguo nihil est elutius horto.
Si uespertinus subito te oppresserit hospes;
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris uiuam misto mersare falerno.
Hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis
Natura est: alijs male creditur. ille salubres
Aestates peraget; qui nigris prandia moris
Finiet: ante grauem quae legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
Mendose: quoniam uacuis committere uenis,
Nil nisi lene decet. leni praecordia mulso
Prolueris melius. si dura morabitur aluus:
Mitulus le- Mutulus, * & uiles pellent obstantia conchae,
git Lamb. Et lapathi breuis herba, sed albo non sine Coo.
mitulus
Iann. Lubrica nascentes implent conchylia lunae.
Sunt autē
uituli quos Sed non omne mare est generosae fertile testae.
uulgo, mus- Murice Baiano melior Lucrina Peloris.
soli, Vene- Ostrea Circaeis, Miseno oriuntur Echini.
tiis appel-
lant: ut uer-

Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
*Nec sibi cœnarum quiuis * temere arroget artem:*
Ni prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est cara pisces auertere mensa,
Ignarum quibus est ius aptius: & quibus assis
Languidus in cubitum iam se conuiua reponet.
Vmber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curuet aper lances carnem uitantis inertem.
Nam Laurens malus est, uluis, & arundine pinguis
Vinea summittit capreas non semper edules.
Fœcundi leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atque auibus quæ natura, & foret ætas;
Ante meum nulli patuit quæsita palatum.
Sũt quorum ingenium noua tantum crustula promit.
Nequaquam satis in re una consumere curam.
Vt si quis solum hoc, mala ne sint uina, laboret,
Quali perfundat pisces securus oliuo.
Massica si cælo supponas uina sereno:
Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura:
Et decedet odor neruis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino uitiata saporem.
Surrentina uafer qui miscet fæce falerna
Vina: columbino limum bene colligit ouo:
*Quatenus * ima petit, uoluens aliena uitellus.*
Tostis marcentem squillis recrabis, & Afra
Potorem cochlea. nam lactuca innatat acri
Post uinum stomacho: perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morsus refici: quin omnia malit,
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Est operæpretium duplicis pernoscere iuris

ba multa grecorum, ob eius gẽtis commercium, paullum immutata illa quidem, sed ut integra antiquitatis uestigia retineant, in ea urbe hæserunt. Quã aliorum et coniecturã, uideo Mattheolo probari, cuius permagni est apud me auctoritas. quisquã Lamb.
Quiuis Iã.

Quatinus Iann. & Lamb.

Naturam. simplex e dulci constat oliuo:
Quod pingui miscere mero, muriáq; decebit:
Non alia quam qua * *Byzantia putruit orca.*
Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis:
Corycióq; croco sparsum stetit: insuper addes
Pressa Venafranæ, quod bacca remisit oliuæ.
Picenis cedunt pomis Tiburtia succo:
Nam facie præstant Venucula conuenit ollis.
Rectius Albanam fumo durauerit uuam.
Hanc ego cum malis, ego facem primus, & alec,
Primus & inueni piper album, cum sale nigro
Incretum. puris circumposuisse catillis.
Immane est uitium, dare millia terna macello:
Augustóq; uagos pisces urgere catino.
Magna mouent stomacho fastidia: seu puer unctis
Tractauit calicem manibus: dum furta ligurit:
Siue grauis ueteri crateræ limus adhæsit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides uarios lutulenta radere palma:
Et Tyrias dare circum illota toralia uestes:
Oblitum, quanto curam, sumptúmq; minorem
Hæc habeant: tanto reprehendi iustius illis:
Quæ, nisi diuitibus nequeunt contigere mensis?
Docte Cati per amicitiam, diuósq; rogatus
Ducere me auditum, perges quocumque, memento.
Nam quãuis referas memori mihi pectore cuncta:
Non tamen interpres tantundem iuueris. adde
Vultum habitúmq; hominis: quem tu uidisse beatus
Non magnipendis: quia contigit: at mihi cura

* qua legendum esse, docent uetusta exempl. in his lãnoc. quam lect. agnoscit Lamb.

Non mediocris inest, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam uitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

HOC quoque Tiresia, præter narrata. petenti
Responde: quibus amissas reparare queam res
Artibus, atque modis. quid rides? iamne doloso
Non satis est Ithacam reuehi: patriosq; penates
Aspicere? nulli quidquam mentite, uides ut
Nudus, inopsq; domum redeam te uate: neq; illic,
Aut apotheca procis intacta est, aut peccus. atqui
Et genus, & uirtus, nisi cum re, uilior alga est.
Quando pauperiem missis ambagibus horres:
Accipe, qua ratione queas ditescere. turdus,
Siue aliud priuum dabitur tibi. deuolet * illuc:
Res ubi magna nitet domino sene. dulcia poma,
Et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
Ante larem gustet uenerabilior lare diues.
Qui quamuis periurus erit, sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
Vis * ne tegam spurco Damæ latus? haud ita Troiæ
Me gessi certans semper melioribus. ergo
Pauper eris. fortem hoc animum tolerare iubebo.
Et quondam maiora tuli. tu protinus, unde
Diuitias, æraq; ruam, dic augur, aceruos.
Dixi equidem: & dico; captes astutus ubique
Testamenta senum: neusi uafer unus, & alter
Insidiatorem præroso fugerit hamo:

priuum, cũ male antea primũ legeretur Lãb. restitu exi ueterũ cod. auctoritate Ita etiã in Iã. legitur. Vt ne habẽt manuscr. ex Ian. codex. quæ elegantior lectio est.

T

Aut ſpem deponas: aut artem illuſus omittas.
Magna minor ue foro ſi res certabitur olim:
Viuet uter locuples ſine gnatis, improbus ultor
Qui meliorem audax uocet in ius: illius eſto
Defenſor. fama ciuem, cauſſaq; priorem
Sperne: domi ſignatus erit, fœcunda ue coniux.
Quincte puta, aut Publi (gaudent prænomine mol-
Auriculæ) tibi me uirtus tua fecit amicum. (les
Ius anceps noui: cauſſas defendere poſſum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quam te
Contemptum caſſa nuce pauperet, hæc mea cura eſt:
Ne quid tu perdas: neu ſis iocus. ire domum, atque
Pelliculam curare iube. ſis cognitor ipſe.
Perſta, atque obdura: ſeu rubra canicula findet
Infantes ſtatuas: ſeu pingui tentus omaſo
Furius hibernas cana niue conſpuet Alpes.
Non ne uides, aliquis cubito ſtantem prope tangens
Inquiet: ut patiens, ut amicis aptus, ut acer.
Plures annabunt thunni: & cetaria creſcent.
Si cui præterea ualidus male filius in re
Præclara ſublatus aletur: ne manifeſtum
Cælibis obſequium nudet te: leniter in ſpem
Arrepe officioſus: ut & ſcribare ſecundus
Heres: &, ſiquis caſus puerum egerit orco:
In uacuum uenias. perraro hæc alea fallit.
Qui teſtamentum tradet tibi cumque legendum:
Abnuere, & tabulas a te remouere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima ſecundo
Cera uelit uerſu. ſolus, multis ne coheres,
Veloci percurre oculo: plerumque recoctus

Scriba ex quinque uiro coruum deludet hiantem:
Captatorq; dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laertiade quidquid dicam, aut erit, aut non.
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista uelit sibi fabula, si licet. ede.
Tempore quo iuuenis Parthis horrendus ab alto
Demissum genus Aenea, tellure, mariq;
Magnus erit: forti nubet procera Corano
Filia Nasicæ metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit: atque
Vt legat, orabit. multum Nasica negatas
Accipiet tandem: & tacitus leget, inuenietq;
Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
Illud ad hæc iubeo: mulier si forte dolosa,
Libertus ue senem delirum temperet: illis
Accedas socius: laudes: lauderis ut absens;
Adiuuat hoc quoque: sed uincit longe prius, ipsum
Expugnare caput, scribet mala carmina uecors:
Laudato. scortator erit: caue te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. putas ne:
Perduci poterit, tam frugi, tamq; pudica?
Quam nequiire proci recto depellere cursu.
Venit enim magnum donandi parca iuuentus:
Nec tantum Veneris, quantum studiosa culinæ,
Sic tibi Penelope frugi est. quæ si semel uno
De sene gustarit, tecum partita lucellum:
Vt canis, a corio numquam absterrebitur uncto.
Me sene quod, dicam, factũ est. anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata: cadauer

Vnctum oleo largo nudus humeris tulit heres:
Saliœt elabi si posset mortua: credo,
Quod nimium institerat uiuenti. cautus adito:
Neu, Iann. & Lamb. Ne desis operæ: ne * ue immoderatus * abundes
Difficilem, & morosum offendet garrulus. ultro
Non etiam sileas. Dauus sis comicus: atque
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
Obsequio grassare. mone, si increbuit aura,
Cautus uti uelet carum caput: extrahe turba
Oppositis humeris. aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari? donec ohe iam
Ad cælum manibus sublatis dixerit, urge: &
Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
Cum te seruitio longo, curáq; leuarit:
Et certum uigilans, quartæ sit partis Vlysses
Audieris hæres, ergo nunc Dama sodalis
Nusquã est? unde mihi tam fortem, tamq; fidelem?
Sparge subinde: & si paullũ potes, illacrymare. est
Gaudia prodentem uultum celare. sepulcrum
Commissum arbitrio sine sordibus extrue. funus
Egregie factum laudet uicinia. siquis
Forte cohæredum senior male tussiet: huic tu
Dic, ex parte tua seu fundi, siue domus sit
Emptor gaudentem nummo te addicere. sed me
Imperiosa trahit Proserpina, uiue ualeque.

SATYRA VI.

HOC erat in uotis: modus agri non ita magnus
Hortus ubi, & tecto uicinus iugis aquæ fons,

Et paullum siluæ super his foret. auctius, atque
De melius: bene est. nihil amplius oro
Maia nate: nisi ut propria hæc mihi munera faxis:
Si neque maiorem feci ratione mala rem:
Nec sum facturus uitio, culpaue minorem.
Si ueneror stultus nihil horum: O si angulus ille
Proximus accedat: qui nunc denormat agellum:
O si urnam argenti fors qua mihi * monstret: ut illi
Thesauro inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit diues amico
Hercule: si quod adest, gratũ iuuat: hac prece te oro
Pingue pecus domino facias, & cetera: præter
Ingenium: utq; soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo ubi me in montes, & in arcem ex urbe remoui:
Quid prius illustrem satyris, musaq; pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus auster
Autumnusq; grauis, Libitinæ quæstus acerbæ
Matutinæ pater, seu Iane libentius audis,
Vnde homine operum primos, uitæq; labores
Instituunt (si Dis placitum) tu carminis esto
Principium: Romæ sponsorem me rapis: eia
Ne prior officio quisquam respondeat, urge:
Siue aquilo radit terreas: seu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit: ire necesse est,
Post modo, quod mi obsit clare: certumq; locuto,
Luctandum in turba: facienda iniuria tardis.
Quid uis insane, & quas res agis? improbus urget
Iratis precibus. tu pulses, omne, quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
Hoc iuuat: & melli est: non mentiar. at simul atras

* cum Lãb. Iann. cod. congruit, denormat legentes, ut autẽ a normis, sic & denormare, uerbum minus usitatum, sed latinũ tamen eandem autem lect. sequitur Acr. & Porph.

Ventum est Aesquilias: aliena negotia centum
Per caput, & circa saliunt latus. ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad puteal cras.
De re communi scribæ magna, atque noua te
Orabant hodie meminisses Quincte reuerti.
Imprimat his cura Mæcenas signa tabellis.
Dixeris experiar? si uis, potes, addit: & instat
Septimus octauo propior iam fugerit annus:
Ex quo Mæcenas me cœpit habere suorum
In numero: dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, inter faciens: & cui concredere nugas
Hoc genus. hora quota est? Thrax est Gallina Syropar
Matutina parū cautos iam frigora mordent:
Et quæ rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subiectior in diem, & horam
Inuidiæ: noster ludos spectauerat una:
Luserat in campo, fortunæ filius omnes.
Frigidus a rostris manat per compita rumor.
Quicunque obuius est, me consulit: o bone (nam te
Scire, Deos quoniam propius contingis: oportet)
Numquid de Dacis audisti? nil equidem. ut tu
Semper eris derisor at omnes. Di exagitent me:
Si quidquam. quid? militibus promissa, Triquetra
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil, mirantur, ut unum
Scilicet egregiĳ mortalem, altiq; silenti.
Perditur hæc inter misero lux, non sine uotis.
O rus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit,
Nunc ueterum libris, nūc somno, & inertibus horis
Ducere solicitæ iucunda obliuia uitæ?

faba

O quando [redacted] Pythagoræ cognata, ſimulq́;
Vncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo?
O noctes, cœnæq; Deum: quibus ipſe, meiq́;
Ante larem proprium ueſcor: uernasq́; procaces
Paſco libatis dapibus, prout cuique libido eſt.
Siccat inæquales calices conuiua, ſolutus
Legibus inſanis: ſeu quis capit acria fortis
Pocula: ſeu modicis * humeſcit lætius. ergo
Sermo oritur, non de uillis, domibus ue alienis:
Nec male necne Lepos ſaltet: ſed quod magis ad nos
Pertinet: & neſcire malum eſt, agitamus. utrum ne
Diuitijs homines, an ſint uirtute beati,
Quid ue ad amicitias, uſus, rectum ne trahat nos:
Et quæ ſit natura boni, ſummumq; quid eius.
Ceruius hæc inter uicinus garrit aniles
Ex re fabellas. nam ſiquis laudat Arelli
Solicitas ignarus opes: ſic incipit. Olim
Ruſticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cauo, ueterem uetus hoſpes amicum,
Aſper, & attentus quæſitis. ut tamen arctum
Solueret hoſpitijs animum: quid multa? neque illi
Sepoſiti ciceris, nec longæ inuidit auenæ:
Aridum & ore ferens acinum, ſemeſaq; lardi
Fruſtra dedit, cupiens uaria faſtidia cœna
Vincere, tangentis male ſingula dente ſuperbo:
Cum pater ipſe domus palea porrectus in horna
Eſſet ador, loliumq́; dapis meliora relinquens.
Tãdem urbanus ad hũc, quid te iuuat, inquit amice
Prærupti nemoris patientem uiuere dorſo?
Vis tu homines, urbemq; feris præponere ſiluis?

* uueſcit, legit Lamb. in Ian. cod. ita iacet in litura, ut tã quã mendũ ineſſet, ſit humeſcit', reſtitutum: quã quidẽ lect. recte excuſi omnes tuetur.

Carpe uiam (mihi crede) comes: terrestria quando
Mortales animas uiuunt sortita: neque ulla est,
quo, bone, Lamb. quo bene, Iann. Aut magno, aut paruo leti fuga: quo bene* circa
Dum licet, in rebus iucundis uiue beatus:
Viue memor, quam sis aeui breuis. haec ubi dicta
Agrestem pepulere: domo leuis exilit. inde
Ambo propositum peragunt iter, urbis auentes
Mœnia nocturni subrepere: iamq; tenebat
Nox medium caeli spatium; cum ponit uterque
In locuplete domo uestigia: rubro ubi coco
Tincta super lectos canderet uestis eburnos:
Multaq; de magna superessent fercula cœna:
Quae procul extructis inerant hesterna canistris.
Ergo ubi purpurea porrectum in ueste locauit
Agrestem: ueluti succinctus cursitat hospes:
Continuatq; dapes: nec non uernaliter ipsis
Fungitur officijs, praelambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte: bonisq;
Rebus agi laetum conuiuam: cum subito ingens
Valuarum strepitus lectis excussit utrunque.
Currere per totum pauidi conclaue: magisq;
Exanimes trepidare: simul domus alta Molossis
Personuit canibus. tum rusticus, haud mihi uita
Est opus hac ait: & ualeas. me silua, cauusq;
Tutus ab insidijs tenui solabitur eruo.

SATYRA VII.

IANDVDVM ausculto: et cupiēs tibi dicere seruus
Pauca, reformido. Dauus ne?ita Dauus, amicum

Mancipium domino, & frugi, quod sit satis; hoc est,
Vt uitale putes. age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores uoluerunt) utere: narra.
Pars hominum uitijs gaudet constanter: & urget
Propositum: pars multa nata, modo recta capessens, +natat
Interdum prauis obnoxia. saepe notatus
Cum tribus anellis, modo laeua Priscus inani
Vixit inaequalis: clauum ut mutaret in horas:
Aedibus ex magnis subito se conderet, unde
Mundior exiret uix libertinus honeste.
Iam moechus Romae, iam mallet doctus Athenis
Viuere: Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contundit articulos: qui pro se tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quanto constantior idem
In uitijs: tanto leuius miser, ac prior ille:
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant
Furcifer? ad te inquam. quo pacto pessime? laudas
Fortunam, & mores antiquae plebis: & idem
Siquis ad illa Deus subito te agat; usque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas rectius esse:
Aut quia non firmus rectum defendis: & haeres,
Nequidquam coeno cupiens euellere plantam.
Romae rus optas: absentem rusticus urbem
Tollis ad astra leuis. si nusquam es forte uocatus
Ad cenam; laudas securum olus: ac uelut usquam
Vinctus eas; ita te felicem dicis; amasque:
Quod nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se

Mœcenas serum sub lumina prima uenire
Conuiuam: nemo n'oleum feret ocyus? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore: fugisque.
Miluius, & scurræ tibi non referenda precati
Discedunt. etenim fateor, me dixerit ille
Duci uentre leuem: nasum nidore supinor,
Imbecillus, iners, sim quid uis, adde popino sim.
Tu cum sis, quod ego, & fortassis nequior: ultro
Insectere uelut melior? uerbisq; decoris
Obuoluas uitium? quid si me stultior ipso
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me uultu terrere: manum: stomachumq; teneto;
Dum, quæ Crispini docuit me ianitor, edo.
Te coniux aliena capit: meretricula Dauum.
Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit: sub clara nuda lucerna
Quæcumque excepit turgentis uerbera caudæ,
Clunibus aut agitauit equum lasciua supinum:
Dimittit neque famosum, neque solicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris meiat eodem.
Tu cum proiectis insignibus, annulo equestri,
Romanoq; habitu, prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna:
Non es quod simulas: metuens induceris: atque
Altercante libidinibus tremis ossa pauore.
Quid refert uri uirgis, ferroq;* necari?
Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
Quo te demisit peccati conscia herilis
Contractum: genibus tangas caput? est ne marito
Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?

ferrone alij habent, alij terrone.

In corruptorem uel iustior? illa tamen se
Non habitu, mutat'ue loco: peccat'ue superne,
Cum te formidet mulier: neque credat amanti.
Ibis sub furcam prudens: dominoq; furenti,
Committes rem omnem, et uitã, et cum corpore famam.
Euasti? credo metues: doctus'q; cauebis.
Quæres, quando iterum paueas: iterumq; perire
Possis, o toties seruus. quæ bellua ruptis,
Cum semel effugit: reddet * se praua catenis?
Non sum mœchus, ais. ne'q; ego hercule fur: ubi uasa
Præterea sapiens argentea. tolle periclum:
Iam uaga prosilet frenis natura remotis.
Tu ne mihi dominus, rerum imperijs, hominumq;
Tot, tantis'q; minor? quem ter uindicta, quater'q;
Imposita haud unquam misera formidine priuet?
Adde supradictis: quod non leuius ualeat. nam
Siue uicarius est, qui seruo paret: uti mos
Vester ait: seu conseruus: tibi quid sum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, alijs seruis miser: atque
Duceris, ut neruis alienis mobile lignum.
Quis nam igitur liber? sapiens: sibi qui imperiosus:
Quem ne'q; pauperies, neq; mors, ne'q; uincula terrent.
Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres, atque rotundus:
Externi ne quid ualeat per leue morari.
In quem manca ruit semper fortuna. potes ne
Ex his, ut proprium quid noscere? quinque talenta
Poscit te mulier: uexat: foribus'q; repulsum
Perfundit gelida. rursus uocat. eripe turpi
Colla iugo, liber, liber sum, dic age. non quis.

reddet se praua, ut habet lãn. codex, est legendum.

Vrget enim dominus mentem non lenis: & acres
Subiecta lasso stimulos: uersatq; negantem.
Vel cum Pausiaca torpes insane tabella:
Qui peccas minus, atq; ego? cũ Fului, Rutubæque
Aut Placideiani contento poplite miror
Prœlia rubrica picta, aut carbone: uelut si
Re uera pugnent: feriant: uitentq; mouentes
Arma uiri. nequam, & cessator Dauus: at ipse
Subtilis ueterum iudex, & callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus cœnis responsat opimis.
Obsequium uentris mihi perniciosius est cur?
Tergo plector enim. quin tu impunitior? illa,
Quæ paruo sumi nequeunt cum obsonia captas.
Nempe innamarescunt epulæ sine fine petitæ:
Illusiq; pedes uitiosum ferre recusant
Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer uuam
Furtiua mutat strigili? qui prædia uendit:
Nil seruile gulæ parens habet? adde, quod idem
Non horam tecum esse potes: non otia recte
Ponere: teq; ipsum uitas fugitiuus, *ut erro,
Iam uino quærens, iam somno fallere curam,
Frustra: nam comes atra premit, sequiturq; fugacem?
Vnde mihi lapidem? quorsum est opus? unde sagittas?
Aut insanit homo: aut uersus facit. ocyus hinc te
Ni rapis: accedes opera agro nona Sabino.

* & erro legitur in lan. cod. quam sequitur lectio. Lãb.

SATYRA VIII.

VT Nasidieni iuuit te cena beati?

Nam mihi quærenti conuiuam, dictus here illic
De medio potare die. Sic, ut mihi numquam
In uita fuerit melius. da, si graue non est:
Quæ prima iratum uentrem placauerit esca.
In primis Lucanus aper, leni fuit austro
Captus, ut aiebat cenæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
Peruellunt stomachum, siser, alec, fecula coa.
His ubi sublatis, puer alte cinctus, acernam
Gausape purpureo mensam pertersit: & alter
Sublegit quodcunque iaceret inutile: quodq;
Posset cenantes offendere: ut Attica uirgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
Cecuba uina ferens, Alcon chium maris expers.
Hic herus, Albanum Mæcenas; siue Falernum
Te magis appositis delectat: habemus utrumque.
Diuitias miseras. Siquis cenantibus una
Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
Summus ego, & prope me Viscus Turinus, & infra,
Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius: quos Mæcenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui si quid forte lateret,
Indice monstraret digito. nam cetera turba,
Nos inquam, cenamus aueis, conchylia, pisces
Longe dissimilem noto celantia succum.
Vt uel continuo patuit: cum passeris atque,
Ingustata mihi porrexerit * ilia rhombi.
Post hoc me docuit melimela rubere minorem

porrexerat Iann. Lāb. poscit, Lā. & Iann. Locum antea deprauatum, a se restitutum Lamb. ait contendit

Ad lunam delecta. quid hoc intersit: ab ipso
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni.
Nos nisi damnose bibimus: moriemur inulti.
Et calices poscunt maiores. uertere pallor
Tum Parochi faciem nil sic metuentis, ut acres
Potores: uel quod male dicunt liberius: uel
Feruida quod subtile exsurdant uina palatum.
Inuertunt Aliphanis uinaria tota
Vibidius, Balatroque, secutis omnibus imis.
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter murena natantes
In patina porrecta. sub hoc herus, hæc grauida, in-
Capta est, deterior post partum carne futura. (quit,
His mistum ius est oleo, quod prima Venafri
Pressit cella: garo de succus piscis Iberi,
Vino quinquenni, uerum citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium sic conuenit, ut non
Hoc magis ullum aliud: pipere albo, non sine aceto,
Quod Methymnæam uitio mutauerat uuam.
Erucas uirides, inulas ego primus amaras
Monstraui incoquere, illutos Curtillus echinos,
Vt melius muria quam testa marina remittat.
Interea suspensa graues aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulueris atri,
Quantum non aquilo Campanis excitat agris.
Nos maius ueriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus: erigimur. Rufus posito capite, ut si
Filius immaturus obisset: flere. quis esset
Finis? ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret. heu fortuna, quis est crudelior in nos

que, mulis amaris, esse legendũ: a cuius sentẽtia longe absum. Vt .n. absurdum est erucas inulis incoqui cum amarissimæ sint: ita est uerisimile qui eas docuerit: condirique res quidem reconditioris artificij est, eũ de cõuiuis non male meritum, id siue ioco siue serio de se iactare uoluisse. Plin. quidẽ ita de Inula. lib. xix. cap. v. Pluribus modis austeritate uicta gratiam inuenit. Nãque & in pollinem tũditur arida, liquidoque dulci tẽperatur, & decocta posca, aut asseruata,

Te deus? ut semper gaudes illudere rebus
Humanis. Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Hæc est condicio uiuendi, aiebat: eoq;
Responsura tuo numquam est par fama labori.
Te ne, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Solicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne male conditum ius apponatur? ut omnes
Præcincti recte pueri, comptiq; ministrent?
Adde hos præterea casus: aulea ruent si;
Vt modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed conuiuatoris, uti ducis, ingenium res
Aduersæ nudare solent: celare secundæ.
Nasidienus ad hæc: tibi Di, quæcumque preceris,
Commoda dent: ita uir bonus es, conuiuáq; comis.
Et soleas poscit. tum in lecto quoque uideres
Stridere secreta diuisos aure susuros.
Nullos his mallem ludos spectasse: sed illa
Redde age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagena:
Quod sibi poscenti non dentur pocula: dumq;
Ridetur fictis rerum Balatrone: secundo
Nasidiene redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi,
Et leporum auulsos, ut multo suauius armos,
Quam si cum lumbis quis edat. tum pectore adusto
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes.

uel macerata, plurib. modis & tũ mixta de fruto aut subacta melle uuisue passis aut pinguibus caryotis. Equidem si secus legeretur ita locum restituendũ censerẽ ut uulgati omnes habent.

edit Lãb. legit ut od. iij. Epod. E

dit cicutis alium nocẽ tius. quod etiam annotauit P. Victorius.

Suauis res, si non caussas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
Vt nihil omnino gustaremus: uelut illis
Canidia afflasset peior serpentibus Afris.

FINIS.

M. ANTONII MVRETI IN HORATIVM SCHOLIA.

IN ODAS.

M OECENAS] *In omnibus antiquis libris non Horatij modo, sed Varronis, Cornelij Taciti, Plinij, & aliorum Mœcenas, legitur. itaque, quod apud Dionē* μοικήνας *scribitur, uidēdū ne* μοικήνας *legi debeat. quamquam, si quis malit Mœcenatem scribere, non pugnabo; dum hoc teneatur, in prima, non in secunda huius nominis syllaba esse diphthongum. Quo autem nomine politissimus hic, & Musarum studijs deditos adiuuandi studiosissimus homo fuerit, permirum est, e tanta turba eruditorum, quos ille tam prolixe, tamque munifice fouerat, qui posteritati proderet, neminem extitisse. itaque nomen ipsius hodie obliuione sepultum, in hominum ignoratione uersatur: quod ualde abhorret a magnificis illis pollicitationibus, quibus poetæ ad fautores suos uti solent. Cornelius Tacitus lib. VIII, Cillenium Mœcenatem nominat; corrupte, ut puto. Dion autem lib. LV. Acyli cuiusdam meminit, quem libertum Mœcenatis fuisse dicit. eius uerba sunt.* καὶ πρῶτος *(de Mœcenate autem loquitur)* σημεῖά τινα γραμμάτων πρός τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ ἀκύλου ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐξεδίδαξε. *ac uidi, qui eo loco uel* ἀκυλλίου, *uel* ἀκμυλλίου

legendum suspicarentur. porro cum liberti, ut notum est, patronorum sibi nomina assumerent, ex eo loco acutior fortasse aliquis poterit, qua ex gente Mæcenas fuerit, conijceres.

6. Hunc si mobilium turba Quiritium] *Cur, mobilium, quam, ut erat in alijs, nobilium, maluerim, caussa est. primum, quod in mandandis honoribus, non nobiles modo, sed etiam quamlibet obscuri, ut notum est, suffragij ius habebant. deinde quod ad indicandum comitiorum leuitatem, & inconstantiam, epitheton hoc accommodatissimum uisum est. de qua Cicero pro Murena, et pro Plantio copiosissime disputat.*

Nec polyhymnia

Lesboum refugit tendere barbiton] *Polyhymneam πενταουλλάβως dixit & Ouidius.*

Dissensere deæ, quarum Polyhymnia cœpit
Prima. & alias:
Finierat uoces Polyhymnia. dicta probarunt
Clioque, & curuæ scita Thalia lyræ.
quo fit, ut hoc loco nihil mutandum putem.

IN ODEN III.

9 Audax Iapeti genus] *Videtur expreßisse epitheton αἰπυμήτης, quod ei apud Aeschylum a Vulcano tribuitur:*

Τῆς ὀρθοβούλου θέμιδος αἰπυμῆτα παῖ.

f acit autem hoc Horatius libentissime. ut qui Græcos poetas (quod alijs præcipit) nocturna, diurnaq; uersasset manu, cum loquendi complures modos, tum

præcipue deorum, heroumq; epitheta ab eis sumat. sic supra uocauit augurem Apollinem, idest, μάντιν, *& ridentem Venerem, id est,* φιλομειδῆ.

Expertus uacuum Dædalus æra] *Vacuum æra, sumpsit a Pindaro.* ἐρήμας δι' αἰθέρος.

Nil mortalibus arduum est.] *Similis est Oppiani sententia, principio libri quincti.*

Ὡς οὐδὲν μερόπεσσιν ἀμήχανον, οὔτ' ἐνὶ γαίῃ
Μητρὶ καμεῖν, οὐ κόλπον ἀν' ἠερόεντα θαλάσσης.

IN ODEN VI.

Ad P. Sextium consulem.] *Omnino deprauata est hæc inscriptio. Optimus interpretem, Porphyrio, consularem, non, consulem, legit. ego legendm arbitror,* Ad L. Sextium consularem. *fuit autem L. Sextius consul una cum Cn. Calpurnio Pisone, anno ab V. C.* DCCXI.

Iam te premet nox, fabulæq. manes.] *Qui pro, manes, hoc loco legunt, inanes: ipsi profecto sunt plane inanes. ille autem nescio quis, qui se Iouem, ut aiunt, lapidem iurare paratum ait, ita scripsisse Horatium, eo minus mihi fidem facit, quod hominibus iurandi cupidis, & iusiurandum sibi ultro deposcentibus, scio id temere deferendum non esse. tale est hoc Horatij, quale illud Persij, — cinis, & manes, & fabula fies. omnino enim apud ueteres, etiam qui immortales esse animos non inficiabantur, maiorem tamen partem, fabulosa putabant, quæ de inferis dicerentur. Cicero in Catilinam. Itaque, ut aliqua in*

uitæ formido improbis esset posita, apud inferos eiusmodi quædam illi antiqui supplicia impijs constituta esse uoluerunt: quod uidelicet intelligebant, his remotis, non esse mortem ipsam pertimescendam. ac ne quis eum aut seruisse caussæ, aut de aliena magis, quam de sua sententia locutum putet, libro primo Tusculanarum disputationum, hoc est, eo libro, quo uel maxima immortalitatem animi stabilire, ac constituere conatur, supplicia tamen inferorum, tamquam poetarum ac pictorum portenta deridet.

IN ODEN VI.

Nec cursus duplicis per mare Vlyssei] *Cursus duplicis exponunt, itionem, & reditionem. ego illam alteram ueterum interpretum sententiam malo: ut nomem, duplicis, referatur ad Vlyssem: quem minime simplicem fuisse accepimus, sed uersutum & fraudulentum. tales autem duplices eleganter dicuntur. Catullus:*

Nam mihi quam dederit duplex Amathūtia curam,
Scitis. Euripides in Rhæso - φιλῶ λέγειν
Τ'ἀληθὲς αἰεὶ, κ' οὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ. *et paullo post:*
Τοιοῦτός εἰμι κ' αὐτὸς εὐθεῖαν λόγων
Τέμνον κέλευθον, κ' οὐ διπλοῦς πέφυκ' ἀνήρ.

IN ODEN VII.

Ad Numatium Plancum.] *Pertinaciter errarunt librarij, & ut hoc, & alijs in hoc poeta lo-*

cis Numatium pro Munatio perpetuo scriberent. Est autem hic L. Munacius Plancus, qui cum M. Aemilio Lepido consul fuit.

l Bimaris'ue Corinthi] ἀμφιθαλάσσου. ut docui capite septimo libri primi uariarum lectionum.

Plurimus in Iunonis honorem aptum dicet equis Argos, ditesq. Mycenas.] Hæc quoque epitheta de Græcis poetis sumpta sunt. aptum enim equis Argos, est ἵππιον. Euripides in Iphigenia in Tauris:

Οταν δ' ἐς ἑλλάδ' ἱππιόν τ' Αργος μόλῃς.

& ἱππόβοτον. Theocritus.

Αὐτὸς ἐπεὶ μάλα πολλὰ θοῶν ἐξῆρατ' ἀγώνων

Αργεὶ ἐν ἱπποβότῳ κειμήλια.

Dites autem Mycenas uocat, πολυχρύσους Sophocles in Electra,

φάσκειν Μυκήνας τὰς πολυχρύσους ὁρᾶν.

uam, patientem Lacædemona cur dixerit, nemini ignotum esse arbitror. Larissam autem opimam accipio, ἐριβώλακα. Homerus:

Οὐ δέποτ' ἐν φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ

Καρπὸν ἐδηλήσαντο.

m. Et præceps Annio, & Tiburni lucus.] Iampridem admonui, Tiburni, hoc loco, non, ut antea, Tiburti, legendum esse. sic emendandus est etiam locus Papinij e silua, qua Tiburtinum Manlij laudat. ubi enim uulgo legitur:

- illa recubat Tiberinus in umbra.

ueteres, etiam impressi, libri habent:

illa recubat Tiburnus in umbra:

Teucer Salamina patremque] *Hac de re ita commemorat C. Velleius posteriore uolumine. Teucer non receptus à patre Telamone, ob segnitiam non uindicatæ fratris iniuriæ, Cyprum appulsus, cognominem patriæ suæ Salamina constituit. de oraculo autem, quod sibi ab Apolline datum dicit, ita ipse apud Euripidem in Helena loquitur.*

Ὅπῃ νεὼς στέλλαιμ' ἂν οὔριον πτερὸν,
Εἰς γῆν ἐναλίαν Κύπρον, οὗ μ' ἐθέσπισεν
Οἰκεῖν Ἀπόλλων, ὄνομα νησιωτικὸν
Σαλαμῖνα θέμενον τῆς ἐκεῖ χάριν πάτρας.

IN ODEN IX.

Vides ut alta.] *Non dubium est, qui imitatus fuerit uersus illos Alcæi. qui apud Athenæum libro x. leguntur: quod & alij quidam annotarunt: qui me hoc labore eos recitandi leuassent, si in eis recte distinguendis pluſculum uel diligentiæ, uel artis adhibuissent. Sunt autem hi.*

Ὕει μὲν ὁ ζεὺς, ἐν δ' ὀρανῷ μέγας
Χειμών. πεπάγασι δ' ὑδάτων ῥοαί.

*

Κάββαλλε τὸν χειμῶν', ἐπὶ μὲν τιθεὶς
Πῦρ, ἐν δὲ κιρνὰς οἶνον ἀφειδέως
Μελιχρόν τε.

in eorum autem uersuum primo scio me a ceterorum scriptura recedere. nam apud Athenæum quidem legitur, ἐν δ' ἀρανῷ. *quæ uox quid significet, illi uiderint qui eam retinuerunt. in libris Henrici Stephani*

præstanti adolescentis ingenio, atque doctrina, legitur, ἐν δ᾽ ἀρανῷ ad sensum aptißime, ad uersus rationem parum apte. quamuis igitur ὀρανὸς pro οὐρανὸς alibi non legerim; ipsa me tamen metri ratio adducit, ita ut legendum putem. primum enim ὠρανὸς pro οὐρανὸς dici posse, omnes sciunt. cum autem Aeoles ο pro ω sæpe ponant, ut cum ὄραν uocant, quam cæteri Græci, ὥραν, ὀτυλὴν, quam alij ὠτυλὴν: quid ni potuerit Alcæus, qui Aeolice scripsit, ex ὠρανὸς facere ὀρανός? quam sententiam illud quoque adiuuat quod Etymologici auctor οὐρανὸν παρὰ τὸ ὁρᾷν dictum, esse tradit: ut sit οὐρανὸς, quasi ὀρανός. Aperui opinionem mea, qua cedam, si aut qui ἀρανῷ legunt, sensum; aut qui ὠρανῷ, uersum explicare potuerint.

IN ODEN XI.

Tu ne quæsieris, (scire nefas) &c.] Nefas hoc loco ualet ἀδύνατον, ut & infra.

Durum: sed leuius fit patientia,
Quidquid corrigere est nefas.

ponitur & eodem sensu a Cicerone in quodam loco ex Timæo.

IN ODEN XII.

5. Quem uirum, aut heroa] Expreßit illud Pindari e secundo εἴδει Olypiorum

Ἀναξιφόρμιγγες ὕμνοι,
Τίνα θεὸν, τίν᾽ ἥρωα,

τίνα δ' ἄνδρα κελαδήσομεν;

r. Quid prius dicam solitis parentem laudibus?] Hunc locum quo modo cæteri exponant, uidere est. ego leuiter deprauatum esse, & ita corrigendum puto.

Quid prius dicam? solitis parentem
Laudibus, qui res hominum, ac Deorum,
Qui mare, & terras, uarijsq; mundum
Temperat horis.

u. *ut Iouem ipsum, parentem nominet. ei autem loco Qui mare & terras, &c. germanissimus est ille ex libro tertio:*

Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & urbes, regnáq; tristia,
Diuosque, mortalesq; turmas
Imperio regit unus æquo.

Nec uiget quidquam simile, aut secundum:

X. Proximos illi tamen occupauit Pallas honores.

Negat, quidquam esse secundum Ioui: & Pallada tamen proximos illi honores occupasse. nimirum quia aliud secundum est, aliud proximum. secundum est, quod statim sequitur: proximum etiam, quod longe remotum est. Itaque Nonius, proximum, inquit, dicebant ueteres: non solum adhærens, & adiunctum, uerumetiam longe remotum, si tamen inter duo discreta nihil mediũ extitisset, Virgilius Aeneidos lib. V. Proximus huic, longo sed proximus interuallo.

y Hunc equis, illum superare pugnis Nobilem.] *Sic alibi.*

Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem

Pugnis. *Vtrobique autem expressit uersum Homericum ex undecimo Odyssea,*

Κάςορά θ' ἱππόδαμον: καὶ πὺξ ἀγαθὸν πολυδεύκεα.

Illa autem,

Defluit saxis agitatus humor,
Concidunt uenti, fugiunt nubes,
Et minax (sic Di uoluere) ponto
Vnda recumbit:

v. *expressa uidentur ex illis Theocriti, in Dioscuris.*

Αἶψα δ' ἀπολήγόν τ' ἄνεμοι, λιπαρὰ δὲ γαλάνα
Ἀμπέλαγος, νεφέλαι δὲ διέδραμον ἄλλυδις ἄλλαι.

IN ODEN XVI.

O nauis] *Aliud agebat Quinctilianus, cum tradidit, in hac ode populum R. nauis nomine intelligi. multa enim hic sunt, quæ nullo modo ad populum R. referri queunt. Sed non est inusitatum, magnis interdum uiris eiusmodi non nulla excidere.*

Tu, nisi uentis Debes ludibrium, caue.] *Debere ludibrium, Græcum loquendi genus est. ita enim illi dicunt,* ὀφλισκάνειν γέλωτα, ὀφλισκάνων μωρίαν, *& similia. Lucianus in Ioue tragœdo:* ἐν πλήθει δὲ εἰπεῖν ἀτολμότατός ἐςι, καὶ τὴν φωνὴν ἰδιώτης, καὶ μιξοβάρβαρος, ὥςτε λέγωτα ὀφλισκάνειν διὰ τοῦ το ἐν ταῖς συνουσίαις. *Eripides Alcestide:*

Αἰνῶ μὲν αἰνῶ: μωρίαν δ' ὀφλισκάνεις.

Idem Iphigenia in Tauris– δύ' ἐξ ἑνὸς
κακὼ συνάπτει, μωρίαν τ' ὀφλισκάνει.

Nec martiales hœdia lupos.] *Nihil mutandum est. ionicum enim ἀπὸ ζόνος pro choriambo posuit, more ueteribus non insitato, pedes ἰσοχρόνους alios pro aliis usurpandi.*

IN ODEN XVIII.

Nullam Vare sacra.] *Hoc quoque Alcæi est.* μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδρον ἀμπέλω. *in quo tamen* δένδρον, *non* δένδρον, *metri caussa legendum puto.*

Quis post uina] *Apud Nouium uersus hic ita legitur.*

Quis post uina grauem militiam, aut pauperiem crepat? neque dubium est, quin ita legi debeat. Sic & alias locutus est Horatius.

Sulcos, & uineta crepat mera.

At ne qui modicis] *Multa in hanc sententiam apud Theognidem leguntur: quorum hæc conclusio est denique.*

Οἶνος πινόμενος πουλὺς κακός. ἢν δέ τις αὐτὸν
Πίνῃ ἐπισταμένως, οὐ κακὸς ἀλλ' ἀγαθός.

Vinum autem immoderate sumptum nocere, indicauit & Lucilius, cuius hæc sunt e libro XXX.

Scito etenim bene longinquum mortalibus morbum,
In uino esse, ubi qui inuitauit dapsilius se.

IN ODEN XXII.

Non eget Mauri iaculis] *Mauris iaculis, legendum esse, & Acro affirmat, & ueteres libri comprobant.*

Siue facturus per inhospitalem Caucasum] *ἀπάνθρωπον uocat Aeschylus. interpretes autem ipsius admonent, τέλος εἶναι τῆς οἰκουμένης.*

Terminum curis uagor expeditus] *Expeditis, legendum est, ex Porphyrione, & antiquis libris.*

IN ODEN XXIII.

Nam seu molibus ueris inhorruit Aduentus foliis] *Hanc scripturam agnoscunt & ueteres interpretes. neque tamen repudianda uidetur hæc quæ in antiquis quibusdam reperitur libris:*
Nam seu mobilibus uitis inhorruit
Ad uentum folijs.

IN ODEN XXVII.

Vino & lucernis Medus acinaces Immane quantum discrepat ?] *Ἀκινάκης, ait Iulius Pollux, περσικὸν ξιφίδιόν τι τῷ μηρῷ προσηρτημένον. Hesychius autem, ἀκινάκης, δόρυ περσικὸν, ξίφος. Idem etiam Suidas, idem incertus auctor libelli περὶ σχημάτων ῥητορικῶν. Si igitur omnium consensu*

Persarum gestamen est, cur Horatius *Medum, non Persicũ Acinacen uocat? nimirum, quia hosce populos, propter ipsorum uicinitatem; antiqui scriptores plerumque confundere solebant. Sic Xerxen Iuuenalis Medum uocat:*

Aut perfossus Athos, epotaq; flamina Medo:
quem tamen Persam fuisse constat. & Catullus,
Cum Medi irrupere nouum mare.

Cum tamen de Persis proprie intelligat. ac illud ipsum bellum, quo profligatus est Xerxes, Isocrates in panathenaico περσικὸν πόλεμον *uocat: at Aristoteles* τὰ μηδικὰ, *cuius uerba e secundo libro* πολιτικῶν *libet, recitare, ut, quoniam, nisi fallor, leuiter deprauata sunt. quo modo emendanda uideantur, admoneam. Sunt igitur hæc.* τῆς ναυαρχίας γὰρ ἐν τοῖς μηδικοῖς ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος, ἐφρονηματίσθη *ubi homo doctissimus Sepulueda* ναυαγίας *legendum putat: quod mihi quidem minime probatur. legendum autem arbitror,* ναυμαχίας: *tum quia sententia melior efficitur; tum quia Isocratem eadem de re loquentem, hoc ipso uerbo usum esse uideo, in panegyrico,* οὐδεὶς δὲ πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχει δυσμενῶς, ὅστις οὐκ ἂν ὁμολογήσειε, διὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν ἡμᾶς τῷ πολέμῳ κρατῆσαι, ταύτης δὲ τὴν ἡμετέραν πόλιν αἰτίαν γενέσθαι. *et in panathenaico,* οἱ δὲ ἡμέτεροι θεμιστοκλέα, τὸν ὁμολογουμένως ἅπασιν αἴτιον εἶναι δόξαντα, καὶ τοῦ τὴν ναυμαχίαν γενέσθαι κατὰ τρόπον, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κατορθωθέντων.

Immane quantum discrepat.] *Simile exemplum citat Nonius, in dictione Insanum, e secundo*

libro historiarum Sallustij:
Immane quantum animi exarsere.

IN ODEN XXVIII.

Occidit & Pelopis genitor] *Hoc argumentum, quo, æquo animo ferendam esse mortem, ex eo demonstrat, quod multi præstantiores eam iam oppetierint, copiosissime tractat Lucretius libro III.*
Hoc etiam tibi tute interdum dicere possis;
Lumina sic etiam Solis bonus Ancu' reliquit,
Qui melior, quam tu, multis fuit improbe rebus,
totum locum uideat, qui uolet: est enim & longissimus, & supra quam dici potest, longe pulcherrimus. Sed princeps Homerus eo argumento usus fuerat, cuius illa sunt ex Iliados φ.
Ἀλλὰ φίλος θάνε καὶ σύ. τίη ὀλοφύρεαι οὕτως;
Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.
Οὐχ ὁράας, οἷος κἀγὼ καλός τε μέγας τε;
Πατρὸς δ' εἴμ' ἀγαθοῖο, θεὰ δέ μ' ἐγείνατο μήτηρ:
Ἀλλ' ἐπί τοι καὶ ἐμοὶ θάνατος, καὶ μοῖρα κραταιή
Ἔσσεται ἢ ἠὼς, ἢ δείλης, ἢ μέσον ἦμαρ.

IN ODEN XXXIV.

– Insignem attenuat Deus,
Obscura promens.] *Hanc sententiam sumpsit, ut opinor, ab Hesiodo sub principium* ἔργων
Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει,
Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει

Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.
idem etiam ualet, quod Hercuba loquitur apud Euripidem in Troadibus.

Ορῶ τὰ τῶν θεῶν, ὡς τὰ μὲν πυργοῦσ' ἄνω
Τὰ μηδὲν ὄντα, τὰ δὲ δοκοῦντ' ἀπώλεσαν.

IN ODEN XXXVII.

Nunc est bibendum] Alcæus apud Athenæum libro X,

Νῦν χρὴ μεθύσκειν, καί τινα πρὸς βίαν
Πίνειν, ἐπειδὴ κάτθανε Μύρσιλος.

profecto enim, quamuis apud Athenæum legitur πονεῖν, tamen constat, legendum, πίνειν. quod mirum est non animaduertisse eos, qui ante me hoc annotarunt. nam quòd male distinxerunt uersus, quoquo modo ignosci poterat, si saltem hanc tam insignem mendam sustulissent.

IN LIBRVM II.

IN ODEN V.

Non dum subacta ferre iugum ualet
Ceruice,] Eadem metaphora usus est & Plautus in Curculione,

– Iam ne ea fert iugum?
Tam a me pudica est, quam mea si soror siet.

IN ODEN VII.

– Non ego sanius
Bacchabor Edonis.] Quidam emendare hunc

locum uoluit, scribendumq́; admonuit Hedonis, *non* Edonis. *inepte.* ἠδωνοὶ, *enim, non ut ille putauit,* ἠδονοὶ *populi illi* Thraciæ *uocantur. neque solet* Horatius *in tertia horum carminum sede iambum, sed spondeum ponere.*

IN ODEN IX.

Desine mollium

Tandem querelarum] *Græca constructio est, ut recte admonet* Porphyrio, *non, ut alij uaticinantur, hypallage.* Homerus.

Ἀλλ᾽ ἄγε λῆγ᾽, ἔριδος, μὴ δὲ ξίφος ἕλκεο χειρί.

IN ODEN X.

Rectius uiues] *Quoniam hic* Horatius *ostendit, tutissimam esse eorum uitam, qui mediocritatem retinent: libet apponere, quæ in hanc sententiam diuine, ut omnia,* Aristoteles IIII πολιτικῶν *scripsit.* καὶ σώζονται δ᾽ ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι (*loquitur autem* περὶ τῶν μέσων) μάλιστα τῶν πολιτῶν, οὔ τε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων, ὥσπερ οἱ πένητες, ἐπιθυμοῦσιν, οὔτε τῆς τούτων ἕτεροι, καθάπερ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένητες. καὶ διὰ τὸ μήτ᾽ ἐπιβουλεύεσθαι, μήτ᾽ ἐπιβουλεύειν, ἀκινδύνως διάγουσι. διὰ τοῦτο καλῶς ηὔξατο φωκυλίδης,

Πολλὰ μέσοισιν ἄριστα. μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι.

Dulci laborum decipitur sono.] *Non dubium est, quin hoc loco respexeris ad uariam significationem uerbi λανθάνειν: ut & alibi:*

Nec uixit male, qui natus moriensq; fefellit.

ibi enim, fefellit, est, ἔλαθε. & alibi - fallentis semi ta uitæ.

IN ODEN XVI.

Non enim gazæ] *In eandem sententiam extant uersus Varronis,*

Non fit thesauris, non auro pectu' solutum,
Non animis demunt curas, ac religiones
Persarum montes, non atria diuiti' Crassi.

Longa Tithonum minuit senectus] *Ea de caussa Clearchus apud Athenæum libro primo, ait, Melanthium quendam in optando sapientiorem Tithono fuisse. nam Thithonus cum immortalitatem optasset, neque illud addidisset, ut ne umquam senesceret, senio confectus, & uoluptatum omnium priuatus usu, in thalamo languebat: Melanthius uero, quo uoluptatibus ijs, quæ gustatu percipiuntur, melius frui posset, collum sibi gruis optauit. hoc autem posterius uotum etiam Philoxeni Eryxij fuisse, idem Athenæus paullo supra dixerat. sed in impressis libris mendum est, non difficile illud quidem ad tollendum, eiusmodi tamen, ut imperitiorem fallere aliquem posit. legitur enim φιλόξενον τὸν δυρύξιδος, cum*

legi

legi debeat, φιλόξενον τὸν ἐρύξιον. ita autem legendum esse, constat ex Aristotele, tertio Ethicorum, ubi hoc ipsum eiusdem notum exponitur.

IN ODEN XVII.

Nec Dis amicum est] De hoc loquendi genere scripsi cap. XII. lib. II. Var. lect.

IN ODEN XVIII.

Trahunt honestæ purpuras clientæ.] Ita legendum esse, non, ut antea, clientes, admonuit me Charisius lib. primo, cuius hæc uerba sunt. Cliens communis est. inuenimus tamen & clientam apud Afranium in Pompa. Interim tua clienta. & apud Horatium. Nec Laconicas mihi Trahunt honestæ purpuras clientæ.

IN ODEN XX.

Superne, nascunturq. leues] Superna, non superne, legendum esse, & metri ratio & ueteres libri probant. est autem figura loquendi græca.

IN LIBRVM. III.

IN ODEN II.

Dulce & decorum est pro patria mori.] Tyrtæus:

Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα
Ἄνδρ' ἀγαθὸν, περὶ ᾗ πατρίδι μαρνάμενον.
& Cassandra apud Euripidem in Troadibus:
Τρῶες δὲ πρῶτον μὲν, τὸ κάλλιστον κλέος,
Ὑπὲρ πάτρας ἔθνησκον.

Mors & fugacem persequitur uirum.] *Simonides:*
Ὁ δ' αὖ θάνατος ἔφηκε καὶ τὸν φυγόμαχον.

IN ODEN IV.

Qui Lyciæ tenet
Dumeta] *Tenet, est, ἀμφιβέβηκε.*
Testis mearum centimanus gigas
Sententiarum] *In quibusdam ueteribus, Gyas: de quo amplius quærendum puto. uide quæ scripsi cap. XIII. lib. VI. Var. lect.*

IN ODEN XI.

Quæ uelut latis equa trima campis] *Henricus Stephanus, utriusque linguæ peritissimus adolescens, cuius ego e singulari ingenio, placidissimisq; moribus, sextum iam mensem, incredibilem in hac urbe haurio suauitatem, iam pridem indicauit Anacreontis locum, e quo hic Horatij expressus uideretur.*

IN ODEN XVII.

Per memores genus omne fastus] *In alijs li-*

bris fastus, in alijs fastos, eodem tamen sensu, legi, & affirmare ipsi possumus, & iam pridem testatum reliquerat Priscianus.

IN ODEN XXIX.

Iam clarus occultum Andromedes pater
Ostendit ignem] *Expressum ex illo Alcæi,*
Τέγγε πνεύμονας οἴνῳ. τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται
Ἁ δ' ὥρα χαλεπὰ, πάντα δὲ διψᾷ ὑπὸ καύματος.

IN LIBRVM IV.

IN ODEN II.

Monte decurrens uelut amnis] *Non absimilis est Homerica illa comparatio, qua Vlyssis orationem hibernis niuibus confert. Iliados* III,

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὄπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει,
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Qua notam duxit, niuens uideri] *Talia sunt illa,*

Et uultus nimium lubricus aspici: & illa Theocriti
– καλὸς ἰδέσθαι, δεινὸς ἰδεῖν, *& similia.*

IN ODEN VI.

Rite crescentem face noctilucam] *Expressit epitheton* νυκτιλαμπῆ, *quod apud Dionysium*

Halic. in quibusdam Simonidis uersibus legitur.

IN ODEN VII.

Quis scit, an adiiciant] *Euripides Alcestide*
Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται.
Κοὐκ ἔστι θνητῶν ὅστις ἐξεπίσταται,
Τὴν αὔριον μέλλουσαν εἰ βιώσεται.

IN ODEN XII.

Diluuiem minatur] *In quibusdam ueteribus, mediatur: quod mihi quidem nescio quo modo uenustius uidetur.*

Te non pauentis funera Galliæ] *Libet hoc loco duo grauissimorum auctorum testimonia proferre, quibus singularem quandam imperterriti, & inuicti periculis animi magnitudinem in gente nostra ex omni antiquitatis memoria uiguisse intelligatur. ac primum quidem Aristotelis est, qui tertio de moribus ad Nicomachum affimat,* Τοὺς κελτοὺς μήτε σεισμοὺς, μήτε κύματα φοβεῖσθαι. *Alterū autem Aeliani, qui libro duodecimo de uaria historia de Gallis ita commemorat:* Ἀνθρώπων δὲ ἐγὼ ἀκούω φιλοκινδυνοτάτους εἶναι τοὺς κελτούς. τῶν ἀσμάτων οὖν ὑποθέσεις ποιοῦνται τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῷ πολέμῳ καλῶς καὶ μάχονται δὲ ἐστεφανωμένοι. ἀλλὰ καὶ τρόπαια ἐγείρουσιν, ἅμα τε ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις σεμνυνόμενοι, καὶ ὑπομνήματα αὐτῶν

τῆς ἀπολείποντες ἑλληνικῶς. οὕτως δὲ αἰσχρὸν νομίζουσι τὸ φεύγειν, ὡς μηδὲ ἐκ τῶς οἰκιῶν κατολισθαινουσῶν, καὶ ἐμπιπτουσῶν πολλάκις ἀποδιδράσκειν. ἀλλὰ μὴ πιμπραμένων αὐ τῶν παραλαμβανομένους ὑπὸ τοῦ πυρὸς, πολλοὶ δὲ ἐπικλύζουσαν τὴν θάλασσαν ὑπομένουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἳ ὅπλα λαμβάνοντες ἐμπίπτουσι τοῖς κύμασι, κὶ τὴν φορὰν αὐτῶν εἰσδέχονται, γυμνὰ τὰ ξίφη, καὶ τὰ δόρατα προσείοντες, ὥσπερ οὖν ἢ φοβῆσαι δυνάμενοι, ἢ τρῶσαι.

IN EPODON.

CVR *epodos liber hic uocetur, non equidem satis intelligo. ac uidi ueterem librum, in quo hic quinctus odarum liber inscribebatur. quæ ad hanc inscriptionem cunfirmandam afferuntur a grammaticis, leuia sane sunt, & huiusmodi, ut nullo negotio refelli queant.*

IN ODEN II.

Vel hœdus ereptus lupo] *Plutarchus lib. secundo* συμποσιακῶν *tradit earum pecudum, quas lupus momorderit, carnem quidem teneriorem, ac delicatiorem fieri: lanam autem corrumpi, ac contrahere id uitium, ut postea pediculos gignat. hinc intelligi potest, cur ereptum lupo hœdum Horatius dixerit: quod interpretes parum, ut uidetur, animaduerterant.*

IN EPISTOLAM I.

1 Feruet auaritia] *Vide quæ scripsi capite quarto libri primi Variarum lectionum.*

3 Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.] *Respexisse uidetur ad Theognidis uersus, qui bus per mare, per saxa fugiendam esse pauperiem monet.*

Ἢν δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον
Ῥίπτειν, καὶ πετρῶν κύρνε κατ' ἠλιβάτων.

6 Olim quod uulpes ægroto cauta leoni
Respondit referam: quia me uestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.] *Locum hunc, ut opinor, e Lucilio acceperat Horatius, e cuius XXX libro hi uersus apud Nonium reperiuntur:*

Quid sibi uult, quare fit, ut intro uersus, ut ad te
Spectent, atque ferant uestigia se omnia prorsus?

IN EPISTOLAM II.

Semper auarus eget] *Nulla est diuitiarum tanta uis, quæ explere animum hominis auari queat. quam in sententiam extant præclari uersus Varronis ex Eumenidibus. - denique auarus*
Quis sanus? cui si stet terra, & traditus orbis,
Furunculo tamen, ac morbo stimulatus eodem,
Ex sese ipse aliquid quærat, cogatq; peculi.

& apud Aristophanem est, ἁπάντων εἶναι πλεισμονὴν, πλὴν πλούτου, τούτου δὲ μηδένα μεςὸν γενέσθαι πώποτε. & Theognis, seu quis alius: sunt enim qui Soloni tribuant:

Πλούτου δ᾽ οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται.
Οἱ γὰρ νῦν ἡμέων πλεῖστον ἔχουσι βίον,
Διπλάσιον σπεύδουσι.

Præclare autem Aristoteles primo politicorum huius ἀκοσίας caussam aperuit. Hominum enim quidam diuitias, ut finem, appetunt; quidam, ut instrumenta uiuendi. illi ne satiari possint, eo fit, quia finis ipsius infinita est appetitio; hi autem icirco facile explentur, quia nulla est neque ars, neque facultas, quæ infinita uel multitudine, uel magnitudine instrumēta desideret.

Ita furor breuis est.] Idem, & totidem pæne uerbis dixit nobilissimus philosophus Themistius in oratione quam scripsit de amicitia. ἐγὼ δὲ οἶμαι, inquit, τὴν ὀργὴν μανίαν ὀλιγοχρόνιον εἶναι. & antea Ennius, ut est apud M. Tullium, iram insaniæ initium dixerat.

- animum rege] Animum ita dixit, ut Græci θυμὸν: significat autem ea uox iræ principium. Diogenes Laertius in Zenone: ὁ δὲ θυμός ἐστιν ὀργὴ ἀρχομένη.

IN EPISTOLAM III.

Quantæ conueniat Numatiis.] Deprauatus locus, ita autem restituendus est:

Quam te conueniat Munatius. hoc enim significat, cupere se scire, serio ne Munatius cum ipso in gratiā redierit, & ecquid eū: ut amicorū mos est, alloquatur.

IN EPISTOLAM V.

quo mihi fortuna si non conceditur uti?] *Lego, Quo mihi fortunas, si non conceditur uti? & uero, cur ita legi debeat, multæ sunt caussæ: quas minimo negotio uidere intelligentes possunt.*

IN EPISTOLAM VI.

Quidquid sub terra est, in apricum proferet ætas:

Defodiet, condetq. nitentia.] *Sententiam* hanc, uideri potest, sumpsisse a Sophocle, apud quem ita loquitur Aiax:

Απανθ' ὁ μακρὸς, κἀναρίθμητος χρόνος,
φύει τ' ἄδηλα; καὶ φανέντα κρύπτεται.

Si uirtus hæc una potest dare] *Antiquus Bernardini, Lauredani, adolescentis clarissimi, liber, Si uirtus hoc una potest dare. neque dubium est, quin ita legi debeat.*

Mercemur seruū qui dictet nomina, sæuum, Qui fodiat latus.] *Legendum suspicor,*

— læuum Qui fodiat latus.

Si Mimnermus uti censet, sine amore iocisq. Nil est iucundum; uiuas in amore iocisque.
Magna huius poetæ apud ueteres fuit auctoritas;

quod alibi ostendit Horatius :
Discedo Alcæus *puncto illius : ille meo quis ?*
Quis , nisi Callimachus *? si plus apposcere uisus ,*
Fit Mimnermus .
sed & Propertius ,
Plus in amore ualet Mimnermi *uersus* Homero.
uersus autem , quibus ea sententia efficiebatur , qua de hic mentio est , eos apud Stobæum *reperisse uideor .*
Τίς δὲ βίος, τί δὲ τερπνὸν ἄνευ χρυσῆς ἀφροδίτης;
Τεθναίην, ὅτ' ἐμοὶ μηκέτι ταῦτα μέλοι.

IN EPISTOLAM VII.

Haud male Telemachus .] *Locus est* Ὀδυσσ. δ'. *ubi cum* Menelaus *longum cum* Telemacho *sermonem ita clusisset :*
καὶ τότε σ' εὖ πέμψω, δώσω δέ τι ἀγλαὰ δῶρα
Τρεῖς ἵππους, καὶ δίφρον ἐΰξοον :
interiectis aliquot uersibus , respondet Telemachus .
Δῶρον δ' ὅττι κέ μοι δοίης, κειμήλιον ἔσω,
Ἵππους δ' εἰς Ἰθάκην οὐκ ἄξομαι, ἀλλά σοι αὐτῷ
Ενθάδε λείψω ἄγαλμα σὺ γὰρ πεδίοιο ἀνάσσεις
Ευρέος, ᾧ ἔνι μὲν λωτὸς πολὺς, ἐν δὲ κύπειρον,
Πυροί τε, ζειαί τ' ἠδ' εὐρυφυὲς κρῖ λευκόν.
Ενδ' Ἰθάκῃ οὔτ' ἂν δρόμοι εὐρέες, οὔτε τι λειμών.
Αἰγίβοτος, καὶ μᾶλλον ἐπήρατος ἱπποβότοιο.
Οὐ γάρ τις νήσων ἱππήλατος οὐδ' εὐλείμων,
Αἵ θ' ἁλὶ κεκλίαται Ἰθάκη δὲ τε καὶ περὶ πασέων.

Si uentri bene, si lateri est.] *Dictum hoc uidetur de Metrodori sententia, qui summum bonum definiebat firma corporis affectione, & explorata spe, semper ita fore: ut est apud Ciceronem quincto Tusculanarum disputationum. Id autem docuerat philosophus ille in libro, quem inscripserat,* περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ᾽ ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων, *idq; ita sua lingua expresserat, ut diceret,* τέλος ἀγαθῶν εἶναι τὸ σαρκὸς εὐπαθὲς κατάστημα, καὶ τὸ περὶ ταύτης *(sed forte melius legeretur* περὶ τούτου*)* πιστὸν ἔλπισμα. *Auctor Clemens Alexandrinus libro secundo* στρωματ.

IN EPISTOLAM XV.

non hercule miror,
Aiebat, si qui comedunt bona] *Ita est aperte in libro Bernardini Lauredani: & ita in impressis pæne omnibus legebatur, multis annis antequam Petrus Victorius, homo doctissimus, uariarum lectionum libros edidisset.*

IN EPISTOLAM XVI.

Vir bonus, & prudens audebit dicere, Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre, patique
Indignum coges?] *Superiore anno elucubrati*

eram annotationum in uarios auctores libellos duos: quos cum edere cogitarem, accidit quiddam ut eos ad tempus aliquod premere ſatius ducerem. quoniam igitur, quando eos editurus ſim aut potius, editurus nec ne ſim, ne ipſe quidem, ſi quis roget, ſatis explorate ſcio, libet interim communicare cum ſtudioſis caput primum prioris libri: quo hos ipſos Horatij uerſus aliqua ex parte interpretabar. in eo igitur ita ſcriptum eſt.

Vir bonus, & prudens audebit dicere: Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq;
Indignum coges? Adimam bona: nempe pecus, rem,
Lectos, argentum. tollas licet. In manicis, &
Compedibus ſæuo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe Deus, ſimul atque uolam, me ſoluet, opinor,
Hoc ſentit, moriar. mors ultima linea rerum eſt.

His uerſibus Horatius exprimere, quaſiq; ante oculos ſtatuere uoluit eam animi libertatem, quam ueteres philoſophi, ac Stoici præter ceteros, in omnibus ſapientib. neque præterea in quibuſdam alijs, eſſe dicebant: qua fieret, ut illi tyrannorũ minas, imperia, potentiam pro nihilo putarent, ac libere iccirco apud eos, intrepideq; loquerentur: quippe qui præclare intelligerent, ea modo fortunæ ludibria, in quibus ipſi nullam beatæ uitæ partem ponerent, a tyrannis eripi poſſe: bona animi, quæ ipſi non ſumma tantũ, ſed ſola etiam uere bona ducerẽt, firmiora eſſe, quam ut ullã eiuſmodi uim reformidare deberent: uinciri poſſe corpora; animos nullis uinculis coerceri: mortem denique, cuius metu ceteri homines fanda infanda omnia & paterentur, & facerent, ipſi

sibi numquam refugiendam, nonnumquam etiam ultro accersendam, semper quidem æquissimo animo subeundam putarent. Hoc igitur Horatius exprimere cum uellet, præstantissimi poetæ Euripidis locum sibi ad imitandum proposuit, eumq́; leuiter inflexum, & immutatum, apte admodum, scienterq́; ad id, quod docere instituerat, accommodauit. Quibus enim uerbis scenicus ille philosophus, ut eum ueteres nominarunt, Liberum patrem, cum Pentheum alloqueretur, utentem fecerat; iisdem noster hic quemlibet sapientem aduersus tyrannos uti posse docuit: ipsumq́;, in ea re explicanda, retinuit Penthei nomen, ut quem ipse cuius poetæ locum imitatus esset, posteris indicaret. Ipsa igitur Euripidis uerba ponam: quæ ex re duplicem utilitatem studiosos percepturos esse confido: quod & Horatij locum intelligent, & eius exemplo discent, quo modo in Græcorum poetarum lectione uersari, eosq́; in usum suum conuertere debeant.

Euripides Bacchis:

Διο. εἴφ', ὅ, τι παθεῖν δεῖ. τί με τὸ δεινὸν ἐργάσους
Πεν. πρῶτον μὲν ἁβρὸν βόστρυχον τεμῶ σέθεν.
Διο. ἱερὸς ὁ πλόκαμος: τῷ θεῷ δ' αὐτὸν τρέφω.
Πεν. ἔπειτα θύρσον τόνδ' παράδος ἐκ χεροῖν.
Διο. αὐτός μ' ἀφαιροῦ. τόνδε Διονύσου φορῶ.
Πεν. εἱρκταῖσί τ' ἔνδον σῶμα σὸν φυλάξομεν.
Διο. λύσει μ' ὁ δαίμων αὐτὸς, ὅταν ἐγὼ θέλω.

Admirari autem licet, quanto & ingenio, & iudicio Latinus poeta, quæ inflectere ad institutum suum non poterat, ea prætermiserit, aliaq́; eorum loco accõmodate ad significandum id, quod uolebat, interpo-

ſuerit. quod eodem modo facere omnes debent, qui ueterum ſcripta cum laude imitari uolunt.

IN EPISTOLAM XVI.

Si pranderet olus patienter] *Diogenes Laertius in Ariſtippo :* παριόντα ποτὲ αὐτὸν λάχανα πλύνων Διογένης ἔσκωψε καὶ φησιν, εἰ ταῦτα ἔμαθες προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες. ὁ δὲ, καὶ σὺ εἶπεν, εἴπερ ᾔδεις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες.

Omnis Ariſtippum decuit color, & ſtatus, & res.] *Laertius de eo:* ἦν δὲ ἱκανὸς ἁρμόσασθαι καὶ τόπῳ, καὶ χρόνῳ, καὶ προσώπῳ, καὶ πᾶσαν περίστασιν ἁρμονίως ὑποκρίνασθαι.

IN EPISTOLAM XVIII.

Exiguæque togæ, ſimul & textore Catonem] *In quibuſdam ueteribus, pro textore, legitur teſquore, ignota quidem mihi uox : ſed uideant alij, credibile ſit, an minus, teſquorem pro ſqualore dixiſſe Horatium. id enim quoſdam non ineruditos homines ſuſpicari uideo.*

IN EPISTOLAM

DE ARTE POETICA.

POTERAM *facile ſuperſedere hoc labore anno*

tandi quidquam in epistolam de arte poetica: tot enim eruditi homines in eam scripserunt, scribuntq; quotidie, ut ea breui pauciores aliquanto uersus, quam interpretes, habitura uideatur. suspenso igitur, ut aiunt, brachio eam percurrere satis habebo, & ueluti dicis caussa, pauca quædam annotare: quæ an alij iam notauerint, nescio: non enim sane nisi per admodum paucorum scripta legi: sed cum omnes, qui tractamus literas, iisdem fere utamur libris; nullo modo fieri potest, ut non eadem animaduertantur a pluribus. itaque mirari soleo, cum quidam uentosi homines conqueruntur, ea notare alios, quæ ipsi quoque antea uiderint: in eoq; ita disputant, grauem sibi, minimeq; tolerandam iniuriam fieri. nullam esse rationem, quæ ipsis quoque in mentem uenerint, ea dicere alios sine honorifica ipsorum appellatione. atque operæpretium est quorundam ea in re cognoscere amentiam. deprehensi enim sunt, qui cum legissent commentariolum, quem proximo superiore anno in Catullum edidi, missis ad amicos literis me accusarent, quod quædam afferrem, ut mea, quæ ipsi plus triginta iam annos in libris suis notata haberent. quasi uero magnopere mihi laborandum fuerit, quid in suo libro notasset is, quem ego natum mehercule nesciebam. sed, ut ad rem: si quid ab alijs dictum, tacito ipsorum nomine, attulero, testificor id me eo facere, quia, quod bona ipsorum uenia dictum sit, quid quid mihi datur otij, soleo non paullo libentius in ueterum quam in recentiorum scriptorum lectione consumere: non quod hos contemnam, sed quod a qui-

bus ipsi didicerunt, ab iisdem uolo ego quoque, si liceat, discere.

Telephus & Peleus] *Quædam scitu digna attulit in hunc locum Victorius lib. XIV. Variarum lectionum, quibus hoc addo, fabulam illam, in qua mendicus Telephus ita magnifice loquens inducebatur, Euripidis fuisse, ut testatur interpres Aristophanis in locum illum e Nubibus,*

Τήλεφος εἶναι μυσὸς φάσκων,
Ἐκ πηριδίου
Γνώμας τρώγων πανδελετείους.

mendicum etiam fuisse eum, affirmat Timocles in iambicis quibusdam, quibus ad omnes pæne calamitates, propositis magnorum uirorum exemplis, rationem quandam minuendi doloris tradidit. ita enim scribit.

— ὢν μὲν γὰρ πένης,
Πτωχότερον αὑτοῦ καταμαθὼν τὸν Τήλεφον
Γενόμενον, οὕτω τὴν πενίαν ῥᾷον φέρει.

de mendicitate autem Pelei commemorabo ea, quæ apud eundem interpretem legi: simul enim loco cuidam ex odis, ubi eiusdem mentio est, lucis aliquid afferetur. Peleus igitur continentissimus fuisse proditur. cumque aliquando contigisset, ut Hippolyte, Acasti uxor, eum adamasset, neque potuisset blanditiis ad explendam cupiditatem suam adducere, calumniata est eum apud uirum, quod sibi uim afferre uoluisset. Quod cum Acastus resciuisset, comprehensum eum, in solitudinemq; perductum, ac spoliatum armis, dimisit, fore dicens, si iustus esset, ut e periculo euaderet. cum autem in eum irruere para-

rent feræ, miserunt ei Dij per Mercurium, ensem a Vulcano fabricatum. atque ita seruatus est. Narratur & alio quodam modo. Peleus cum insidijs exceptum Phocum fratrem una cum Telamone in patria interfecisset, exsulatum ijt in Phthiam, ad Eurytum Actoris filium: a quo expiatus est. illinc cum ad uenationem apri Calydonij profectus esset, in Eurytum incidit, eumq́; nolens interemit. Rursum igitur ex Phthia fugiens, Iocum ad Acastum uenit: ab eoq́; expiatus est. Astydamia uero, Acasti uxor, eius amore capta, cum eum (qua præditus erat temperantia) ad faciendum adulterium pellicere nequijsset, tentatam se ab eo, apud uirum mentita est. at is, quem expiarat, interficere quidem noluit: sed ducit eum ad uenationem in montem Pelion, ibiq́; sopitum relinquens, cum prius ensem ipsius sub stercore bubulo occultasset, domum reuertitur. ille uero somno solutus, neque reperto ense, parum abfuit, quin interficeretur a Centauris: sed Chironis ope seruatus est.

ut sibi quiuis
Speret idem; suadet multum, frustraque laboret, Ausus idem.] Eadem sententia usus est Isocrates in panathenaico, qui cum dixisset se illo compto orationis genere non usurum, quo fuerat usus adolescens: ἀλλὰ, inquit, ὡς ἅπαντες μὲν ἂν ἐλπίσειαν, ἢ βουληθεῖεν, οὐδεὶς δ' ἂν δυνηθείη ῥᾳδίως, πλὴν τῶν πονεῖν ἐθελόντων, καὶ σφόδρα προσεχόντων τὸν νοῦν.

Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.] Quandoque, hic ualet, quandocunque, ut & Petrus Victorius admonuit, sic & alias apud

hunc

hunc ipsum scriptorem accipitur: ut,
Et quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream sub trabe Cypria. & lib. IV.
Concines maiore poeta plectro
Cæsarem, quandoque trahet feroces
Per sacrum cliuum merita decorus
Fronde Sicambros.

Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo] *Comparationem hanc sumpsit ex Lucillio, ex cuius libro XXII a Nonio citantur hi uersus:*

- mercede quæ
Conductæ flent alieno in funere præficæ,
Multo & capillos scindunt, & clamant magis.

IN SATIRAS.

SATYRA IX LIBRI PRIMI.

- sum paullo infirmior, unus
Multorum: ignosces: alias loquatur.] *Vnus multorum, dixit, pro unus e simplici plebe, more græco, εἷς τῶν πολλῶν.*

SATYRA X.

- uetuit tali me uoce Quirinus
Post mediam noctem uisus, cum somnia uera,]

Vera esse somnia, quæ post mediam noctem fiunt affirmat & Theocritus: qui cum dixisset:
Νυκτὸς ὅτε τρίτατον λάχος ἵσταται, ἐγγύθι δ᾽ ἠώς.
addit paullo post:
Εὖτε καὶ ἀτρεκέων ποιμαίνεται ἔθνος ὀνείρων.
Versiculos natura magis factos, & euntes Mollius] Factos, ualet, exquisite ornatos: ut & Græci πεποιημένους.

IN SATYRAM III. LIBRI II.

Mater te appello] Principium est uersus e uetere quapiam tragœdia, quod ponitur & a Cicerone in oratione pro Sextio. primo autem libro Tusculanarum disputationum etiam reliquum uersus ponitur:
Mater te appello, quæ curam somno suspensam leuas,
Neque te mei miseret surge, & sepelinatum.
Nequis humasse uelit Aiacem Atrida, uetas cur?
Rex sum] Ostendi supra in epistolis locum quendam expressum ex Euripidis Bacchis. possem hoc loco idem facere, & describere Sophoclis ex Aiace mastigophoro uersus, e quibus hic Teucri & Menelai dialogus expressus est. sed quia multi uersus huc trãsferendi forent: satis habeo locum indicasse, ex quo eos, qui uolet, petat.

IN SATYRAM IV.

Mutulus & uiles,] In manuscripto Bernar-

dini Lauredani, etiamq; in impressis, quos ego quidem uiderim, omnibus, aut mutilus, aut Mitulus legebatur.

Murice baiano] *Tales quidam uersus Antiphanis, aliorumq; ueterum poetarum, Apud Athenæum libro primo leguntur, quos cum ijs conferre, neque inutile, neque iniucundum fuerit.*

IN SATYRAM VI.

- terrestria quando
Mortales animas uiuunt sortita: neque ulla est
Aut magno, aut paruo leti fuga. quo bene circa
Dum licet, in rebus iucundis uiue beatus:
Viue memor, quam sis æui breuis.] *Quam orationem hic Horatius tribuit minimo animalculo muri, eandem tribuit Euripidis fortißimo heroum Herculi, quem in Alcæstide ita loquentem facit:*

Ταῦτ᾽ οὖν ἀκούσας καὶ μαθὼν ἐμοῦ πάρα,
Εὔφραινε σαυτόν, πῖνε, τὸν καθ᾽ ἡμέραν
Βίον λογίζου σόν. τὰ δ᾽ ἄλλα τῆς τύχης.

IN SATYRA VII.

Duceris, ut neruis alienis mobie lignum] *In hoc uersu explicando, piget dicere, quam cæcutiant interpretes, quamq; nihil afferant dignum, in quo uel refellendo ponatur opera. Et autem intelligendum, uocari ab Horatio neruis alienis mobile li*

gnum, id, quod Græci uocant νευρόσπαστον. Eo autem nomine uocabantur exigua quædam simulacra hominum ita compacta, ut insertis quibusdam, siue neruis, siue fidiculis, singulæ earum partes alligatæ essent. itaque ut quis neruos illos traxerat, modo caput motitare, modo brachium porrigere, aut contrahere, modo uibrare oculos statua uidebatur. quicumque tamen auctor est, ψευδαριστοτελέου illius libelli, qui de mundo ad Alexandrum inscribitur, unico istæc omnia funiculo solita fieri tradit. eius uerba sunt: ὁμοίως δὲ καὶ οἱ νευροσπάσται μίαν μήρινθον ἐπισπασάμενοι, ποιοῦσι καὶ αὐχένα κινεῖσθαι, καὶ χεῖρα τοῦ ζώου, καὶ ὦμον καὶ ὀφθαλμόν, ἔστι δὲ ὅτε πάντα τὰ μέρη μετά τινος εὐρυθμίας. *ubi annotandum, ipsos quoque qui tales statuas uulgo circumferrent,* νευροσπάστας, *uocari.*

F I N I S.

ALDI MANVTII

DE METRIS HORATIANIS.

Genera metrorum, quibus in odis usus est Horatius, sunt undeuiginti.

Primi generis odæ tres.

Lib. I. *ode* I. *Mæcenas atauis edite regibus.*
l. 3. O. 30. *Exegi monumentum ære perennius.*
4. 8. *Donarem pateras, grataq; commodis.*
— —UU— —UU— UU

Secundi generis odæ XXVI.

I. 2. *Iam satis terris niuis, atque diræ.*
I 10. *Mercuri facunde nepos Atlantis.*
I. 12. *Quem uirum, aut heroa lyra, uel acri.*
I. 20. *Vile potabis modicis Sabinum.*
I. 22. *Integer uitæ, scelerisq; purus.*
I. 25. *Parcius iunctas quatiunt fenestras.*
I. 30. *O Venus regina Gnidi, Paphique.*
I. 32. *Poscimus siquid uacui sub umbra.*
I. 38. *Persicos odi puer apparatus.*
2. 2. *Nullus argento color est auaris.*
2. 4. *Ne sit ancillæ tibi amor pudori.*
2. 6. *Septimi Gades aditure mecum.*
2. 8. *Vlla si iuris tibi peierati.*
2. 10. *Rectius uiues Lycini, neque altum.*

2. 16. Otium Diuos rogat in patenti.
3. 8. Martijs cælebs quid agam Kalendis.
3. 11. Mercuri nam te docilis magistro.
3. 14. Herculis ritu modo dictus o plebs.
3. 18. Faune nympharum fugientum amator.
3. 20. Non uides quanto moueas periclo.
3. 22. Montium custos: nemorumq; Virgo.
3. 27. Impios parræ recinentis omen.
4. 2. Pindarum quisquis studet æmulari.
4. 6. Diue, quem proles Niobea magnæ.
4. 11. Est mihi nonum superantis annum.
5. 18. Phœbe, syluarumq; potens diana.

–u– – –uu– –u ––
–u –– –uu –u –u
–u –– –uu –u ––
–uu

Tertij generis odæ XII.

I. 3. Sic te diua potens Cypri.
I. 13. Cum tu Lydia Telephi.
I. 19. Mater sæua Cupidinum.
I. 36. Et ture, & fidibus iuuat.
3. 9. Donec gratus eram tibi.
3. 15. Vxor pauperis Ibici.
3. 19. Quantum distat ab Inacho.
3. 24. Intactis opulentior.
3. 25. Quo me Bacche rapis tui.
3. 28. Festo quid potius die.

4. 1. *Intermissa Venus diu.*
4. 3. *Quem tu Melpomene semel.*

— — — UU — U —

— — — UU — — UU — UU

Quarti generis ode una.

I. 4. *Soluitur acris hiems grata uice ueris & fauoni.*

— UU — UU — — UU — U — U — U

U — U — — — U — U — —

Quincti generis odæ Septem.

I. 5. *Quis multa gracilis te puer in rosa.*
I. 14. *O nauis referent in mare te noui.*
I. 21. *Dianam teneræ dicite Virgines.*
I. 23. *Vitas inuleo me similis Chloe.*
3. 7. *Quid fles Asterie quem tibi candidi.*
3. 13. *O fons Blandusiæ splendidior uitro.*
4. 14. *Audiuere Lyce Di mea uota Di.*

— — — UU — — UU — U —

— — — UU — — UU — UU

— — — UU — —

— — — UU — UU

Sexti generis odæ IX.

I 6. *Scriberis Vario fortis & hostium*

1.	15.	*Pastor cum traheret perfreta nauibus.*
1.	24.	*Quis desiderio sit pudor, aut modus.*
1.	33.	*Albi ne doleas plus nimio memor.*
2.	12.	*Nolis longa feræ bella Numantiæ.*
3.	10.	*Extremum Tanain si biberes Lyce.*
3.	16.	*Inclusam Danaen turris ahenea.*
4.	5.	*Diuis orte bonis optime Romule.*
4.	12.	*Iam ueris comites quæ mare temperant.*

— — ‿‿ — — ‿‿ — ‿‿
— — — ‿‿ — — ‿‿ — ‿‿
— — — ‿‿ — — ‿‿ ‿ —
— — ‿‿ — ‿‿

Septimi generis odæ III.

1.	7.	*Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenem.*
1.	28.	*Te maris & terræ, numeroq; carentis arenæ*
5	12.	*Quid tibi uis mulier nigris dignißima barris.*

— — ‿‿ — — — ‿‿ — ‿‿ — —
— — ‿‿ — ‿‿ — —

Octaui generis ode unica.

1	8.	*Lydia dic per omnes.*

–UU– U—

–U—–UU––UU– U—

Noni generis odæ XXXVII.

1. 9. *Vides ut alta stet niue candidum*
1. 16. *O matre pulchra filia pulchrior*
1. 17. *Velox amœnum sæpe Lucretilem*
1. 26. *Musis amicus tristitiam & metus.*
1. 27. *Natis in usum lætitiæ scyphis.*
1. 29. *Ieci beatis nunc Arabum inuides*
1. 31. *Quid dedicatum poscit Apollinem*
1. 34. *Parcus Deorum cultor, & infrequens*
1. 35. *O diua gratum quæ regis Antium*
1. 37. *Nunc est bibendum, nunc pede libero*
2. 1. *Motum ex Metello consule ciuicum*
2. 3. *Aequam memento rebus in arduis*
2. 5. *Nondum subacta ferre iugum ualet*
2. 7. *O sæpe mecum tempus in ultimum*
2. 9. *Non semper imbres nubibus hispidos*
2. 11. *Quid bellicosus Cantaber, & Scythes*
2. 13. *Ille & nefasto te posuit die*
2. 14. *Eheu fugaces Posthume, Posthume*
2. 15. *Iam pauca aratro iugera regiæ*
2. 17. *Cur me querelis exanimas tuis*
2. 19. *Bacchum in remotis carmina rupibus*
2. 20. *Non usitata, nec tenui ferar*
3. 1. *Odi profanum uulgus, & arceo*
3. 2. *Angustam amici pauperiem pati*

3. 3. *Iustum, & tenacem propositi uirum*
3. 4. *Descende cælo, & dic age tibia*
3. 5. *Cælo tonantem credidimus Iouem.*
3. 6. *Delicta maiorum immeritus lues*
3. 17. *Aeli uetusto nobilis ab Lamo*
3. 21. *O nata mecum consule Manlio*
3. 23. *Cælo supinas si tuleris manus*
3. 26. *Vixi puellis nuper idoneus*
3. 29. *Tyrrhena regum progenies tibi*
4. 4. *Qualem ministrum fulminis alitem.*
4. 9. *Ne forte credas interitura, quæ*
4. 14. *Quæ cura patrum, quæq; Quiritium*
4. 15. *Phœbus uolentem prœlia me loqui.*

u–u– – –uu –uu
u–u– – –uu –uu
— —u— — —u–u
–uu –uu –u — —

Decimi generis odæ tres.

1. 11. *Tu ne quæsieris scire, nefas, quem mihi, quem tibi.*
1. 18. *Nullam Vare sacra uite prius seueris arborem*
4. 10. *O crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens*

— –uu– –uu– –uu– uu

Vndecimi generis ode una.

2. 18. Non ebur, neque aureum.

––U UU

U–U–U–U–U–U–

Duodecimi generis ode una.

3. 12. Miserarum est, neque amori dare ludum.

UU–– UU–– UU–U

UU–– UU–– UU––

UU– –UU– UU––

Tertijdecimi generis ode una.

4. 7. Diffugere niues, redeunt iam gramina campis.

–– –UU –UU –– –UU ––

–UU –UU –

Quartidecimi generis odæ decem.

5. 1. Ibis Liburnis inter alta nauium.
5. 2. Beatus ille, qui procul negotijs.
5. 3. Parentis olim siquis impia manu.
5. 4. Lupis & agnis quanta sortito obtigit.

5. 5. *At o deorum quisquis in cælo regis.*
5. 6. *Quid immerentes hospites uexas canis.*
5. 7. *Quo quo scelesti ruitis, aut cur dexteris.*
5. 8. *Rogare longo putidam te sæculo.*
5. 9. *Quando repostum Cæcubũ ad festas dapes*
5. 10. *Mala soluta nauis exit alite.*

— — u — — u — u — uu
u — u — — uu

Quinctidecimi generis ode una.

5. 11. *Pecti nil me sicui antea iuuat.*

— — u — — u — u — u —
— uu — uu — u — u — — u —

Sextidecimi generis ode una.

5. 13. *Horrida tempestas cælum contraxit, & imbres.*

— uu — — — — uu — —
u — u — — u — — uu uu —

Decimiseptimi generis odæ duæ.

5. 14. *Mollis inertia cur tantam diffuderit imis.*
5. 15. *Nox erat, & cælo fulgebat Luna sereno.*

–UU – UU –– ––– UU – –
–– U– –– UU

Decimioctaui generis ode una.

5. 16. Altera iam teritur bellis ciuilibus ætas.

–UU –UU –– –– –UU ––
U– U– U– U– U– UU

Vndeuigesimi generis ode una.

5. 17. Iam iam efficaci do manus scientiæ.

–– U– –– U– U– U–

GENERA METRORVM,

QVAE IN PRIMO

LIBRO.

ODE Prima Monocolos. Sunt enim omnes uersus choriambici Asclepiadei tetrametri acatalecti, qui constant e spondeo, & duobus choriambis, & Pyrrhichio uel iambo, hoc modo.

Mœce — nās ătăuīs — – ŭ – ēdĭtĕ rē – ŭŭ – gĭ būs ŭŭ
o et — – præsĭ dĭ ŭm ĕt – ŭŭ – dŭlcĕ decus – ŭŭ – meŭm ŭŭ

— – ŭŭ – – ŭŭ ŭŭ
— – ŭŭ – – ŭŭ – ŭŭ

Ode II. Diacolos tetrastrophos. primi quique tres uersus sunt hendecasyllabi sapphici pentametri acatalecti, qui constant e trochæo, spondeo, dactylo, & duobus trochæis, uel spondeo ultimo, sic.

Iām să — tĭs tēr — rīs nĭuĭs – ŭŭ ătquĕ – ŭ dī tæ —
Grāndĭ – ŭ nis mi — – sit pătĕr – ŭŭ ēt rŭ – ŭ bente – ŭ
Dēxte – ŭ ră să — – crās pŏpŭ – ŭŭ lătŭs – ŭ ărces —

Quartus autem quisque est Adonius dimeter catalecticus ex dactylo & spondeo uel trochæo, sic.

– ŭ — – ŭŭ – ŭ — –
– ŭ — – ŭŭ – ŭ – ŭ
– ŭ — – ŭŭ — ŭ — –
– ŭŭ – ŭ

Ode III. Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est choriambicus Gliconius trimeter acatalectus, constans e Spondeo, Choriambo, & Pyrrhichio, uel Iambo, sic.

Sī c tē -- dī uă pŏtens -uu- Cyprī u-

Secundus uero quisque, Choriambicus, Asclepiadeus tetrameter Acatalectus, e Spondeo, duobus Choriambis, & Pyrrhychio, uel Iambo, sic.

Sic frā -- trēs Hĕlĕnæ -uu- lūcĭ dă sy - uu - dĕră uu

--- uu- u-

--- uu- - uu - uu

Ode IIII. Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Dactylicus Archilochius heptameter Acatalectus, constans e quattuor primis pedibus spondeis, uel Dactylis indifferenter, ut in uersu Heroico, deinde e tribus trochæis, uel spondeo ultimo, sic.

Sōluĭ tŭr - uu ārĭs hy - uu ĕms grā -- tā uĭ cĕ - uu uĕris - u ēt fā - u uōni --

Secundus uero quisque est Archilochius constans ex penthemimere iambica, id est ex iambo uel spondeo, Iambo, & syllaba. Deinde e tribus Trochæis, uel Spondeo ultimo, sic.

Drăhūnt u - que sĭ c -- cās-mācbĭ - u næ că urinās --

- uu - uu - - - uu - u - u --

-- u --- u - u --

Ode V. Tricolos tetrastrophos. Primi quique duo uersus sunt Asclepiadei, qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanduntur enim, sic.

Quīs mūl—tā grăcĭlĭs –uu– tē puerīn –uu– rŏsāu–
Pērfū—sūs lĭ quĭdī –uu– ūrgēt ŏdō –uu– rĭbŭs uu

Tertius autem quisque est Pherecratius Heroicus trimeter Acatalectus, constans e spondeo, Dactylo & Spondeo, sic.

Grātō — Pyrrhă sūb– uu āntrō — –

Quartus uero quisque est Gliconius, qualis ille, Sic te diua potens Cypri. Scanditur enim hoc modo.

Cuī flā — uām rĕlĭgās –uu– cōmām uu

— — –uu– –uu– u–
— — –uu– –uu– uu
— –uu —
— –uu –uu

Ode VI. Dicolos tetrastrophos. Primi quique tres uersus sunt Asclepiadei, qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanduntur enim, hoc modo.

Scribē — ris uărĭō –uu– fōrtĭs ĕt hō –uu– stĭŭm uu
Vīctōr— Mæŏnĭ i – u – cārmĭnĭs ā – uu– lĭtē uu
Quām rēm — cūnquĕ fĕ rōx – u u – nāuĭ bŭs aūt
– u u –ĕquis u–

Quartus autem Gliconius, qualis, Sic te diua potens Cypri. Scanditur sic.

Mīlēs – tē dŭcĕ gēs – – sĕrĭt uu

Ode

— — –∪∪– –∪∪– ∪∪
— — –∪∪– –∪∪– ∪∪
— — –∪∪– –∪∪– ∪–
— — –∪∪– ∪∪

Ode VII. Dicolos distrophos. primus quisque uersus est Heroicus Hexameter Catalecticus in duas syllabas, constans e sex pedibus Dactylo, & Spondeo indifferenter in omnibus locis, quamquam in quinto aliquando Spondeus ponitur, & in sexto Dactylus, ubi etiam sæpe pro Spondeo Trochæus admittitur.

Sed de uersu Heroico multa diximus in institutionibus nostris grammaticis. scanditur autem sic.

Laudā -- būnt ălĭ -∪∪ī clā — rām Rhŏdŏn -∪∪ aūt Mĭty -∪∪ lēnēn —

Secundus autem quisque est Dactylicus Alcmanius tetrameter Catalecticus, habens quattuor ultimos pedes Heroici uersus, sic.

Aūt ĕphĕ -∪∪ sūm bĭmă -∪∪ ris uĕ Cŏ -∪∪ rinthī —

— –∪∪ — –∪∪ –∪∪ —
–∪∪ –∪∪ –∪∪ —

Ode VIII. Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Aristophanius Dimeter Acatalectus, constans e Choriambo, et Bacchio, siue Amphimachro, hoc modo.

Lydĭă dĭc -∪∪- pĕr ōmnēs

Secundus autem quisque est Choriambicus Alcaicus Tetrameter Acatalectus, *constans ex* Epitrito *secundo, duobus* Choriambis, & Bacchio, *siue* Amphibracho, *hoc modo.*

Tēdĕōs ō -∪-- rō sȳ bărīm -∪∪- cūr prŏpĕrēs -∪∪- āmāndŏ ∪-∪

-∪∪- ∪--
-∪-- -∪∪- -∪∪- ∪--

Ode IX. *Tricolos tetrastrophos.* Primi *quique duo uersus sunt* Dactylici Alcaici Acatalecti, *qui constant ex* Penthemimere Iambica, *idest ex* Iambo *uel* Spondeo, Iambo, *et syllaba, quæ dicitur cæsura, deinde e duobus* Dactylis, *uel ultimo* Amphimacro, *hoc modo.*

Vidēs ∪- ūt āl ∪- tā -stēt niuĕ -∪∪ cāndĭdūm -∪∪
Sŏrā ∪cte, nēc ∪- iām sūstĭnĕ -∪∪ āntŏnūs -∪∪

Tertius autem quisque est Iambicus Archilochius Dimeter Hypercatalectus *constans quattuor pedibus primo & tertio* Iambo, *uel* Spondeo, *secundo & quarto* Iambo *dumtaxat. deinde, superest syllaba, hoc modo.*

Syluæ --lăbō ∪- rāntēs -- gelū ∪- quæ ∪

Quartus *autem quisque est* Dactylicus Alcaicus Acatalectus, *constans ex* Dimetro Heroico, & Dimetro Trochaico, *id est e duobus* Dactylis, & *duobus*

Flūmĭnă -uu cōnsĭſtĕ -uu rint ă -u cūtō --

u-u---uu uu

u-u---uu-uu

--u---u-u

-uu-uu-u--

Ode XI. Monocolos. ſunt enim omnes uerſus Choriambici Alcaici Pentametri Acatalecti, qui conſtant e Spondeo, tribus Choriambis, & Pyrrhichio, uel Iambo, hoc modo.

Tū nē -- quæſĭĕris -uu- ſcī rĕ nĕfās -uu- quām mihi quēm -uu- tibi uu

Finēm -- di dederint -uu- Leūcōthŏē -uu- nēc bă-byō -uu- niŏs u-

---uu--uu--uu-uu

----uu--uu--uu-u-

Libro ſecundo.

Ode XVIII. Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, conſtans Amphimacro, & duobus Iambis, uel ultimo Pyrrhichio, hoc modo.

Nōn ĕbŭr -u- nĕqu' aū u- rĕŭm --

Secundus quiſque uerſus eſt Iambicus Archilochius dimeter Acatalectus, conſtans e quinque Iambis & ſyllaba, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

Mĕă u- rĕ nī u- dēt in u- dŏmō u- lăcū u- nār u

-u-u-uu

u-u-u-u u-u

Libro tertio.

Ode XII. Dicolos triſtrophos. Primi quique due

uersus sunt Ionici a minore Sapphici trimetri Acatalecti, qui constant e tribus Ionicis a minore uel ultimo Paone tertio, hoc modo.

Mĭserăr ēst uu-- neq. ămōri uu— dārĕ lūdūm uu--
Nĕquĕ dūlcī uu—mălă uī nō uu--lāuĕr' aūt ēx uu—

Tertius item uersus est Ionicus a minore Sapphicus Acatalectus, sed tetrameter, constans quattuor Ionicis a minore hoc modo.

ănĭ mări uu—mĕtŭĕntēs uu— pătrĭ æ uĕr uu—bĕrĕ līn guæ uu —

uu-- u-- uu--
uu-- uu-- uu--
uu-- uu-- uu-- uu--

Libro quarto.

Ode VII. Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo.

Diffū -- gērĕ nĭ -uu ŭes rĕdĕ-uu ūnt iām -- grāmĭnă -uu cāmpī s —

Secundus quisque est Dactylicus Archilochius dimeter Hypercatalectus, constans duobus Dactylis, & syllaba hoc modo.

ārbŏrĭ -uu būs quĕ cŏ -uu mæ -

-- -uu -uu -- -uu -
-uu -uu -

Ode prima Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Iambicus Hipponactius trimeter Acalectus, constans e sex Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

bi s -- libur u- nis in -- ter al u- ta na u- ui um uu

Secundus quisque est Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, constans e quattuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

ami u- ce pro u pugna -- cula uu

--u --- u- u- uu

u- u- --.uu.

Ode XI. Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Iambicus Hipponactius trimeter Acatalectus, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo.

Pecti -- ni hil u- me si -- cut an u- tea u- iuuat uu

Secundus uero quisque est Sapphicus, constans penthemimere heroica & Dimetro Iambico, id est e duobus Dactylis, & syllaba, deinde e quattuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

Scribere - uu uersi cu uu los - amo u- re per u- culsum -- graui u-

-- u --- u- u- uu

-uu -uu -u- u- - u-

Ode XIII. Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo.

Hōrridă -uu tēmpē -- stās cælūm cōn--
trāxĭt ēt -uu imbrēis --

Secundus uero quisque est Archilochius constans Dimetro Iambico & Penthemimere heroica, id est e quattuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo. Deinde e duobus Dactylis, & syllaba, hoc modo.

-UU ---- -- -UU --
U- U- -- U- - UU -UU-

Ode XIIII. Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est, qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo.

Mōllis in -uu ērtiă -uu cūr tān -- tām diffū
derit uu imis --

Secundus autem quisque est Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, qualis ille, Amice pro pugnacula, hoc modo.

ōbli -- uiō u- nēm sēn -- sibūs uu

-UU -UU -- -- -UU --
-- U- -- UU

Ode XVI. Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Heroicus hexameter, hoc modo.

alterā -uu iam teri -uu tūr bēl -- lis ci -- uilibus -uu ætās --

Secundus uero quisque est Iambicus Hipponacteus Trimeter, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauiū, quamquam in hac ode secundus quisque uersus constat e solis Iambis, quod semel tantum legitur fecisse Horatius. Quam ob rem uersus ille, Eamus omnes execrata ciuitas, sic est legendus, Eamus omnis execrata ciuitas. Quod & Porphyrioni placet, ut sit figurata locutio, Eamus omnis ciuitas execrata, hæc & quæ poterunt reditus abscindere dulces. Sunt enim omnes iambi, hoc modo.

Suis u- & ip u- sa Rō u- ma ui u- ribūs u- ruit uu

-uu -uu -- -- -uu --

u- u- u- u- u- uu

Ode XVII. Monocolos. Sunt enim omnes uersus Iambi Hipponactei Trimetri Acatalecti, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo.

Iām ēf -- ficā u- ci dō -- manūs u- sciēn u- tiæ u- sūpplex -- & ō u rōrē -- gna per u- prōser -- pinæ u

--u- -- u- u- u-

--u- -- u- -- u-

F I N I S.

EIVSDEM ALDI MANVTII

IN HORATIVM

SCHOLIA.

Ode prima libri primi.

E VTERPE *cohibet, neque* Polymnia. *Sic in omnibus legi exemplaribus, sed non stat uersus, quia pro choriambo, pæon quartus est, nĕque poly.* ∪∪∪∪. *legendum igitur uel,* Euterpe *cohibet, nec* Polyhymnia,*uel,* Euterpe *cohibet, nec* Polymneia. *si* Polyhymnia, *scandatur sic,* Eūtēr -- pē cŏhĭbēt -∪∪- nēc pŏlўhȳ -∪∪- mnĭ ă ∪∪, *ut componatur a* πολὺ *&* ὕμνος, *quasi* Multicanam, *latine dixeris. id uidetur sensisse* Phornutus *in libro de natura* Deorum, *ubi ait* πολύμνια δὲ ἐστιν πολυΰμνητος ἀρετή, ἢ μᾶλλον, ἣ πολλοὺς ὕμνοῦσα, καὶ ὅσα περὶ τῶν γραμμάτων ὑμνεῖται, παρειληφεῖα, καὶ τῆς ἐκ τε τῶν ποιημάτων, καὶ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων ἱστορίας ὑθιμελουμένη: *Si autem* Polymneia, *sic,* Eūtēr -- pē cŏhĭbēt -∪∪- nēc pŏlў mnē -∪∪- ĭ ă ∪∪. *nec obstat, y corripi sequentibus m & n, cum faciant syllabam, quæ præcedit, indifferentem, sicuti mutæ cum liquida, ut apud Græcos.* Cratinus, ἀλλοτριογνώμοις. ἐπιλήσμοσι μνημονικοῖσι. λήσμοσι *dactylus* -∪∪. Callimachus, *ut citat* Epestion, *&* Priscianus, τῶς μὲν ὁ μνησάρχειος ἔφη ξένος. τῶν μὲν ὁ *dactylus* -∪∪ *& tunc componitur ex* πολὺ *&* μνεία, *quod*

ſit multa memoria. nam Iouis *&* memoriæ *filias eſſe muſas teſtatur* Heſiodus *in* Theogonia, Μοῦσαι ὀλυμπιάδες κοῦραι διὸς αἰγιόχοιο. Τὰς ἐν πιερίῃ κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα Μνημοσύνη, *&* diſſoluta dipthongo πολυμνεία πεντασιλλάβως καὶ ἰωνικῶς πολυμνηία, *unde* Polymneia, *ſicut* elegeia ἀπὸ τῆς ἐλεγηίας *ſecundum* Ionas. Ouidius, *Flebilis indignos* Elegeia *ſolue capillos.* Quamquam Græci, *tam proſa oratione, quam carmine,* πολύμνια τετρασυλλάβως *cum accentu in ante penultima dicunt, uel altero y ex* Polyhymnia, *uel* ε *excluſo ex* ει *diphthongo* Heſiodus *in* Theogonia, τερψιχόρη τ᾽ ἐρατώ τε, πολύμνιά τ᾽ οὐρανίη τε. *Sed abunde multa diximus in quarto inſtitutionum noſtrarum.*

Ode VIII. *ſecundi libri.*

2 *Sæpe minaci, ſic legit* Porphyrio, *ſed legendum potius minati, ut ſit participium, id quod &* Acroni *placet, ut ſit ordo,* Nec *priores, amantes ſcilicet relinquunt tectum piæ dominæ ſæpe minati, ſcilicet relicturos ſe eam. quod ualde miſerum, ut quod a ſeruis fieri conſueuit, id amatoribus non liceat, licet contempti deſerturos ſe eam, quam amant, ſæpe minati fuerint.* Expreſſit *enim uim amoris, ut ait* Acron. Nam *qui capti amore ſunt, iniurias, contumelias contemptus, excluſiones, & id genus cetera pertinaciter ferunt peiore condicione, quam ſerui.* Adde *quod eas, quarum amore capti ſunt, appellant dominas, uti ſerui. nam dominus & ſeruus correllati-*

ua ſunt. Pulcher Propertius amantium hanc expreſſit ſeruitutem, his uerſibus.

Tum mihi conſtantis deiecit lumina faſtus,
Et caput impoſitis preſſit amor pedibus.

Ode XII. Eiuſdem.

Simul unctos Tyberinis humeros la-
Vit in undis, eques ipſo melior Bel-
Lerophonte, neque pugno, neque ſegni pede uictus.

Tres hos uerſus ſic ſcribat, primum neceſſe eſt diuidere dictiones, quod durum uidetur, licet ſupra ode eadem ſit,

Neque dulci mala uino lauere, aut ex-

Deinde lĕrŏphōntĕ eſt Paeon tertius, cum eſſe debeat Ionicus a minore, nam licet apud Graecos ὁ βελλεροφόντης primae ſit declinationis τῶν ἰσοσυλλάβων, Homerus ἰλιάδος Ζ,

Τεθναίης ὦ προῖτ᾽ ἢ κάκτανε βελλεροφόντην,

& paullo inferius.

ἣδ᾽ ἔτεκε τρία τέκνα δαΐφρονι βελλεροφόντῃ.

apud nos tamen eſt tertiae, Bellerophontes Bellerophontis, ut εὐριπίδης εὐριπίδου Euripides Euripidis. Horatius ode VII. libri tertij.

Vt Proetum mulier perfida credulum
Falſis impulerit criminibus, nimis
Caſto Bellerophonti.

Iuuenalis Satyra X. Omnibus in Terris.

Sed caſto quid forma nocet, quid profuit immo
Hippolyto graue propoſitum? quid Bellerophonti?

Quapropter iuſsi ego reſtituendos in ſuum locum quemadmodum habentur Viennæ in antiquo quodam Codice apud Stanislaum zaur , quod ad me amicus quidam meus miſit, hoc ordine.

Eques ipſo melior Bellerophonte,
Neque pugno , neque ſegni pede uictus,
Simul unctos Tyberinis humeros lauit in undis .

Hoc modo & ſeruantur integræ dictiones , & non claudicat uerſus in dictione Bellerophonte . nam primi duo uerſus conſtant e tribus Ionicis a minore , Tertius uero e quattuor , ut ſuo loco licet uidere .

Ode XVI. Epodon.

4 Eamus omnes execratas ciuitas . Sic habetur in omnibus , quæ quidem ipſe uiderim , exemplaribus. Sed quoniam in hac ode ſecundi quique uerſus conſtant e ſolis iambis , quod ſtudioſe feciſſe uidetur Horatius , omnis legendum eſt , ut ſit omnis ciuitas eamus , quæ eſt ut Porphyrio ait , figurata elocutio , ut Pars in fruſta ſecant . hinc ſubiungit Porphyrio, aut omnis ciuitas eamus , inquit , aut pars maior remaneat , quæ mollis animi , & ſine ſpe eſt, experſq; uirtutis . Eſt autem ordo , omnis ciuitas execrata hæc , & quæ poterunt abſcindere reditus dulces, eamus . execrata , hoc eſt execratione , & iureiurando interpoſito , ſic ſupra . Forte communiter quæritis , ex expediat , aut melior pars carere malis laboribus , nulla ſententia ſit potior hac, ire quocumque ferent pedes , quocumque Notus , aut Africus pro-

teruus uocabit per undas, uelut ciuitas Phocæorum exe cratæ agros, atque patrios lares profugit, reliqui q; fana habitanda apris, & lupis rapacibus. execrata agros, & patrios lares, sic dixit, ut Sallustius n Catilinario, interea plebs coniuratione patefacta, quæ primo cupida nouarum rerum nimis bello fauebat, mutata mente, Catilinæ consilia execrari, Ciceronem ad cælum tollere, ueluti ex seruitute erepta gaudium, atque lætitiam agitabat.

Ode odem.

5 Nos manet Oceanus circumuagus. arua beata Petamus arua diuites & insulas. Sic est legendum, non arua beata petamus aura. tum ut secundus uersus constet e solis iambis, ut cæteri, tum etiam quia bis dicendo, arua arua petamus beata, maiorē habet ad persuadendū uehementiam, ut relinquam patriam. & circumuagus est proprium Oceani epitheton, quia uagatur circum omnem terram nec placet hic Porphyrionis expositio, Oceanus circum arua beata uagus, quia ualde siccum est, & quasi imperfectum quod sequitur, petamus arua, nisi addatur epitheton.

Ode XVII. Epodon.

6 Tuusq; uenter pactumeius, Videtur legendum partumeius, ut sit a partu partumeius, quod fœcunda esset Canidia. id quod ex Acrone colligitur, cum dicit, Partumeium dicit filium Canidiæ. quem ha-

bere se fœcunditatis gratia lætatur. quamquam ipse sic construo, & tuus uenter, Partumeius, idest fœcundus est tibi, quia subiungit, & obstetrix lauit pannos rubros tuo cruore.

Ode eadem.

1 Vtcumque fortis exilis puerpera, Porphyrio, & qui eum secuti sunt, exilis nomen esse dicunt, cum sit uerbi exilio secunda persona, nec aliter stat uersus, ut sit Iambus in quarta sede, in qua Spondeus esse non debet, quod & ipse Horatius in Poetica sic docet.

Spondeos stabiles in iura paterna recepit.
Commodus & patiens, non ut de sede secunda
Cederet aut quarta socialiter. Quod si exilis hic nomen sit, foret, Spondeus in quarta sede contra legem Trimetri Iambici, quali usus est Horatius. scanditur autē sic,
ūt cūm -- quĕ fŏr ∪ - tĭs ĕx sĭ lĭs ∪ - pŭer ∪ - pĕr ∪∪
quod non aduertisse Porphyrionem, miror.

IN ARTE POETICA.

8 Intererit multum Dauus ne loquatur, an heros. miror non aduertisse quosdam non dici posse, an herus, ut in multis etiam est exemplaribus, idq; repugnante syllaba. Sunt qui legunt diues ne loquatur, an Irus. sunt qui, Diuus ne loquatur, an Heros. sed melius legitur Dauus ne loquatur, an Heros. sic etiam est in meo antiquo exemplari.

9 Vt coeat par,
Iungaturq; pari Brutum tibi, Septimiumq;
Et, nisi cœna prior, potiorq; puella, Sabinum
Detinet, Assumam. Locus est & pluribus umbris.
Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
Tu quotus esse uelis rescribe.

in quibusdam exemplaribus legitur Brutum tibi, Septitiumque, Sed quoniam præcedit, ut coeat par, iungaturq; pari, & sequitur, Et nisi cœna prior, potiorq; puella Sabinum detinet, Brutam imprimendum iussimus, quæ uidetur fuisse Amica Septitij, uel, si mauis Septimij, nam utrumque legitur. Deinde, quod in uno tantum legi exemplari, Assumam, pro ad summam reponendum curaui, præsertim, quod si ad summam dixeris, aliquod desideratur uerbum. Est autem ordo, ut par coeat, & iungatur pari, assumam tibi Brutam, & Septitium, & Sabinum, nisi prior cena, & potior puella detinet ipsum scilicet est locus & pluribus umbris idest conuiuis, sed capræ olidæ. i. graue olentes premunt, hoc est offendunt conuiuia nimis arcta, & hoc propter malum odorem, qui solet emitti, cum concauitas illa, quæ sub alis est, nimis incalescit. Vnde Catullus.

Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur,
Valle sub alarum trux habitare caper.

umbra uero pro conuiua nonnumquam accipitur, ut hic, & in sermonibus Satyra postrema.

Summus ego, et prope me Viscus Turinus, & infra,

Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras,
Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra
Ridiculus totas ſimul abſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, ut, ſi quid forte lateret,
Indice monſtraret digito. Quæ carmina id etiam adpoſui, ut conſtruerem. Eſt enim ordo. Summus ego (eram in menſa) & prope me Viſus Turinus, &, ſi memini, infra (erat) Varius, & Vibidius cum Seruilio Balatrone. Nomentanus erat ſuper Mæcenatem, Porcius ridiculus abſorbendo totas placentas (erat) infra, Nomentanus ad hoc, ut digito indice monſtraret, ſiquid (cibi ſuauis) forte lateret, quos ipſe Mæcenas adduxerat umbras, hoc eſt ſecum duxerat ad conuiuium. Conuiuiæ autem umbræ dicuntur, quod ſequantur inuitatos in conuiuium non ipſi etiam inuitati, ut umbra corpus. Quem morem Plutarchus Conuiuiorum libro VII. ſic ſcribit, τὸ δὲ τῶν ὑποκλήτων ἔθος, οὓς νῦν σκιὰς καλοῦσιν, οὐ κεκλημένους αὐτοὺς, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν κεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀγομένους ἐζητεῖτο πόθεν ἔσχε τὴν ἀρχὴν ἐδόκει δὲ ἀπὸ σωκράτους ἀρισόδημον ἀναπείσαντος, οὐ κεκλημένον εἰς ἀγάθωνος ἰέναι σὺν αὐτῷ, καὶ παθόντα τι γελοῖον. (ἔλαθε γὰρ κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπολειφθεὶς ὁ σωκράτης.) ὁ δὲ προεισῆλθεν ἀτεχνῶς σκιὰ προβαδίζουσα σώματος ἐξόπισθεν τὸ φῶς ἔχοντος.

Sed hæc Eraſmus meus Roterodamus prouerbiorum Chiliade prima, quæ octo ab hinc menſes curaui imprimenda, prouerbio nono, docte ut omnia. & copioſe docet. Inde igitur petat. qui melius ſcire uoluerit.

Non es auarus, abi. Quid? cetera iam simul isto Cum uitio fuge. rite caret tibi pectus inani Ambitione? caret mortis formidine, & ira? Sic in omnibus fere exemplaribus legitur. & potest sic construi, Non es auarus, abi, Quid? iam fuge cetera simul cum isto uitio. quasi dicat, non potes. per quod intelligimus te esse etiam auarum, si ceteris hæres uitijs, ac teneris. Ipse tamen, quod in uno tantum legi exemplari, sic iussi imprimendum, Non es auarus? abi. Quid cætera? num simul isto
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira? hæc mihi uera lectio uisa est. eligat sibi quisque utram uelit suo arbitratu.

Satyra III. eiusdem libri.

Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ Turpia decipiunt cæcum uitia, aut etiam ipsa hæc Delectant, ueluti Balbinum Polypus Agnæ. Multi legunt Pulypus metri caussa; sed & Polypus legi potest, idq; doricæ. Quod docet Athenæus his uerbis. ἀρχέστρατος δὲ φησι, πώλυποι ἔν τε Θάσῳ, καὶ καρία εἰσιν ἄριστοι, καὶ κέρκυρα τρέφει πολλοὺς. μεγάλους τε τὸ πλῆθος. Δωριεῖς δὲ αὐτὸν διὰ τοῦ ω μεγάλου καλουσιν πωλύπουν, ὡς ἐπίχαρμος. καὶ σιμωνίδης δ' ἔφη πόλυπον διζήμενος, ἀττικοὶ δὲ πολύπουν. *Sic in Epigrammatis.*

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ.

Πώλυπον ἀναλίῃ πότ᾽ ἐπὶ προβλῆτι ταννυθεὶς
Ἰελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.

ΙΣΙΔΩΡΟΥ.

Πώλυπον ἀγρεύσας ποτὲ γυύνιχος, ἐξ ἁλὸς εἰς γῆν
Ἐῤῥιψεν δήσας θηρὸς ἑμαντοπέδης.

Quamobrem & hic, & in Epodis illud
Polypus an grauis hirsutis cubet hircus in alis
Per, o, non per, u, excudendum, Po, iussimus.

Eadem Satyra.

Chrysippus dicat, sapiens crepidas sibi numquam.
Nec soleas fecit. cum Crepida Græcum sit uocabulum, & non per ε ψιλὸν, sed per η μέγα, ut sic dixerim scribatur, nam sicut, o, duplex est apud Græcos μικρὸν καὶ μέγα, sic duplex ε, quorum alterum ψιλὸν, ἦτα alterum appellant, & declinetur, ἡ κρηπὶς τῆς κρηπῖδος τὴν κρηπῖδα, unde hæc crepida, crepidæ. miror Horatium, & cre, & pi, corripuisse, atque itidem Persium fecisse prima satyra.
Non hic, qui in crepidas Graiorum ludere gestit
Tum Gelium lib. duodecimo, capite uigesimo, tantum de prima syllaba correpta meminisse, cum & secunda corripiatur, quæ similiter apud Græcos, ut prima, producitur. Theocritus ecloga ὁ συρακούσαις ἢ ἀδωνιαζούσαις,

Παντᾶ κρηπῖδες: παντᾶ χλαμυδηφόροι ἄνδρες.
Vbi κρηπι -- Spondeus, & libro tertio Epigrammaton εἰς ἀνδρέους,
καὶ τύμβῳ κρηπῖδα περίγραφε περσικὸν ἄρη.
βῳκρη Spondeus, -- πῖδαπε, dactylus - uu. Verba autem Gelij hæc.

Omnia enim id ferme genus, quibus plantarũ calces tãtũ in fine teguntur, cetera prope nuda, & teretibus habenis iuncta sunt, soleas dixerunt, nonnumquam græca uoce crepidulas. Gallicas autem uerbum esse opinor nouum, non diu ante ætatem M. Ciceronis usurpari cœptum. Itaque ab eo ipso positum est in secunda Antonianarum. Cum Gallicis, inquit, & lacerna cucurristi. Neque in ea significatione id apud quemquã alium scriptum lego, grauioris duntaxat auctoritatis scriptorem. Sed, ut dixi crepidas, & crepidulas prima syllaba correpta id genus calciamentum appellauerunt. quod Græci κρηπῖδας. hæc Gellius. Sed forte Horatius imprudenter lapsus est. & Persius, & alij eum secuti sunt, tamquam id uel licuisse sibi Horatius uoluerit, uel ab antiquioribus acceperit. non enim adduci possum, ut credam, latinam esse uocem arbitratos crepidam, atque a crepo uel crepitu, qui inter ambulationem a crepidatis redditur, deriuari, ut existimant nonnulli græcarum literarum rudes. Quemadmodum, qui post Virgilium fuerunt Ouidius, Lucanus, Statius, & alij einarime dixerunt illum imitati, cum apud Græcos duæ sint dictiones ἐν præpositio ἰωνικῶς & ἀρίμοις datiuus. Virgilius Aeneidos lib. 9. Tum sonitu Prochyta alta tremit, durumq; cubile Inarime.

Iouis imperij imposta Typhoeo. Excusamus autem hic Virgilium, sicuti studiose dixerit einarime licet apud Homerum legerit εἰν ἀρίμοις duas esse dictiones. Quid, si & ipse minus aduertens lapsus est, Homo enim fuit. De qua dictione hæc Stephanus. Ἄριμα, ὅμηρος, εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. οἱ μὲν ἐν κιλικίᾳ, οἱ δὲ ἐν συρίᾳ, οἱ δὲ ἐ πιθηκούσαις παρὰ τυῤῥηνοῖς φασὶ γενέσθαι τὸν μῦθον. τὸ ἐθνικὸν ἀριμαῖος. ἐκαλοῦντο καὶ ἄριμοι. Eustathius postquã multa de Arimis dixit Iliad. β. hæc subiungit. συνακτέον ἐκ τῶν ῥηθέντων καὶ ὅτι οἱ ἄριμοι ἀρσενικῶς, καὶ τὰ ἄριμα οὐδετέρως λέγονται, τοπικὸν δὲ τῶν ἀρίμων ἀριμαῖος. Strabo quoque XIII. libro de Airmis hæc dicit. προσιθέασι δὲ καὶ διότι καὶ δρυμώδης ὁ τόπος, καὶ κεραυνοβόλος, καὶ ὅτι ἐνταῦθα οἱ ἄριμοι, καὶ γὰρ οὕτως εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. ἐπιφέρουσι χώρῳ ἐνὶ δρυόεντι ὕδης ἐν πίονι δήμῳ & paullo inferius citat hæc Pindari carmina ἀλλοῖος ἄπλατον τεραίζε θεῶν τυφῶνα πεντηκοντακέφαλον ἀνάγκα ζεῦ πάτερ ἐν ἀρίμοις ποτέ. ecce, quod Homerus εἰν ἀρίμοις, Pindarus ἐν ἀρίμοις dixit. cur igitur Virgil. ex duabus dictionibus unam fecerit, mutata etiam declinatione einarime, einarimes, si non lapsus est, non uideo. forte pro εἰν ἀρίμοις, εἰν ἀρίμης uidebatur sibi legisse apud Homerum. Quemadmodum & M. Tullio aliquando contigit, quod & Gellius in noctibus, & Politianus in Miscellaneis attestantur, & ipse in epistolis ad Atticum μνημονικὸν ἁμάρτημα fuisse fatetur. Quod autem hunc uersum Homeri imitatus fuerit, εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς, uel hinc

colligitur, quod uidetur fere ad uerbum traduxisse. Ille enim dicit in Arimis, ubi aiunt Typhoeos esse cubilia. Virgilius,

Durumq; cubile Inarime Iouis imperijs imposita Typhoeo.

Satyra VI. primi libri.

Non quo fraudatis immundus Nata lucernis. scribendum immundus Naca. Appellantur enim nacæ, ut ait Festus, fullones, quod Nauci sint, id est nullius pretij. Omnia fere opera ex lana νάκαι dicuntur a Græcis. significat autem νάκη pellem ouium. Suidas. προβάτων δοράν. & subiungit, νάκη ἔντριχον δέρμα, ἤτοι δορὰ προβάτων. ἡ ἀναλογία δὲ, ὡς βλάβη βλάβος, καὶ νάπη νάπος, καὶ δίψα δίψος, οὕτω καὶ νάκη νάκος ὥσπερ δὲ φασιν ἡ ἀήτη, καὶ ἀρσενικῶς ἀήτης ἀήτου, καὶ ἀράχνη, καὶ ἀράχνης ἀράχνου; οὕτω κὶ ἡ νάκη, καὶ ὁ νάκος. τριχῶς οὖν ὁ νάκος ἡ νάκη καὶ τὸ νάκος. κῶος δὲ τὸ τῆς αἰγὸς δέρμα, κὶ κώδιον κῶας δὲ τὸ τοῦ προβάτου. Naca igitur unico conscribendum. ponitur autem hic pro Fulone & homine nullius pretij, qualis ouium uillosa pellis.

Satyra X. eiusdem libri.

In omnibus exemplaribus, quæ ipse uiderim, uno excepto, desunt hi octo uersus.

Lucilli quam sis mendosus, teste Catone
Defensore tuo peruincam, qui malefactos

Emendare parat uersus, hoc lenius, ille
Est quo uir melior, longe subtilior illo,
Qui multum puer & loris, & funibus udis
Exhortatus, ut esset opem qui ferre poetis
Antiquis posset, contra fastidia nostra
Grammaticorũ equitum doctißimus, ut redeam illuc.

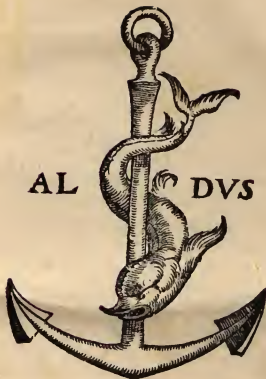
Horum uersuum etsi stilus uidetur Horatianus, tamen, quia & Acron, & Porphyrio incipiunt enarrare ab eo uersu, nempe incomposito dixi pæne currere uersus; puto eos esse adulterinos. quod ita sit, nec ne, iudicent doctiores.

FINIS.

REGISTRVM.

ABCDEFGHIKLMNOP
QRSTVXYZ, AA.

Omnes sunt Quaterniones, excepto, AA.

AL DVS

